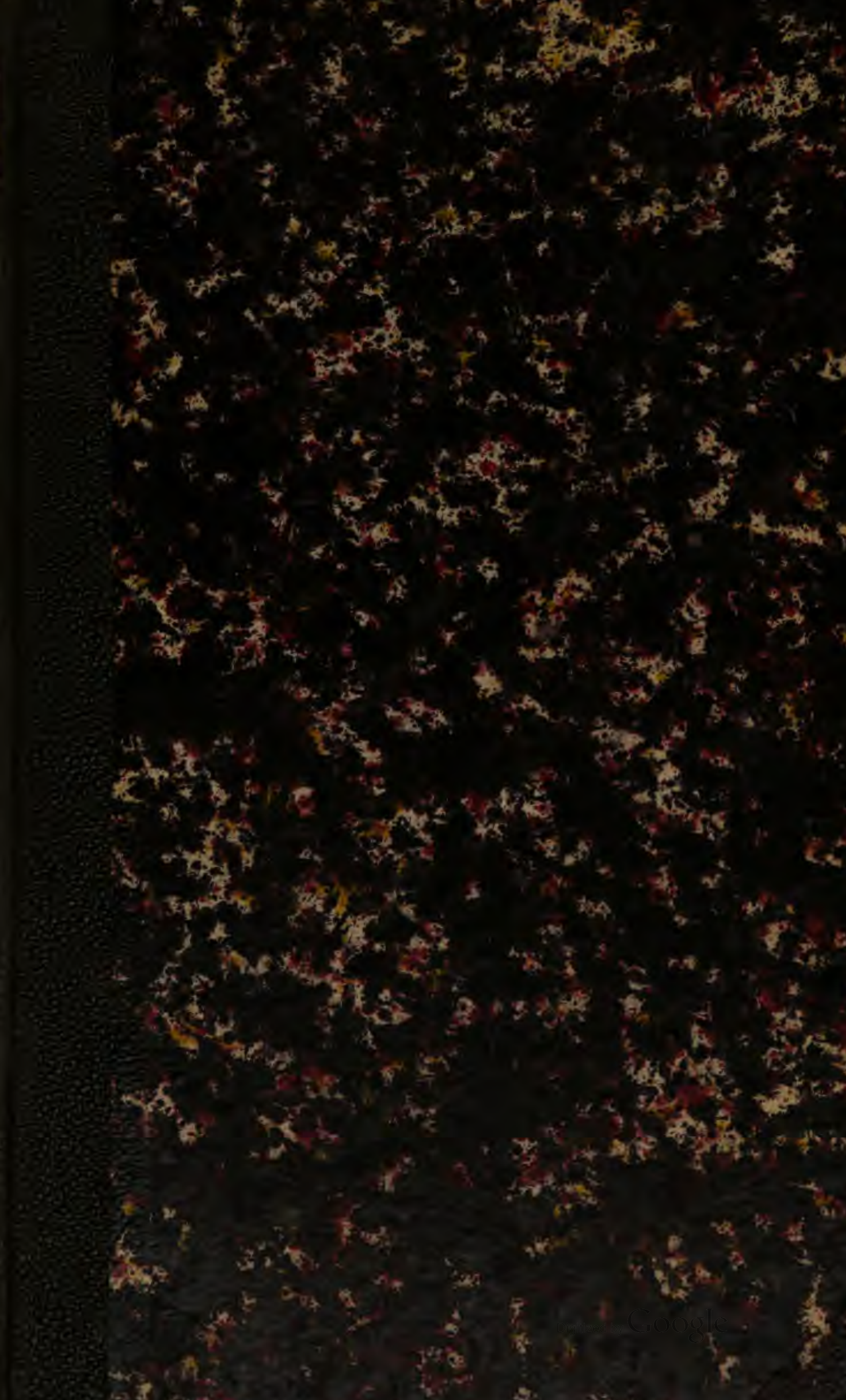

BOTANISKA NOTISER

FÖR ÅR 1841,

MED BITRÄDE AF

H:RR FRIES, BORGSTRÖM, HARTMAN, HOLMGREN OCH LINDGREN,

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

LUND.
TRYCKT UTI BERLINGSKA BOKTRYCKERIET,
1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM

№ 1. Lund Januari 1841.

I. Original-Afhandling.

Bidrag och anmärkningar till Skandinaviens Flora; af Utgifvaren.

Ehuru mera än ett år förflutit efter återkomsten från min sednaste vandring i de Norska fjälltrakterna, har jag dock saknat så väl tid som tillfälle att fullständigt redigera och i ett sammanhang framställa de observationer jag derunder gjorde. På det att likväl denna, äfvensom de tvenne föregående jag i samma land företagit, och hvilka alla för mig enskildt varit af högsta intresse och nytta, icke måtte för Skandinaviens Flora blifva utan all vinst, har jag ämnat i smärre upsatser framställa de observationer, hvartill de lemnat tillfälle, utan att dervid binda mig vid någon bestämd ordning. Till en början vill jag här meddela beskrifning på en förut icke i Skandinaviens Flora uptagen vextart, äfvensom anmärkningar öfver några andra dermed mer eller mindre närslägtade.

1. *Cirsium canum* All. caule superne ramoso ramis elongatis oligocephalis, foliis elongatis oblongo-lanceolatis decurrentibus spinuloso-ciliatis supra viridibus subtus cano-tomentosis, inferioribus pinnatifidis laciniis elongatis acutis, superioribus elongato-lanceolatis dentatis, capitulis ovatis ebracteatis pedicellatis, squamis involucri adpressis sublanceolatis exterioribus mucronulatis.

C. canum *All. Pedem. I. p. 151. Bieb. Taur. Cauc. 3. p. 556. DC. Prodr. 6. p. 644. Koch Syn. p. 394. Reich.*

exc. n. 1897. Wim. Grab. Fl. Siles. 2. p. 89. Wim. Flora v. Schles. ed. 2. p. 231. — Carduus canus *L. Mant. p. 108. Richt. Cod. Linn. p. 786. Jacq. Fl. Austr. I. p. 27. tab. (42) 43.* — Cnicus canus *Willd. Sp. 3. p. 1664. Bieb. Taur. Cauc. 2. p. 274. n. 1657.* — Cirs. pratense *DC. Bot. Gall. ed. 2. I. p. 286? Prodr. 6. p. 645?* (vide infra).

Hab. in latere orientali montis Sætnæsfjeld versus prædium Pastoris Grötten Romsdaliæ Norvegiæ, ubi 28 Sept. 1839 legi.

Radicem et folia radicalia haud observavi. Caulis orgyalis, inferne digitum crassus, erectus, cavus, sulcato-angulatus, obscure viridis subpurpurascens, basin versus substrigosus, de cetero parce araneosus, inferne dense foliosus, superne ramos floriferos plurimos emittens. Folia margine undique spinuloso-ciliata, supra glabrescentia viridia, subtus tomento brevi cano dense tecta nervo virescente haud spinuloso, apice protracta acuminata; infima in petiolum brevem decurrentem attenuata, oblongo- l. obovato-lanceolata, fere usque ad nervum pinnatisecta; intermedia oblongo-lanceolata, decurrentia alis spinulosis exstantibus basi rotundatis, profunde pinnatifida; laciniæ foliorum infimorum et intermediorum præsertim in medio folio elongatæ versus basin et apicem decrescentes, patentes angulum rectum sæpe formantes, interdum sursum subarcuatæ, e basi ovata lanceolatæ l. lineari-lanceolatæ, acutæ, infra medium lacinula (l. si mavis dente magno) una alterave antice instructæ, sæpissime saltim, ubi e lamina folii egrediuntur laciniæ, adest lacinula ovata; laciniæ, lacinulæ et dentes spinula validiori albido-lutescente parum pungente terminantur. Folia superiora elongato-lanceolata, parum decurrentia, inciso-dentata, apice subintegra longe protracta; suprema demum lineari-lanceolata, acuminata, amplexicaulia auriculis rotundatis, spinuloso-dentata. Rami floriferi 4—7, erecto-patentes, elongati pedales l. spithamæi, apicem versus araneoso-tomentosi cani, foliis minutis bracteiformibus spinuloso-ciliatis basi latiore ample-

crescentibus l. sessilibus hinc inde obsiti. Capitula versus apicem ramorum 1—3, pedicellis 1—2-pollicaribus canis suffulta, magna, ovata, ebracteata. Squamæ involucri adpressæ, margine tenuiter villosæ exsiccatæ supra tenuissime papillosæ (ut suspicari liceat, eas in statu vivo glutinosas fuisse, quamvis plantam legens hanc rem haud attenderim), basi et marginibus lutescenti-pallidæ, apicem versus purpurascentes; exteriores ex ovata basi lanceolatæ, mucronulatæ; interiores oblongo- l. lineari-lanceolatæ, ante apicem scariosum patulum subcallosæ. Corollæ purpureæ, inæquales lacinia nempe ima profundiore. Antheræ albæ; filamenta lanuginosa. Stigmata brevia, subovata. Semina ovato-oblonga, nitentia, lævissima, lutescentia; pappus plumosus, sordide-albidus.

Denna art synes mycket utmärkt genom sin storlek och sina stora blomster, som alldeles likna dem hos *C. heterophyllum*, utom det att stylus hos denna är längre utdragen än hos den förra. Bland de skandinaviska arterna står den utan fråga närmast nyssnämnda, men skiljer sig dock lätt derifrån genom de tydligt och långt nedlöpande mycket delade bladen och de talrika långt utdragna blomsterbärande grenarne. Genom dessa karakterer skiljer den sig äfven från de utländska *Cirsium rivulare* All. och *C. ambiguum* All., med hvilka den i öfrigt mycket öfverensstämmer, hvarföre jag länge tvekat om den icke borde hänföras till någon af dessa; men enär sättet, hvarpå bladen är fästade på stjelken synes inom närvarande slägte erbjuda en hufvudsaklig och konstant karakter, har jag ej med någon af de nyssnämnda kunnat förena den, ehuru den med hänseende till bladens delning mest nalkas dem. Genom hela sitt utseende afviker den dessutom från *C. rivulare* sådan denna föreställes i *Allionii Fl. Pedem. t. 35* (som enligt *Gaudin* och *Decandolle* hör hit och icke till *Carduus personata)*, äfvensom i *Hallers Hist. Stirp. Helvet. Vol. 1. tab. 4. fig. 1.* Figuren i *Jacquins Flora Austr. t. 91* skiljer sig äfvenledes genom den uptill nakna enkla stjelken, blommornas ställning, de nedra

långskaftade bladen och slutligen äfven genom den breda föga utdragna bladspetsen. — Men också från de beskrifningar och figurer öfver *C. canum*, hvilka jag varit i tillfälle jemföra, skiljer sig den norska vexten hufvudsakligen genom de mycket och djupt inskurna bladen. *Jacquins* figur t. 42, som föreställer den mindre formen af denna art med enblomstrig stjelk och fullkomligt hela blad, liknar alldeles icke den norska; tab. 43 öfverensstämmer deremot så väl med hänseende till blomstergrenarne och de öfra bladen, som bladens allmänna form, ehuru de här endast äro djupt tandade; i sjelfva texten p. 27 yttras likväl: "admodum hæc planta variat nunc sesquipedalis l. paulo altior, et uniflora l. omnino pauciflora, nunc iterum humanæ fere altitudinis et ramosa. Foliis subintegris, et magis minusve profunde serratis, aut etiam pinnatifide sinuatis omnibus. Villo magis l. minus conspicuo aliisque momentis." Och finnes äfven på tab. 43 ett dylikt pinnklufvet blad särskildt aftecknadt; detta synes tydligen hafva varit fästadt högre opp på stjelken (i bladvecket synes nemligen nedra delen af en afskuren gren), hvaraf lätt kan förklaras, att detta ej är så djupt klufvet, som på de nedra bladen af den norska plantan, hvilket i öfrigt betyder föga, enär bladens flikighet betydligt varierar hos arterna af *Cirsium*. Blomhufvudena på fig. äro också mera rundade än på den af mig samlade; men på denna sednare voro de nästan afblommade, då de deremot på den förra äro dels nyss dels alldeles icke utslagna, och det är kändt, att hos arterna af detta slägte ändra de under den vidare utvecklingen icke så obetydligt sin form, hvarpå *C. lanceolatum* lemnar ett tydligt bevis. Af dessa skäl och då alla de väsendtligare karaktererna öfverensstäma, anser jag mig med säkerhet böra hänföra den norska vexten till *C. canum*, ehuru den torde böra uptagas såsom en var. *dissecta* af densamma. Denna form, som säkert är identisk med den hvilken *Wimmer* i 2:a ed. af Flora von Schlesien p. 231 omnämner, tyckes äfven vara samma som *C. canum β* Reich.,

hvartill såsom synonym hänföres *C. pratense* DC., till hvilken åter *Decandolle* (Prodr. 6. p. 644) anser *C. canum* All. höra som varietet, ehuru *Allionius* till sin art citerar *Jacquins* figurer, hvilka äfven af *Decandolle* hänföras till dess *C. canum* Bieb., dit de äfven af *Bieberstein* (Fl. Taur. Cauc. n. 1657) citeras ("Jacqu. t. 43, 44" är tydligen tryckfel i stället för t. 42, 43); säkerligen höra båda, så som *Reichenbach* antager, till en och samma art; i diagnoserna förekommer åtminstone ingenting, som talar häremot.

Cirsium canum är hittills funnen i norra Italien, södra Frankrike (så framt *C. pratense* hör hit), Österrike, Ungern, Bömen, Saxen, Slesien och Taurien. Den åfvanbeskrifna norska fann jag i den intressanta fruktbara Romsdalen på östra branta sluttningen af (det nära den här tätt invid hafsfjorden låga snögränsen nående fjället) Sætnæsfjeld midtemot Gröttens prestgård; den vexte i inferalpina regionen blandad med *Cardamine hirsuta, Digitalis purpurea, Hieracium boreale* α *et* β, *H. prenanthoides, Cirsium heterophyllum, Carduus crispus* var. (se nedan), *Calamagrostis Halleriana, C. Epigejos, Aspidium angulare, filix mas, Struthiopteris, Onoclea crispa,* m. fl., hvilka alla voro ovanligt frodiga. Den var icke särdeles ymnig.

2. En annan tistelart, som vid första anblicken hade ett eget utseende, vexte i grannskapet af den nyss beskrifna, ehuru något högre opp på fjällsidan. Dess blommor voro ännu icke här utvecklade, men den kan icke vara annat än en form af *Carduus crispus* L. — Jag vill i korthet beskrifva äfven den:

Carduus crispus L. — var. *longifolius:* Caulis 1—1½ pedalis, erectus, ob folia densa decurrentia undique alatus et spinulis longiusculis lutescentibus superne densissimis tectus. Folia omnia ambitu oblonga, sinuato-pinnatifida, laciniis subovatis angulato-lobatis, fol. inferiorum plus quam dimidiam folii latitudinem attingentibus; folia infima 1—1½ spitham.

longa, in petiolum latum decurrentem attenuata, utrinque viridia pilosa; suprema lineari-oblonga, subtus villoso-canescentia. Capitula (haud explicata) subglobosa aggregata. Squamæ involucri exteriores ovatæ. — Die 28 Sept. 1839 legi.

3. *Cirsium heterophyllum* DC. Att äfven denna art i flera hänseenden varierar, är allmänt kändt. Det är i synnerhet bladen som visa sig föränderliga med hänseende till deras helhet eller sönderdelning. Med anledning häraf hafva några Författare t. ex. *Allionius* (Flora Ped. 1. p. 152) deraf bildat tvenne arter: *C. heterophyllum* (l. c. N:o 554 t. 34) med mer eller mindre flikiga blad, och *C. helenioides* (l. c. n. 553 t. 13) med hela blad. Andra deremot hafva upstält tvenne varieteter, t. ex. *Haller, Decandolle, Gaudin, Wimmer.* Denna art är allmän i Norge och äfven i Sverge under båda formerna, mellan hvilka talrika öfvergångar ega rum; det synes mig dock, som den form, hvilken har hela blad, förekommer ymnigare i högre fjälltrakter, hvaremot den andra är vanligare i lägre trakter (t. ex. vid Kristiania och andra delar af Norska kusten, Skåne, o. s. v.). Flera författare, såsom *Decandolle* (Prodr. 6. p. 653), *Wimmer* et *Grabowski* (Fl. Siles. 2. p. 82), *Gaudin* (Fl. Helv. 5. p. 197), tillägga den antingen helt och hållet eller till hälften klotrunda blomsterhufvud; jag har dock aldrig märkt dem, fullt utslagna, hafva annan form än bredt äggrund vid basen intryckt. De yttre strålarne af fröfjunet hos kantblommorna äro stundom endast sträfva af små upåtvända tandlika hår; hvaremot de öfriga äro fullkomligt fjunlika. — I sydvestra Norge på Häckfjeld har jag samlat några exemplar, hvars blomsterskaft uptill äro försedda med flera små jemnbredt-lansettlika långspetsade blad, hvilka äro nästan lika långa med foderfjällen eller kortare, och omgifva blomsterhufvudet liksom svepe. — *Allionii* figur t. 13 afviker från alla exemplar jag observerat dels genom de långa blomsterskaften, som utgå från öfra bladvecken (i detta afseende afviker äfven fig. i Fl. Dan. t. 109 — vanligen äro

blomsterskaften mycket korta), dels ock genom äggrunda utstående foderfjäll, hvaraf de nedersta synas nästan tillbakaböjda. — Tab. 34 skiljer sig äfvenledes genom bredt äggrunda foderfjäll samt det vid basen ovanligt breda fodret. — Figuren hos *Haller* (Hist. Stirp. Helv. 1. t. 7) är den bästa jag sett; blomsterhufvudet är allenast något mindre än det vanligen förekommer; men i detta hänseende varierar denna art, liksom med afseende på bladens mängd och storlek; stundom är stjelken från basen nästan ända till toppen tätt besatt med blad; oftast är likväl nästan halfva stjelken uptill bar, försedd blott med några få små smala blad; stundom är äfven stjelkens nedra del endast glest bladig. — Bladen, som vanligen äro bredt elliptiskt-lansettlika, äro stundom ända från basen smalt lansettlika. — Blommorna har jag aldrig sett annorlunda än purpurröda; *Haller* upgifver deremot i beskrifningen på *Cirsium n. 180 β (C. heteroph. β incisum)*, l. c. p. 78 "flosculi albidi;" jag skulle knapt tro att han härtill förletts af de hvita ståndarknapparne.

(Fortsättes).

II. Literatur.

1. *Flora von Schlesien preussischen und österreichischen Antheils. Nach natürlichen Familien etc. Von Friedrich Wimmer, Professor. Breslau, Hirt. 1840. XLVIII, 464, 84 sid. och en bergskarta.* 12:o.

Redan åren 1827—1829 utgåfvo *Wimmer* och *Grabowski* en *Flora Silesiæ* i 3 delar författad på latinska språket och upställd efter Linneanska sexualsystemet; deri framställdes vid hvarje art diagnos, temligt utförlig beskrifning, noggranna vextställen samt några synonymer, särdeles ur arbeten som rörde Slesiens Flora. Några år derefter, 1832, utgaf *Wimmer* ensam en Flora öfver Slesien på Tyska språket äfven efter Linneanska systemet. Det är af denna

han nu lemnat en ny omarbetning, likaledes på tyska, men upstäld enligt naturliga metoden. — Till en början meddelas en diagnostisk öfversigt af de naturliga ordningarne eller familjerna, hvarefter följer en upställning af slesiska florans slägten efter Linneanska systemet med kort diagnos för hvarje. — Sjelfva floran, som allenast innefattar de fanerogama vexterna, börjar med *Polypetalæ thalamifloræ.* För hvarje ordning och slägte framställas diagnoser; äfvensom särskildt korta anmärkningar och uplysningar. Vid arterna upgifves först diagnos, så varieteter, om arten eger några dylika anmärkningsvärdare, derefter följa vextställen utförligt utsatta, jemnte blomningstid och varaktighet, samt slutligen en kort beskrifning. Synonymer äro endast sällan anförda, utan allenast namnet på den, som gifvit slägt- eller art-namnet. Äfven de allmännare odlade vexterna äro uptagna, men utmärkte med särskildt tecken; likaledes äro såväl de, hvilka böra anses såsom ursprungligen förvildade eller annorledes tillfälligtvis inkomna, som ock de hybrida arterna med egna tecken utmärkta, samt frågetecken satt vid sådana, hvilkas förekomst icke är säkert afgjord, ehuru sannolik och stödjande sig på giltiga grunder. Att mycken kritik är använd så väl på bestämmandet af de vexter, som förtjenade uptagas, som ock på artbestämningarne och de upgifna karaktererna, derom bärer den välkände Författarens blotta namn tillräckligt vitnesbörd och vitsordas för öfrigt af nästan hvarje sida i arbetet. Han hörer hvarken till dem, som finna behag uti att mångdubbla arterna, eller till dem, som öfver höfvan sammandraga dem; öfverallt lägger han sin egen erfarenhet till grund; han vidhänger ingalunda blindt och envist den mening han förr framstält, utan har han funnit skäl att frångå den, så gör han det utan tvekan; men han omfattar icke heller utan noggran pröfning hvarje ny åsigt som framställts. Vi finna endast få alldeles nya arter anförda; att här upgifva dem, äfvensom redogöra för de flera intressanta uplysningar, som i detta arbete innehållas, skulle föra längre än afsigten

med denna anmälan tillåter; det är nog att yttra, det denna flora, liksom Författarens föregående arbeten, innefattar mycket som äfven för Skandinaviens flora är af intresse.

Efter den egentliga floran följer (med eget sidotal) en geografisk öfversigt af Slesiens vegetation. Här angifves först gebitets läge och gränsor (ungefär 830 qu. mil långs Oder); vidare höjden öfver hafvet (Oder har vid Oderberg en höjd af 588 fot öfver hafvet, vid dess inträde i Mark 175 fot; Oderdalens lutning således 413 fot; högsta bergstopparna äro: Schneekoppe 4930′, Babia Gora 5060′ öfver hafvet) och bergens indelning. Derefter indelas hela gebitet i höjdregioner efter vegetationens olika beskaffenhet; tre dylika regioner antagas, neml. Slättlandsregionen, som sträcker sig till en höjd af 1500 fot öfver hafvet; de för denna mest karakteristiska träd äro eken och furen; Förbergs-regionen mellan 1500′ och 3600′ höjd med *Abies excelsa* och *A. pectinata* såsom mest utmärkande; Högbergs-regionen, som utgöres af de högre bergs- och fjäll-trakterna, hvilka kunna fördelas i följande grupper: Riesengebirge, Glätzer Schneegebirge, Altvatergebirge och Babia Gora; såsom utmärkande denna region kunna antagas dvergformer af granen och några löfträd samt *Pinus Pumilio* Haenke; de öfversta topparna äro naturligtvis beröfvade all trädvegetation. — Förf. framställer derefter särskildt hvarje af dessa regioner och uppräknar såväl de vexter, som utmärka särskildta ställen inom dem, som äfven de hvilka mera uteslutande tillhöra hvardera. — Vidare uppräknas sådana vexter, som väl förekomma i tillgränsande trakter (Mären, Bömen, Lausitz och Mark), men icke blifvit funna i Slesien. — Slutligen meddelas en tabell, hvari uti särskilda kolumner upföres antalet på de till hvarje naturlig familj hörande arter, antalet på dem, som dels hufvudsakligen, dels uteslutande förekomma i hvardera af de trenne antagna regionerna; de, som äro gemensamma för tvenne eller alla bland dessa; arternas förhållande till hela antalet af Slesiens fanerogama vexter; äfvensom detta förhål-

lande uttryckt i decimalbråk, samt ändtligen arternas antal i en omkrets af vid pass 4 mil kring Breslau; varandes härvid äfven bifogad en upräkning af familjerna med hänseende till deras artrikhet. Häraf torde det icke vara opassande att anföra följande: *Compositæ* har 138 arter, *Gramineæ* 95, *Cyperaceæ* 76, *Papilionaceæ* 67, *Scrophularinæ* 66, *Umbelliferæ* 51, *Labiatæ* 49, *Cruciferæ* 48, *Ranunculaceæ* 41, *Dryadeæ* 37, *Orchideæ* 35, *Salicinæ* 26, *Alsineæ* 25, *Boragineæ* 24, *Sileneæ* 23, *Junceæ* och *Liliaceæ* 21, *Polygoneæ* 20, o. s. v. Hitintills äro 1288 arter funna verkligen vilda i Slesien; troligen finnas dock flera, så att Förf. vid beräkningarne har antagit dem till 1300. — Till slut är såsom ett bihang meddelad en förteckning öfver de förnämsta höjdpunkterna, jemte en profil-karta öfver Sudeterna och Teschenska bergen. — Hvad det typografiska angår, hafva tydlighet och besparing af rum blifvit lika afsedda och förenade så att den ena icke lidit för den andras skull. Papperet är vackert och typerna tydliga.

2. Supplemente der Riedgräser (Carices) zu Chr. Schkuhrs Monographie in Abbildung und Beschreibung herausgegeben von Dr. G. Kunze; oder Schkuhrs Riedgräser neue Folge. 1:r Band 1:e Liefer. Leipzig. Fleischer 1840. — 44 sid. 10 tab. 8:o.

Starrslägtet är icke blott ett bland de artrikaste, utan äfven, särdeles för oss nordboar, ett bland de intressantaste. Det är derföre, som hvarje bidrag till dess närmare kännedom måste vara kärkommet. Väl hafva flera på olika tider bearbetat detsamma, hvaribland det torde vara tillräckligt att nämna *Schkuhr*, *Wahlenberg*, *Goodenough*, *Hoppe* samt i nyaste tiden *Kunth* och *Gay*, men ännu återstår dock åtskilligt. Ty dels uptäckas alltjemnt nya arter, dels äro de till detta slägte hörande vexter så lika hvaran-

dra, att det är svårt att af blotta beskrifningar åtskilja arterna, så vida man ej derjemte har figurer att rådfråga. Det var detta förhållande, som föranlät *Schkuhr* att utgifva sin berömda monografi öfver detta slägte, hvars alla då kända arter han med figurer uplyste. Dessa äro väl nog mycket hopträngda och begagnandet af monografien försvåradt derigenom, att figurerna icke följa samma ordning, som texten, äfvensom hvarken namn eller hänvisning till det ställe i texten, der de beskrifvas, äro dem vidfogade; men monografien behåller dock alltid sitt värde och kommer att utgöra ett hufvudarbete för detta vextslägte. Vi äro *Kunze* mycken tack skyldige för det han fattat och skridit till utförande af det beslut, att utgifva en fortsättning af detta arbete, omfattande beskrifningar och, i harmoni med konstens gjorda framsteg stående, figurer öfver de efter dess utgifvande uptäckta arter. Häraf har nu första häftet utkommit, hvilket innehåller 10 tabeller, hvarpå 15 arter äro väl och tydligt aftecknade med analys af frukten och äfven andra delar. Texten fortlöper på 44 sidor innehållande diagnoser, synonymi och utförliga beskrifningar öfver de aftecknade arterna, äfvensom uplysningar om deras hemland och förhållande till närslägtade arter. Diagnoserna äro på latin, öfriga texten på tyska. Vi vilja här anföra namnen och hemmet för dessa arter:

Tab. 1 innehåller: *Carex Guthnickiana* Gay från Azorerna (hör till samma afdelning som *C. pulicaris)*, och *C. trinervis* Degland från Frankrikes sandiga kuster mot Oceanen, beslägtad med *C. cæspitosa*. — Tab. 2 framställer *C. leiorhyncha* C. A. Meyer från Davurien, Sitcha och Unalaschka (Dalmatien?) närmast *C. multiflora* Mühlenb.; och *C. bracteosa* Kze från Chile, som står nära *C. muricata*. — På tab. 3 äro afbildade *C. conglobata* Kit. från Ungern och Altai, nära *C. verna* Schk.; *C. Steudelii* Kth. från Ohio i N. Amerika, som står mycket nära *C. Wildenowii* Schk. — Tab. 4 innehåller *C. brevicollis* DC. (C. rhyncocarpa Heuff.) från

trakten af Rhone i Frankrike och Bannatet, närmast *C. Michelii* Host och liknar äfven *C. vaginata* Tausch. — *C. undulata* Kze meddelad 1827 från Finska Lappmarken af Fellman, dåvarande Pastor i Utsjoki; står mycket nära *C. pallescens* och karakteriseras sålunda: Spica masc. solitaria, femin. 2 pedunculatis erectis ellipsoideis; utriculis oblongis curvatulis trigonis striatis obtusis ore rostri brevissimi bidentato; squamis oblongis cuspidato-mucronatis utriculis (maturis) brevioribus; acheniis triquetris fuscis; bracteæ infimæ basi transversim undulato-plicata; foliis pubescentibus; culmo triquetro asperrimo. — På tab. 5 föreställes endast *C. Ecklonii* N. Esenb. från Goda hoppsudden, närmast *C. extensa* Good. — Tab. 6 framställer *C. punctata* Gaud., som vexer i största delen af sydliga och mellersta Europa och sednast funnen i Norge; (Förf. anser Schkuhrs fig. t. Yy N:o 68 icke höra till denna, utan till *C. distans* L.). — *C. lævicaulis* Hochst. från Azorerna, närmast föregående. — Tab. 7 framställer *C. evoluta* Hartm., hvilken utom Sverge äfven är funnen vid Ulm. — På tab. 8 är *C. gracillima* Schweinitz från N. Amerika afbildad. — Tab. 9 innehåller *C. Frankii* Kth. från Pensylvanien, som är förvandt med *C. vesicaria* och *bullata*. — På tab. 10 meddelas slutligen figur af *C. multispicata* Kze från södra Chile, som synes förvandt med *C. pseudocyperus* L.

Vi önska och hoppas, att detta arbete oafbrutet må fortsättas och anse oss förvissade, att Förf. skulle göra sig den botaniska publiken förbunden, om han lemnade figurer äfven öfver åtskilliga bland de arter, hvilka väl redan förekomma i Schkuhrs arbete, men der äro antingen otydligt eller i mindre utbildadt tillstånd aftecknade. — Så snart nytt häfte erhålles, skall dess innehåll genast meddelas; äfvensom Utgifvaren vill småningom ur *Gays*, i Annales des Sciences nat. införda, afhandling öfver *Carices* i utdrag meddela hvad som med afseende på de Skandinaviska arterna kan vara af intresse.

3. *Algæ Scandinavicæ exsiccatæ, quas distribuit John Erh. Areschoug. Fasciculus secundus. Gothob. 1840.* Folio.

I likhet med första fascikeln, som i N:o 7 s. 126 för 1840 anmältes, innehåller äfven denna 25 arter i fullständiga och vackra exemplar. Dessa äro: *Delesseria sinuosa* Lamour., *Odonthalia dentata* Lyngb., *Polysiphonia penicillata* Grew., *Callithamnion Plumula* Lyngb., *C. roseolum* Ag., *Furcellaria fastigiata* Lamour., *Chorda filum* Lamour., *Chordaria flagelliformis* Ag., *Dichloria viridis* Grew., *Sphacelaria cirrhosa* Ag., *Laminaria Fascia* Ag., *Porphyra laciniata* Ag., *Enteromorpha compressa* Link, *Draparnaldia plumosa* Ag., *Conferva floccosa* Ag., *C. turfosa* Aresch., *C. implexa* Dillw., *C. capillaris* L., *C. pilosa* Aresch., *Ectocarpus litoralis* Lyngb., *Zygnema quininum* Ag., *Rivularia hemisphærica* Fr., *Scytonema myochrous* Ag., *Calothrix confervicola* Ag., *Exilaria fasciculata* Grew., alla samlade i N. Hallands och Bohusläns skärgård, samt några vid Göteborg. — Utg. yttrar i ett kort förord, dels att hans afsigt endast är att upmuntra och underlätta algernas studium, icke att utgifva någon egentlig normal samling; dels att han åt sådana arter, hvilka han ej efter Författarnes ofta korta och ofullständiga beskrifningar kunnat bestämma, provisoriskt gifvit nya namn, utan att han derföre vill påstå att sjelfva arterna äro nya, och önskar han att något omdöme öfver hans bestämningar icke förr må fällas, än han i en särskild kommentarie hunnit redogöra för sina grunder.

För att underlätta anskaffandet af denna exsikkat-samling, har Utg. för dem, som vilja subskribera på alla deraf utkommande häften, nedsatt priset till 1: 24 B:ko för hvarje häfte, således hälften mot hvad det kostar i bokhandeln. — De, som på dessa vilkor önska subskribera, torde vända sig antingen till Utgifvaren sjelf, eller till Utgifvaren af denna tidskrift.

III. Hvarjehanda.

1. Enligt erhållen underrättelse från Prof. *Fries* äro de vexter, hvilka komma att utgöra sjette fascikeln af *Herbarium normale*, aflagde. Enligt den redan tryckta conspectus lemnas i densamma följande:

1. Anthemis tinctoria L. — a et b Fr.
2. Gnaphalium supinum L.
3. Filago germanica L.
4. Hieracium Pilosella L. a. b.
5. — X Auriculo-Pilosella Fr.
6. — Auricula L.
7. — præaltum Vill.
8. — cymosum ε. Fr. Nov.
9. — — δ. Fr. Nov.
10. — collinum Gochn.
11. Campanula barbata L.
12. Iasione montana v. litoralis Fr.
13. Mentha gentilis L.
14. Gentiana amarella L. G. lingul. Ag.
15. — — v. lancifolia Fr.
16. Barbarea stricta Fr.
17. — vulgaris v. arcuata Fr.
18. Nasturtium anceps Reich.
19. — palustre DC.
20. Subularia aquatica L.
21. Coronopus didymus Sm.
22. Lepidium Draba L.
23. Aconitum Napellus L.
24. — Cammarum L.
25. Viola silvatica Lam.
26. — arenaria DC.
27. Malachium aquaticum Fr.
28. Stellaria nemorum L.
29. Elatine orthosperma Düb.
30. Elatine triandra Schk.
31. Sedum villosum L.
32. Melilotus off. macrorrhiz. K.
33. — — silvestris Fr.
34. — arvensis Wallr.
35. — vulgaris Willd.
36. Oxytropis pilosa DC.
37. Cotoneaster vulgar. v. nigra Wahlb.
38. Sorbus Aria Cr.

C. — latifolia Pers.

39. — Scandica Fr.
40. — hybrida L.
41. Rosa canina v. nitida Fr.
42. — — v. collina Fr.
43. — coriifolia Fr.
44. Rubus suberectus Anders.
45. — affinis Weih.
46. — horridus Hartm. Arrh.
47. — nemorosus Hayne.
48. Fragaria elatior Ehrh.
49. — collina Ehrh.
50. Geum intermedium Ehrh.
51. Sanguisorba officinalis L.
52. Rumex aquaticus L.
53. — maximus Schreb.
54. Salix Daphnoides Vill.
55. — repens L.
56. — rosmarinifolia L.
57. Orchis pyramidalis L.
58. — laxiflora Lam.
59. Gymnadenia odoratissima Br.
60. Platanthera bifolia Rich.

61. — chlorantha Cust.
62. Malaxis monophyllos Sw.
63. — Löselii Sw.
64. Allium carinatum L.
65. Anthericum ramosum L.
66. Juncus nodulosus Wahlenb.
67. Luzula camp. v. pallescens. DC.
68. Ruppia rostellata Koch.
69. Zannichellia palustris L.
70. Zostera marina L. v. angustifol.
71. Carex pediformis C. A. Meyer.
72. — montana L.
73. — speirostachia Sm.
74. — bullata Schk. var. lævirostris.
75. — evoluta Hartm.
76. — maritima Müll.
77. — microstachia Ehrh.
78. — paradoxa Willd.
79. — teretiuscula Good.
80. — paniculata L. v. simplex.
81. — virens Lam.
82. — capitata L.
83. Poa serotina Ehrh.
84. — cenisea All.
85. — laxa Hänke.
86. Glyceria remota Fr.
87. — distans Wahlenb.
88. Bromus arvensis L.
89. — pratensis Ehrh.
90. — racemosus L.
91. Triticum junceum L.
92. — — v. megastachyum Fr.
93. — acutum DC.
94. — (affine Deth.?) s. laxum.
95. — rigidum Schrad.
D — glaucum Desf.
96. — repens v. litorale Fr.
97. — caninum L.
98. Hordeum pratense Huds.
99. Equisetum umbrosum Willd.
100. Chara vulgaris L.

Exemplar af denna fascikel erhålles endast genom speciel requisition hos Utgifvaren Professor *El. Fries* i Upsala.

2. Följande jemförelse mellan anslagen till Botaniska institutionerna i Upsala och Lund kan vara af intresse och gifva anledning till åtskilliga betraktelser, helst som frågan om anslag till Universiteterna väl snart kommer att af Ständerna afgöras:

Upsala	Lund
På ordinarie stat:	
Banko.	Banko.
I årligt anslag: kontant 616: 32	i årligt anslag: kontant 152: —
in natura 56 famnar tall- och gran-ved.	in natura — ingenting.

På extra stat:

Årligt anslag . . . . . . 900: —	årligt anslag . . . . . . 430: —
hvartill komma:	
Örtagårdsmästarens lön: 75 t:r säd hälften råg, hälften korn, samt 6 famnar ved in natura.	Trädgårdsmästarens lön: 250: —
Orangerigesällen: 30 tunnor säd, hälften råg, hälften korn.	Förste trädgårdsdrängens lön: 75: —
Två orangeri eld-vaktare: hvardera 8 tunnor säd, hälften råg, hälften korn.	Andra d:o . . . . 50: —

I dessa anslag för Upsala trädgård äro inga bygnader eller reparationer inbegripne. Vid fördelningen af det nya statsanslaget för några år tillbaka erhöll den till nybygnader (de nya förträffliga drifhusen) på en gång mellan 7 och 8000 R:dr B:o. Och hvad har väl Lunds fått? Den eger bygnader, som nästan till ingenting duga; dess anslag förslå knapt till betäckande af de aldra oundgängligaste utgifterna. Ingen billig lärer neka, att Lunds botaniska institution företrädesvis eger behof af förökade anslag, så vida någonting skall blifva af densamma; och till följe af sin belägenhet skulle den kunna blifva den förträffligaste på Skandinaviska halfön. Biskop Agardh har vid riksdagen fört dess talan; alla, som intressera sig för denna institution, stå derföre hos honom i förbindelse; måtte han för den äfven kunna utverka något! — Framdeles hoppas Utg. kunna meddela noggranna upgifter öfver anslagen till Botaniska trädgårdarne i Köpenhamn och Kristiania; nu kan han endast med afseende å den sednare uplysa, att den har i årligt anslag af Universitetskassan 1000 Norska Specier d. v. s. 2333: 16 Svenskt B:ko och trädgårdsmästaren en årlig lön af 450 N. Sp. i. e. 1050 R:dr B:ko.; hvarförutan af sista Stortinget beviljats betydliga medel till bygnad af nya vexthus. Det är i sanning något mera än de svenska botaniska institutionerna hafva — men det är ock i Norge! —

På *Botaniska Notiser för 1841*, hvaraf hvarje månad utkommer ett nummer af 1 eller stundom 2 ark, kan med 1: 32 B:ko prenumereras: i Stockholm hos *Fritze et Bagge*, i Upsala hos *Lundequist*, i Linköping hos *Sahlström*, i Malmö hos *B. Cronholm*, i Lund hos *Gleerup* samt hos *Utgifvaren;* i Kristiania hos Med. Kand. *Fr. Schübeler;* i Köpenhamn uti *Gyldendalska Bokhandeln;* samt, med tillägg af postarvode, på alla postkontor i riket. — De, hvilka medelst upsatser vilja bidraga till tidsskriften, behagå insända dessa till Utgifvaren Akad. Adj. Al. Ed. Lindblom i Lund.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 2. Lund Februari 1841.

I. Original-Afhandling.

Bidrag och anmärkningar till Skandinaviens Flora, af Utgifvaren.

(Forts. från N:o 1.)

Hieracium. Detta polymorfa slägtet kan med allt skäl hänföras bland dem, hvilka för Botanisterna utgöra en slags pröfvo- och stöte-sten. Ty under det några äro färdiga att till rang, heder och värdighet af egen art uphöja hvarje af de så högst talrika former, hvilka inom detta slägte framte sig, så hafva andra nog att beställa med att reducera dessa till några få ursprungliga. Slägtet erbjuder följaktligen ett ypperligt fält så väl för dem, hvilka genom fabricerande af "nya" arter vilja göra sitt namn odödligt, som för dem, hvilka mera se på fördelen att hafva bestämbara och begränsade arter. Men likaså svårt som det är för de förra att utfinna karakterer, genom hvilka de af dem upstälda arter kunna så skiljas från hvarandra, att det för andra forskare blir möjligt att i naturen återfinna dem, likså mycken möda kostar det de sednare, att till sina behöriga ställen återföra hvarje bland de amfibola former, hvarpå detta slägte är så rikt, samt att icke förblanda analoga former med affina, helst som hybriditeter inom detta liksom inom flere större slägten förekomma, hvilka försvåra arternas begränsning. I Linnæa för 1830 p. 447 följ. har *Lasch* afhandlat en del dylika hybrida former inom afdelningen *Pilosella.* Man kan således icke undra deröfver, att Botanisterne ännu icke äro ense om hvad,

som inom detta slägte skall betraktas som art eller såsom blott varietet eller form. — Skulle man döma efter blotta antalet af de i systemet uptagna arter, voro få europeiska slägten som kunde skryta af att proportionsvis hafva fått större tillökning; ty då *Linné* hade allenast 32 arter, bland hvilka flera i sednare tider blifvit hänförda till andra slägten, så finnas ensamt i Tyskland enligt *Kochs Synopsis* 45, enligt *Reichenbachs Flora excursoria* 65 arter; i *Willdenows* edition af *Spec. Plantarum* uptagas 70 arter och i *Decandolles prodromus* 133 säkra och 55 mindre säkra arter, bland hvilka den relativt största delen har hemma i Europa; men bland denna massa äro också icke så få, hvilka, bestämda efter ett eller annat torrt eller odladt exemplar, endast med svårighet kunna återfinnas i den lefvande vilda naturen. Har man i denna studerat slägtet, sett de många tvetydiga former, som framställa sig och bilda liksom öfvergångar mellan andra former, hvilka sedda hvar för sig synas i högsta grad åtskiljda, så kan det vara förlåtligt, om man stundom betviflar gränsorna mellan vissa arter eller rättare möjligheten att finna dessa gränsor och med ord kunna karakterisera de särskilda arterna betraktade i alla deras former; jag vill här allenast nämna *H. alpinum* och *H. murorum*, *H. boreale* och *H. prenanthoides* — ja äfven *H. auricula* och *H. cymosum*. Vi sätta ingen af dessa vexters arträttighet i fråga; men former finnas om hvilka man stadnar i villrådighet till hvilkendera bland de närstående de böra hänföras. — Den väg Prof. *Fries*, i fråga om detta så väl som om många andra invecklade slägten, gått, är utan tvifvel den rättaste och den enda, som leder till något sannt resultat; men dervid är den olägenhet att den i närvarande period svårligen vinner gehör, således icke ens bringar stadga bland de arter han behandlat; ty det har blifvit modernt (för en stor del till följe af den massa vexter, som från alla verldsändar sammanhopas), att de, hvilka uppträda som författare med anspråk på auktoritet, icke bry sig om att studera vex-

terna i naturen, utan endast i herbarier eller trädgårdar; hvaremot de, som i naturen samla vexterna, icke der studera dem, knapt med tillbörlig noggrannhet anteckna lokalerna der de vexa; att undantag gifvas å båda sidor, vill jag ej förneka; men de synas blifva allt sällsyntare, och oftare företagas forskningarne med ett sinne, som icke är fritt och opartiskt, utan insnärjdt af förut fattade meningar; man rådfrågar icke naturen för att på ett passivt sätt och ur en objektiv synpunkt upfatta dess svar; man gör det ofta allenast för att få sina subjektiva meningar stadfästade, och hvad som dermed icke sammanstämmer, förbigår man antingen med tystnad eller ock söker man vrida det i harmoni med ens egen favoritidé. Jag vill ej till styrko härföre, anföra några exempel; ty "exempla sunt odiosa"; men det bör jag nämna, att de svenske naturforskarne synas vara de, som mest sträfva att från objektiv sida upfatta naturen.

Det är icke min afsigt att anställa någon kritisk granskning af *Hieracii* arterna; dertill får jag tillstå, att jag ännu icke tillräckligt och med nog omsorg granskat dem i naturen, utan jag vill allenast omnämna några bland den mängd former, hvilka jag hufvudsakligen i Norge sjelf samlat eller derifrån erhållit. De arter, hvilka i detta land synas isynnerhet erbjuda en stor mängd former äro *H. cymosum*, *H. alpinum*, *H. boreale;* äfvenledes framstå *H. vulgatum* och *H. prenanthoides* under flera temligen olika skepnader.

Men förrän jag öfvergår till framställningen af dessa former, torde jag böra nämna några ord om slägtets indelning. Den af *Froelich* i *Decandolles* Prodromus Vol. 7 begagnade indelning kan svårligen godkännas, ehvad man ser på öfver- eller under-afdelningarne; ty karaktererna äro hämtade från sådane delar, hvilka äro underkastade mycken föränderlighet och mera bero af olika lokaler, än på några i sjelfva arternas vegetationshistoria och utveckling grundade förhållander, hvarigenom de särskilda indelningsledema blifva högst artificiela och arter skiljas långt ifrån hvarannan samt

hänföras till olika afdelningar, hvilka af andra författare betraktas blott såsom former af samma art. Sjelfva hufvudindelningen i *Copholepida* eller *Oxylepida*, allt efter som de inre svepefjällen äro trubbiga eller spetsiga, är icke alltid lätt att finna, isynnerhet på torra exemplar. (I förbigående torde jag få anmärka ett tryckfel i karakteren på underafdelningen *Pulmonareæ* l. c. p. 208 rad. 3, hvarest står "*floribus nullis*" i stället för *stolonibus nullis*). — Den älsta indelningen i *Pilosellæ* och *Pulmonareæ* (de gamle författarne gjorde häraf tvenne slägten, af hvilka *Pulmonareæ* kallades *Hieracium*) synes äfven vara den bästa såsom grundad på arternas olika vegetations-förhållande; det är äfven sällan som man, vid vexternas undersökning, af den lemnas i sticket, ehuru visserligen någon gång former framte sig, om hvilka man, särdeles i fall de undersökas i torrt tillstånd, kan stadna i villrådighet, hvarthän de böra hänföras. Bland karakterer, som upgifvits för att skilja dessa båda afdelningar, har *Fries* (Novit. Mant. alt. p. 43, 44) äfven anfört fästets beskaffenhet; detta skulle hos *Pilosellæ* vara "punctato-areolatum, ceterum læve et contiguum;" deremot hos *Pulmonareæ* "alveolatum, interstitiis fimbrillifero-dentatis." För min del har jag hos båda afdelningarne funnit det alldeles likadant, nemligen alveolatum interstitiis membranaceis dentatis så att den fläck på fästet, der hvarje frö är fästadt, är omgifven af en hinnaktig krona af ½ till en linies höjd, hvarigenom frön skiljas från hvarandra.

Jag vill nu anföra en del af de former jag anmärkt; att upräkna dem alla är likså föga intressant, som det är hardt nära omöjligt, att söka hänföra dem till några bland den mängd arter och former, hvilka *Tausch* och *Froelich* uptagit, så snart tillgång saknas till dessas originalexemplar.

1. *H. Pilosella* L. Denna art visar sig mindre mångformig än öfriga; den varierar med och utan rotskott, äfvensom till storlek och beklädnad (från Kristiania har jag en form med

den stjernlika luddenheten på bladens undra sida slutligen försvinnande), o. s. v. Något märkligare är:

— *H. Peleterianum* DC. med stora mycket långhåriga blad, få och korta rotskott, många stjelkar, stora blomster med ludet svepe och blekgula på båda sidor nästan lika färgade blommor. Samlad nära Kristiania och meddelad af *Blytt*.

Ingenstädes från Skandinavien har jag sett någon form med så stora blomster och så beskaffade svepefjäll, som de hos *H. piloselliforme* Hoppe, hvilken att döma af Saltzburgska exemplar synes utgöra en ganska utmärkt form eller måhända egen art.

2. *H. Auricula* L. Denna art framträder under flera former, genom hvilka den gränsar till de närstående arterna. De norska former jag eger kunna bringas under följande tvenne underarter, af hvilka hvardera åter har åtskilliga afarter. Jag vill här äfven anföra några bland dessa, af hvilka säkerligen flera species hos en del nyare författare äro bildade. Vid detta tillfälle torde böra anmärkas det löjliga missförstånd, som *Frölich* i DC. prod. 7. p. 201 begått, då han vid en form af *H. auricula* säger att det i *Vahls* herb. förvarade exemplar är "lectum circa Langelbladet Ornoja" !!

α. glaucescens: folia glaucescentia, margine sparsim setoso ciliata, pube stellata destituta, sublingulata. Caulis scapiformis plerumque basin versus glaber, decetero pilis mollibus horizontalibus simplicibus raris aliisque brevioribus glanduliferis apicem versus crebrioribus vestitus pube brevi cana stellata demum immixta.

— *macrocephalum:* caule scapiformi 2-cephalo, capitulis magnis, involucris hemisphæricis. — In subalpinis ad Öjle Vang Valders Norw. d. 10 Juli 1839.

— *pilosum:* caule usque a basi pilis horizontalibus pellucidis vestito, capitulis 3—5 subcorymbosis confertis l. unico longius distante longiusque pedicellato. — Frequens in Norvegiä; in Hæckfjeld; Valders, Lom Gudbrandsdaliæ etc.

ipse; ad Christiania, Stavanger *Blytt.* (Etiam in Scania et Blekingia Sueciæ).

— *stoloniflorum:* stolonibus elongatis adscendentibus floriferis, capitulis 3—5 aggregatis. (Optimum ad Lund Sueciæ).

— *majus* Fr. Nov.: caule scapiformi 1—1½ ped. pilis horizontalibus sparsis apicem versus rarescentibus usque a basi vestito, capitulis 4—8 subcorymbosis; foliis radic. obovato — lanceolatis acutiusculis, margine et carina pilosis, sæpius denticulatis; stolonibus paucis. — In alpinis ad Drivstuen Dovrefjeld Norv. *Blytt,* qui etiam e flora Christianensi dedit.

Huc pertinet *H. collinum* Auct. Norv. saltim pro optima parte.

β. virescens: folia virescentia parum l. vix glauca, oblongo-lanceolata, acutiuscula, denticulata, margine et carina albido — l. fulvescenti — pilosa, subtus præsertim in carina pube minutissima stellata demum evanescente parce adspersa; caulis scapiformis 1—1½ ped. 2—3 — furcatus 4— 8— cephalus, capitulis subcorymbosis, sæpius elongato — pedicellatis.

— *setosum:* foliis late — oblongo — l. subobovato — lanceolatis, caule usque a basi setis horizontalibus apicem versus crebrioribus diametrum subæquantibus vestito. — In subalpinis ad Opdal Örkedaliæ *Blytt;* in inferalpinis in Toten *Sommerfelt.* Hæc quoque forma pro *H. collino* venditatur.

— *scabrum:* foliis anguste l. oblongo — lanceolatis pilis brevibus margine et carina vestitis, caule usque a basi pube stellata brevi et pilis simplicibus nigris raris scabro. — In subalpinis inter Mörkedal Voss et Vig Sogn d. 4 Aug. 1839. Hæc forma foliis et caule fere *H. cymosi* L. floribus vero *H. auriculæ,* inter utrumque media ad *H. auric. cymoso — auricula* Fr. forsan referenda.

3. *H. præaltum* Vill Fr. Nov. mant. 1. p. 15, mant alt. p. 43, 44. — Af denna art, hvilken hittills icke blifvit funnen i Sverge, förekomma i Norge åtminstone tvenne former, af

hvilka jag erhållit den ena af *Blytt* och sett den andra i *Sommerfelts* herbarium.

α. H. obscurum Reichb. Iconogr. fig. 115. Exc. p. 268. Rhizoma obliquum crassum fibras multas emittens. Folia glauca erecta, radicalia exteriora obovato — lanceolata basi attenuata apice rotundato obtusa denticulata, interiora angustato — lanceolata sublinearia basi æqualiter attenuata apice acuta, omnia margine et carina l. etiam interdum utrinque l. tantum subtus setis longis rigidis albidis adspersa. Stolones (in nostris speciminibus) nulli. Caulis scapiformis fere pedalis gracilis strictiusculus teres, folio unico lineari — lanceolato acuminato semiamplectente margine et carina setoso — ciliato ornatus, setis rigidis albidis diametrum subæquantibus usque a basi vestitus, inferne de cetero glaber, apicem versus pilis brevioribus glanduliferis aliisque raris minutissimis stellatis immixtis. Inflorescentia cymoso — corymbosa ramo florifero 1—2 poll. infra cymam interdum exserto, cujus loco saltim adest bractea linearis minuta. Pedunculi patentes 2—4 — flori pedicellique bracteati glanduloso — et stellato — pilosi. Capitula 5—12 parva sæpius conferta, pedicellos superantia l. æquantia. Involucra cylindracea, atrovirentia; squamis lanceolato — linearibus carina glandulosis. Flores aurei concolores quam ceterarum specierum minores.

In litorali Telemarkiæ inferioris ad Helleaasen prope Brevig et in Langö ad Langesund legit *Blytt*, qui specimina descripta benigne communicavit. — (Cfr. Bot. Not. 1840. p. 47).

De exemplar af den norska vexten, hvilka jag sett, skilja sig från den citerade figuren genom smalare blad (i hvilket hänseende de mera likna *H. piloselloides* fig. 80, 81), lägre mera fåbladig stjelk och fåblommigare vippa; blomskaften äro icke heller så bågligt böjda.

β. parviflorum Fr. l. c. H. piloselloides *Hartm. Sk. Fl. ed. 3. p. 186.* H. dubium var. *Somf. Suppl. Fl. Lapp. p. 31* (ob locum). — Till den af *Hartman* lemnade beskrif-

ning har jag ej annat att tillägga, än att vippan på det i *Sommerfelts* herb. förvarade exemplar har 18 blomster, hvilkas skaft äro utstående. Detta exemplar är, enligt *Sommerfelts* egen upgift, taget i Saltdalen och han sade sig icke annorstädes hafva samlat denna form, hvaraf han ville erinra sig hafva sändt exemplar till Hartman; huru det af denne i 2:a upl. af Skandinaviens flora och derefter af *Fries* i Mant. Nov. uptagna vextstället "Overdalen" tillkommit, kunde *Sommerfelt* icke förklara. Jag inser icke heller något skäl, hvarföre icke *H. dubium* α Suppl. Fl. Lapp. kan hitföras; den beskrifning, som der meddelas, tyckes mig tvertom ganska väl passa, om man undantager de små stjernlika hår, hvilka upgifvas förekomma på de yngre bladen; en omständighet hvarpå icke någon vigt bör läggas; sjelfva *H. auricula* har stundom dylika hår, som slutligen försvinna; de öfriga karaktererna "folia lanceolata basi attenuata pilis albis ad marginem et nervum crebris in pagina superiore raris — simis; Pubes stellata sub apicem modo caulis et in pedunculis parcissima observatur; Flores corymboso — paniculati," öfverensstämma förträffligt; då deremot allt som säges om *H. dubium* β till punkt och pricka passar in på *H. cymosum*. *Sommerfelt* har förblandat båda arterna, hvilket är temligen ursäktligt, då han ej egde tillgång till några talrikare och nyare arbeten och planchverk; de af honom under *H. dubium* α anförda synonymer måste alla uteslutas, såsom icke hörande hit, utan till *H. cymosum* och dess former.

4. *H. cymosum* L. Fr. Bland de arter, som höra till afdelningen *Pilosellæ* är knappast någon, hvilken i högre grad än denna framstår under olika former eller gifvit anledning till bildandet af ett större antal nya arter; och ser man endast ytterligheterna, så kan man visserligen vara frestad att betrakta dem såsom egna väl skiljda arter; men har man tillgång till den mängd mellanformer, som förekomma och hvarigenom dessa ytterligheter sinsimellan förbindas; så måste man öfvergifva nyssnämnda mening, och kanske snarare

känna fallenhet, att än längre utsträcka omfånget af närvarande species; så till ex. finnas former med ända till 50 — blomstrig, med få — och med en — blomstrig stjelk, med blomstern i den mest reguliera cyma och oregelbundet spridda, med temligen stora och mycket små blomster; med stjelk hispid af långa utstående hår och endast sträf af nästan omärkligt ludd; mångbladig och nästan bladlös; bladen varierande till form och hårighet; äfvensom till färg; stoloner ofta inga, stundom långa rotslående. Att bestämma några gränsor mellan dessa former synes mig omöjligt; jag vill dock här nedanför uptaga dem jag eger från Norge, icke såsom jag ansåge skiljandet, upräknandet och beskrifvandet af en mängd former ega särdeles värde, utan endast för att ådagalägga mångformigheten och lemna materialier till den, som skulle få lust roa sig med att vidare bearbeta dem. — Med hänseende till den geografiska utbredningen inom Skandinavien är denna art anmärkningsvärd, i det att den i Sverge liksom i Norge synes undfly grannskapet med vesterhafvet; således är den ingalunda sällsynt i Sverges östliga provinser, men saknas alldeles i dem, hvilka ligga utmed Kattegat. På samma sätt synes den i Norge allmän kring Kristiania — fjorden samt i hela mellersta delen af landet, hvarest den stiger temligen till fjälls; deremot saknas den helt och hållet på vestkusten; under min vandring i sydvestra Norge 1826 såg jag den ingenstädes, likaså litet som i den del af vestliga Norge, som jag besökte 1837 och 1839; icke heller är den uptagen i Blytts förteckning öfver vexterna i Voss, ej heller har jag funnit den af någon annan antecknad från de vestra trakterna förrän vid de djupa fjordarne norr om Trondhjem t. ex. vid Thynæs i Skogn i Værdalen funnen af *Zetterstedt* och i Saltdalen funnen af *Sommerfelt*. Den trakt af Norge, der den tyckes visa sig mest föränderlig, är dels kring Kristianiafjorden, dels isynnerhet Valders och tillgränsande trakter. De af mig kända former från Norge skulle kunna bringas under fyra underarter, mellan hvilka likväl så många öf-

vergångar och mellanformer finnas, att det synes omöjligt, att, såsom flere nyare författare gjort, skilja dem såsom egna arter. Någon med *H. echioides* fullt öfverensstämmande form har jag från Norge icke sett, ej heller någon fullkomligt lik *H. fallax*, ehuru åtskilliga, som till den bilda öfvergångar.

α. pubescens: foliis sublanceolatis, acutis, pube stellata brevi scabris, setis brevibus margine et carina interdum ciliatis; caule paucifolio setis brevibus raris l. nullis adsperso, unacum pedunculis pedicellis et involucris subcylindraceis pube brevi stellata vestito; inflorescentia subcymosa, glandulosa, floribus numerosis l. paucis, quoad magnitudinem variantibus.

— *cymigerum:* foliis oblongo — lanceolatis, caule elato capitulis dense cymosis breviter pedunculatis mediocribus sæpius numerosis (rarius subternis); — Kristiania *Schübler, Sommerfelt;* Drivstuen Dovrefjeld *Blytt;* Hadeland *ipse.*

— *Vaillantii.* H. Vaillantii *Tausch Flora 1828 Ergänz. Bl. p. 57:* foliis elongato — lanceolatis sparse breve setosis, caule elato scabro, corymbo subcymoso multifloro, pedunculis elongatis glanduloso — et stellato — pilosis, capitulis mediocribus pedicellos æquantibus, involucris glandulosis et stellato — pubescentibus pilis rarioribus longioribus simplicibus basi immixtis; stolonibus elongatis apicem versus fulvo villosis. — Hurdalen Övre Romerige leg. et ded. *Sommerfelt. Reich. Iconogr. fig. 116* defectu stolonum priori, inflorescentia vero huic conveniens medium inter utrumque tenet locum; e Blekingia habeo specimina, quæ cum ea optime congruunt.

— *congestum:* radice sæpe multicipite astolonosa, foliis oblongis l. oblongo — lanceolatis acutiusculis margine (sursum sæpius nudo) et carina setosis de cetero glabris pube stellato parca demum evanescenti; caule vix pedali undique stellato — pubescente præsertim superne canescente; ad basin setis horizontalibus vestito, 2—3 phyllo; cyma congesta paucis (3—8—) flora, capitulis parvis quam pedicelli subsimplices

pube stellata albida dense vestiti subduplo longioribus; involucris primum canis demum nigricantibus glanduloso — et stellato — pilosis. — Husbergsö prope Kristianiam legit et dedit *Blytt.*

— *microcephalum:* radice astolonosa, foliis anguste — oblongo — lanceolatis acutis l. acuminatis undique pube brevi stellata vestitis setis rarioribus interdum ciliatis, caule ultrapedali gracili rigidulo 2—4 — phyllo pube brevi stellata scabro setis horizontalibus sparsis basin versus interdum vestito, cyma simplici l. composita, capitulis parvis quoad numerum valde variis, pedicellis canis variæ longitudinis in diversis speciminibus; involucris cano — l. atro — viridibus pube stellata et pilis glanduliferis undique vestitis. — Kristiania, Moe Gudbrandsdaliæ *Blytt;* Ringebo et Sollien Gudbrandsdal *Sommerfelt;* Thynäs Skogn Værdaliæ *Zetterstedt.* — Specimina Sommerfeltiana cyma magis composita et multiflora, pedunculis pedicellisque magis elongatis et involucris magis canis a ceteris differunt. — Ad hanc formam pertinet *Fl. Dan. fig. 810*, quæ exacta est, si involucra minus bene picta excipias.

— *oligocephalum* Blytt Herbar.: radice astolonosa, foliis lanceolatis acutis (exterioribus ut apud omnes *H. cymosi* formas obovato — oblongis obtusis) margine carina et pagina superiore setosis subtus parce stellato — pubentibus; caule basi sæpius purpurascente gracili pedali et ultra subdiphyllo inferne setis diametrum æquantibus superne nullis l. valde rarescentibus vestito, pube stellata basin versus parca superne densiori tecto; cyma simplici, capitulis paucis (1—3) mediocribus, involucris e viridi nigricantibus nec non pedicellis capitula subæquantibus pube cana stellata et pilis nigris glanduliferis vestitis pilis longioribus paucis immixtis. — In calcareis ad Finden Par. Torpen Land legit et dedit *Blytt.* Hæc forma per formam *acutifoliam* (vide infra) ad varietatem sequentem viam pandit.

β. setosum: foliis lanceolatis l. lingulato — lanceolatis subacutis margine carina et utraque pagina setosis pube stel-

lata præsertim subtus immixta, caule paucifolio toto setis longis horizontalibus et pube stellata vestito, inflorescentia corymboso — cymosa, capitulis mediocribus, pedunculis pedicellisque sæpissime longe — setosis, involucris subcylindraceis basi villosis.

— *Columnæ Reich. Iconogr. fig. 34:* radice astolonosa, foliis exterioribus subobovatis obtusis interioribus lingulato — lanceolatis acutiusculis basi longe attenuatis, caule elato 2—4 — pedalis subdiphyllo foliis elongatis sæpe acuminatis, cyma polycephala, pedunculis elongatis ramosis pedicellisque pube stellata pilis nigris glanduliferis aliisque longioribus canis simplicibus vestitis, involucris pedicellos æquantibus l. brevioribus fusco — virentibus ob pilos longos canos villosis aliis brevioribus nigris glanduliferis et pube stellata rariore immixtis. — Kristiania dedit *Blytt.* (In Blekingia Sveciæ ad Sölvesborg et Ronneby unacum formis ad var. α pertinentibus legi). — Inter omnes *H. cymosi* formas hæc primaria mihi videtur.

— *stoloniflorum:* radice plures emittente stolones adscendentes dense setosos floriferos, foliis oblongo — lanceolatis acutis l. anguste — lanceolatis acuminatis, caule crasso ultrapedali setoso pube stellata et pilis glanduliferis toto et apicem versus dense vestito, cyma densa polycephala, pedunculis pedicellis involucrisque dense glanduloso — pilosis, capitulis majusculis, involucris pedicellos superantibus atro-viridibus vix villosis. — Kristiania *Blytt.*

— *strigosum:* radice astolonosa, foliis ut in forma *Columnæ* margine et utrinque valde strigosis subtus pube stellata subcanescentibus, caule elato præsertim basi, interdum toto, setis longis canis vestito foliis 2—3 anguste — lanceolatis acuminatis undique setosis ornato, inflorescentia l. dense cymosa l. subumbellata, pedunculis ramosis interdum elongatis, involucris cano villosis. — Passim cira Kristianiam *Blytt.* Ab *H. echioide,* cui proxime accedit, differt fol. radic. lati-

oribus, caulinis paucioribus, pubescentia minus lutescente, cyma magis sparsa capitulis minus villosis.

— *nigrescens* Blytt Herb.: radice astolonosa, foliis prioris sed paucioribus nec tam dense setosis pube stellata parca demum evanescente; caule elato 1½—2 pedali inferne albido — setoso setis apicem versus valde rarescentibus pube stellata parca vestito pilis nigris sparsis superne ornato, corymbo cymoso haud denso 6–20 — cephalo pedunculis simplicibus l. ramosis pube stellata densa cana et, præsertim superne, pilis simplicibus longis vestitis, capitulis mediocribus, involucris nigrescentibus villo longo cano et pilis brevioribus glanduliferis nigris tectis. — Ad Drivstuen Dovrefjeld: ***Blytt.***

— *poliotrichum*. H. poliotrichum *Wimmer Schles. Fl. ed. 2. p. 443:* priori proxima, sed toto caule setis albidis curvatis tecto subtriphyllo foliis latioribus; cyma densa capitulis plus minus numerosis, pedunculis ramosis pedicellis involucrisque pilis longis albis laxis subarachnoideo — villosis; pilis glandulosis versus apicem foliolorum involucri fusco — — virescentis paucis. — Ad Nystuen Filefjeld: ***Blytt.***

— *acutifolium* Blytt Herbar.: radice astolonosa, foliis lanceolatis l. oblongo — lanceolatis angustis sæpius acuminatis, superne, margine (præsertim basin versus) et nervo dorsali albido-setosis, subtus pube cana stellata plus minus densa vestitis, interdum *H. Pilosellæ* modo candicantibus, caule gracili subpedali toto l. basi tantum setis canis sparsim vestito, ob pubem brevem stellatam canescente; cyma sæpius inordinata pauci —(3—9) flora, pedunculis elongatis pedicellisque pilis nigris glanduliferis et pube stellata cana dense vestitis, capitulis parvis, involucris e nigro viridibus pilis laxis canis basin versus densioribus villosis aliis nigris brevis glauduliferis immixtis. — Nystuen Filefjeld: ***Blytt.*** — Formæ *oligocephalæ* var. pubescentis proxima, ob involucra villosa et caulem sæpe sparsim setosum huc relata.

— *pumilum:* radice astolonosa, foliis lanceolatis elongatis caulem digitalem 1—phyllum subæquantibus undique cau-

loque dense setosis; capitulis 2—4 dense confertis, involucris canescentibus pedunculisque brevissimis glanduloso — et stellato — pilosis setis longioribus immixtis. — Hovedö extra Kristianiam: *Blytt*. — *H. angustifolio* Hoppe proxima videtur, saltim si descriptionem in *Gaudin Fl. Helv. vol. 5 p. 78* respicias, nec multum obstant figura et descriptio ipsius *Hoppei* in *Sturm Deutschl. Fl. 1. Bändch. 10 H. 37.*

γ. laxum: Meyer chlor. Han. sec. Koch.: foliis anguste lanceolatis acutis l. acuminatis setosis l. pilosis, caule paucifolio toto l. inferne setoso, præsertim superne stellato pubescente; inflorescentia laxa inordinate cymoso — corymbosa, capitulis variæ magnitudinis involucris pedunculisque stellato pubescentibus sæpius glanduloso — pilosis interdum setis adspersis.

Hanc varietatem, *H. fallax* Auct. comprehendentem, ad *H. præaltum* referunt *Koch* et *Wimmer*, quod vero fieri non potest, nisi omnes limites inter hoc et *H. cymosum* tollere velis. *H. præaltum ε hirsutum* Koch Syn. p. 448 in Blekingia in consortio *H. cymosi α* et *β* optimum legi, quæ forma a Norvegicis differt tota herba canescente, stolonibus floriferis, involucris villosis. — Formæ hujus varietatis viam pandunt non modo ad ceteras hujus speciei varietates sed etiam ad *H. præaltum*. Sequentes e Norvegia habeo formas, quæ omnes stolonibus carent.

— *pubens:* foliis oblongo — lanceolatis breviter setosis subtus stellatis, caule toto stellato—pubescens basin versus setis brevibus vestito, cyma minus inordinata, capitulis haud numerosis parvis, involucris atro-viridibus pedicellisque densius glanduloso — pilosis. — In Mistberg Par. Eidsvold Romerige: *Blytt*. — Transitum format ad var. *α*.

— *ramosum:* foliis lanceolatis utrinque cauleque setis albidis longioribus sparsim vestitis subtus parce stellato—pubescentibus, caule ultrapedali pube stellata apicem versus densiori tecto supra medium ramos 1—2 exserente, unde cyma agis quam ceterarum inordinata evadit; capitulis parvis, pe-

dunculis pedicellisque elongatis involucrisque glanduloso pilosis stellato pubescentibus et setosis. — Froen Gudbrandsdaliæ et Rejen Par. Slidre Valders: *Blytt.* Specimina e Slidre differunt involucris cano — viridibus magis setosis minus glandulosis.

— *grandiflorum:* foliis anguste lanceolatis albido setosis vix stellato pubescentibus, caule præsertim basin versus setis albidis horizontalibus tecto pilis stellatis aliisque nigris glanduliferis inferne rarioribus superne densioribus vestito, cyma inordinata haud multiflora, capitulis majusculis late ovatis, pedunculis pedicellisque cano — stellato — pilosis immixtis pilis nigris glanduliferis, quales etiam obtegunt involucra atro viridia parce setosa. — Ringebo Gudbrandsdaliæ: *Sommerfelt.* — Quoad folia *H. prealto*, quoad flores var. subsequenti proxima.

δ. macrocephalum: radice sæpius stolonifera, stolonibus floriferis, foliis oblongo — lanceolatis acutis denticulatis plus minus strigosis et stellato — pubescentibus; caule stellato pubescente scabro setis nullis l. vage sparsis 1—2 phyllo; inflorescentia corymboso — cymosa, capitulis majoribus quam præcedentium, alabastris hemisphæricis, involucris late — ovatis basi sæpe rotundatis nigricantibus l. virescentibus.

— *thyrsoideum:* stolonibus procumbenti — adscendentibus ½ spithamam longis demum floriferis; foliis anguste oblongo lanceolatis basi æqualiter attenuatis, margine et carina subsetosis subtus sparsim stellatis supra glabrescentibus; caule elato 1—2 pedali undique pube stellata tecta pilis glanduliferis immixtis, basin versus setis patentibus diametrum vix æquantibus interdum vestito; inflorescentia subthyrsoidea pedunculis alternis 3—6 — floris pedicellisque breviter cano — stellatis subfarinosis et glanduloso — pilosis, capitulis mediocribus, involucris ovato — cylindraceis canescentibus stellato et glanduloso — pilosis pedicellos superantibus. — Prope Tomlevold Land (7 Juli 1839); inter Frydenlund et Strand Par.

Nordre Ourdal Valders (9 Juli 1839). — Ad varietatem α transitum efficit.

— *tenerum:* radice astolonosa, foliis lanceolatis margine (præcipue basin versus) pagina superiori et carina plus minus setosis, utrinque l. subtus pube stellata parca sæpe evanescente adspersis, rarius glaucescentibus; caule gracili vix pedali toto stellato — pubente inferne sæpe setoso, apicem versus præsertim glanduloso; corymbo denso capitulis 3—8 ovatis pedicellos sæpius superantibus, involucris atroviridibus stellatis et glandulosis rarius setosis. — Infra Quamsklev ad Öjlo Par. Vang Valders in consortio *H. aurantiaci* (10 Juli 1839).

— *dubium* Fr. Nov. p. 253. H. dubium *Fl. Dan. t. 1044.* H. auricula var. *Sommerf. in Mag. for Nat. Vid. 8. p. 252:* stolonibus 2—6 e basi prostrata sæpe radicante adscendentibus floriferis; foliis lanceolatis l. oblongo — lanceolatis undulato plicatis margine (basin versus) carina et utraque pagina setis sæpius elongatis canis plus minus conspersis, subtus pube stellata parca evanescente vestitis; caule ½—1 pedali toto pube stellata et pilis nigris glanduliferis apicem versus densioribus tecto inferne setis canis horizontalibus diametrum æquantibus sæpius vestito; inflorescentia plus minus laxe corymboso — cymosa interdum dense cymosa, qualis ex eadem radice variat; capitulis ovatis magnis, involucris atroviridibus unacum pedunculis pedicellisque, ea subæquantibus l. brevioribus, pilis canis brevibus stellatis et aliis longioribus nigris glanduliferis dense vestitis. — In subalpinis Numedaliæ supra Vægeli versus Tind Telemarkiæ (27 Juni), inter Tonsaasen et Frydenlund Ourdal Valders (7 Juli), Maristuen Filefjeld (25 Juli 1839). — Tab. cit. Floræ Danicæ huc pertinere dubium haud est; cum spec. nostris e Valders, unde exemplar depictum est, optime convenit, si excipias setas, quæ in fig. desunt, quæ vero nota tam levis est et fallax, ut in ea haud sit hærendum, ipse quoque habeo ejusmodi plantam, a forma jam descripta nullo de cetero

modo discrepantem. — *Tausch* in Flora 1828 Erg. Bl. p. 56 hanc figuram ad suum *H. pratense β* refert, nec male cum diagnosi l. c. data congruit nostra planta. Quo vero modo *Froelich* in Decand. Prodr. 7. p. 202 ad *H. radiocaule* Tausch eandem figuram a *H. pratensi* T. remotam contra ipsum auctorem referre potest, haud perspicere valemus.

— *ramosum:* omnia ut in priori, sed caulis ramos l. pedunculos plures elongatos exserit, quorum infimus infra medium caulis egreditur; rami inferi sunt monocephali, superiores 2—3 — cephali. Involucra minus glandulosa pilos plures simplices longiusculos canos gerunt. — Infra Grindfjeld ad Vang Valders (11 Juli 1839).

— *sphærocephalum:* cum forma, nomine *dubii* nuper descripta, prorsus convenit; caulem vero habet furcatum, capitula majora pedicellis duplo longiora, involucris hemisphæricis atro — canis setis simplicibus canis pilis nigris glanduliferis et pube parciore stellata vestitis; corollæ magnæ subtus sæpe purpureo — lineatæ. — In subalpinis inter Bergesfjeld et Vang Valders (12 Juli 1839). — Huc forte referendum *H. floribundum* Wim. et Grabowsk. Fl. Siles. 2. 2. p. 204.

— *glaucescens:* priori proximum, stolonibus numerosis adscendentibus floriferis basi purpurascente setosis superne stellato — pubescentibus; foliis spathulato — l. late — oblongo — lanceolatis glaucescentibus undulato — pilicatis supra glabrescentibus, margine carina et pagina inferiori setosis pube stellata parce immixta; caule furcato setis et pube stellata inferne rarioribus superne densioribus vestito; capitulis prorsus prioris, sed minus glandulosis et magis longiusque setosis. — In Olberg ad Slidre Valders (9 Juli 1839). — Nisi adessent formæ *dubia* et *sphærocephala* ad *H. auriculam* potissimum retulissem, ab iis vero separari haud potest.

De nu framställda formerna vitsorda tillräckligt den polymorfa beskaffenheten af *H. cymosum*. Hvad synonymien angår, kan det ej sättas i fråga att ju *Linnés H cymosum* hör till

denna art, äfvensom att han derunder inbegripit åtminstone α, β, γ; att nyare författare synas tveka hvart de skola hänföra detta synonym, är ej underligt, då de af den enda arten fabricerat så många, att det är snart sagdt omöjligt att för dem upleta karakterer.

Huru *Froelich* i Decand. Prodr. 7. p. 206, såsom grund derföre att Linnés synonym bör hänföras till *H. echioides*, kan åberopa *Fries'* auktoritet, är så myket besynnerligare, som denne (Novit. Fl. Svec. p. 251) uttryckligen säger om denna form: "hæc *non* est primaria Linnæi". Att *Fries* under sin var. *α.* af *H. cymosum* innefattar de här förut framstälda varieteterna *α* och *β* är klart, och de skilja sig egentligen icke genom annat än beklädnaden. Dessa båda varieteter sammanfattas äfvenledes af *Koch* och *Wimmer* under *H. Nestleri.* — *Tausch* synes vid sin *H. cymosum* hufvudsakligen afse var. *β.*, ehuru den af honom citerade figuren ur Fl. Dan. bestämdt hör till *α*; föröfrigt passar "anthodium foecundatum subglobosum" icke in på den hos oss allmännaste. — Af alla de anförda formerna synes *var. δ* mest utmärkt, men den är genom mellanformer så förenad med de öfriga, att den ej kan frånskiljas.

5. *H. aurantiacum* L. Fr. Nov. p. 254, Mant. alt. p. 44. Ehuru utmärkt denna art än visar sig genom blommornas färg, är den dock föga skiljd från föregående; bladen variera icke allenast till formen utan ock till beklädnaden, så att de yngre nästan alltid äro på undra sidan försedde med strödda stjernlika hår, hvilka stundom blifva qvarsittande, äfven på de äldre fullt utvuxna; blomhufvudernes antal är äfven ganska olika; vippan är till en början tät, men blir slutligen mera utbredd genom det att blomsterskaften förlängas; blommornas färg är äfven föränderlig; formen med gula blommor, som lär förekomma i Sweitz, har dock ännu ej blifvit anmärkt i Skandinavien, hvarest en annan form deremot är funnen med gula blomkronor, hvilka på undra sidan äro upptill försedda med en bred pomeransfärgad strimma. Stjelken

är alltid beklädd dels med stjernlikt ludd, dels med långa borst, hvilka på stjelkens öfre del oftast äro svarta och isynnerhet på blomskaften äro täta och långa. Här nedan har jag anfört de former af denna art, hvilka jag eger från Norge. — Hvad artens utbredning inom Skandinavien angår, så saknas den alldeles i Sverge, hvaremot den synes icke särdeles sällsynt i mellersta Norges fjällträkter, ehuru den icke här förekommer allestädes. På sydligaste delen af Heckfjeld anträffade jag den år 1826 ymnigt i Aaseralds socken dock allenast på tvenne ställen nemligen vid Aaseralds kyrkoby och vid Lysland; den är äfven funnen i Telemarken, Hardanger, Hallingdalen, på Filefjeld, vid Vang i Valders samt på Dovrefjeld; på dessa sistnämnda ställen synes den dock vara sällsyntare.

— *cinerascens:* radice sæpius astolonosa, foliis oblongo lanceolatis obtusiusculis, pedunculis involucrisque longe setosis sparse glanduloso — pilosis; involucris atro — cinerascentibus, corollis aurantiacis. — In Heckfjeld ad Aaserald Dioec. Kristiansandensis (Juni 1826); infra Quamsklev ad Öjlo Par. Vang Valders (10 Juli 1839) forma minor minus setosa corollis pallidioribus. — Cum hac forma quoad folia et caulem optime convenit All. Ped. T. 14 fig. 1; flores vero tam magnos numquam in hac specie observavi. — Caulis variat spithamæus et sesquipedalis, cyma plus minus densa 3—20 flora.

— *nigrescens:* stolonibus elongatis prostratis subaphyllis; foliis oblongis acutiusculis, caule superne involucris nigrescentibus pedunculisque setis atro — canis vestitis pilis brevioribus glanduliferis immixtis, corollis aurantiacis. — Nystuen Filefjeld (22 Juli 1839).

— *croceum* Blytt Herb.: stolonibus (in meis speciminibus) nullis; foliis oblongo — lanceolatis acutis; vestitu prioris sed setis brevioribus, pedunculis magis elongatis, involucris nigrescentibus, corollis croceis (luteis extus linea lata crocea notatis). — Nystuen Filefjeld: *Blytt.*

— *obovatum:* stolonibus demum adscendentibus foliosis; foliis radicalibus obovatis l. obovato — lanceolatis acutis denticulatis interdum subserratis, caule setis subcurvatis et pube stellata vestito superne pedunculis et involucris canescentibus setosis et sparse glanduloso — pilosis. — Ad pedem alpis Geteryggen ad Jerkin Dovrefjeld (27 Juli 1837). — Unicum legi specimen floribus non adhuc explicatis cum Tab. 1112 Floræ Dan. prorsus conveniens, si excipias stolones, qui ex collo nec ex inferiori parte radicis exeunt; dentes foliorum acuti, in hac forma magis quam in ceteris perspicui, in figura quoque desunt. — Ob stolones deficientes huc vix referri potest forma a *Blytt* ad Drivstuen in Dovrefjeld lecta, de qua cfr. Nytt Magazin for Natur-Vidensk. 1:e Bind p. 302. (Fortsättes).

II. Literatur.

1. *Stockholms Flora, eller korrt beskrifning af de vid Stockholm i vildt tillstånd förekommande växter. Med en inledning, innehållande en öfversigt af Stockholms-traktens naturbeskaffenhet. Af Joh. Em. Wikström. Förra delen. Jemte en charta öfver Stockholms omgifning på en mils afstånd.* Stockholm, Norstedt et Söner, 1840. VIII, 185, 423, 27 sid 8:o h.

Ehuru det icke kan annat än medgifvas, att Svenska floran hörer till de bäst undersökta och bearbetade i Europa, så finnas likväl inom dess gebit flera trakter, om hvilkas vegetations-förhållander man har nästan inga eller åtminstone högst ofullständiga underrättelser. Bland dessa hörer äfven trakten kring Sverges hufvudstad. Visserligen ega vi en omkring år 1780 upsatt samt i Göteborgska Vetenskaps och Vitterhets-Samhällets handlingar för 1808 införd "Flora Stock-

holmiensis" af D:r *Næzén*, men dels är den gammal, dels ock både ofullständig och okritisk (så t. ex. äro deri uptagna flera vexter som ej äro Svenska, o. s. v.), och ehuru många och skicklige Botanister än vistats i Stockholm, har dock ingen skridit till bearbetande af dess flora, utan nödgas man i deras skrifter sammanleta de deri förekommande strödda anteckningar, som kunna uplysa vegetationen i denna vackra och ingalunda i botaniskt hänseende fattiga eller ointressanta trakt.

Redan för flera år sedan berättades det, att Prof. *Wikström* hade för att fylla denna lucka i kunskapen om fäderneslandets vegetation, utarbetat en flora öfver Stockholmstrakten; utgifvandet af densamma har man likväl förgäfves emotsett ända till dess det arbete, som utgör föremål för närvarande anmälan, i början af sistförflutna året utkom. Det skulle förr blifvit anmält, om det varit möjligt att i bokhandelsväg erhålla detsamma; Ref. har måst vända sig till Förf. för att komma i besittning af detta arbete, hvilket för honom var af så mycket större intresse, som det redogör för vexternes utbredning i en, för afhandlandet af de vextgeografiska förhållanderne inom Sverge, vigtig trakt.

Förrän ref. öfvergår till redogörelsen för sjelfva arbetet (i hvilket afseende han kan vara så mycket kortare helst redan på ett annat ställe, neml. i den literära tidningen *Studier Kritiker och Notiser 1841 N:o 3*, häraf lemnats en öfversigt, till hvilken han får hänvisa), torde det vara på sin plats att yttra några ord om den norm, som enligt hans förmenande bör följas vid en special-floras utarbetande.

Som närmaste afsigten med en sådan flora måste vara att lemna en fullständig och trogen skildring och kännedom om vegetationsförhållanderne inom den antagna trakten, hvarvid det vextgeografiska enligt sakens natur i främsta rummet kommer i betraktande, så bör den innehålla dels en fullt säker och tillförlig nomenklatur öfver de inom gebitet verk-

ligen funne i vildt tillstånd förekommande vexterna, dels ock en noggrann och fullständig upgift på vextställen, hvarvid äfven särskildt hänseende bör fästas på lokala, vare sig geognostiska eller andra vigtigare förhållander. Har man derjemte med arbetet någon biafsigt, såsom att lemna en handledning för nybegynnaren (något, som ej gerna kan komma i fråga så framt icke inom gebitet finnes något läroverk, i hvars undervisningsämnen naturvetenskaperna ingå), så böra diagnoser öfver slägten och arter samt i det högsta några korta habituela beskrifningar meddelas. Hvad synonymien angår, bör icke mera lemnas, än anvisning på landets allmänna flora, der man kan finna arten vidare beskrifven, samt på de arbeten, som specielt angå den ifrågavarande trakten och hvari något af intresse rörande vexten förekommer. Vid vexternes upställning bör helst naturliga metoden följas, så framt man icke för åfvan angifna biafsigt vill föredraga den artificiela, i hvilket fall likväl en öfversigt enligt den förra alltid bör lemnas; sedan Prof. *Fries* börjat utgifvandet af *Corpus florarum provincialum Sveciæ*, bör i alla svenska specialfloror den i Flora Scanica begagnade upställningen nyttjas för att åstadkomma enhet och underlätta jemförelsen. Utom dessa fordringar af sjelfva vextförteckningen (i hvilken naturligtvis böra uptagas icke allenast arter, utan ock utmärktare under- och af-arter, hvilka, i fall de ej förr äro anmärkta, böra karakteriseras, bör en dylik flora äfven såsom inledning lemna en kort framställning af sjelfva trakten, såvida som vegetationens utseende och beskaffenhet deraf bestämmes, åfvensom dels en historisk öfversigt af hvad förut för kunskapen om vegetationen inom samma trakt blifvit tillgjordt, dels ock en upräkning af de inom gebitet förekommande naturliga familjer med angifvande af antalet af de till hvarje familj hörande arter. Slutligen bör äfven en förteckning öfver de der förekommande förvildade vexter såsom bihang bifogas, enär mycken uplysning öfver vegetationens historia i en framtid häraf kan hämtas.

Vill man vid bedömandet af nu ifrågavarande första del af Stockholms flora tillämpa hvad här nu är antydt, finner man att deri meddelas snarare förmycket än förlitet. I inledningen (hvaraf, enligt den särskilda titeln, ännu en afdelning skall följa) innehålles en mängd saker, som för botanisten sakna allt intresse och utgöra tvertom en onödig barlast. De delar, som äro på sin plats, utgöras af kapitlen om klimatet, om årstiderna och vextlighetens framsteg om våren, om Stockholms-florans historia samt, till en del, om traktens geologiska formation, men äfven detta skulle kunnat vara vida kortare och ändå fullständigt. — Ref. vill häraf anföra följande: hela trakten utgöres af urbergs-formation; årets medeltemperatur är + 5°,67; vinterns — 3°,45, sommarens + 15°,79, jordskorpans medeltemperatur är + 6°,61. Årliga nederbörden utgör 17, 58 dec. tum. — Vårsådden sker öfverhufvud i första hälften i Maj (1802 var den dock slutad redan den 1 April). Trädens löfsprickning vanligtvis i 3:e veckan af Maj. — Rågen mognar i förra hälften af Aug.; hvetet i medio och kornet i sednare hälften af nämnde månad. — Löffällningen försiggår vanligen i sednare delen af Oktober. Intressanta underrättelser meddelas om flyttfåglarnes ankomst och om särskilda vexters blomningstid under särskildta år. — I fråga om Stockholms-florans historia anmärkes, att det älsta man i detta afseende känner, är O. Bromelii utnämning till "stadens herborist" år 1668. Linné blef Botanicus publicus 1738. — Vidare uppräknas icke allenast alla de, som veterligen botaniserat kring Stockholm och lemnat några underrättelser om sina fynd, utan ock de märkligaste bland de vexter, som en hvar bland dem för första gången i denna trakt anmärkt. — Rörande sjelfva floran bör först anmärkas att, enligt hvad i förordet tillkännagifves, de 13 första arken (d. v. s. till ett stycke in på Pentandria digyn.) redan varit tryckta i 4 år förrän hela delen utkom; vidare att närvarande del sträcker sig till slutet af Polyandria. — Vexterna äro ordnade efter Linnean-

ska systemet; slägten och arter försedda med diagnoser och i de flesta fall med förklaringar öfver benämningarne; arterna dertjemte med synonymi ur Svenska floror och ur arbeten som röra Stockholms-floran samt med hänvisning till någon figur; vidare med utförliga och noggranna vexställen samt slutligen med korta habituela beskrifningar. Detta allt tyckes utvisa, att arbetet är ämnadt till en handbok för den vid Stockholms gymnasium studerande ungdomen; och i så fall är ingenting deremot att anmärka. Diagnoserna äro i allmänhet goda. Förf. har icke alltid varit konseqvent i fråga om att åtskilja eller sammandraga slägten och arter; i många fall har han dock upgifvit skäl för sitt förfarande. — Slutligen följer såsom bihang en förteckning på de i florans gebit förvildade vexterna.

Ref. önskar att andra delen af denna flora snart måtte utkomma, äfvensom att Förf. dervid ville bifoga en efter naturliga metoden ordnad öfversigt. I händelse något mera ekonomi iakttogs så med afseende på citater, som i allmänhet på hela trycket, skulle arbetet säkerligen vinna vida mer afsättning, än som man i fråga om denna del kan hoppas.

2. Loca parallela plantarum, seu animadversiones physiologicæ — botanicæ de variis plantarum variationibus, præcipue in Svecia boreali observatis; quarum conspectum, cum suis causis atque effectibus illustratum, breviter exposuit Laurentius Lev. Læstadius Eccles. Karesuandensis in Lapponia Pastor. — (Införd i *Nova acta regiæ Societatis scientiarum Upsaliensis. Vol. XI. Ups. 1839.* — Pag. 205—296).

På ett ställe i Novitiæ Floræ Sveciæ yttrar Prof. *Fries:* "Quis nobis dabit genuinam theoriam v. o. de alpium vi in vegetationis faciem mutandam?" Detta yttrande synes hafva föresväfvat Förf. vid nedskrifvandet af nu ifrågavarande af-

handling, och i sanning skulle man tycka, att Förf., som tillbragt största delen af sin lefnad i en trakt, der han allestädes var omgifven af fjällvexter, vore mera än de flesta andra qvalificerad att besvara nämnde fråga; men dertill fordras icke ensamt att vara förtrogen med sjelfva fjällvegetationen; man måste äfven hafva observerat vexterna sådana de visa sig i andra trakter och under andra förhållander; man måste derjemte vara i tillfälle att rådfråga den i sednare tider alltmera ökade literaturen. Detta har icke varit förhållandet med Förf., hvilken lefvande i en aflägsen vrå af höga norden, dit endast sällan underrättelser från den literära verlden kunna framtränga, nödgats lefva ett isoleradt lif. Det är derföre ursäktligt, om hans åsigter blifvit något ensidiga; man skulle endast önskat, att han icke utsträckt dem längre än hans egen direkta erfarenhet nådde, eller åtminstone alltid gaf tillkänna, huru mycket som är observation och huru mycket är blott teori eller supposition. Derigenom skulle ännu mera värde tillkommit hans afhandling, hvilken dock icke kan eller bör betraktas såsom annat än en samling af materialier till lösande af den framkastade frågan. En olägenhet vid bedömmande af densamma ligger deri, att den, enligt hvad vid dess slut tillkännagifves, är författad 1831, ehuru den först 1839 blifvit tryckt, och man icke vet om eller i hvad mån Förf. under dessa år funnit anledning modifiera sina åsigter eller att jemföra och kontrollera dem med hvad under denna tid rörande samma eller närslägtade ämnen, särdeles i Tyskland, utkommit.

Förf., hos hvilken de flesta Svenska Botanister, äfvensom många utländska, stå i förbindelse för största delen af de Lappländska vexter, hvarmed under mera än ett decennium vextsamlingarne blifvit riktade, hörer icke till antalet af de artfabrikanter, som börja blifva allt talrikare. Detta tillkännagifver han äfven i det korta förordet, hvari han förklarar det han anser för största äran att noga begränsa arterna och under hvarje sådan hänföra de former, som rätteligen

höra dit. Detta är också hvad han, med hufvudsakligt afseende på vexterna inom Torneå Lappmark, velat i närvarande afhandling göra, för hvilket ändamål han tagit i betraktande de formförändringar, som vexterna äro underkastade tillfölje af yttre momenters inverkan. — Vid framställningen af afhandlingens innehåll vill Ref. följa samma ordning, som i densamma iakttages, samt derunder framställa en eller annan anmärkning.

Bland de momenter. hvilka utöfva sitt inflytande på de arktiska vexterna, nämner Förf. i första rummet solen, denna "oculus mundi", som härstädes under nära två månader icke sänker sig under horisonten. För att framställa Förf. åsigt om dess inflytande, torde vara bäst begagna hans egna ord: "Quia vero flores, qui sunt plantarum lumina, quatenus oculorum vice funguntur, tantopere præsentia solis afficiuntur, ut sine illo nec rite explicari, nec florere possint: sequitur eos eo grandiores atque ampliores fieri, quo magis splendeat lumen. Hinc flores sub arcto, non tantum ampliores, quam alibi terrarum, sed etiam colore vivacissimo, nec non elegantia longe ornatissimi. Corolla valde speciosa superbiunt, idque, in fallor, ob lumen solare perpetuum, cujus vis, ratione florum, in ampliando et colorando sita est." Här nödgas Ref. genast göra den anmärkning, att detta är yttradt alltför vidsträckt och allmänt, ty hvem vill väl medgifva, att de arktiska blommorna äro de största och mest glänsande i verlden? eller hvad skall man säga om *Victoria Regina* och alla de öfriga storblommiga tropiska vexterna med deras herrliga färgor? eller, för att hålla oss inom vårt eget land, finnas väl inom den del af Lappland, der solen om sommaren icke vet af någon nedergång, några blommor, hvilka, vare sig i storlek eller färgprakt, kunna mäta sig med *Papaver*-arterna, *Glaucium*, *Ranunculus illyricus*, *Nymphæa alba*, *Geranium pratense*, *sanguineum*, *Sarothamnus*, m. fl. Likaledes har Ref. allt skäl att betvifla, det vexterna t. ex. på Dovrefjeld eller annorstädes på fjällen i mellersta eller

sydliga Norge, oaktadt de icke hafva att glädja sig åt en oafbrutet strålande sol, hafva smärre eller mindre glänsande blommor, än de ständigt solbeglänsta i Lappland. Dock — Författarens mening är väl, att hvad han sagt, ehuru det är uttryckt absolut, skall tagas endast relativt: d. v. s. att sådana vexter, som äfven förekomma i det sydligare låglandet, få då de vexa på fjällen större blommor, eller måhända rättare *synas* hafva dem större, emedan hela vexten i allmänhet är kortare och mera hopträngd; och då Förf. påstående så modifieras, vill Ref. lemna det sitt bifall, ehuru äfven härvid flera undantag förekomma; så t. ex. har *Epilobium origanifolum* (enligt Förf. åsigt blott en form af *Ep. alpinum*), som vexer i skogsregionen och går djupt nedom fjällen, betydligt större blommor än den på de högsta fjällen vexande egentliga *E. alpinum;* likaledes har *Primula farinosa* så väl i fjälltrakter som på låglandet mera än dubbelt större blommor, än den alpinska *Pr. stricta.* Icke heller kan Ref. medgifva att den ständigt lysande solen *ensamt* är orsaken till denna blommornas storlek; ty huru skulle det i så fall kunna ega rum, att vexternas blommor på Norges sydliga fjäll, för att ej tala om Alperna, icke äro mindre, utan till och med, för att döma af torkade exemplar, stundom större än de rent arktiske (*Papaver nudicaule* från Spetsbergen har t. ex. mindre blommor än på Dovrefjeld)? — Då Förf. i en not pag. 212, med anledning af *Myosotis alpestris*, hvilken han anser vara en fjällform af *M. palustris*, påstår att de i sednare tider åtskiljda arterna af detta slägte ingenting annat äro än varieteter af en och samma art, upkomna genom olika vextplats, och hvilka, sålänge denna icke förändras, visa sig konstanta, så har han utan tvifvel återigen gått alltför långt; ty utan att tala om rotens olika varaktighet, så har Ref. i Bleking samlat *M. stricta, versicolor* och *collina* på samma ställe och fullkomligt samma lokal, utan att de visat ringaste öfvergång till hvarandra. Ville man i alla slägten gå så strängt och diktatoriskt till

väga, som Förf. i fråga om Myosoterna, skulle arternas antal ganska betydligt förminskas, utan att just vetenskapen derpå komme att i lika grad vinna, och i detta som andra fall bör man betänka det gamla Horatianska: est modus in rebus, sunt certi denique fines. — Med anledning af *Potentilla alpestris*, som Förf. vill hafva till en varietet af *P. verna*, bör observeras, dels att den vexer äfven i Skåne, dels ock att man i så fall väl måste antaga den förra för hufvudform men den sednare såsom en sammandragen form deraf; åtminstone har Ref. på flera ställen i Norska fjällen sett den nära 1 aln lång med upstigande stjelkar, en storlek hvartill den nedtryckta *P. verna* knappast hinner. — Ehuru Ref. just icke har särdeles mycket att invända mot antagandet af *Aira alpina* för en alpform af *A. cæspitosa*, bör han dock med anledning af Förf. yttrande, att han på Helgeland samlat en *A. alpina* endast genom de axgroende blommorna skiljbar från *A. cæspitosa*, nämna att han i Romsdalen i Norge samlat sjelfvaste *A. cæspitosa* axgroende. — Solljuset inverkar äfven i det hänseendet på vexterna, att deras vegetationscykel deraf mycket påskyndas, så att i högsta norden långt mindre tid än annorstädes erfordras för deras utveckling och mognad, hvarpå sädesslagen framte ett allmänt kändt exempel.

Lappländska vegetationens beskaffenhet bestämmes vidare deraf, att en betydlig mängd regn årligen faller, hvarigenom en myckenhet bäckar och floder erhålla näring och vidlyftiga kärr upkomma, hvilka gifva älskadt tillhåll för *Calamariæ* och *Amentaceæ* (egentligen *Salices*, som i Lappland synes hafva sitt förnämsta hemland). I denna omständighet vill Förf. äfven finna anledningen dertill, att lafvarne här äro talrikare än någor annorstädes (till individer men väl icke till arter). — Den årliga mängden af regn föranleder vidare, enligt Förf. tanka dels att åtskilliga vexter, som annars förekomma i kärr, här vexa på bergen, med anledning af hvilken skiljaktighet man af flera bland dem bildat

särskilda varieteter, till och med nya arter (att Förf. betraktar *Stellaria alpestris* såsom blott varietet af *St. uliginosa* kan Ref. ej bifalla); dels ock att amfibola former upstå genom det att samma ställe flera gånger årligen öfversvämmas, såsom exempel hvarpå anföres, att flera pilarter, som vexa vid elfstränderna, förete en tvåfaldig form, den ena med de nedra bladen smala glatta och bladiga hängskaft, den andra med de öfra bladen mera utsträckta på bredden och hängskaft utan blad; upkomsten af den förra förklarar Förf. på det sätt, att vattnet, som betäckt stället, hindrat vextens tidiga utveckling, hvilket åter ej varit förhållandet med den sednare; han anmärker att man ofta kan observera detta på en och samma individ, äfvensom att de flesta pilarter förekomma i Lappland med både bladiga och bladlösa hängskaft, så att den härifrån hämtade indelningsgrund synes vara högst osäker.

Förf. anser sig böra antaga, att de flesta varieteter hafva sin grund i de yttre momenter, hvaraf de bero. I den tempererade zonen, hvarest klimatet är jemnt och årstiderna lika fördelade, blifva vexterna fullkomligare och alla delar lika utvecklade; varieteterna blifva här äfven mera konstanta; i den kalla och heta zonen deremot eger icke en sådan jemvigt rum, hvadan äfven liksom en vibration förmärkes i vexternas utveckling och oväntade former frambringas. Hvad fjällen angår, är vegetationen der liksom undertryckt och kan ej, såsom annorstädes, i lika grad utveckla alla delar, hvaraf flera liksom sammanföras till en, hvarigenom upstår en "*vegetatio collectiva* i. e. ejusmodi ratio, qua non solum magnitudo totius plantæ diminuitur vel saltem abbreviatur, sed etiam de partium numero aliquid detrahitur." Sålunda hvad som i skogstrakterna är grenigt och uprätt, blir här enkelt och nedliggande; vexterna hafva ofta få men stora blommor, liksom voro flera grenar förenade till en och flera blommor till en enda (här synes Förf. sjelf medgifva, att det

ständiga solljuset icke är *enda* orsaken till fjällvexternes stora blommor).

Som vegetationens utveckling påskyndas af varmen, men hämmas och qväfves af kölden, så betraktar Förf. den skarpa arktiska kölden såsom närmaste orsaken, som föranleder denna kollektiva (eller måhända rättare sammandragna) vegetation; det är isynnerhet i fråga om fruktens mognad, som denna köldens inverkan uppenbarar sig. I Lappland äro också sådane vexter talrikast, hvilkas vegetation och fruktifikation till sin fulländning behöfva kort tid, eller hos hvilka frukten utgör den minsta delen af örten. — En så stor skillnad mellan köld och varma inom den kortaste tid och minsta afstånd visar sig ingenstädes i samma grad som i fjälltrakter, hvarest full sommar herrskar vid fjällens fot under det vintern råder på topparna; detta måste i hög grad inverka på vexterna; häraf dessas föränderlighet i storlek (ofta från 1 tum till 1½ fot), i glatthet och hårighet, enkelhet och förgrening. Till stöd för detta anförer Förf. flera exempel. *Saxifraga Aizoon* betraktar han sålunda som en dylik sammandragen fjällform af den i de lägre regionerna vexande *S. Cotyledon.* Huru Förf. ännu, ens med frågetecken, kan hänföra den låga enblommiga formen af *Ranunculus acris* till *R. montanus* Willd. synes besynnerligt, enär denna sednare, som ännu icke veterligen är funnen i Skandinavien, är derifrån mycket utmärkt bland annat genom hårigt fruktfäste. Äfven bland *Junceæ* och *Carices* anföras flera till stöd för Förf. sats, hvarvid några sammanträngda former af *Carices* beskrifvas. Denna inverkan yttrar sig, enligt Förf. åsigt, äfven på bladen, hvilka från aflång form öfvergå till rund; på detta sätt upkommer *Betula fruticosa* (Förf. menar troligen *B. humilis* Hartm.) af *B. alba.* Enahanda är förhållandet med en mängd *Salices*, som här vidlyftigare genomgås, hvilken framställning rummet dock tvingar oss att här förbigå utom den anmärkning af Förf., att inga andra karakterer inom detta slägte äro tillförlitliga än de, som hemtas från längden af fruktämnenas skaft relativt till

nectarium och stylus. — På fjällen äro starkaste vegetationskraften och varmans inflytande liksom konsentrerade vid jordytan och kring rötterna; härigenom upkommer en "*vegetatio radicosa*, quæ ad summum in alpibus enixa fastigium, quod radices ibidem maximam vegetationis partem constituunt non solum perseverantia, sed etiam mole, id inprimis efficit, ut plurimæ species per radices propagarentur, caulibus etiam ac truncis in radicis speciem mutatis"; — sålunda hafva de flesta fjällträd en truncus subterraneus eller åtminstone procumbens, så att blott grenarne framsticka öfver jordytan; dessa blifva äfven afkortade, och bladen, hvilka förhålla sig analogt med stammen och grenarne, utbildas mera på bredden än längden, således mera rundade än lansettlika, hvilket han bestyrker med exempel hämtade från flera pilarter.

Förf. öfvergår derefter till sådana förändringar, hvilkas orsaker äro mindre påtagliga. Härvid anföres först det allmänna förhållandet, att vexter bli håriga på sandiga ställen, men mera glatta på fuktiga och öfversvämmade. Bland andra exempel, som här åberopas, uptages äfven *Cerastium alpinum*, som vexande i torra bergs-springor blir ludden, men vid bäckar nästan alldeles glatt, i analogi hvarmed Förf. anser, att många bland de i sednare tider åtskiljde *Cerastia*, *Hieracia*, *Potentillæ*, *Myosotides*, *Salices* upkommit, hvilka således ej böra betraktas som egna arter, enär det blott är individer, hvilka, till följe af vexestället, fått ett något afvikande utseende; hvarvid han tillägger: "quasi species esset in loco, quod idem est, ac si locus faceret speciem, ut, mutatis locis, mutaretur etiam species in alienam speciem", hvilket allt är ganska sant, blott man aktar sig att icke öfver höfvan och endast på grund af tycke eller hugskott utsträcka analogien längre än vederbör. — Såsom en hufvudsaklig orsak till fjällvexternas hårighet betraktar Förf. vidare de häftiga stormvindar, hvilka rasa i fjälltrakter, äfvensom nattfrosterna och glaciererna granskap, genom hvilket allt vexternas evaporation påskyndas och safterna

liksom förtorkas, till följe hvaraf, enligt Förf. åsigt, hårigheten upkommer. Till styrko för allt detta anföras många exempel, och häri vill Förf. finna orsaken icke allenast till den mörka eller svarta hårighet, som är så vanlig och derjemte så frappant hos fjällvexterna, utan ock dertill, att vissa delar bli mörkare och få ett liksom svedt utseende, t. ex. kapslerna hos en del *Carices*. — (Då Förf. antar *Primula stricta* såsom var. af *Pr. farinosa*, med det tillägget "glabrescit in Lapponia, quia inundata aqua", torde det tillåtas fråga, hvarföre dessa båda i Drivdalen på Dovrefjeld i Norge, der de vexa blandade på ställen som om våren öfversvämmas, bibehålla sig oförändrade och utan att visa några öfvergångar, äfvensom hvilken anledning kan vara dertill, att *Pr. farinosa* i södra Sverge, oaktadt vexande på ställen, hvilka nästan årligen äro utsatta för öfversvämningar, icke visar någon förändring). (Fortsättes).

III. Hvarjehanda.

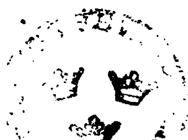
1. Botanices Docenten vid Lunds Universitet Mag. *John Erhard Areschoug* har den 5 sistlidne Januari blifvit utnämnd till Lärare i Natur-Vetenskaperne vid Göteborgs Gymnasium.

2. Botanices Docenterne vid Lunds Universitet Magistrarne *J. E. Areschoug* och Baron *M. W. v. Düben* hafva under förra året blifvit kallade till Ledamöter af Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Göteborg.

3. Här i Lund utgifves från detta års början en literär tidning under titel: *Studier Kritiker och Notiser.* Den botaniska literaturen kommer att deri äfven behörigen afses.

4. Enligt underrättelser från Kristiania, lärer Professor *Blytt* på allvare vara betänkt på utgifvandet af en *Flora Norvegica*, hvaremot han tyckes vilja fördröja publicerandet af sin flora öfver Kristiania-trakten.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 3. Lund Mars 1841.

I. Original-Afhandling.

Olof Rudbecks Lappska vexter; af C. J. Hartman.

Linné omtalar i *Flora Lapponica*, att han vid utarbetningen af *Salices* och *Fungi* begagnat den yngre O. Rudbecks exemplar och figurer, hvarföre dessa måste vara af mycken vigt för bestämmandet af Linnés ännu omtvistade arter. Exemplaren af Rudbecks *Salices* finnas troligen ännu i Linnés samling, då Linné säger sig ega alla utom den första (N:o 348 i Fl. L.); men som man troligen ej snart, om någonsin, torde få någon nytta af dem, kan det ej sakna intresse, att veta hvad fördel kan dragas af Rudbecks figurer. Lyckligtvis äro dessa räddade både undan den eldsvåda, som 1702 förstörde en del af Rudbeckarnes *Campi Elysei*, och undan tidens tand, som måhända längesedan söndergnagit exemplaren. Och hvilka figurer! åtminstone känner jag inga, som öfverträffa dem i de hos oss utkomna botaniska arbeten, om man undantager de särskildt utförda detaillerna, som här saknas, och kanske här och der de partier, som man för 150 år sedan icke räknade bland väsendtliga. Med undantag af 3:ne, som troligen äro af Rudbecks egen hand, såsom tätt vid (hos en på) stjelken tecknade med ett OR, äro de öfriga säkert ritade af Anders Holtzbom, hvilken medföljde Rudbeck på dess Lappska resa år 1695 och med skäl förtjenar det vitsord, Rudbeck sjelf i Nora Samolad gifver honom: "hafvandes man svårt, intet efter mitt, uthan store Mästares omdöme,

att finna hans like i örters och foglars afbildande" *). De af Rudbeck sjelf tecknade förtjena samma omdöme, såsom, utan den bifogade signaturen, i utförandet icke urskiljbara från de öfriga.

Detta Figurverk förvaras uti Hans Excell. Grefve De Geers rika Bibliotek på Löfsta, troligen jemte *Campi Elysei* inköpt af Hofmarskalken Baron C. De Geer efter Prof. Rudbecks sonens död 1740. Det består af en mindre foliant i vanligt skrifpappersarks format, innehållande numera 122 blad, sedan, som det synes 14 blad, manu furtivo, blifvit utskurna **). Af de återstående innehålla de första 105 bladen, från pag. 4 till 108, endast Vexter, en eller flera på hvarje blad, och de återstående Djur af de högre klasserna. Lyckligtvis för Botanisten äro vexterna completta; hvilket synes af pagineringen, då hvad som saknas tillhör djuren, hvilka figurer troligen ansetts mera tjenliga att pryda någon vägg.

Man vet att den yngre Rudbeck ämnade utgifva en utförlig beskrifning öfver sin resa samt Lapland, och att första delen trycktes i Upsala år 1701 under tittel: Nora Samolad eller Uplyste Lapland, med Resan igenom Upland, Gestrikland, Helsingland, Medelpa, Ångermanland, Västerbotn, Lule Lapmark, Norbotn, Torne Lapmark, Österbotn, Finland, Åland etc. deri han utom annat lofvar "föreställa och på det nogaste beskrifva" Djur, örter m. m. ***). Olyckligtvis tillintetgjorde den stora eldsvådan i

*) Dog 1711 som Provincialläkare i Södermanland.

**) Då jag 1811—14, under mitt vistande på Löfsta, oftare hade tillfälle att se denna bok, saknades ej dessa blad.

***) Nora Samolad består af både svensk och latinsk text; latinska titeln, motstående den svenska, är: *Nora Samolad sive Laponia Illustrata et iter per Uplandiam etc.* Boken är i qvart, 78 sidor, således 39 sidor svensk text, och hinner R. i denna första del ej längre än till Harnäs, på gränsen mellan Up- och Gestrik-land. Af ofvannämde 39 sidor uptagas 9 af ingressen och 20 af en ety-

Upsala 1702 denna plan, sedan hon, såsom det påstås, förtärt manuscriptet till fortsättningen, hvilken skulle utgöra ännu 11 delar. Att Figursamligen, hvilken är föremålet för denna uppsats, varit ämnad att särskildt utgifvas, är af flera omständigheter sannolikt, hufvudsakligen deraf, att Figurverket är försedt med en prydligt skrifven Dedication till Konungen (Carl XII), underskrifven af Ol. Rudbeck Sonen. Denne dedication är, att döma af stil och bläck, yngre än det påskrifna årtalet: Upsala d. 25 Sept. 1696 (af en oförklarlig felskrifning står årtalet 1796). Vid de flesta figurerna, dock ej vid Cryptogamerna och Djuren, finnas namn påtecknade, hvilka äfven äro af olika ålder, emedan stil och bläck äro olika och antyda en, ofta 2 sednare förbättringar. Äldsta påskriften liknar till båda delarne datoteckningen och är således den första och trol. af år 1696. Dessa gamla namn finnas antingen öfverst eller nederst på bladet och tätt i dess kant, med fin stil; de yngre äro med gröfre stil, vida mindre urblekt bläck och oftare nära under figuren. Som vid dessa sednare namn, men aldrig vid de förra, den Catalog åberopas, som finnes införd i *Acta Literaria Sueciæ* för 1720 p. 95, på de under resan funna vexter *), måste dessa namn vara tillsatta efter 1720. Linné

---

mologisk undersökning om Charons namn (i anledning af Elfkarleby älf och färja) m. m. hvilket torde böra räknas till "de "små infall och gahsamheter," som äfven på titelbladet utlofvas.

*) *Index plantarum præcipuarum, quas in itinere Laponico anno 1695, observavit Dn. Olaus Rudbeck, Filius.* Innehåller på 6 qvartsidor 94 vextarter, utan loca och beskrifningar, mest efter *Bauhini Pinax.* Denna förteckning synes ej vara införd af Rudbeck sjelf, då förf. säger sig hafva erhållit den "*non ægre*" af R. som kallas *Nobilissimus Vir Dn. Ol. R. etc.* Häri uppgifves, att efter eldsvådan i Upsala, endast återstått en förteckning på de under resan samlade vexter, till ett antal af 140 genera och 500 species, af hvilka 30 *Salices*, 90 *Fungi*, 15 *Ranunculi*, 8 *Rubi*, 7 *Vitis Ideæ etc.* Att bland arterna här äfven innefattas, på gamla viset, en mängd varieteter förstås af sig sjelf och ses af Index.

eller någon yngre författare än Tournefort *(Institut.)* åberopas ingenstädes. Att Nora Samolad elle *Lapp. illustr.* för några få citeras, men utan nummer eller pagina, synes bevisa, att namnen äro flera gånger ändrade eller nya tillagda; dessa sednare således före 1702, särdeles som citationen stundom angår vexter, hvilka ej nämnas i första delen, utan först funnos i Vesterbotten.

Att Linné fått begagna dessa figurer synes af Fl. Lapp. under N:o 348 och pag. 352, äfvensom han copierat figuren af *Cypripedium bulbosum* ur detta verk: Fl. L. t. 12. Att han äfven copierat *Pinguicula villosa*, men tillsatt en stängel med frukt, i hvilket tillstånd den endast fanns af Linné, nämnes ej i Fl. L. Det synes som L. likaledes med någon förändring begagnat fig. af *Pedicularis lapp.* och *Linnæa.* Märkligt är Linnés yttrande vid N:o 348, att R. ej skulle vid pilarne tillsatt sina namn (*"propria nomina* sua *non* adscripserit"), då likväl ingen enda figur saknar sådant, så väl de älsta ofvannämnde namnen, som de yngre i enlighet med Index i Act. Lit. Su. De älsta måste säkerligen hafva funnits redan vid den tiden Linné begagnade taflorna, då de i allt bära stämpeln att vara liktidiga med namnen på de öfriga vexterna, t. ex. med det älsta på *Cornus suecica* eller *Ossea altera Suecorum*, hvilket Linné citerar just ur detta verk: "*Rudb. fil. in Tabulis pictis.*" Troligen hafva både Rudbeck och Linné ansett de älsta påskrifna namnen såsom endast provisionella då R. sällan till dem satt sin namnteckning, såsom han gjort vid de öfriga vexterna. Som L. ej anför en del af de sednare tillskrefna namnen, såsom vid nyssnämnde *Cornus: "Rudbeckiana tetrapetala fructu racemoso rubro, O. R. f. Lap. Ill.,"* allt för märkvärdigt att förbigås, synas de sednaste namnen vara tillskrifna sedan Linné begaf sig till Holland 1735. Att något skulle blifvit tillagdt efter utgifvandet år 1737 af Linnés Fl. Lapp. är ej troligt, då detta vigtiga arbete ej kunnat förbigås i citaterna. Hvad sjelfva figurerna angår äro de, såsom ofvan näm-

nes, så väl utförda, att någon svårighet icke bör ega rum vid bestämningen; åtminstone ingen annan än den, som ligger i sjelfva originalens ofullkomlighet eller tvätydighet; något som kan inträffa både med lefvande och torra vexter, särdeles i större och mycket naturliga slägten, såsom *Salices* m. fl. då fröredning och frukt saknas. Vexterna äro alla i naturlig storlek, målade med mer och mindre täckande färger, så att t. ex. den ljusa eller hvita äfven är pålagd, hvilket, i förening med föremålens ledighet, som antyder att de målats lefvande, ger en stor del utseende af verkliga, väl inlagda exemplar, helst bladens nerver, ådernät, beklädnad äro på det nogaste utförda. Färgerna äro friska och väl behållna, måhända är den gröna hos en del mer och mindre urblekt.

Innehållet af de 71 första bladen vill jag här anföra; de öfriga innehålla Svampar, hvilkas bestämning fordrar större kännedom än mina botaniska studier medgifva. Som Linné förklarar sig hafva hämtat hälften af sina i Fl. Lapp. anförda Svampar ur detta verk, och desse, hvilka ej ens af Linné alla namngifvas, sällan beskrifvas, således till stor del måste bestämmas efter ofta falska synonymer eller rent af gissningsvis, blir detta Rudbecks arbete af högsta vigt för Mycologen, då figurerna synas öfverträffa de flesta i sitt slag. Jag kan här ej annat än lifligt önska det Prof. Fries måtte öfvertaga detta troligen ganska angenäma arbete. Jag tror mig bland de här målade *Agarici* igenkänna omkring 30 nummer af Linnés i Flora Lapp. och Suecica anförda arter, och lika många torde vara af Linné förbigångna, hvaribland några utmärkt sköna former.

Pag. 1 och 2 *): en Utsigt på helt ark af Fjället Kaskavare i Luleå Lapm. ej långt från Ketkasvare forna silfvergrufva, enl. *Act. Lit. Suec. A:o 1734, p. 46,* hvarest

*) Sidorna, eller egentl. bladen, äro paginerade med nummer, som ofvan följas.

Rudbeck beskrifvit detta fjäll, samt bifogat ritningen stucken i koppar. Gravören har glömt kasta om teckningen, hvarföre partierna till höger på originalet kommit till venster på copian och tvärtom. Fjället är utmärkt af en mängd sköna vattenfall. Taflan är utan påskrift.

3 Dedication till Konungen. Är en förkortning till 20 verser af den, som förekommer i Nora Samolad:

Från Nordan kommer Gull den store Gud till Ähra,
Så är det fordom spått uthaff en helig Mann etc.

4 *Pedicularis Sceptrum Carolinum* L. originalet till figuren i Nora Sam. vextställe *): *Lap. Lulens. passim.* Sednare tillskrifvet, trol. efter Ol. Celsius, finnes: *It. prope Born uno fere milliari Upsalis.*

5 *Polytrichum* med diskformiga hanblommor i toppen, utan frukt och obestämbar. — *Cornus suecica* L. — *Urtica urens* L. med rödfläckiga blad, utan blr. *Extra pomeria urbis Torneå.* — *Rubus arcticus* L. *In agris et pratis Helsingiæ, Vestrobothniæ etc. frequens.*

6 *Tussilago frigida* L. *In nivato Vallavare Lap. Lul.*

7 *Ranunculus reptans* L. — *Silene acaulis* L. med hvit blomma. Ser för de hvita kronbladen och starkt cilierade örtbladen främmande ut. — *Azalea procumbens* L. — *Viola biflora* L.

8 *Lychnis alpina* L. en grof form med mer gyttrade blr. Endast öfre delen af stjelken. — *Gentiana glacialis Vill. In alpib. Lap. Lulensis*, med hänvisning till p. 13, der *G. nivalis* är afbildad.

9 *Cirsium heterophyllum* All.

10 *Marchantia polymorpha* L. *c. recept. masc.* — *Peltigera arctica* Fr.

11 *Bartsia alpina* L.

12 *Vaccinium Vitis Idea* L. en steril stjelk med röda blad.

---

*) Är sällan antecknadt, men skall anföras så ofta det finnes.

13 *Polygonum aviculare* L. — *Gentiana nivalis* L.

14 *Bryum*, troligen *nutans* L. — *Thalictrum alpinum* L. *Lap. Torn. haud longe a Kengis Bruk.* — *Pinguicula villosa* L. — 23 *Andromeda hypnoides* L.

15 *Dryas octopetala* L. — *Arnica alpina* Murr.

16 *Betula nana* L.

17 *Diapensia lapponica* L. — *Veronica alpina* L. ett litet, klent ex. — *Saxifraga oppositifolia* L. *in Lap. Torn. haud longe a Paurangegoski.* — *Saxif. nivalis* L. *in Lap. Torn. in insula prope Cuculagoski.*

18 *Spergula arvensis* L.

19 *Gnaphalium sylvaticum* L.

20 *Lychnis alpina* L. ett fullständigare ex. än pag. 8.

21 *Linnæa borealis* L.

22 *Erigeron uniflorus* L. — *Ranunculus glacialis* L. — *Salix reticulata* L.

23 *Bryum*, utan fröredn. trol. *cuspidatum* Schreb. — *Montia fontana* L. — *Tofieldia borealis* Wg. *Lap. Torn. prope viam ad Öferkalix.* — *Lycopodium Selaginoides* L.

24 *Oxyria digyna* Campd. — *Menziezia cærulea* Sm. — *Pinguicula vulg.* L. — *Pingu. alpina* L.

25 *Marchantia polymorpha* L. *c. recept. femineo.*

26 *Arbutus alpina* L. — *Cornus suecica* L.

27 *Thymus Serpyllum* L. *var. angustifolius.*

28 *Rubus arcticus* L.

29 *Sonchus alpinus* L. Gammal påskrift: *Sonchus lævis.*

30 *Fragaria vesca* L. en refva utan blommor.

31 *Salix grandifolia Seringe*; en steril stjelk med höstblad, af hvilka Linné aftecknat ett i Fl. L. t. 8 f. a. Är tecknad med OR och således trol. målad af Rudbeck sjelf. Öfverensstämmer fullkomligt till bladen med Sweitziska exemplar och tämmeligen med ex. från Kyrkoh. L. Læstadius, ehuru desse äro nog unga. Har intet af *S. nigricans var. Rudbeckiana* Læst. *Folia grandia, magis minusque utrinque acuminata (fol. a Linnæo depictum medium tenet), inter*

ovalem et obovatam formam media, ad basin usque grosse serrata, undulata petiolata (petiolo semunciali), supra obscure viridia subtus glauca; cortex rami brunneus glaber. — Älsta nästan urblekta påskriften är: *Salix folio Camphoræ O. R. f. Conf. El. C. (Campi Elysei) XII, 383.* En yngre påskrift synes vara: *Salix foliis Lauri glabris odoratis O. R. S. an S. folio Laureo s. lato glabro odorato J. Ray 1420?* (ett falskt synon.). Sednast är tillagdt vid första namnet: *sed Camphora paucis nota, ergo: Salix folio latiori ad imum et summum acuminato, undulato, Act. Lit. Su. A:o 1720 p. 99.*

32 *S. rosmarinifolia* L. en grenig stjelk, endast med höstblad. *Folia linearia sublanceolata, ultra unciam longa, lin. 1—1½ lata, utrinque acuta subsessilia alterna integerrima, subtus argentea nitentia (cum argenteo pigmento a pictore colorata), supra magis opaca subconcoloria; ramuli alterni pallidi vel albicantes.* Instämmer i allt med: *S. rosmarinif.* utom att dennes blad ofvanpå äro mer gröna; trol. kan dock denna art variera såsom *S. repens.* Äldre påskrift: *S. angustifolia alpina tota argentea;* yngre tillägg: *Act. Lit. Su. A:o 1720 p. 99.* Huru denna kommit att få epitetet *alpina* är svårt att förklara, då R. troligen tagit den på hemresan i Finnland. *S. repens* har samma namn, som vi framdeles få se. De gamle voro i allmänhet ej så noga med namn och ser det stundom ut som de räknade hela landet norr om Upsala till Lapland och fjällarne.

33 *S. latifolia rotunda, utrinque glabra, vel S. arborea folio lato rotundo integro utrinque glabro viridi,* med yngre tillägg: *Act. Lit. Su. a:o 1720, p. 99,* förmår jag ej hänföra till någon bekant art, om den ej möjligen tillhör någon vidunderlig form af *S. Caprea.* Liknar eljest till bladformen mest en stor- och glatt-bladig *S. lanata.* Figuren föreställer en qvist med 5 blad: *folia late ovalia vix 3 unc. longa, ultra duas lata, fol. terminale duplo fere majus (!) s. ultra unc. quatt. longum, 3 latum, omnia apice rotun-*

data cum brevissimo apiculo, basi vix acuminata præter duo infima, quæ in petiolum paullo contrahuntur, integerrima plana, utrinque glabra, subtus paulisper pallidiora, petiolis vix semuncialibus; rami cortex lævis glaber pallide brunneus.

(Forts. i n. n:r.)

II. Literatur.

Loca parallela Plantarum etc. exposuit Læstadius.

(Forts. fr. n. 2.)

Men vexterna blifva i vatten icke allenast glattare, utan äfven förlängda och afsmalnande (såsom grund hvarföre Förf. yttrar, "vasa enim aqua repleta extendi, apertum est, et si planta undique sit aqua circumdata, etiam compressionem patitur ex gravitate aquarum: qua compressione omnes partes extenuantur atque gracilescunt" — månne man icke skulle kunna anföra andra ännu mera palpabla skäl?); till bestyrkande häraf anföras många exempel, deribland *Nymphæa pumila*, hvilken förklaras för en form af *N. lutea* upkommen på det sätt, att den vexer i föga djupa bäckar, hvilka om vintern tillfrysa ända till bottnen, hvarefter då vårvattnet ända från bottnen bortrycker isen, tager denna med sig rötterna och qvarlemnar allenast några fina rotfibrer, ur hvilka den till alla delar förminskade och sammandragna formen sedan upvexer! Men, kan man fråga, huru månde det komma sig, att denna vext äfven förekommer t. ex. i Östergötland, Mecklenburg o. s. v. i sjöar, hvilka alldeles icke bottenfrysa? månne Förf. skulle vilja antaga, att de leda sin uprinnelse från de små rotfibrer, hvilka blefvo qvar, då under någon fimbulvinter för långliga tider tillbaka dessa sjöar möjligtvis bottenfröso? — Vidare omtalas en på enahanda sätt tillkommen form af *Ranunculus aquatilis* (var. *eradicatus*), som vexer "in stagnis vadosis" och blommar 3 fot under vattenytan. — *Myriophyllum alterniflorum* (M. spicatum *β* tenel-

lum) förklaras som en i snabbtflytande åar eller djupa elfvar vexande förlängd form, då hufvudformen deremot vexer "in stagnis vadosis;" hos oss åter vexa båda i sjöar och förblifva oförändrade. — I en not yttras slutligen: "nisi valde hallucinor, multi Potamogetones novi, multæ Charæ, nec non vegetabilia subaquanea, in scriptis Botanicorum nova specie emerserunt, quæ natura, fatali quodam casu, profundius altiusque in mare demersit." — Deraf att åtskilliga landtvexter få förlängda blad men blifva sterila då de komma att vexa i vatten, anser Förf. sig ega skäl att såsom allmän regel antaga, att ju mera bladen luxuriera desto större brist röjer sig med afseende på blommorna och i synnerhet frukten.

Ehuru Förf. således är benägen att såsom blotta varieteter betrakta en stor del af de i sednare tider såsom sjelfständiga arter skiljda former, så tillägger han likväl: "sed est tamen variationum naturæ non satietas modo, sed etiam modus, quem excedere et natura non potest et homo non debet." Bland andra vexter, hvilkas arträtt han till följe häraf vill hafva bibehållen, är äfven *Ranunculus reptans*, en vext, som i detta hänseende, mera än de flesta af dem Förf. reducerat, är tvifvel underkastad, och hvilken, då man utgår från Förf. åsigter, alldeles icke kan bibehållas som egen art.

Efter dessa mera allmänna betraktelser öfvergår Förf. (i §. 31 och följ.) till framställningen af de mera speciela förhållander, som röja sig med afseende på lappländska vegetationen och de momenter, som derpå inverka. Dessa hänföras i allmänhet till sådana som bero dels af *temperaturen*, dels af sjelfva *grundens* beskaffenhet. I fråga om *temperaturen* betraktar han först *ljuset* och det: 1:o med hänseende till dess *intensitet*, som naturligtvis är större på öpna ställen, hvadan vexterna här bli mera färgade än i skuggan, der de blifva blekare, hvilket ådagalägges såväl genom flera gräs, som genom andra vexter; bland dessa exempel anföres äfven *Ranunculus acris*, hvilken på feta skuggiga ställen får mera än 3 fot lång mycket grenig stjelk, mycket stora

blad och hvitaktiga blommor; men då Förf. härvid yttrar: "annon *R. aconitifolius* huc quoque spectat?" kan man sannerligen få anledning betvifla, att han känner sistnämnda vext. Vexternas färg förändras dock äfven af andra orsaker, särdeles till följe af grundens olika beskaffenhet allt efter som den är mer eller mindre blandad med syre, hvarpå äfvenledes exempel anföras. 2:o med hänseende till ljusets *varaktighet*, hvarom redan är taladt, till stöd hvarför här såsom ytterligare bevis åberopas *Potent. aurea* Horn., *Ranunc. sulphureus* (att denna är en från *R. nivalis* bestämdt skiljd art, har Ref. på ett annat ställe ådagalagt), *Viola montana, Statice Armeria var. alpina*, m. fl. Förf. anmärker att om mycket regn från blommorna utestänger ljusets inverkan, förlora de icke allenast i skönhet och storlek, utan plantæ semiflosculosæ blifva i mistning af blommor, hvilket 1830 hände med *Sonchus sibericus; Hierac. alpinum* utvecklade inga kantblommor (enahanda förhållande, så väl med nämnde som flera andra *Hieracier*, var Ref. i tillfälle att under den regniga sommaren 1839 observera på norska fjällen); likaledes varseblef Förf. icke under det året *Gentiana nivalis* med utvecklade blommor mera än tvenne gånger.

Förf. öfvergår härefter till *värmen*, hvilken betraktas med hänseende till qvantiteten (Förf. säger visserligen: "1:mo ratione quantitatis," men något "2:o" har ref. ej förmått updaga). I detta hänseende är den vel "*universalis* i. e. summa caloris totius anni, quavis regione sub certa latitudine vel *partialis* i. e. summa caloris locorum singularium, quorum diversitate maxima vegetationis dissimilitudo oritur." Till följe af denna sistnämnde antages, med afseende på vexternas geografiska fördelning, en "*vegetatio latitudinalis* (ostendit terminos plantarum sub certa latitudine, quos tamen variæ plantarum species transgrediuntur vi vegetationis localis") och en "*veg. localis* (respicit ejusmodi vegetabilia, quæ diversa locorum natura oriuntur, sive locum, quo nascuntur plantæ, considerare velis, sive ipsius plantæ diversitatem, a

loci diversa natura pendentem"). Denna sednare indelas åter i *veg. continentalis* och *veg. maritima*, hvilken vidare sönderfaller i *veg. oraria* et *veg. litoralis*. — Till *veg. oraria*, med hvars afhandling Förf. börjar, hänföras sådana vexter, hvilka hafva sitt hemvist i hafvets grannskap, utan att likväl vidröras af det salta vattnet, men deremot utsatta för den fuktiga och kalla hafsluften, till följe af hvars inflytande de blifva gracila, hvadan flera af dem uphöjts till rang af egna arter, ehuru de ej äro annat än lokala varieteter; bland de exempelvis anförda vexterna upräknas *Veronica maritima*, *Arundo strigosa*, *Angelica litoralis*, *Silene maritima* m. fl. — *Veg. litoralis* omfattar sådana vexter, som ofta fuktas af saltvatnet, hvarigenom de blifva saftiga och tjocka.

"*Vegetatio continentalis* est vel *campestris*, l. *silvestris*, l. *montana*, l. denique *alpina*." Mellan dessa håller den förstnämnda liksom medelvägen, hvadan Förf. anser, att man vid bedömandet af olika former bör betrakta såsom den första den som förekommer in locis campestribus. — *Skogsvegetationen* synes utmärka sig genom vekare tunnare men likväl uprätta former mera böjda för blad- än för frukt-bildning. Bland de flera vexter, som anföras såsom exempel på denna vegetation, uptagas *Myosotis silvatica*, *Luzula parviflora* α, *Epilobium alpinum* β *(origanifolium)*, *Saxifraga Cotyledon*, *Lychnis dioica silvestris*, *Stellaria longifolia* Fr. Vid denna sistnämnda förklarar Förf. att han alldeles icke kan finna några gränsor mellan den och *Stell. graminea*, och att äfven *Stell. alpestris* stundom visar former, som svårligen kunna skiljas från *St. gramineæ* former; för ref. deremot synes saken förhålla sig på annat sätt och han förmodar att Förf. blifvit narrad af de analoga former som dessa arter ha att framvisa. Förf. anser formerna af *St. crassifolia* vida märkligare; som Ref. icke varit i tillfälle att tillräckligt studera dessa i lefvande tillstånd, vill han ej deröfver yttra sig. — Äfven *Lychnis silvestris* synes för ref. fullkomligt skiljd från *L. pratensis*, ehuru blommornas färg hos båda varierar.

I fråga om *veg. montana* skiljer Förf. mellan *veg. collina* och *rupestris*, hvarjemte han anmärker att berg, beklädda med skuggfulla skogar, höra till skogsregionen. Till reg. *collina* hänföras öppna, nakna, ej särdeles tvärbranta berg (dessa sista synes Förf. räkna till reg. rupestris); vegetationen utmärker sig derigenom, att vexterna, till följe af stormarne eller förmycken torka, blifva afkortade, styfva och fasta, mera böjda för frukt- än blad-bildning; bladen blifva smalare hoprullade; äfvenledes är hårigheten i denna region allmännare och betydligare. Veg. *rupestris* har det egna, att flera sydligare vexter, som icke förekomma i de underliggande fälten, här trifvas särdeles på den för solen öpna sydliga sidan. Flera exempel anföras, hvaribland *Poa glauca*, *cæsia*, *Myosotis collina*, *stricta*, o. s. v.

Den *alpinska* regionen delas i följande: *nivalis*, *glacialis*, *alpina* stricte sic dicta, *subalpina* et *inferalpina*. Af dessa är den första eller *reg. nivalis* (de högsta fjällen, der snön aldrig smälter) beröfvad all vegetation. *Reg. glacialis* eller den, der snön blifvit genom vinden hopad, så att endast den öfra skorpan smälter, men det underliggande lagret fryser till is, eger några lafvar samt några få andra vexter, t. ex. *Agrostis algida*, *Ranunc. glacialis* etc., hvilka särdeles trifvas i snövattnet. — *Alpinska* regionen i inskränkt och egentlig mening utgöres af den nedra nakna delen af fjällen, der snön årligen smälter till största delen. Vexterna äro här i allmänhet låga och temligen tjocka med få men stora blommor; de härvarande buskarna hafva underjordisk stam, så att blott grenarna sticka fram öfver jordytan. *Inferalpinska* regionen är egentligen pilarternas region kring fjällens rot, der snön årligen helt och hållet smälter; denna region synes ej passande till frambringande af varieteter. *Subalpinska* eller björkregionen, der *Betula alba* (B. glutinosa Wallr.) börjar herska, utmärker sig dels dermed, att rent alpinska arter här blifva mycket större, dels ock att andra vexter, till följe af den vid fjällrötterna hopade feta jorden i förening med sol-

varmen, här blifva stora och kraftiga, hvadan man betraktat flera här förekommande former såsom egna arter: t. ex. *Saxifraga petræa* Wahl. (S. controversa Sternb.), *Gnaphalium norvegicum* Retz., *Viola montana* L., *Myosotis alpestris* Hoppe, *Potentilla alpestris* Hall. jun., o. s. v. Att några af dessa vexter (*Saxifr. controversa* och *Potent. alpestris*) icke ensamt hafva den subalpina regionens inverkan att tacka för sina afvikande karakterer, är klart deraf, att de förekomma på andra ställen i trakten af hafvet och långt från alla fjäll, hvilket tyckes utvisa att de äro något mera än blott former eller varieteter; och i allmänhet bör man taga sig till vara att ej alltför snabbt eller dristigt sluta af analogi. — Sjelfva benämningarne "*regio inferalpina* et *subalpina*" kunna åstadkomma förvillelse, emedan man med den inferalpinska regionen vanligen plägar mena den som ligger *nedom* fjällen, men icke den som bildar den *nedra* fjällregionen, hvilket äfven *Wahlenberg* synes hafva antagit, då han i Flora Lapp. (t. ex. introd. p. 34, 37 alibique) skiljer mellan regio alpium inferior s. alpes inferiores s. latera alpium inferiora, och convalles inferalpinæ s. loca inferalpina, hvilka sednare karakteriseras dermed, att *Pinus* der börjar vexa och således bilda öfvergången mellan reg. subalpina s. betulina och reg. subsilvatica; och då Förf. i allt annat, såvidt möjligt varit, slutat sig till *Wahlenberg*, så hade han med största skäl kunnat och bordt göra det äfven i detta hänseende.

Förf. öfvergår härefter till sådana på vegetationens beskaffenhet inverkande momenter, som bero af beskaffenheten hos den *grund* eller det medium, hvari vegetabilierna vexa, och i detta hänseende antager han en *vegetatio terrestris* och en *veg. aquatilis;* skillnaden mellan dessa röjer sig, såsom Förf. redan förut omtalat, deri, att de till den förra hörande vexter hafva fastare och tätare delar, hvilka äro mera utbildade på bredden än på längden, då deremot de till den sednare hörande äro vekare, smalare och mera förlängda. Veg. *terrestris* erbjuder många olika modifikationer, till följe dels

af jordens qvalitet (torr eller våt, mager eller fet), dels af dess sammansättning (sand, lera, kalk, klappur etc.), hvarigenom äfven mycken olikhet mellan vextformerna förorsakas, utan att man likväl mellan dem är i stånd fastställa bestämda gränsor. Förf. anförer många exempel på. dylika skiljaktigheter; bland dessa vill ref. här allenast omnämna, det Förf. synes antaga *Carex limosa irrigua* såsom en på torrare ställen vid kärrbräddarne vexande form, då deremot *C. limosa rariflora* förekommer på fullkomligt uttorkade ställen; äfvensom han ytterligare häntyder derpå, att gräsartade vexter på våta ställen få smalare blad och kortare frukter. *Stellaria alpestris* anses äfven såsom en på torra ställen vexande form af *St. uliginosa*. Han framkastar den frågan, om ej alla de nordiska arterna af *Barbaræa* äro lokala former af samma art, såsom skäl hvarför han andrager åtskilligt, deribland en "*B. vulgaris* var. *fontana* siliquis filiformibus planiusculis nervo dorsali obsoleto; habitat locis aquoso-spongiosis circa fontes frigidas; siliquæ prorsus *B. præcocis*, at folia et habitus *B. vulgaris*" — månne Förf. tillräckligt känner och har observerat dessa arter?

Vegetatio aquatilis är af flera slag allt efter vattnets olika beskaffenhet och mängd, bland hvilka Förf. här blott tager i betraktande det inflytande, som på vexterna utöfvas af de särskilda slags kärr, hvilka i Lappland förekomma, och hvaraf Förf. antager tvenne hufvudslag, det ena, som under hela sommaren är öfversvämmadt af vatten och utgör ett älskadt tillhåll för *Carices;* det andra upfyldt af *Sphagna*, är väl icke betäckt af vatten, men dock alltid fugtigt. Den inverkan, som dessa båda slag af kärr utöfva till frambringandet af särskilda former af vextarterna, ådagalägges genom flera exempel. I sammanhang härmed genomgår och karakteriserar Förf. de formförändringar, hvilka *Carex canescens, panicea, cæspitosa, stricta, acuta, saxatilis, vesicaria* och *pulla* förete i Lappland.

Till slut har Förf. tillagt dels en förteckning öfver sälsyntare vexter och deras vexeställen, anmärkta under exkur-

sioner i Torneå Lappmark och kring Lyngenfjord åren 1826–30; dels ock några exempel såsom bidrag till en jemförelse mellan vegetationens olika beskaffenhet i särskilda delar af Lappland, särdeles vid Karesuando och Quickjock. Slutligen följa i ett kort tillägg några observationer gjorda efter upsatsens renskrifning.

Om ref. varit väl vidlyftig vid anmälandet af detta arbete, så bör orsaken sökas dels deri att detsamma utgör inom svenska literaturen snart sagdt det första försök på denna väg, hvilket, om det än icke är af den vigt och fullkomlighet, som det sjelf på ett eller annat ställe tyckes vilja tillegna sig, likväl ingalunda bör lemnas utan afseende; dels ock deri, att de handlingar, hvaribland det är tryckt, säkerligen komma endast till få bland våra yngre Botanisters kännedom, och afhandlingen således för de flesta blir otillgänglig, hvadan ref. ansett sig böra deraf lemna så fullständigt utdrag som möjligt. Att ref. icke kan gå in på alla deri framstälda åsigter, har han i det föregående vid flera fall anmärkt; ännu flera sådana återstå, hvilkas framställning han dock här lemnat till sido för att icke göra denna anmälan än vidlyftigare. — Korrekturen är illa läst, så att flera tryckfel innästlat sig, hvaribland ref. endast vill, såsom betydligare, anmärka ett sid. 265 rad. 2 hvarest i stället för *campestris* måste stå *rupestris*.

III. Hvarjehanda.

1. Enligt underrättelser i Franska tidningar har Kyrkoherden *L. L. Læstadius* af Konung Ludvig Filip i Frankrike blifvit nämnd till Riddare af Heders-Legionen för det biträde han lemnade den franska Spetsbergsexpeditionen.

2. Lärkan och Vipan, hvilka redan i medio af månaden visade sig jemte åtskilliga andra flyttfåglar, ådagalägga att våren är i antågande; *Bellis perennis*, *Galanthus nivalis* och *Leucojum vernum* hafva här äfven visat sina blommor.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 4. Lund April 1841.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Olof Rudbecks Lappska vexter; af* C. J. Hartman.

(Forts. fr. n. 3.)

34. *Salix versifolia Wg. forma sterilis angustifolia. Folia lanceolata, utrinque acuminata integerrima, subtus glauca, breviter petiolata; uncias duas longa vix semunciam lata; rami cortex brunnescens glaber.* Denna form har jag från Jämtlands fjäll. — Äldre påskrift: *Salix Oleæ sativæ folio, alpina.* Sednare tillägg: *Act. Lit. Su. a·o 1720 p. 99. Conf. C. El. 12, 184.*

35. *Salix glauca* L. gren med hanhänge; trol. ritad af Rudbeck såsom hafvande signaturen OR tätt under grenen. Äldre påskr. *Salix humilis folio oblongo subtus candido.*

36. *S. glauca var. pallida* Fr. Grenig qvist utan föredn. Äldre påskr. *S. foliis Sennæ humilis alpina.*

37. *S. folio Amygdalino non aurito, (integro vel) margine serrato.* Äldre påskrift. — Orden inom parenth. äro understrukna, hvilket, att döma af andra rättelser, är det samma som *öfver*strukna. Gren med 2:ne 2 tum långa bladiga qvistar, som i toppen bära honhängen. Instämmer med ex. af *S. amygdalina* L. från Torneå af Kyrkoh. Læstadius, hvilka äfven hafva utdragna hängqvistar med stora blad och sakna stipler.

38. *S. Læstadiana* Hn. Qvist utan föredning; *fol. late lanceolatis acuminatis planis integerrimis, subtus albido-incanis.* Bladformen liknar fig. u på 8:de tab. i Fl. Lap. n:o 367, men är mera spetsig. Rudbecks figur bestyrker således Prof. Fries' förmodan att *S. Læstad.* eller *canescens* Fr. är Linnés *S. Caprea*

β Fl. Su. Rudbecks namn med gammal skrift, citeradt af Linné, är: *S. Oleæ sylvestris folio alpina, C. E. 12,186.* Sednare tillägg: *Act. Lit. Su. A·o 1720. Quoad folia confer Burser Tom. XII p. 103. Camp. Elys. T. 12, p. 186* *).

39. *S. folio Amygdalino, utrinque virente C. B. non aurito.* Äldre påskrift: — Qvist med endast blad. Dessa likna till formen *S.* pag. 37, men äro mycket glest och grundt sågade, med endast 8—12 sågnaggar i hvardera kanten; under glatta gröna med någon anstrykning i blått; grenbarken gröngul; stipler saknas. Ett af Læstadii vid p. 37 nämnda exemplar har nästan lika gles sågning, hvarföre detta torde variera.

40. *S. depressa β livida;* gren med honhängen och öppnade fröhus. Äldre påskrift: *S. folio Myrti alpina;* yngre: *S. alpina Myrti folio, Act. Lit. Su. A·o 1720 p. 99, subtus incano.* Citeras af Linné till Fl. L. n:o 356, eller *S. arbuscula γ Fl. Su.* Hela fig. öfverensstämmer noga med *S. livida Wg.*

41. *S. Caprea β humilior;* en qvist med den monströsa af insecter bildade blomlika skålen, som ofta förekommer på Viden och fordom gaf anledning till *Salices roseæ.* Äldre påskrift: *S. latifolia Rosea alpina;* sedan införd i Act. Lit. Su. 1720 med liten ändring i namnet.

42. *S. depressa* L. Ett sterilt höstskott af den allmänna formen med stora ovala helbräddade, ofvan mörkgröna under blåhvita blad. Denna fig. citerad till Fl. L. n:o 361 ell. *S. depressa Fl. Su.* lemnar intet tvifvel öfrigt om rigtigheten af Prof. Fries' bestämning; ett tvifvel som härrört af Linnés påstående i Sp. pl. ed. 2 att *S. depressa* skulle genom odling blifva *S. lanata* eller tvertom, hvarföre han fört dem tillsam-

---

*) Förtjenar således ej bära Linnés namn (i händelse den skulle försvara sig som art, hvilket är mycket osäkert), utan snarare *Rudbecks,* som först urskiljt denna form; så framt Læstadii, hvilken af fjällpilarnes granskning högt förtjente man framdragit denna pil ur en hundraårig glömska, icke skulle anses lämpligt.

man såsom afarter. Äldre påskrift: *S. Elæagni s. Oleæ Bohemicæ folio. Conf. C. El. t. 12 p. 189.* Yngre: *S. alpina arborescens latifolia, Elæagni europeæ folio. Vel S. Elæagni etc. fol. Act. Lit. Su. A:o 1720, p. 99.*

43. *Salix glauca* L. med honhängen. Tecknad på sjelfva qvisten med OR. Äldre påskrift: *S. alpina humilis vitis ideæ folio, subtus griseo.*

44. *S. Lapponum* L. *var. foliis lanceolatis acuminatis.* Utan föredning. Äldre påskrift: *S. folio latiore, acuminato integro subtus incano.*

45. *S. humilis folio (superne et inferne) acuminato:* äldre påskrift, hvari parenthestecknet är sednare tillsatt och orden underskrifna: ”*utrinque.*” En steril gren, som jag knapt kan hänföra till någon bekant art, om icke till någon smalbladig *S. hastata. Folia omnino lanceolata, apice breviter acuminata, basi in petiolum brevem itidem acuminata plana, remote denticulato-venosa, subtus subglaucescentia; majora 1½ ad 2 uncias longa, unciam ½—¾ lata; cortex rami ramulorumque glaber brunnescens.*

46. *S. myrsinites* L. med honhängen. Äldre påskrift: *S. Vitis Ideæ folio, utrinque viridi.* Yngre: *S. alpina humilis, Vitis Ideæ folio, utrinque viride. Act. Lit. Su. A:o 1720, p. 99.*

47. *S. Lapponum* L. *foliis oblongis acutis.* Bladqvist utan föredning. Äldre påskrift: *S. alpina humilis surculis et petiolis cum folii aversa parte candidis.* Sednare tillägg: *A. L. S. A:o 1720 p. 100.* Denna ypperliga figur, citerad af Linné i *Fl. Lap.* till n:o 366 eller *S. Lapponum Fl. Su.*, bevisar tillöfverflöd att *S. limosa* Wg. är denna Linneiska art.

48. *S. arbuscula* L. utan föredn. Äldre påskrift: *Salix humilis foliis* . . . . (öfverstruket, suddadt och oläsligt) *ramulis compactis.*

49. *Gnaphalium sylvaticum β fuscatum* Wg.

50. *Salix glauca* L. *var. foliis lanceolatis acuminatis, c. amento femineo.* Äldre påskrift: *S. alpina grisea foliis acutis.*

51. *S. viminalis* L. Äldre påskrift: *S. oblongo incano acuto folio. B. P. T. 591.* Synonymet (*Bauhini Pinax p. 474*) med citerandet af Tabell vill jag nu ej söka förklara; figuren är dock, ehuru af ett sterilt exemplar, påtagligt *S. viminalis.* Äfven denna pil, införd i Act. Lit. Su. såsom funnen på Lappska resan, visar huru litet nogräknade de gamla voro, då frågan var om vexternas geografiska förekommande.

52. *S. repens* L. Gren med flera qvistar, men utan fröredning. *Folia oblonga, 4—6 lin. longa, 2—3 lata, acuta subsessilia integerrima plana, supra obscure viridia, subtus argenteo-alba (albo-sericea L.); cortex rami ramulorumque glaber fuscus.* Bladen likna till storlek och form (dock ej bredare nedom midten) fullkomligt f. r, t. 8 i Linn. Fl. Lapp. — Äldre påskrift: *S. humilis alpina, folio Myrti tarentinæ,* med sednare tillägg: *subtus incano.* Detta synonym, citeradt af Linné till dess *S. fusca Fl. Su. Fl. L. n:o 364* bevisar obestridligt att *S. fusca* är en ganska vanlig form af *S. repens,* förut tydligt af Linnei beskrifning: *folia subtus glauca villis tenuissimis nitida;* äfven som han, i händelse han dermed förstått *S. versifolia,* säkerligen ej skulle i Fl. Su. tillagt synonymet *S. pumila folio utrinque glabro Bauh. Hist.* All *S. fusca,* som Kyrkoh. Læstadius sändt från Vesterbotten, tillhör Rudbecks form.

53. *S. herbacea* L. med honhängen.

54. *Ranunculus glacialis* L. *var. floribus roseis.*

55. *Sonchus sibiricus* L. Är utan all påskrift, men otvifvelaktigt *S. sylvestris purpureo-cæruleus angustifolius Rudb. Index.* Fig. af denne och *S. alpinus* p. 29, utmärkt sköna och characteristica, att man måste förundra sig att Linné ej begagnat sig af dem, lika litet som af de vackra *Gentiana glacialis* och *nivalis* m. fl.

56. *Juniperus communis var. alpina.*

57. *Gnaphalium dioicum var. corymbosum.*

58. *Cladonia uncialis* Fr.

59. *Saussurea alpina var. angustifolia.*

60. *Pedicularis palustris* L. Ett grenigt och spensligt ex.

med äldre påskrift: *Pedicularis* och yngre tillägg: *alpina Teucrii folio, atrorubente coma, Tournef. Inst.*

61. *Pulsatilla vernalis* Willd. *In Helsingia prope Sundsvall.*

62. *Cladonia rangiferina* och *Evernia jubata* Fr.

63. *Calypso borealis Salisb.* originalet till Linnés figur i Fl. L.

64. *Saxifraga stellaris* L. — *Pedicularis hirsuta* L. *in Lapponia Lulensi.* — *Pedic. lapponica* L. *in Lapp. Lul.*

65. Rent blad, utan figurer.

66. *Trollius europæus* L.

67. *Cladonia uncialis var.?*

68. *Cetraria glauca* och *nivalis* Fr.

69. *Andromeda polifolia* L. Yngre påskrift: *Inter pagum Malma et Upsalam, nec non in Lapp. Lul.* — *Splachnum luteum* L. — *S. sphæricum Sw.* — *Sphagnum acutifol. Ehrh.* — *Bryum* utan frukt, troligen *B. Duvalii Voit.*

70. *Rhodiola rosea* L. *Sponte crescit in Wallawari monte altissimo Laponiæ Lulensis prope Quickjock.*

71. *Lobelia Dortmanna* L.

72—108 innehålla figurer på 78 *Agarici*, 8 *Boleti* och 14 af andra Svampslägten (bland dessa *Bulgaria globosa* F. och andra kuriösa former). Ingen af svampfigurerna har någon påskrift eller namn, lika litet som de följ. djurfigurerna, hvilka i utförande täfla med nutidens bästa.

109—111 äro trenne rena blad, utan figurer.

112. Lekatten.

113. Rehnen endast kroppen fulländad och färglagd; hornen i utkast med blyertz.

114. Lacerta (*manibus pedibusque pentadactylis; cauda tereti subulato-acuminata, albo-nigroque punctata; dorso punctis nigris serialim notato; color cinereo-rufescens).* — *Gordius aquaticus* L.? gråsvart.

115. Fjäll-Lemmeln. — *Mus musculus*, grå. — Samma hvit med svartaktiga öron, dubbelt större än hos den

förra, med andra olikheter; båda 1½ tum långa, utom den ungefär lika långa svansen.

116—17. Rena blad.

118—19. Sex Fiskar, af hvilka en endast i utkast med blyertz.

120—125 felas, tydligen vårdslöst utskurna.

127. Brushanen. Gammal påskrift: *non dep. (depicta)* troligen bland de öfriga Rudbecks foglar.

128. En Vadare ej olik Svarta Storken, men likväl knapt den om icke någon ung fogel. Fig. 12 tum hög, hvaraf lår och ben jemnt hälften. Näbben dubbelt längre än hufvudet, ringa böjd, jemnt spetsad från roten till den hvassa spetsen, grågrön. Näsborren smal spricklik. Käköppningen går ej fullt till ögat. Hufvudet till näbbroten, äfven omkring ögat, jemnt fjädertäckt, slätt; jemnte hals, rygg och vingar fullkomligt svarta; mage, lår och undre sidan af stjerten rent hvita; ben och tår grågröna; stjerten med rundad spets, något längre än vingarne. Den medlersta af de 3 framtårna betydligt längre, baktån icke högre fästad än de öfriga. Äldre påskrift: *non depicta.*

129—32 bortskurna.

133. En Simfogel *(Colymbus septentrionalis* L.?) med svart spetsad näbb, grått hufvud och hals, den sednare med en stor väl begränsad brun fläck öfver strupen, bakhalsen svart med hvita fläckar; vingar och rygg svarta, buken hvit; ben och fötter saknas. Till storlek som en mindre And.

Efter denna sista figur synas ännu 3:ne blad vara utskurna.

---

2. *Anteckningar öfver Temperaturen och Vårens ankomst till Carlstad 1840; meddelade af Ludv. Borgström *).*

Carlstad.

Lat 59° 23′. 180 sv. fot öfver hafvet. Årliga medeltemperaturen + 6,27.

Väderleken, allt sedan sista dagarne i Februari, ganska blid. Under Martii månad föll ej snö mer än den 10, som dock genast försvann för den efterföljande blåsten, hvilken ock kraftigt verkade på isarne.

Martii.

20.	— 2 + 5 — 2.	
21.	— 5 + 1 — 2.	
22.	— 5 + 2,3 — 1.	
23.	— 4 + 1,5 — 3.	Denna och följ. dagar visade sig Gladan (*Falco Milvus* L.) kring Carlstad.
24.	— 3,5 + 1 — 5.	
25.	— 9 + 1 — 6.	
26.	— 10 + 3 — 4.	
27.	— 9 + 5 — 3.	
28.	— 8 + 5 — 1.	*Corylus Avellana. Draba verna.*
29.	— 4 + 6 — 1.	
30.	— 1 + 7 — 0,5.	
31.	— 1 + 8 — 3.	Bröt Clarelfven fullkoml. upp vid Carlstad.

April.

1.	+ 1 + 8 — 1.	
2.	— 5 + 7 — 1.	
3.	— 5,5 + 7,5 — 2.	
4.	— 3 + 3,5 + 1.	*Empetrum nigrum.*
5.	+ 1,5 + 5 , 0.	
6.	0, + 4 + 1,5.	
7.	+ 2 + 7 — 0,5.	
8.	— 3 + 9 + 2.	
9.	— 2 + 8,5 + 2.	
10.	— 1,5 + 10 + 3.	
11.	+ 2 + 8,5 + 4.	
12.	+ 3 + 13 + 3.	Från denna varma dag kan *Papilio Urticæ*, husflugan, myggan m fl. insecter räknas som allmänna.

*) Efterföljande anteckningar äro de enda, som hitintills kommit Utg. tillhanda. Han har fördröjt deras publicerande i hopp att från andra håll få emottaga liknande, men då sådant ej skett anser han sig böra meddela hvad han erhållit, i det hopp att andra härigenom må finna sig upmanade, att hvar på sin ort anställa samt meddela enahanda observationer, med afseende hvarpå Utg. får åberopa hvad han i N:o 1 af dessa Notiser för 1839 och 1840 anfört. — De i upsatsen förekommande Termometer observationer äro anstälda af Mathes. Lectorn i Carlstad Prosten *U. J. Åberg* med Celsii termometer trenne gånger dagligen neml. morgonen kl. 5 (under Mars kl. 7), middagen kl. 2 och eftermidd. kl. 9. De botaniska anteckningarna för Carlstad äro gjorda af Stud. *Ludvig Borgström* och för Nyeds socken af Stud. *Joh. Zegolsson.*
(Utg. anm.)

Carlstad.

April 1840.

13.	— 1 + 12 + 4.	
14.	+ 2 + 11 + 2.	*Cerastium semidecandrum.*
15.	0 + 12 + 3.	*Anemone nemorosa. Eriophor. vaginat.* et *angustifol.*
16.	— 2 + 11 + 2.	*Papilio Antiopa* allm.
17.	0,5 + 13,5 + 4.	(*Chrys. alternifol.* i Glefva Socken).
18.	— 1,7 + 12 + 4.	
19.	— 1 + 11 + 2.	*Viola palustris.*
20.	— 2,5 + 10,5 + 4.	*Myrica Gale.*
21.	+ 2 + 9 + 4.	Afton och natten litet regn.
22.	+ 5 + 11,3 + 3.	Afton blåst med obetydl. haglande. Syrèn, Hägg, Björk och Rönn börja löfsprickning.
23.	0 + 10 + 5.	*Viola tricolor et canina.*
24.	+ 6 + 14 + 6.	
25.	+ 3 + 15 + 8.	
26.	+ 7 + 19 + 11.	*Leontod. taraxacum. Glechoma hederacea.*
27.	+ 2 + 21 + 10.	*Fragaria vesca.*
28.	+ 5 + 17 + 9.	
29.	+ 7 + 17,5 + 10.	*Oxalis Acetosella. Arbutus uva ursi.*
30.	+ 6 + 13 + 7.	

Maj.

1.	+ 3 + 15 + 8.	
2.	+ 7 + 15 + 8.	
3.	+ 2 + 13 + 7.	*Anem. vernalis. Orobus tuberosus. Geum rivale.*
4.	+ 5 + 16 + 8.	*Leontod. lævigatus, Arabis Thaliana. Saxifr. granulata.*
5.	+ 6 + 7,5 + 5.	Duggregn; afton blåst. *Gnaph. dioicum. Saxifr. tridactylites et controversa.*
6.	+ 4 + 14 + 7.	Våt dimma, sedan klart. *Poa annua, Myosurus; Veron. agrest.*
7.	+ 5 + 15 + 6.	Klart; qvällen och natten till d. 8 regn. *Myosotis stricta. Thlasp. arvense. Capsella bursa pastoris. Barb. vulgaris.*
8.	+ 3 + 9,5 + 6.	
9.	+ 4 + 11 + 7.	*Caltha palustris. Tormentilla recta.*

Nyeds Socken. Lat. 59° 37′.

April 1840.

13.	Natten till d. 14 frost.	*Anemone nemorosa*, *Chrysosplen. alternifolium.*
14.	Klart. Natt t. 15 frost.	*Anem. hepatica* fl. alb. *Gnaphal. dioicum.*
15.	Klart. Blåst e. m. - Frost.	*Tussilago Farfara.*
16.	Natt till d. 17 frost.	
17.		Började löfven på *Salix Caprea* och krus-
18.		bärsbusken att spricka ut.
19.		*Daphne mezereum.*
20.		
21.	Började regna kl. 7 e. m. hvilket fortfor till den	
22	kl. 7 f. m. - Sedan klart.	Hasseln börjar utveckla blad.
23.		
24.	Klart väder.	*Viola canina.*
25.	Dimma. — Klart.	*Luzula pilosa.*
26.	Klart - blåst. Quäll: lugnt.	*Oxalis acetosella. Viola tricolor.*
27.		*Fragaria vesca. Leontod. taraxac.* Löf på Björk, Al, Lönn.
28.	Klart.	*Orobus tuberosus*, *Viola palustris*, *Caltha pal.*
29.	Klart.	*Geum rivale.*
30.		

Maj.

1.		
2.		
3.		
4.		*Vaccin. myrtillus.* Löf på Apeln.
5.		
6.	Duggregn hela dagen.	Sågs Svalan första gången.
7.	Kallt — Storm.	*Prunus Padus.*
8.	Kallt.	
9.	Klart, kallt, blåst.	*Tormentilla recta. Convall. majalis.*

Carlstad

Maj 1840.

10.	+ 4 + 6 + 4.	Litet regn och åska på morgonen. *Pot. anserina.*
11.	+ 2 + 7 + 4.	*Stellaria media.*
12.	+ 1 + 12 + 6.	
13.	+ 1 + 12 + 7.	*Chelidonium majus. Scleranthus perennis.*
14.	+ 4,5 + 13 + 8.	*Myosotis collina. Stellaria graminea.*
15.	+ 4 + 14 + 9.	*Andromeda polifolia.* Svalan allmän från denna dag.
16.	+ 6 + 15 + 9.	Hördes Göken för första gången i vår.
17.	+ 6,5 + 11 + 8.	Om afton regn. *Ran. Ficaria. Pyrethrum inodorum.*
18.	+ 7 + 16 + 10.	*Ranunculus Auricomus.*
19.	+ 8 + 16 + 7.	*Trientalis Europæa.*
20.	+ 3 + 13 + 5.	*Myosotis palustris* Roth. *Prunus padus. Veron. verna.*
21.	+ 6 + 12 + 8.	Stark storm. *Cardamine pratensis. Pedicul. palustris.*
22.	+ 4 + 14 + 7.	Blåst. *Ranunc. acris.*
23.	+ 3,5 + 17 + 9.	*Erysimum cheiranthoides. Convall. majalis.*
24.	+ 8 + 16 + 8.	*Prunus cerasus, Pyrus malus et communis.*
25.	+ 7 + 11 + 8.	Blåst. Starkt regn. Landtmannen räknade detta för första nederbörden på hela våren.
26.	+ 6 + 12,5 + 8.	
27.	+ 7 + 13 + 9.	
28.	+ 4 + 14 + 10.	Vackert väder. *Convallaria polygonatum.*
29.	+ 8 + 15 + 9.	Regn i flera skurar.
30.	+ 4,5 + 13 + 7.	
31.	+ 6 + 12 + 9.	

Anteckningar öfver Våren 1839 vid Carlstad, af Ludvig Borgström.

April	d.	28.	*Draba verna.*
Maj	den	4.	*Anemone nemorosa.*
,,	,,	8.	*Vióla tricolor, palustris. Caltha palustris.*
,,	,,	9.	*Chrysosplenium alternifolium.*
,,	,,	16.	*Fragaria vesca.*

Nyeds Socken.

Maj 1840.

10.	Regn på morgonen.	Duggregn hela dagen.
11.	Kallt natten till den 12.	*Alchemilla vulgaris.*
12.	Frost. Klart.	*Trientalis Europæa.*
13	Klart. Varmt.	
14.	Kallt. Blåst.	*Lotus corniculata. Orobus vernus.*
15.		*Paris qvadrifolia.*
16.		*Viola mirabilis.*
17.	Regn.	
18.		
19.	Klart.	*Prunus cerasus. Fraxinus excelsior.*
20.	Dito.	*Acer platanoides.*
21.	Strömoln. Storm.	*Andromeda polifolia. Pyrethr. inodorum.*
22.	Stark storm.	*Menyanthes trifoliata.*
23.	Klart.	*Turritis glabra*
24.	Litet regn. Blåst.	*Lychnis viscaria.*
25.	Regn hela dagen. Det första på hela våren.	*Adoxa Moschatell.*
26.	Blåst.	*Cardamine prat. Rubus saxatilis. Lonicera xyl. Actæa spic.*
27.	Hagel.	*Geranium robert. et sylvaticum, Melica nutans. Ran. acris.*
28.	Klart.	*Pyrus malus.*
29.	Regn och hagel.	*Carum carvi. Convall. polygonatum.*
30.		
31.		*Polygonum viviparum.*

Maj den 17. *Leontodon Taraxacum.*

„ „ 19. *Anem. vernalis* (troligen redan länge blommat före denna dag); *Gnaphalium dioicum.*

„ „ 20. *Oxalis acetosella.*

„ „ 21. *Barbaræa vulg. Thlaspi arvense. Geum rivale.*

„ „ 23. *Alchemilla vulg. Glechoma heder. Cardamine prat.*

„ „ 25. *Andromeda polifolia. Viola canina* et *arvensis. Myosotis palustris. Prunus padus.*

Juni den 1 kunde vid Carlstad följande fanerogamer tagas, utom de redan omnämnde:

Ranunc. auricomus — *Vaccin. vitis idæa* et *uliginosum* — *Anemone hepatica* (d. 24 Maj). *Potentilla Tormentilla* — *Orobus vernus. Convallaria majalis* et *polygonatum* — *Primula veris* — *Ledum palustre* — *Scleranthus perennis* — *Saxifraga granulata*, *tridactylites* och *controversa* — *Salices* — *Veronicæ* etc. etc.

Hösten. I anseende till det allt ifrån sjusofvaredagen (d. 27 Juli) ymniga regnet, blommade en stor del vexter längre än vanligt in på hösten 1839. — *Caltha palustris*, *Viola tricolor* m. fl. för andra gången. Häggen visade stora blom-knoppar. Större delen af *Synantheræ* träffades till medio af October. — Den första nattfrosten vid Carlstad inträffade d. 28 Octob. — De vexter, som öfverlefde de första frostnätterna, voro: *Sonchus asper*, *Senecio vulgaris*, *Stellaria graminea*, *Ran. acris* m. fl. Ännu d. 10 Nov. kunde *Viola tricolor* och *Thlaspi arvense* tagas på odlade ställen.

I Nyeds Socken (enl. Zegolsson) blommade Äppleträden, sedan de burit frugt; hösten 1839. I år (1840) blommade de för andra gången medan frugten ännu satt qvar på träden.

Första frostnatten derstädes 1839 inträffade d. 6:te Octob. den andra d. 28 Octob. Den 3 Nov. var ännu *Centaurea Cyanus* och *Dianthus deltoides* m. fl. vid lif.

II. Literatur.

Flora der Schweiz von Joh. Hegetschweiler, D:r Med. und Staatsrath des Cantons Zürich. Zürich, Schulthess, 1838—40. 1135 pag. 8 Tab. stor 12:o.

Sedan *Haller* 1768 utgaf sin klassiska *historia stirpium Helvetiæ indigenarum inchoata* har sweiziska floran blifvit omsorgsfullt bearbetad och flera skrifter, framställande dels hela landets dels särskilda trakters vegetations-förhållander, hafva tid efter annan utkommit. Bland dessa vilja vi här nämna *Suter's Flora helvetica*, hvaraf *Hegetschweiler* 1820 ombesörjde andra uplagan, och *Gaudin's Flora helvetica*, hvilken 1828—33 utkom i 7 band och hvartill *Monnard* 1836

utgaf en Synopsis. Dessutom hafva *Reichenbach* i dess *Flora excursoria* och *Koch* i *Synopsis Floræ Germanicæ et Helveticæ* uptagit de sweiziska vexterna. Man skulle således tycka, att det varit öfverflödigt, att så snart efter sådana klassiska arbeten utgifva en ny flora öfver detta land; särdeles som många nya vextalster inom så få år icke gerna kunna antagas hafva blifvit funna isynnerhet bland de fanerogama vextklasserna, hvilka äro de enda, som utgöra föremål, så väl för de ofvan upräknade, som det nu ifrågavarande arbetet. — *Hegetschweiler* hade likväl vid författandet af sin flora något annat i sigte än blotta beskrifvandet af de sweiziska vextarterna. Han hade genom sina forskningar kommit till den öfvertygelsen, att en ej obetydlig del bland de, särdeles af sednare författare, upstälda vextspecies behöfde underkastas en genomgripande kritisk granskning och derpå grundad reform, enär de icke i sjelfva verket äro annat än formförändringar, hvilkas afvikelser från grundformen böra tillskrifvas inverkan af yttre omständigheter såsom olika lokaliteter o. s. v. Dessa åsigter uttalade han redan så väl i bihanget till sina 1825 utgifna *Reisen in den Gebirgstock zwischen Glarus und Graubünden*, som ock i dess 1831 utkomna *Beiträge zu einer kritischen Aufzählung der Schweizerpflanzen*, i hvilket sistnämnda arbete han dels framställer sina iakttagelser rörande orsakerna till vexternas formförändringar och det sätt, hvarpå dessa uppenbara sig, dels ock genomgår flera större slägten för att på grund af nämnda iakttagelser förklara mångformigheten, som inom dessa slägten visa sig. — I det arbete, som Ref. nu anmäler, har Förf. mera fullständigt och specielt genomfört dessa åsigter och tillämpat dem på alla inom Sweiz förekommande slägten. Man skulle af denna anledning vänta, att arternas antal skulle vara mycket reduceradt; men då man fäster sig vid blotta siffertalet på de under egna namn upförda arter, visar sig ett annat förhållande; ty då *Gaudin* i sin flora uptagit allenast omkring 2320 arter, så upgår antalet af de i närvarande arbete upräknade till 2900.

Förf. är likväl långt ifrån att erkänna alla dessa som genuina arter; han uptager nemligen under eget namn och nummer icke blott sådana arter, hvilka vanligtvis äro för sådana erkända, utan äfven flerfaldiga former, hvilka enligt den vanliga åsigten anses för under- och af-arter; de mest närslägtade eller sådana, hvilka han betraktar såsom endast genom yttre momenters inverkan upkomna, ställer han under vissa af honom så kallade "racer," hvilka han betraktar såsom verkliga arter, så att hvarje genus, enligt hans åsigt, icke eger flera genuina arter än han uptagit racer; i allmänhet anför han karakterer för hvarje race, äfvensom han ofta tillägger anmärkningar, hvari han visar huru de under samma race med egna nummer uptagna arter öfvergå i hvarandra samt de yttre momenter, som orsaka olikheten och modifikationerna i ur-arten. Sålunda, för att anföra exempel, uptagas under slägtet *Viola* 23 arter; dessa hänföras till följande 8 racer: *V. pinnata* och *palustris* med hvardera 1 art; *V. odorata* med 4; *V. canina* med 7; *V. mirabilis* och *biflora* med hvardera 1, samt *V. tricolor* och *calcarata* med hvardera 4 arter. Under *Festuca* uptagas 4 arter i 8 racer, af hvilka *F. duriusculæ* ensam innefattar 18 arter.

Floran är upstäld efter Linneanska systemet; främst i hvarje klass framställas slägtena med karakterer; för hvarje art upgifvas diagnos och vexeställe, samt i fråga om fjällvexterna oftast höjden öfver hafvet. Vid nomenklaturen tyckes Förf. ej fästa särdeles vigt, och han är ganska frikostig med sitt *nob.* äfven för sådana namn, hvilka långt förut varit använda att beteckna arter inom samma slägte; det synes, som han på detta sätt velat utmärka hvarje art eller form, som af honom blifvit nogare eller annorlunda begränsad än af andra författare, hvilka begagnat det af honom antagna namn. Så t. ex. förekomma ensamt inom racen *canina* bland *Viola* följande 5 arter, hvilka genom tillsättningen af *"nob."* synes af Förf. först vara upstälda, ehuru samma namn långt förut begagnats: *V. Allionii, Ruppii, montana, per-*

sicifolia och *lactea;* et sic in ceteris. Orsaken till detta förfarande synes vara den, att han anser de såsom arter framstälda vexter vara af allt för underordnadt värde för att för dem bilda nya namn, och af hela framställningen är påtagligt, att hans hufvudsyfte är att under vissa grundtyper förena de särskilda formerna. — Att Förf. härvid kanske icke så sällan gått alltför långt, kan icke bestridas; men å andra sidan bör man icke förneka honom den förtjensten att hafva vändt upmärksamheten på åtskilliga förhållander, som man hitintills antingen alldeles förbisett eller ock, mindre än de förtjent, afsett. — Han hyser i allmänhet samma åsigter med dem *Læstadius* i den afhandling, som vi i sednaste numrorna anmält, sökt göra gällande i fråga om de nordiska vexterna, och de skilja sig nästan endast i formen; i det att den förre under egna namn och numror uptager de särskilda vextformerna, under det *Læstadius* upställer dem blott som under- och af-arter. *Hegetschweiler* har äfven mera genomfört sin åsigt och slutligen i många fall understödt den med vida bättre grunder än den svenske författaren. Dock har man ofta svårt att taga sig till rätta med alla de af honom framstälda former, bland hvilka långt ifrån alla sinsimellan äro af lika värde, utan tvertom ganska obetydliga afvikelser och modifikationer icke så sällan äro stälda i jemnbredd med mycket utmärkta och sådana, att de allmänt blifvit antagne såsom sjelfständiga arter.

Hegetschweiler hann icke sjelf utarbeta hela verket, ty före dess fulländning föll han ett offer för de inre oroligheter, som söndersleto Zürich, äfvensom andra af de Sweiziska kantonerna. Hans efterlemnade manuskript räckte ej längre än till Monoecia, och Prof. *Osw. Heer* har utarbetat de återstående klasserna, hvarvid han, enligt sitt eget yttrande i det af honom författade företalet, så vidt möjligt varit sökt följa *Hegetschweilers* åsigter och i hans anda bearbeta dessa klasser. Man märker likväl utan svårighet att en annan författare här upträdt, och det, såsom Ref. synes, till arbetets fördel, i det att inga andra än hufvudsakligare former äro uptagna, åtminstone endast ett inskränkt antal nya under egna namn och numror upförda. — *Heer* har äfven i ett särskildt häfte såsom supplement bifogat *"Analytische Tabellen zu Bestimmung der phanerogamischen Pflanzengattungen der Schweiz."*

De bifogade planscherna innehålla dels en analys af genera bland gräsen och umbellaterna, dels figurer öfver *Primula Auricula leucantha, Pr. graveolens* Heg. samt *Ophrys Trollii* Heg.

III. Korrespondens.

1. "Här kring Upsala har man ett sätt att vintertiden drifva större buskar, t. ex. *Syringa vulgaris, persica, Philadelphus coronarius* m. fl. till blomning inom hus, hvilket jag hvarken finner upgifvet i något arbete i hortikulturen eller i någon vextfysiologi, ehuru det i sistnämda hänseende är ett högst märkvärdigt och svårligen efter hittills kända lagar förklarligt factum. Till dess jag blir i tillfälle att närmare efterforska dessa, meddelas denna gång sjelfva factum. Hela busken afhugges ned till roten och de särskilda stammarne ställas med basen i en balja, hvari lägges is, hvarefter baljan placeras i ett varmt dragfritt rum. Så snart isen smält tilläggges ny is, eljest sloka både blad och blommor och utvecklingen afstadnar. De utvecklade skottens ytterligare tillvext och frodighet beror helt och hållet på antagonismen mellan vattnets kyla (nära fryspunkten) och luftens jemna varme. Vid minsta kallt luftdrag vissna de unga skotten. Blommorna drifvas mera än bladen, men äfven de förra blifva betydligt mindre, än då de utvecklas under fri himmel. — Ett härmed analogt factum är, att vinrankor, som drifvas under glas vintertiden, mera frodas om roten står ute i den kalla eller frusna marken, än om hela busken med rot står inuti varmerum. — Dylika facta öfverses numera vanligen af vextfysiologien, sedan man börjat anse denna för identisk med en subtil anatomi, som i det hela ju endast är inre sidan af den deskriptiva botaniken.

2. Vid nogare granskning af *Portulacaceernas* familj har jag funnit, att den i vår indelning icke bör hänföras till klassen *Fauciflorœ*, utan till *Centriflorœ* i grannskapet af *Chenopodieœ*. Utom karakterernas fullkomliga öfverensstämmelse står den onekligen *Chenopodieœ* närmare i naturlig frändskap, och analogien med *Caryophylleœ* bestyrker ytterligare denna plats. Den allmänt hittills antagna affiniteten med *Succulentœ* grundar jag endast på analogien i vegetativa systemet. *Halorageœ* åter (hvaraf *Trapa* och *Myriophyllum* äro inhemska) höra till *Fauciflorœ*, bland hvilka jag funnit skäl att ordna familjerna något annorlunda än i Flora Scanica blifvit antaget."

E. Fries.

☞ *Som utg. under större delen af April månad varit från Lund bortrest, har utgifvandet af närvarande nummer kommit att öfver tiden fördröjas. — Majnumret, som kommer att utgöra 2 ark, skall oförtöfvadt utkomma.*

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

A. L. ED. LINDBLOM.

№ 5. Lund Maj 1841.

I. Original-Afhandling.

Tillägg och rättelser till Handbok i Skandinaviens Flora ed. 3; af C. J. Hartman.

(Forts. fr. årg. 1840 N:r 10.)

Sid. rad.

59 — *Viola epipsila*: tillägg vid vextstället. Skåne: Bar. Düben — N. Vang Valders, Kongsvold Dovre: Lindblom.

60 — *Viola canina*, *montana* och *stricta* synas, efter Förf:s sednare iagttagelser, öfvergå i hvarandra, ehuru ytterligheterna äro mycket utmärkta. *V. canina β sylvatica* är mindre variation underkastad, hvarföre Förf. anser det rättaste vara att endast antaga 2:ne arter, den ena med bredt hjertlika, den andra med aflångt hjertlika blad.

V. sylvatica Fr. bladen bredt och djupt hjertlika, glest naggsågade, glatta eller omärkligt småhåriga, med lancettlika hvassflikiga stipler; sporren alltid längre än blomfoderbihangen. ♃ 4—6. — *β Riviniana*: blommorna större, med mer rundade kronblad, hvitgul sporre, mindre flikiga och tunna stipler. Fig. Sv. B. 290. Reich. f. 200, 201; *β* 202. Fl. D. 1453. Lundar, ängsback. a. (Sk. — Helsl. — N.) *Var. större och mindre, men äf en då den vexer blandad med följ. utmärkt af bladformen, de korta och smala stiplerna, samt de i jemnförelse med stjelken långa blomskaften. Blommorna blå eller hvitaktiga.*

Sid. rad.

V. canina L. bladen hjertlikt äggrunda eller aflånga, glest sågnaggade n. glatta; stipl. lancettlika tandade, de öfre ofta n. så långa som bladskaftet; sporren föga längre än foderbihangen. ♃ 5, 6. b. ell. hv. bl. — *β stricta:* bladen hjertlikt aflånga; stipl. aflångt lancettlika med borstlika korta tänder. — *γ montana:* bladen hjertlikt äggrunda; stipl. stora groft fliktandade; sporren sällan längre än foderbihanget. Fig. Reich. f. 150—155. *β*. Fl. D. 812. Kütz. i Linn. 3. — *γ* Sv. B. 682. Fl. D. 1329.

Torra skogsback. äng. a. *β* och *γ* bland buskar etc. (Sk. — Lpl. — N. — *γ* i norra Sv.) *Vanl. 3—6 tum hög, med knapt tumslånga blad, de nedersta stundom bredt hjertlika, visande öfvergång till föregående art. Då den från öppen mark ingår i fetare busksnar eller på fukt. ställen vid stränder, blir den halfva alnen hög, får 1½ tum långa och nog smala blad, ett par endast 2—3 tum långa blomskaft i öfra bladvecken, längre stipler o. s. v.; är då V. stricta ell. nemoralis Kütz. Vid fukt. bergsrötter visar den sig som montana, utmärkt af breda kronblad, stora blad och stipler.*

61 20 *Curtius* l. *Curtis.*

62 — *Chenopod. Vulvaria.* Läs. (Sk. Ystad; Lund; Lödeköping; Landskrona etc.)

67 — *Angelica littoralis Fr.* flockskaften n. glatta; bladen dubbelt parbladiga; småbladen olikformigt sågade; slutfliken 3-klufven; frön convexa, med höga och något uppsvällda åsar; *enl. exemplar funna vid Malmö, hvilka visa att denna art står A. Archangelica ytterst nära, så väl till ört, som fröredning, hvarföre jemnförelsen med A. sylvestris är origtig såsom föranledd af falska östersjöexemplar.*

Heracleum Sphondylium γ australe, undersökt lefvande

Sid. rad.

vid Fogelsång i Skåne, synes mig otillräckligt skild, då den nordliga formen har fruktämnena ofta lika ludna, eller rättare smått sträfhåriga och fröens form lika. Någon synnerlig skillnad i blommornas olikformighet har förf. ej funnit och färgen är lika ofta gul, som hvit, mer sällan rödlätt. I Gestrikland har *H. Sphondyl.* fröen än rundade, än elliptiska, stundom t. o. m. omv. hjertlika *[emarginata,* såsom Koch beskrifver dem hos *H. Sphond. australe].*

72 — *Drosera.* vid *D. longifolia L.* tillägg:

β obovata: bladen spadlika; märkena urnupna. H. N. fasc. 5, n:o 31.

Kärr. (Smål. Fomsjö. ÖG.) *Bladen dubbelt bredare än hos α., i Herb. Norm. utom skaftet 6 lin. långa och 2 à 3 breda; stäng. 6—8 t. hög. Fröens beskaffenhet synes ej vara undersökt. D. longifolia α har enligt Koch märkena hela, icke urnupna som β obovata, hvilken Koch först ansåg såsom skiljd art, men nyligen såsom var. hänfört till D. longifolia.*

73 sista rad. läs N:is 164, 165, 169, 170.

75 28 Helsl. l. Värml.

76 — *Allium acutangulum* bör få namnet:

A fallax Don: stängeln upptill kantig, med convex blomflock, utan groddlökar; bladen jemnbreda platta, under något kantiga, med otydliga nerver; ståndarne längre än kalken.

— — *A. carinatum.* Vextstallet är: Sk. v. Wram ½ mil närmare Christianstad bland buskar vid en skogsväg. Fogelsång norra sidan.

80 — *J. supinus γ subustulatus* är enl. Kochs beskrifning:

J. nigritellus Don: strået svagt, vidgadt till lök vid roten, bladen otydl. ledade; blomhufv. 3—6, åtskilda, dels utan, dels med långa något utstående skaft

Sid. rad.

och sammansatta af 3—8, jemnhöga blr.; yttre kalkbladen uddspetsade, de inre med bred, kort spets, af det trubbiga fröhusets längd; ståndare 6. ♃ 7, 8. Fig. E. B. 2643, enl. Koch. H. N. fasc. 5, n:o 72.

Fukt. st. (Jämtl. Smål. Femsjö.) *3—8 t. hög; blrna små svartbruna, inom hvitt hinnkantade skärm. — J. supinus β uliginosus Fr. Nov. ed. 2.*

J. supinus Moench: strå, blad och [2—4] blomhufvud som föreg. alla kalkbladen n. likformiga, kortspetsiga, af det trubbiga fröhusets längd; ståndare 3. ♃ 7. — *β fluitans:* nedligg. rotslående strå, med blr. i bladvecken. Fig. Fl. D. 1099, *β* 817. H. N. fasc. 2, n:o 64.

Öfversvämm. stränd. etc. (Sk. — Lpl. N.). *Sällan qvartershög; blomhufv. vanl. ett i toppen, ett oskaftadt på sidan, stund. 3—4; blrna grönbruna; de inre kalkbladen något trubbade. — J. uliginosus Roth. — β kryper ofta hela alnen omkring i grundt vatten. Var. äfven med småbladiga blomhufvud: J. subverticillatus Wulf.*

82 — *Luzula campestris L.* delas af flera förf., deribland af Koch, i *L. camp.* och *L. multiflora Lej.* förut af Pr. Fries *anmärkt i Novit.* såsom afart. Den sednare har, såsom Koch uppgifver, ståndarknapparne ungefär lika långa som strängarne, då *L. camp.* har dem mycket längre än den korta strängen. Till *L. multiflora* höra förf:s ex. af *L. pallescens* och *congesta.* Möjligen kan detta, i förening med det habituella hos *L. pallescens,* gifva någon grund för dess artskillnad.

L. hyperborea synes vid jemnförelsen med ett större antal Norrska exemplar vara föga annat än en förändring af *L. arcuata.*

Sid. rad.

83 35 *Hill,* läs. *Hook.* Om Hill gifvit sin *Oxyria* något artnamn kan förf. ej få utredt; emedlertid lärer Campderas af 1819, *Ox. digyna,* vara äldre än Hookers. Det förra är dock opassande, såsom utgörande ordningscharacteren.

85 — *Rumex domest.* läs: örtbladen lancettlika eller aflångt hjertlika. ♃ 7, 8. — *β cordifolius:* de nedra stjelkbladen breda, aflångt hjertlika. — Anm. *β rotundus* förtjenar icke att upptagas som afart, men väl *cordifolius,* hvars blad mycket närma sig *R. aquatici.* Förf. har först sett den lefvande i Skåne, förut sänd från Lpm. af Kyrkoh. Læstadius. Denna form är enl. Fl. Scan. Prof. Fries' *R. Hippolapathum β* i Nov. ed. 2, och icke den i Medl. Sv. förekommande *R. aquaticus L. och Handb. ed. 3.* Då Mag. Areschoug i Pl. Gothob., oaktadt Fries' rättelse, citerar *R. Hippol. β* för sin *R. Friesii,* kunde förf. ej med minsta säkerhet citera detta sednare namn till *R. aquat.,* hvarföre frågetecknet ingalunda är något "*erratum,*" som A. förmenar i Bot. Not. 1840, n:o 2, utan med största skäl tillsatt. "*Valvulæ late cordatæ*" i Pl. Goth., sedermera modifierade till "*basi truncata l. subcordata ovatæ,*" visade äfven mera på *domest.* än *aquaticus* *).

— — *R. aquaticus L.* har nu som säkert synonym *R. Friesii Aresch.* ett namn, som är mindre lämpligt, då Prof. Fries sjelf ofta förklarat sitt missnöje med dylika artnamn ("*nomina e personis alio præsente semper postponenda.*" *Mant.* 2 p. 50) och han dessutom först de sednaste åren sjelf rätt förstått den-

*) *R. propinquus Aresch. Pl. Goth.* synes af diagn. skilja sig från *R. crispus* endast med större, vid basen rundade eller hjertlika rotblad, ungefär som *R. domest β cordif.* från sin hufvudart.

Sid. rad.

na, länge af andra kända och bestämda art. Hvad namnet *aquaticus* angår, synes det vara rättare att förena sig om stadgandet af detta namn, då Linné otvifvelaktigt känt vexten och haft den vid diagnosens uppsättande i Fl. Sv. ed. 2 för ögonen, än onödigtvis öka namnlistan. Det är sannolikt att Kochs *R. aquaticus* är vår; Hookers är trol. *R. domesticus.*

89 4 Stånd. läs: Pist.

90 — *Epilob. alpinum.* Prof. Fries förenar i Mant. 2 äfven *E. alpinum* och *alsinifol.* under namn af *E. origanifolium,* men skiljer *γ nutans* och kallar den *E. alpinum* efter tyska författare.

93 — *Polygon. laxiflorum* bör få det äldre namnet *P. mite Schrank.* Vextställen äro: Sk. Hall. Götheborg. Smål. Misterhult: Arrhenius. Södml. Östra Vingåker. — Näppeligen skild från *P. minus,* hvaraf former finnas, som endast med svårighet låta hänföra sig till den ena eller andra.

94 — *Elatine Hydropiper,* beskrifven efter Gefle-exemplar, är *El. orthosperma v. Düb.* i Bot. Not. 1839, n:o 7. Båda arterna äro i öfriga delar så lika, att det kan sättas i fråga om de, äfven med fröens olika krökning, böra anses för skilda arter. Emedlertid äro de lätta att skilja och kunna de, jemnte den nya 4:de svenska arten, sålunda bestämmas:

1 *E. Hydropiper L.* bladen motsatta; blrna oskaftade, med 4-taliga kalkdelar och 8 stånd.; frön hästskoformigt hopböjda.

2 *E. orthosperma v. Düb.* frön n. raka eller föga böjda; för öfr. som föreg. — Götheborg, Gefle, trol. flerestädes.

3 *E triandra Schk.* kronblad och stånd. 3; frön föga böjda.

Sid. rad.

4 *E. hexandra DC.* blrna på skaft af fröhusets längd, eller längre; kronbl. 3, ständ. 6; frön föga böjda. — Göteborg i Elfven.

De 3:ne första äro lemnade i Herb. Norm. f. 6.

98 — *Ledum palustre β* har bladen endast aflånga; så breda och ovala som hos *Ledum grönlandicum* finnas de ej i Lappland.

— 46 Bergsskogar läs: Barrskogar.

99 4 Läs. *Hypopitys.*

100 37 — (Lpl. — Dal. — N. — *β* Jämtl. Herjed. Midtåkläpparne).

104 — *Alsine marina β media;* tillägg som synon. *A. salina Wahlb.* i Sv. B. under n:o 743. — Anm. Vid Gefle har denna form alla fröen hinnkantade, sällan något kantlöst.

105 4 läs: N. Hardangerfjällen; Valders; Dovre.

— — *Arenaria humifusa Wg.* återfunnen på Lill-thoke af den skarpsynte H:r J. Ångström, är, enl. förf:s yttrade förmodan, en förtryckt form af den perenna *Ar. ciliata.*

— — *Ar. ciliata* har en genom knoppar ell. bladskott perenn form, den egentl. Linneiska eller utländningarnes; till denna hör den Norrska från Moefjället, Evenäs och Stegen; — samt en vanligen annuel, vexande på Gottl. Kinnekulle och i Norrige vid Salten (Somft:s ex. äro onekeligen lika annuella, som de svenska, hvilket han ock sjelf påstår). Denna sednare form anses af Prof. Fries såsom egen art och kallas i Mant. 2 *Ar. gothica.* Dessas artskillnad torde behöfva stadfästas af lefvande exemplar; emedlertid anser förf. dem förhålla sig till hvarandra som *Jasione perennis* till *J. montana*, *Silene marit.* till *S. inflata*, *Chrysanth.*

Sid. rad.

marit. till *Chr. inodorum* o. fl. hvilkas varaktighet sannolikt modifieras af localen och climatet.

108 — *Cerastium alp.* tillägg i diagn.: blomskärmen med tydlig hvit hinnkant; fröh. aflångt, något krökt.

* *C. latifolium L.* stjelken 1—3-blommig; bladen elliptiska; blomskärmen gröna, utan märklig hinnkant; fröh. äggrundt aflångt, rakt. ♃ 7, 8. hv. bl. Fig. Sturm 24 häft.

Fjällv. r. (N. Dovre omkring Kongsvold vid Stölån ofvan Björkgränsen samt vid Nystuebeck nedom denna gräns. Lindblom.) *Örten lik föreg. blrna större och, som det synes af exempl., de största hos skandinaviska arter.*

— — *Cerast. semidecand.* *β* har af förf. äfvensom af utländska botanister blifvit ansedd som artförändring, emedan de skånska ex., som blifvit utdelade, sällan varit äkta, eller ock småvexta, till *α* gränsande former. Ganska utmärkta ex. har dock Förf. erhållit från Prof. Blytt i Norrige, till följd af hvilka och sednare erhållna ex. från Skåne, den förres arträttighet torde kunna försvaras. De kunna efter förf:s method sålunda bestämmas:

C. semidecandrum L. småluden och meränd. klibbig; bladen ovala; blomskärmen med bred hvit hinnkant; kronbladen tandade eller urnupna; blomskaften raka, efter blomn. nedböjda.

C. glutinosum Fr. småluden, limaktigt klibbig; bladen ovala; blomskärmen gröna, med omärklig hinnkant; kronbladen 2-klufna; blomskaft efter blomn. utböjda. ⊙ 5, hv. bl. Fig. Fl. D. 1211, enl. Fr. H. N. f. 4, n:o 54.

Torra ställ. (Sk. Hall. Blek. Öland på Alvaren, t. ex. i Vickleby. — N. Stavanger.) *Gröfre än föreg. bl.skärmen på Norrska ex. helt och hållet gröna, äf-*

Sid. rad.

vensom foderbladen, hvilka endast i spetsen äro obetydligt hinnaktiga. Fruktskaften icke nedböjda under horizontallinien som hos föreg. ehuru ofta båglikt utspärrade. Då frukten mognat, äro de vanl. hos båda åter upprätta. — C. pumilum Koch.

109 — *C. vulgare;* tillägg: — *γ alpinum:* bladen ovala; kronbladen något längre än fodret. — En vacker form funnen af Adj. Lindblom på Dovre.

110 *Spergula saginoides;* tillägg: — *β nivalis:* låg och tätt tufvad; bladen från bred basis viggformigt spetsade tegellagda; kronbladen af fodrets längd eller längre. — Dovre på Knudshöe vid öfra delen af Sprenbäcken bland *Salix polaris:* Lindblom. — Synes vara egen art och identisk med den Grönländska *Sp. cæspitosa J. Vahl. mspt.*

— 12 läs: *S. Sagina Sw.* (i Vet.Ac. Handl. 1799).

— *Sedum telephium.* Bladens beskrifning ändras till: äggrunda — aflånga, trubbiga sågade. De variera nämligen till form och vidfästning, än motsatta än skiftevisa.

111 3 Kransar; läs: klasar;

— *Sedi anglici* norrska vextställen böra heta: Arendal, Stavanger; Bergen; Grötten och Molde i Romsdalen. — Lärer ej aflägsna sig från kusterna, hvarföre Gunners vextställe i Guldbrandsdalen torde härröra af förvexling med *S. annuum.*

112 *Asarum europ.* finnes ej på Tellemarken, utan förmodar Prof. Blytt att blad af *Viola mirabilis* blifvit misstagna för *Asarum.*

117, 118 *Rosa canina.* Som märkliga afarter böra tilläggas: — *δ senticosa:* fruktämnen rundade på glatta skaft; bladen glatta; taggarne föga krökta. — *ε collina:* blom- och blad-skaft glandelhåriga; bladen dubbelsågade. — *δ* är *R. senticosa Ach.* i Sv. B. 475;

Sid. rad.

R. cinnamomea γ concolor Handb. ed. 3. — ε *R. collina Jacq.? R. Acharii Billb.* i Sv. B. 577. Denna sista, lemnad i H. N. f. 6, n:o 42, synas förtjena arträttighet mer än många andra, om charact. sådane förf. förleden sommar fann dem i Skåne, befinnas beständiga. Synes ej förekomma upp i landet ofvan Östergöthl. Det bör anmärkas att Koch ger *R. collina Jacq.* enkelt sågade blad.

119 7 Sandback. l. Backar och sandiga stränd.

120 *Rubus fruticosus* etc., n:o 5 t. o. m. 9, hafva af Mag. Doc. Arrhenius, efter noggranna undersökningar i naturen, genom de äldres delning och nya arters upptäckt, vuxit till ett antal af 12. Förf. vill här endast schematiskt framställa dem, tagande till grund Tab. I—IV i *Monogr. Ruborum*, emedan den af H:r Arrh. begagnade af fruktens färg ej är brukbar, då de, som vanligast sker, examineras blommande.

† Stambladen af 5 ell. 7, sällan af 3 småblad.

* Kronbladen rundadt äggformiga (vid basen mycket vidgade).

R. pruinosus Arrh. Stammen kulligg. n. trind, glatt, daggblå *), nästan raktaggig; blrna i enkel spira (*subthyrsoid.*); frukten svartröd (kronbl. hvita). Obs. Stambladen stund. af 3 småblad. — Smål. Örö i Misterhult.

R. Wahlbergii Arrh. st. nedböjd, rundadt kantig, glatt, upptill kroktaggig; blrna i qvast; frukt. svartblå (kronbl. röda). — Sk. — Södml. Boh.

** Kronbl. omv. äggrunda, viggformiga ell. ovala.

a — Stammen fåradt kantig, glatt.

---

*) Då stammens färg icke nämnes, är han mer och mindre brun eller grönaktig.

Sid. rad.

R. fruticosus L. stamm. upprätt *), 5-kantigt fårad, uppåt kroktaggig; blomvippan qvastlik; kronbl. omv. äggrunda (röda); frukt. svart. — *R. frut. α nitidus Handb.*

R. affinis Weih. stamm. och tagg. som föreg.; vippan sammansatt, utdragen; kronbl. ovala (hvita); frukt. svart. — Sk. — Stockh.

R. thyrsoideus Wimm. stamm. upprätt, rundadt kantig fårad; uppåt kroktagg.; vippan n. enkel, cylindrisk; kronbl. utdraget omv. äggrunda (blekröda); frukt. svart. — *R. candicans α Handb.*

b — Stammen trind, ell. mer och mindre kantig, icke fårad

R. vulgaris Weih. stamm. nedligg. kantig strimmig hårig, med raka ell. nedböjda, likformiga taggar; kronbl. aflångt äggrunda, afsmalnande emot basen (rödlätta); frukt. svart. — Hit föres *R. candicans β Hn.* såsom underart, jemte *R. umbrosus Weih.* Fl. D. 1163, med utstående, glandellösa hår på stammen, och *R. Radula Weih.* med glandelbärande, fårig stamm.

R. suberectus Anders. stamm. upprätt, n. trind, upptill trubbkantig, glatt, med raka ell. föga krökta taggar; vippan gles qvastlik; kronbl. omv. äggrunda (hvita); frukt. svartröd. — *R. frut. β Hn.* — Fl. D. 1992.

R. corylifolius Sm. stamm. nedligg n. trind glatt, med raka syl-lika taggar; vippan sammansatt; kronbl. omv. äggrunda (hvita, säll. rödlätta); frukt. svartröd. — Sv. B. t. 187.

R. nemorosus Hayne: stamm. nedligg. rundadt kantig

*) Den sterila i toppen båglikt omböjd; gäller om alla med upprätt stamm.

Sid. rad.

glatt, daggblå; tagg. starka, nedtill föga, upptill mera krökta; vippan gles enkel; kronbl. som föreg.; frukt. svartblå. — Sk. Blek. Smål.

†† Stambladen af 3 småblad.

R. horridus Hn ed. 2. stamm. nedligg. trubbkantig luden, med större krökta och små raka taggar; kronbl. aflångt omv. äggrunda (blekröda); frukt. n. svart. — *R. infestus Hn ed. 3.*

R. glandulosus Bell. stamm. nedligg. alldeles trind glandelhårig, med större och smärre raka, något nedböjda taggar; kronbl. utdraget spadlika (hvita); frukt. svart. — Smålands skärgård: Snuggö, Brändö, Örö; Westervik på Norrlandet.

R. cæsius L. stamm. nedligg. alldeles trind, glatt, daggblå; med smala och korta syl-lika taggar; kronbl. omv. äggrunda (hvita); frukt. daggblå. — Sv. B. 241. Fl. D. 1213.

121, 122 *Potentilla argentea* och *Güntheri*. Sedan förf. erhållit säkra och goda ex. af den sednare från Tyskland, samt dylika af *Pot. collina* från Öland (i Herb. N. f. 4. n:o 65), synes honom den förra mera slägt med *Pot. argentea,* och *collina* med *verna* och dess grannar. Någon verklig *P. Güntheri* har förf. hittills ej sett svensk, ehuru den torde finnas på Öland; ty *P. argentea var. sordida,* H. N. f. 4 n:o 64, hvartill *P. Günth.* föres som synonym i Fr. Nov. ed. 2, är en ganska trivial form af *P. argentea* och ingalunda Tyskarnes art. De kunna framställas sålunda:

P. argentea L. stjelken uppstigande, utgående från midten af rottoppen eller rotbladsknippena, upptill grenad i vippa, med korta, efter blomn. raka fruktskaft; alla bladen likformiga 5-fingrade, under meränd. hvitludna; småbladen vigglika, nästan från

Sid. rad.

basen fliktandade, med fram- och utåt rigtade tänder, den yttersta utdragen; kanterna tillbakaböjda. — *β sordida:* bladen under gröna, nästan glatta.

(*P. Güntheri Pohl:* stjelkarne n. nedliggande, från sidan af det centrala rotbladsknippet, från midten grenade i utbredd vippa; bladen som föreg., under tunnt grågrönt ludna, kanterna platta).

P. collina Wib. stjelkarne n. nedligg. från sidan af det centrala rotbladsknippet, till midten grenade i vippa, med utdragna, efter blomn. något båglikt utböjda fruktskaft; rotbladen 5-fingr. stjelkbladen 5- och 3-fingr. fortvarande, under blekare, håriga; småbladen aflångt vigglika, ofvan midten djupt tandade, den yttersta tanden sällan längre än de på sidan; kanterna platta. — *Rotbladen på 3—4 tums skaft; småbladen aflånga, nedåt spetsade, i toppen bredare och rundade eller tvärhuggna, n. en tum, eller 2—3 gånger så långa som breda; utbildade vexten ½ aln hög eller mera.*

122 51 läs: Käflinge.

126 5 naggade, l. flikade.

127 *Nuphar pumilum.* Svenska vextställena böra heta: Bäck. små sjöar etc., r. (Torneå Lpm. i bäckar vid Muonioelf upp till Karesuando. Umeå elf. Fatsjön i Vilhelmina sn. Ångml. Arnäs sn. i Prostkärn och Elfsjön. Stud. Hörnell. Ög. Åtved i en damm bland *N. luteum*, ömnig: Lect. Wallman.) Anm. Ståndarknapparne hos *N. luteum* äro smalt parallelipipediska, flera gånger så långa som breda; hos *N. pumilum* n. quadratiska, knapt 1½ gång så långa som breda. — Förf. eger en medelform, tagen af afl. Doct. Prytz i Torneå Lpm., förmodl. *N. Spennerianum Gaud.* enl. Koch Syn. med knappar lika

Sid. rad.

dem hos *N. luteum*, men märket flikadt som hos *N. pumilum*. Blr och blad till storlek mellan båda, de sednares öppning vid basen lik *N. pumili*. Blomstjelken är från Muonioniska, bladet från Sallivaare; är meddelad af Prof. Wikström med namn af *N. pumilum*.

131 *Ranunc. nivalis*. Tillägg vid vextst. Dovre på Knudshöe.

132 53 grenig rot, l. grynig rot.

134 10 Pistillernas l. Pistillens

144 2 Uteslut anm. om *O. rubens*; undersökt lefvande detta år i Skåne fanns der vexande *Orobanche* icke öfverensstämma med någon af Tyskarnes många arter, men fullkomligt med fig. af *O. elatior* i Engl. Bot. f. 568. Smiths beskrifn. "*corollæ lobis acutis*" är likväl tydligt stridande både mot figur och exempl.

— *Euphrasia officinalis γ gracilis*, hvilken förf. funnit ömnig så väl i Södml. som i Uppl., är otvifvelaktigt egen art, då inga egentl. öfvergångar finnas, ehuru den stundom vexer blandad med *E. offic.*

E. officinalis L. stjelken n. trind, enkel eller utböjdt grenig, med blr. i öfra bladvecken; bladen äggrunda sågade; fröh. aflångt omv. hjertlikt. — Som var. tillägges: — *γ curta:* 1—2 tum hög, vanl. mycket grenig; blrna små, färgade. — Månne *E. minima Schleich.* enl. Kochs Syn.?

E. gracilis Fr. stj. trind spenslig, enkel ell. upprätt grenig; bladen aflånga ell. ovala sågade; fröh. aflångt, tvärhugget. ⊙ 7, 8. Fig. H. N. f. 2, n:o 30. Ljungbackar. (Sk. — Uppl. Tierp sn. vid Fors.) *Mycket späd, men styf och ofta 6—8 tum hög; bladen sällan mer än en dec. linea breda och dubbelt så långa; blrna små, n. rent hvita; foder och skärm-*

Sid.	rad.	
		blad glatta glänsande. E. micrantha Reich. hörer näppeligen hit.
—	44	Läs: *Odontium rubrum Handb.* ed. 1. (*β Odontites serotina Reich.* uteslutes).
145	25	Läs. Sv. B. 286. Fl. D. 2238.
149	14	stånden, l. ståndarne
—		Efter *Nasturtium* inför:
		Braya Sternb. & Hoppe. Blomfoder något öppet. Skida utdragen, trind, med en-nerviga raka (icke elåstiska) skal, kort skift och något urnupet märke. Frön n. 2-radiga, med ryggliggande rotämne.
—		*Sisymbr.* läs: Skida . . . . med 3-nerviga raka skal,
150		*Isatis tinct.* tillägg vid vextst. Sk. Åhus, samt på öar i Saxaviken.
151		*Lepidium.* Som *L. Draba L.* (Bih. p. 341) i en mängd år bibehållit sig och synes vara nog ömnig, då den kunnat utdelas i Herb. Norm., synes det vara skäl att upptaga den som inhemsk:
		L. Draba L. skid. bredt äggrunda med något hjertlik basis och stift af skidans längd; bladen aflånga, bugtbräddade tandade stjelkomfattande. ♃ 6—9, hv. bl. Fig. Reich. f. 4211. *) H. N. f. 6, n:o 22.
		Vid väg. ballastpl. etc. r. (Carlskrona vid hamnen, fordom införd och förvildad.) *Blomklasarne i rik vippa med små blr.* — *Cardaria Reich.* — Anm. *De öfriga Sv. arterna ha mycket kort eller omärkligt stift.*
152		*Cochlear. anglica* har Hr Vahl i Köpenhamn funnit vid Hammerfest nästan af samma storlek som den Engelska och Danska. Emedlertid lärer på de

*) För Tetradynamisterna har förf. begagnat Reichenbachs *Tetradynamæ Lips.* 1837—38, deri fig. hafva samma nummer, som arterna i dess flora.

Sid rad.

naturliga localerna knapt någon gräns finnas mellan denna art och *C. officinalis.*

153 * *D. trichella Fr.* stängeln och blomskaften tätt betäckta med aflånga enkla hår; bladen lancettlika, meränd. helbräddade, särdeles i kanten sträfhåriga; skidorna bredt äggrunda eller ovala, i båda ändar trubbiga, med ganska kort ell. omärkligt stift. ♃ hv. bl. Fig.

Fjällv. r. (N. Salten i snöregionen af Solvaagtind: J. Ångström). *Närmast D. alpina, 1½ tum hög eller högre, tufrad, stängeln bladlös ell. med ett litet skärmblad under nedersta blomman; rotbladen stund. med en tand i brädden, yngre med glesa stjernhår på ytan.*

Draba hirta. Förf:s art innefattar Hr Adj. Lindbloms *Dr. scandinavica* och *laxa* i dess öfversigt af Skand:s Draber i Bot. Not. 1839; och förf:s *Dr. confusa* utgör Hr Lindbloms *D. hirta.* Sedan Prof. Fries upplyst att denna s. k. *confusa* icke är Ehrharts, återtager förf. tills vidare det i andra Uppl. af Floran gifna namnet *Dr. incano-hirta.* Huruvida *Dr. scandin.* och *laxa* äro säkert skilda arter, vågar förf. ej afgöra, ganska ringa characterer finnas hos torra exemplar; men förf. är fullt öfvertygad att *Dr. incano-hirta* icke är Linnés *D. hirta.* Förnämsta beviset är att Solanders eget exemplar i Vet. Ac:s Saml. tillhörer *D. scandinavica* (Linn. Fauna ed. 2, App.). Ej heller har förf. från någon af Sveriges fjälltrakter sett någon form, som tillhör *Dr. incano-hirta*, utmärkt af den ytterst täta stjernlika ludenheten, som ej är tätare hos *D. incana*, med endast några få enkla hår i bladens och bladtändernas spets; detta sammanlaggdt med den robusta, minst qvartershöga,

Sid. rad.

från roten månggreniga vexten, de stora snart gulnande blrna och lancettlika skidorna, med tydligt, ofta nog långt stift, instämmer näppeligen med Prof. Wahlenbergs beskrifningar eller Læstadii figurer och ex. af *D. hirta.* Ej heller kan Sommerfelt hafva sett denna art i Nordl. då han vid det ex. (originalet till *Dr. incano-hirta*), han sedan tagit på Dovre och meddelt förf., bifogat följ. etiquette: "*Draba confusa Dec.?* Dog synes den mig saa forskjellig fraa den almindelige Dr. incana, at den neppe med den kan forenes;" Somf. synes härvid ej ens tänkt på *Dr. hirta!* — Då man södra vägen genom Norrige reser upp till Dovre, lärer väl *Dr. incano-hirta* vara den första, som träffas, såsom vexande på sjelfva stugornas tak och för öfrigt "*valde frequens,*" något som ej nämnes om de öfriga, hvarföre första intrycket lätt kan blifva föreställningen att man träffat *Dr. hirta,* då hvad som sedan finnes måste blifva något annat. Skulle Prof. Wahlenbergs *Dr. hirta,* äfven *α*, som i Fl. L. beskrifves och tecknas med helt annan hårighet och märke, tillhöra *D. incano-hirta,* så befarar förf. att dessa arter sammanfalla till en enda mångformig *D. hirta.*

154 *Nasturt. officinale β siifolium,* som till örten är mycket gröfre än den vanliga formen, ofta 2—3 fot hög, med fingerslånga och tumsbreda småblad, varierar i hög grad till bladformen, att något säkert artmärke deraf icke kan inhämtas. Man kan väl i de massor, hvari den vexer, utvälja ex. som i allt instämma med Reichenbachs fig. 1132, men andra hafva småbladen ovala, äggrunda, hjertlika, ända till rundade. Vid Lackalänge i Sk., der denne och

Sid. rad.

den småbladiga afarten växte bredvid, ej ibland hvarandra, hade förf. i alla fall svårt att anse dem för samma art, hvarföre *N. siifolium,* tills vidare, bör enl. Prof. Fries' åsigt upptagas som underart.

155 Efter *Nasturtium* införes:

Braya.

1 *B. supina Koch* · bladen djupt pinntandade, med trubbtandade flikar; skidorna slutl. i bladig klase, ganska kort skaftade, något båglikt krökta. ⊙ 7, hv. bl. Fig. Reich. f. 4402. H. N. f. 4, n:o 31.

Kalkfält; r. (Öl. södra delen allmän: Glömminge etc. Gottl. här och der, t. ex. vid Ar i Fläringe m. fl. st.) *Sisymbrium L. och Handb. ed. 3.*

2 *B. alpina Sternb. & Hop.* bladen långt skaftade, smalt lancettlika hela ell. glest tandade; skidorna i en kort, sammandragen klase. ♃ 7, 8. Fig. Reich. f. 4370.

Fjällv. r. (Torn. Lpm. Prof. Zetterstedt, enl. Lindblom; Lul. Lpm. Säkkok: J. Ångström. — N. Salten på Baadfjället: Ångstr.) *Svenska ex. 3—4 tum höga, allt för mycket liknande en förkrympt form af Arabis petræa; blrna hvita, åtminstone torra, något violetta.*

156 Tillägg som synon. för *Barbarea vulg. β: B. arcuata Reich. H. N. f. 6, n:o 17. Reich. f. 4357.*

157 13 Uteslut: Skall. enl. Hornem. etc. — emedan denna form funnits vara *A. hirsuta β;* hvarföre till dennes vextställen bör läggas. — N. Christiania på Egeberget.

— *Arabis Thaliana β urbicola* anses af Prof. Fries i Bot. Not. 1840 förtjena upptagas såsom egen art, hvartill såsom synonym lärer höra *A. lyrata L. Sp. Pl.* ell. *Sisymbr. araboides Hook. Fl. Bor. Am.* t. 21, allmän i nordligaste America. Förf.

Sid. rad.

som ömnigt funnit den i Strängnäs och i hög grad, till storlek, form och blomningstid, afvikande från *A. Thaliana,* har i de sednare upplagorna af Floran yttrat samma åsigt, men för dess mycket spridda förekommande hos oss icke vågat framställa den såsom egen art.

158 *Cardamine sylvatica* synes deremot icke vara annat än en på localen beroende afart af *C. amara,* men som dock alltid behåller sina habituella characterer. Hvarken vid Eskilstuna eller Gefle, der båda ömnigt förekomma, vexa de i hvarandras granskap, utan den förra alltid på fuktiga, helst skogvexta ängar i grannskapet af varmare vatten, *C. amara* deremot i kalla källrännilar eller vid större strömmar; detta är tillräckligt att förklara deras olikhet, och då inga väsendtliga skilnader i deras vigtigare delar stå att upptäcka, bör *C. sylvat. Hoffm.* sättas under *C. amara L.* såsom — *β hirta:* till alla delar spädare; stjelken småhårig.

159 *S. arvensis.* Uteslut i diagnosen ordet glatt, samt i slutet tillägget om *S. orientalis,* hvilken enl. Reich:s fig. 4426 är någonting helt annat än *β ambigua,* som mera instämmer med Reich:s *S. arv. β Schkuhriana,* f. 4425, b.

161 *Erodium.* Uteslut variet. *pimpinellifol.*; hvad förf. har häraf från Öland är endast en vanlig form af *E. Cicutarium,* med kronblad icke nående öfver fodret. Prof. Fries anser, i Bot. Not. 1840, *E. pimpinellif.* snarast tillhöra *E. moschatum,* utmärkt af vid basen 2-tandade (fruktsamma) ståndarsträngar. Trol. förstår han härmed sin *E. pimpinellifol.* i Fl. Hall. Huru vild den kan vara nämnes ej.

162 *G. molle* har lifligt röda blr.

163 16 fröh styfhåriga etc. läs: fröhusen glatta och släta;

Sid. rad.

166 9 Uteslut: hos följ. slägten etc.

— Characteren på *Lathyrus* och följ. slägten rättas såsom följer:

Lathyrus L. Fodrets 2 öfre tänder kortare än de 3 nedre. Märke jemnbredt oköladt, ofvanpå platt och hårigt, under glatt.

Pisum L. Fodertänder n. liklånga. Stift på framsidan djupt köladt, med från sidorna platt-tryckt märke.

Vicia L. Fodrets 2 öfre tänder kortare. Märke n. jemnbredt oköladt, på undre sidan eller öfverallt ludet.

Ervum L. Foder kortare än kronan, de 2 öfre tändren något mindre. Märkets spets klotrund luden.

168 1 skidan, l. baljan.

171 *Orobus sylvaticus* uteslutes, såsom rättare en *Vicia: V. Orobus DC.*

172 Efter *Lathyrus palustris* införes

L. maritimus Fr. *) blomskaften mångblommiga; bladen mångpariga (4—8), med ovala småblad; stjelken ovingad hvasskantig. — *L. pisiformis Hook.* och trol. *L. Sp. Pl. 2. Pisum marit. L.* Stift och märke helt och hållet *Lathyri*, ingalunda *Pisi*, hvilket slägte i detta afseende är det utmärktaste i denna afdelning, men kan endast i lefvande tillstånd rätt bedömas.

— *Pisum marit.* uteslutes i detta slägte.

173 9 skidor, l. baljor.

— *Vicia pisiformis* tillägg vid diagnosen; märket öfverallt småludet.

---

*) Enl. Drejer (Bot. Not. 1840, p. 118) skall Bigelow förut nyttjat detta namn.

Sid. rad.

— *V. dumet.* tillägg vid diagn.: märket på undre sidan (framsidan) skägghårigt.

— Efter *V. sylvatica* tillägg:

V. Orobus DC. blomklasen något längre än de månpariga klänglösa bladen; småbladen äggrundt lancettlika; stipl. halft pil-likt lancettlika; märket öfverallt småludet. — Blrna hvita och viol. med mörkare ådror. — *Orobus sylvat. L.*

175 *Trifol. hybridum.* Tillägg vid vextst. — N. Drammen: Blytt.

166 11 Skidorna l. Baljorna.

178 7 Pist. läs Pistillens stift.

180 Tillägg i diagn. för *Sonchus:* frön plattade.

— — *Hieracium:* fr. trinda eller flerkantiga.

— — *Eupatorium;* Blomkronan med mycket grundt flikad mynning och långt utskjutande trådlika märken. Frön n. trinda eller kantiga etc.

181 Diagnosen för *Chrysocoma* bör blifva: Kronans bräm (mera vidgade del) klufvet till midten, med föga utskjutande märken. Frön plattade. För öfr. som föreg.

183 *Aparg. autumn.* *β* synonymon bör vara: *A. Taraxaci Sm.* ej *Willd.*

184 För *Leontod. Tarax.* *γ* tillägges Synonymet: *L. corniculatus Blytt.*

185 Vid *Hierac. Pilosella* uteslutes var. *β subbiflora,* som bör upptagas som hybrid art:

H. Auriculo-Pilosella Fr. stängeln djupt ned delad i 2—5 utdragna enblomstriga skaft, och med krypande bladrefvor; bladen lancettlika, ofvan midten bredare, i kanten hårige, under omärkligt ljusare af ett tunnt, stjernformigt ludd. ♃ 6, g. bl. Fig. H. N. f. 6, n:o 5.

Sid. rad.

Torra fält. (Smål. Femsjö. Uppsala.) *H. bifurcum MB.* enl. Fries. *)

186 Vid *H. piloselloides* tillägg som synon. *H. dubium α Somf. Suppl.* — Anm. Anses af Pr. Fries som afart af *H. præaltum;* emedlertid synes blomningens olikhet ännu göra detta något tvifvelaktigt. — Efter denna art införes:

H. præaltum Vill. blågrön; stjelken 1—3-bladig, glatt, eller med spridda hår, utan stjernludd; bladen lancettlika glatta, håriga i kanten och på ryggnerven; vippan flocklik, med korta glatta grenar. ♃ 7, 8, g. bl. Fig. Reich. f. 114. H. N. f. 6, n:o 7.

Back. r. (N. Dovre och Overdalen, enl. Fries). *Liknar till blr och vippa aldeles H. cymosum, hvarmed arten af Koch förenas, såsom n. endast skild med glattheten och färgen, hvilken sednare synes börja få en alt för hög betydenhet i artbestämningen.*

188 *Crepis præmorsa Less.* läs. *Tausch.*

190 *Cirsium acaule;* uteslut *β rigens* såsom en hybrid art af denne och *C. oleraceum:*

C. acauli-oleraceum Hn. stjelken utdragen grenig flerblomstrig; blomstren meränd. med lancettlika skärm vid basen; holkfjällen lancettlika uddspetsiga; bladen pinntandade taggbräddade, med aflånga, grundt 2—3-klufna flikar. ♃ 8, 9, hvitgul. bl. Fig.

Skogsäng. r. (Sk. Öfveds Kloster; Reften, Fogelsång; Malmö; Rå etc.) *Storl. och utseende mer af C. olerac., bladen likare C. acaule, n. glatta, icke nedlöpande; blomst. stundom utan skärm.* — *C. decolo-*

---

*) Det vore önskeligt att Schiedes method för benämningen af hybrida species, så mycket möjligt är, allmännare antoges; man undveke då ett af de många tecknen för underarter, afarter etc. och visste genast både att vexten är hybrid och af hvilka.

Sid. rad.

ratum Koch Syn. och Lilja i Sk. Fl. *Cnicus acauli-oleraс. Schiede.*

— Efter *C. arvense* införes;

* *C. canum All.* stjelken upptill grenad i utdragna, mot toppen 1—3-blomstriga gemensamma blomskaft; de enskildta bl.skaften korta; holken äggrund, af lancettlika tilltryckta fjäll; bladen aflånga —lancettlika, nedlöpande, taggbräddade, de nedra parflikade, de öfra tandade. ♃ 7, 8. r. bl. Fig. Jacq. Aust. t. 42, 43, enl. Lindbl.

Skogsäng. r. (N. Romsdalen, Sætnæsfjället, på sluttningen midt emot Gröttens prestgård: Adj. Lindblom). *2 alnar hög, med blr. till storl. och utseende af C. heterophyllum. Lindbl. i Bot. Not. 1841, n:o 1. — Carduus L. & Jacq.*

194 47 glatta (brungröna), läs: platta etc.

196 18 *Var. som föreg.* läs: Var. som *Tussil. spuria.*

— 28 blomstren nästan utan strålblr. läs: blomstren med korta strålblr.

197 1 Tillägg vid Norska vextst. Dovre.

— *Erig. Villarsii* vextställen äro. (Lul. Lpm. Niammats, Säkkok etc. Herjed. på Funnesdalsberget. — N. Dovre, kring Kongsvold och Drivstuen. Lindbl.) *Till denna hör troligen E. alpinum β Wg. Fl. L.*

198 *Inula Helen.* tillägg vid vextst. — N. Brevig mellan Grava och Aas.

199 *Achillea nobilis β setacea* hörer svårligen hit, utan föres rättare till *A. Millefolium, enl. Koch.*

199 *Anthem. tinct.* har en hvitblommig förändring, som enl. Fries lärer vara *A. maritima Retz.* (Bih. p. 312.)

200 *Pyrethrum* återföres med mycket skäl af Koch till *Chrysanthemum;* behålles förra slägtet, måste äfven *Anthemis,* i följd af samma olikhet hos fröen, delas i 2:ne.

Sid. rad.

201 14 Läs: † Ståndarknappen orörlig, upprätt, sammanflytande utan gräns med honan.

202 12 Läs: †† Ståndarknappen fri, utgörande en distinct del af könpelaren, ofta rörlig.

203 *Orchis palust.* i diagn. läs. sporren n. af fruktämnets längd, tillbakastående (nästan horizontal).

204 *O. incarnata L.* Fig. Reich. f. 1140. Vextställen äro: Gottl. Hägur i Bunge; i ängen Ryglosan mell. Rute k:a och Fardume; Akebäcks myr nära Roma; Tänglingsmyr etc. Sk. ÖG och VG. enl. Fries.) Synonymet *O. angustifolia* tillhör *Reich.* Tillägg: *O Traunsteineri Koch.* — *O. incarnata Fr. Fl. Scan.* är hufvudsakl. följandes α; men lärer äfven innefatta denna art.

O. latifolia L. läppen grundt (ofta omärkligt) 3-flikad; sporren kägellik, kortare än det trubbkantiga fruktämnet; skärmen längre än blrna; sidokalkbladen slutl. tillbakaböjda; örtbladen lancettlika — n. äggrunda spetsade. ♃ 6, 7, r. bl. — *β robustior:* bladen breda, mer äggrunda, meränd. fläckiga; slidorna vida. Fig. Fl.D. 266. Reich. f. 769; *β* 770. Fukt. äng. stränd. (Sk. — VB. Lpl.? — N. till Nordl. — *β* Sk. Ramstorp i Christianshåla. Uppl. Uppsala enl. Fries; Vahlö sn. Theden. Gottl. Vänge etc.) *O. angustifolia Wimm.* och *Koch. β O. latifolia Koch* och *Fries. O. majalis Reich. O. incarnata Hn* ed. 2, till en del, och Säve Fl. Gottl. — Anm. *O. latif. α är näst O. maculata den ömnigaste och allmännaste i hela riket, hvarföre den måste vara Linnés egentliga O. latif. Fl. Su.* — Måhända är *O. cruenta* en form af *β*?

O. maculata β angustifolia: blrna mindre, med läppen djupt delad i 3, n. lancettlika flikar; bladen lancettlikt jemnbreda ofläckade. Vexer i VG. på Hal-

Sid. rad.

leberg; Värml. Öl. — Förtjenar, såsom mycket afvikande, närmare granskning. Förf. hade förl. sommar tillfälle att se ett par lefvande exemplar hos Doct. Regnell vid Trollhättan, tagna på Halleberg. Är tydl. samma som Prof. Wahlbergs Öländska.

205 *Platanthera bifolia L.* den jemnbreda kalkläppens sporre trådlik, n. jemntjock; knappens rum föga åtskilda, parallela. — H. N. f. 6, n:o 60. — Öfver hela Sverige upp till södra Lpm.

P. chlorantha Cust. den jemnbr. läppens sporre trådlik, nedom midten något klubblikt vidgad; knappens rum nedtill vidt åtskilda. ♃, 6, 7, Fig. Reich. f. 1145. H. N. f. 6, n:o 61.

Skogsäng. Ek- och bokskog. (Skåne, allmän; Stockholm, enl. Prof. Wikström. — N.) *Blrna mycket större än hos föreg. mer grönaktiga, färre och glesare; de öfra kalkbladen hvalflikt samstötande; knapprummen bilda mot hvarandra en vinkel med spetsen uppåt.*

206 *Calypso borealis.* Vextställena äro enl. lemnade ex. Lul. Lpm. Kajtum-selet nära Jockmocks k:a; samt ¼ mil sydost från denna kyrka, på norra sidan af Lulelå elf vid en bäck, som nedfaller från berget Qvuåtsakojve. Kyrkoh. Ullenius. VB. Skellefteå på Falkbergets norra sluttning: Apoth. Dyhr i Skellefteå.

207 42 Läs: Hafgård i Gustafs sn.

208 Till *Epipactis atrorubens* lägg synonymet: *E. media Fr. Mant. 2.*

— 37 kalkläppen lancettlik, läs: äggrund

209 40, 41. Läs: äggrundt-aflångt

212 Ändras *Z. pedunc.* till *Z. pedicellata Fr.* — Rörande

Sid. rad.

Z. Rosenii Wallm. en ny, af förf. okänd art, se Bot. Not. 1840, p. 42 och 73.

213 *Callitr. autumnalis.* Förf. får till vidare berigtigande nämna, att han 2:ne år å rad och på olika trakter (Uppl. och Gestrikl.) undersökt denna art lefvande, utan att kunna finna tecken till kalkblad, eller, som de nu kallas, blomskärm, ehuru köndelarne funnos af alla åldrar.

214 Efter *C. parallela* inför:

C. nardina Fr. sambyggare; axet ovalt elliptiskt, med hanblr. i toppen; frögöm. tätt liggande, ovala, med kort och något sprötlik, n. 2-flikig mynning, convexa 2-strimmiga, på insidan plattare, längre än de bredt äggrunda trubbiga fjällen; märken 2; bladen tagelsmala, grundt rännformiga. ♃ Fig.

Fjällv. r. (Lul. Lpm. Virishjaur på Kajsatsnjunni vid Sirkaloub — N. Salten på Baatfjället: J. Ångström). *1—2 tum hög, tufvad; bladen på Hr Ångströms ex. längre än strået, utböjda; axet 2 lin. långt, af 6—8 frögömmen. — Kobresia scirpina Fl. D. 1529 och K. nardina Horn. Nom. Fl. D. enl. Fries.*

215 *C. chordorhiza.* Tillägg: *C. uliginosa Linn. Herbar.* enl. Smith.

— *C. paradoxa.* Uteslut *C. paniculata* etc. hvilken bör införas efter *paradoxa:*

C. paniculata L. axet dubbelt sammansatt, af meränd. utdragna grenar; frög. äggrunda släta (n. utan strimmor); för öfr. som föreg. ♃ Fig. Schk. t. D. f. 20. Sturm 50 Häft. H. N. f. 6, n.o 80 [en mager form med kortgrenigt ax].

Kärr och sanka st. (Sk. Skabersjö och Anderslöf. Nära Köpinge-Mölla, vest. om ån bland Iris. Levrasjön i Ivetofta; trol. ej sällsynt och måhända sträckande sig ofvan Skåne).

Sid. rad.

218 7 Läs. *C. Gebhardi Hoppe.* Schkuhrs anses af Koch som en artförändr. af *C. elongata.* Vextstället i Ugglebo bör heta Gnupberget.

— Efter *C. remota* tillägg:

C. Bönninghausiana Weihe: axet af flera, långt åtskilda småax, det nedersta sammansatt, med långt bladlikt skärm, de öfre mest längre än skärmen; frög. af de uddspetsiga fjällens längd, äggrundt lancettlika sprötspetsade, med convex rygg, sträfva kanter; strået slankigt. ♃ Fig. Sturm 55 häft.

Fukt. lund. r. (Sk. funnen år 1814 af Prof. Fries vid Stehag). *Alnshög och deröfver; de nedre småaxen n. ½ tum långa, med mer än en tums mellanrum, nedersta skärmbladet längre än hela axet [4—6 t.], det nästa knappt längre än småaxet, de öfriga omärkliga; småax. 8—12; de öfre mer och mer närmade; enl. Danska ex. af Hr Drejer. — C. axillaris * Fr. Mant. 2.*

220 *C. saxatilis* bör få namnet *C. rigida Good.*, emedan *C. pulla* enl. förf:s förmodan är Linnés *saxatilis*, så väl efter dess beskrifning, som exempl. i dess samling, undersökt af Prof. Blytt. Var. *β* bör heta *androgyna.*

— 48 Läs *C. Öderi Ehrh.*

221 Efter *speirostachya* införes:

**C. punctata Gaud.* honaxen åtskilda, cylindriskt aflånga, det nedersta med skaft dubbelt längre än skärmslidan; skärmen bladlika, n. öfvernående hanaxet; axfjällen afsmalnande i en sträf spets; frög. ovala, med kort sprötlik 2-uddig spets, convexa, puncterade sidor och glatta bräddar; strået n. trindt, glatt. ♃ Fig. Sturm 61 häft.

Äng. r. (N. Arendal, Sandvigen: Prof. Blytt). 8—10 *tum hög med långa smala blad och tumslånga ax;*

gröna, vid starkare förstoring puncterade fröhus; brunaktiga fjäll.

221 *Carex curvirostra Hn.* ändras till *C. vaginata Tausch.* Likväl äro sv. exemplar nog afvikande med sina långt sprötspetsade frögömmen och öfver axskaftet nående skärm. Norrska ex. instämma bättre med Hoppes' figur i Sturm 61 häft. och Hampes ex. från Harz. — I diagnosen rättas 2-spetsad mynning, till snedt urnupen mynn.

223 Efter *C. ampullacea* inför:

**C. bullata Schk.* honaxen cylindr. de nedre skaftade; skärmen bladlika, med inga eller ganska korta slidor; axfjällen lancettlikt syl-lika; frög. n. klotrunda, mycket uppblåsta, med utdraget spröt och gaffellik mynning; strået meränd. sträfkantigt; bladen kölade platta. ♃ Fig. H. N. f. 6; n:o 74.

Stränd. r. (N. Christiania vid bäckstränder i Merradalen: Blytt). *Stort gräs, med halftums breda, nätlikt ådriga och prickade blad;. axen tjocka, 2—3 tum långa; frög. blåslika, n. döljande fjällen, hvilka ofta äro håriga i spetsen. Förhåller sig till C. ampull. som C. evoluta till C. filiformis.*

— *C. paludosa* är närmast beslägtad med *C. stricta* och *acuta;* fanns ock förl. sommar i Danmark på Möen med 2:ne märken. *)

225 Efter *C. globularis* införes:

**C. pediformis Mey.* hanaxet skaftadt, nående öfver eller lika långt som öfversta honaxet; honaxen aflägsnade från hvarandra, jemnbreda och något glesblommiga, med skaft dubbelt längre än de med syl-likt bladämne försedda slidorna; frög. omv.

---

*) Den på detta ställe funna formen har axfjällen slutande i en utdragen sträf borst och är således *C. Kochiana DC.* Sturm 69 häft.

Sid. rad.

äggrunda trekantiga, med kort spröt, småludna; strået nedtill bladigt. ♃ Fig. H. N. f. 6, n:o 71. Skogsback. r. (N. Christiania, Dragonskogen: Blytt. Krogkleven: Lindblom). *8—12 t. hög, nära slägt med C. digitata, hvarifrån denna art skiljer sig med mer åtskilda ax och nedtill bladigt strå. Detta är hos C. digit. vid basen täckt med bruna, bladlösa slidor; hos C. ornithopoda hafva dessa ett borstlikt bladämne.*

228 Vid *Betula alba β* rättas vextställ. till: Ornäs i Dal. ÖG. Sillsjö i Skedevi sn. och Smål. Adelöfs sn. vid Södraholm: Wallman.

230 19 Läs: frön hårbärande.

232 *Najas marina.* Tillägg Fig. Vet. Ac. Handl. 1837, t. 8. H. N. f. 4, n:o 84.

— 24 Läs: *S. pentandra * tetrandra Fr.*

234 *S. depressa Fr.* läs: *S. depressa L.* Är, enl. Prof. Fries' förmodan, verkligen Linnés art, då Rudbecks egen Figur af dess *S. elæagni folio etc.* som hit citeras af Linné i Fl. Lapp. påtagligen framställer den allmänna formen.

— Vid *S. daphnoides* borttages tecknet (*) och införes som Svenskt vextställe: Dal. Mora, på Siljans strandängar. — H. N. f. 6, n.o 54.

235 *S. silesiaca* synes, enl. Fries i Bot. N. 1840. p. 193, egentl. förekomma i Norge och högst sparsamt. *S. Rudbeckiana Læst.* har ingenting gemensamt med *S. silesiaca,* enl. Kochska exemplar; utan är den troligast, som Hr L. uppgifver, en serotin form af *S. nigricans,* ehuru högst utmärkt. Fructificationen, som Pr. Fries ej sett, är aldeles sistnämndes, ej *S. silesiacæ* små, ytterst långt skaftade fröh. utan skiljer den sig hufvudsakl. från den förra med ut-

Sid. rad.

dragna storbladiga hängskaft och stora, n. omv. äggrunda blad, ej olika en småbladig *Caprea*.

238 *S. arbuscula.* Vid vextställ. tilläg: — N. Dovre etc.

239 *S. polaris* tillägg vid norrska vextst. Dovre.

Vid *S. herbacea* anmärkes, att den, ehuru mycket sällan, förekommer med håriga fröhus.

242 26 knapplikt märke, läs: 2-klufvet märke.

248 34 *Bryum pallescens*, läs: *Bryum intermedium.*

257 *E. pratense Ehr.* skall enl. Meyer i Chloris Hannov. vara *E. umbrosum Willd.*, hvarföre denne af Prof. Fries framställda art behöfver ny bestämning. Se Fr. Mant. 2.

259 *Chara papulosa Wallr.* bör få namnet *Ch. muricata Wallm.* såsom icke tillhörande Wallroths art, hvilken Lect. Wallm. förmodar vara *Ch. Pouzolsii*, äfven Skandinavisk, likasom *Ch. coronata Ziz.* Se Bot. Not. 1840 p. 49.

264 *Schistostega osmund.* tillägg vextstället: Dal. Norrbärke, under en sten vid vägen till Gnekällan på By egor: P. O. Liedström.

265, 66 Tillägg vid vextställena för *Splachnum luteum* och *rubrum:* Gefle sparsamt.

238 33 Läs: fröhusen alltid med tänder.

— 36 — *E. affinis* Schwægr. [*E. commutata Bryol. Germ.*]

— Efter *Encal. alpina* införes:

**E. apophysata N. v. Es.* fröh. slätt, med kort bihang vid basen; mössan helbräddad; bladen aflångt lancettlika, trubbade med udd, torra båglikt krökta; stjelken utdragen grenig. ♃ 6, 7. Fig. Bryol. Germ. 2, t. 15.

Fjällklipp. r. (N. Salten, Solvaagtind: J. Ångström). *Fröh. smalt mot mynningen, med långa tänder och ett tomt, brungult bihang vid basen, 5—6 gånger kortare än fröh. — E. affinis H. d. yng. enl. Hüb.*

278 25 Läs: *D. Homanni Boeck.*

279 50 — *D. scoparium Hedw.*

— 57 — *D. fuscescens*

287 Vid *P. undulat.* tillägg i diagn. lockets spröt n. af fröhusets längd. — Efter denna art införes:

Sid. rad.

**P. angustatum Schwægr.* fröh. långt och mycket smalt cylindriskt, något krökt, dubbelt längre än lockets spröt; bladen lancettlikt jemnbreda sågade kölade vågiga, båglikt inböjda, torra hopvridna; stjelken utdragen. ♃ 6, 7. Fig. Hook. M. exot. 2, t. 4. Funck Moostasch. t. 57.
Sandjord, r. (N. Salten vid Salvaagtind: J. Ångström). *Lik föreg. men fröhuset vid samma längd dubbelt smalare.*

— *Buxb. aphylla.* Tillägg vid vextst. Sk. Klöfvahallar:

292 6 och 8, β, läs: γ.

— 18 står γ, läs: β

296 Efter *B. polymorphum* tillägg:
**B. uliginosum Bruch:* fröh. aflångt klubblikt, hängande; locket något coniskt med kort spets; inre tändren likformiga, med ett par korta mellanliggande uddar; bladen aflångt lancettlika, långt uddspetsiga af den utlöp. nerven, helbräddade. ♃ 6, 7. Fig. Bruch & Schimp. Bryac. t. 4.
Kärräng. r. (Trondhj:s stift: Hüb. enl. Br. & Sch.) *Osedd af förf. men synes af beskrifn. vara en god art. — Pohlia Braun.*

297 *B. Zierii*, tillägg vid vextst. — N. Dovre, ömnig. Bergens st.; upptill Salten.)

— *B. demissi* vextställe bör heta: Dovre: Knudshöe vid Vaarstien; Kongsvold; samt Vangsfjället i Opdal på sjelfva toppen omkring Varden.

300 8 Ahnf. i Fries' Fl. Scan.

— 15 Läs: *brachycarpos.*

— *Anomodon longifolius* är sedermera funnen med frukt af Prov. Sillén vid Sala, på stenar i en hasselskog mellan Nyberg och grufvan. Den liknar frukten hos *A. viticulosus.*

301 *Neckera pumila.* Den svenska anses af Hr Thedenius med skäl, såsom skild från den utländska i bladformen, för egen art: *N. intermedia.* Skånska och Norrska ex. har förf. icke sett.
N. pennata, funnen vid Gefle, har ensidig mössa och är således ingen *Daltonia.*

311 *H. uncinatum L.* - - - bladen från lancettlik basis syllika, med n. hårsmal, glest naggsågad spets, strimmiga.
H. aduncum L. bör i diag. vid bladen få tillägget: helbräddade.

316 *Jung. laxifolia* från Dovre af Hüb. anses af N. v.

Sid. - rad.

Es. *) vara skild från Hookers och kallas *J. Hübneriana*, utmärkt af halftomfatt. skedlikt concava blad, torra tryckta till den spröda, upptill gaffelgreniga stjelken.

318 *J. Schmiedeliana Hüb.* föres af N. v. Es. till hufvudformen af *J. hyalina Lyell*, hvarmed likheten af förf. vid den sednare blifvit anmärkt.

319 Vid *J. subapicalis* anmärkes att den blifvit bestämd efter Hübeners beskrifning. N. v. Es. anser dock Hüb:s vara en var. af *J. scalaris*, kallad *a**rigidula*.

321 *J. platyphylla γ laxa* instämmer noga med beskrifn. på *J. (Madothea) Porella α distans N. v. Es.* till hvilken äfven *J. Cordeana* Hüb. föres. Bladen kallas af N. v. Es. äggrunda.

322 *J. cyrtophylla* är enl. Hr Ångströms sednare undersökningar en form af *J. tricrenata: Herpetium deflexum ε pygmæum N. v. Es.*

332 *M. quadrata Scop.* är enl. N. v. Es. något annat än vår, hvarföre denna bör få namnet: *M. commutata Lindenb.*.

333 *M. fasciata* af Myrin bestämd efter förf:s Lappska ex. föres med någon osäkerhet, såsom obekant med frukt, af N. v. Es. till *Grimaldia fragrans Corda.* Förf. har redan anmärkt att den hör till detta slägte och finner den svenska i öfrigt noga instämma med Esenbeks utförliga beskrifning.

— *M. hyalina Somf.* föres af N. v. Es. till *Sauteria alpina N. v. Es.*

---

*) i dess högst utförliga och critiska verk: Naturgeschichte der Europ. Lebermoose. Berl. 1833—39. 4 Band.

II. Hvarjehanda.

För närvarande tryckas: i Stockholm en lärobok öfver vexternas naturliga familjer af Mag. Doc. *v. Düben*, och i Upsala en lärobok i Botanik af Mag. Doc. *Arrhenius*. Af Meyers utkast till vextgeografi öfversatt af G. Thorsell har 1:a häftet utkommit i Örebro.

Lund, tryckt uti Borlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 6. Lund Juni 1841.

I. Original-Afhandling.

Öfver Vextnamnens Etymologi, af E. Fries.

"There is abundant room for the exercise of imagination in the derivation of names."

HOOKER.

Linné anförde i sin Philosophia Botanica en förklaring af då antagna slägtnamns etymologi och i flera nyare floror har man äfven upptagit dessa. *Då etymologien är klar och säker är detta nyttigt och förtjenstfullt,* emedan namnet vanligen innebär någon väsendtlig karakter eller häntyder på något historiskt factum, hvilkas kännedom betydligen underlättar minnet. *Linné* inskränkte sig till dessa; vid sådana namn, som voro allmänt antagne af Romare och Greker och således voro klassiske, åtnöjde han sig med anförande af dessas auktoritet. Som ett af Linnés sylftemål var att rensa Botaniken från alla barbariska namn, d. v. s. sådane, som ej hade rot i Grekiska eller Latin, sökte han äfven etymologi i dessa språk för sådana ord, som voro lånta ur andra, såsom för Chinesernes The uti Θεὰ, Arabernes coffe uti κωφέω o. s. v. Se *Phil. Bot. §. 229.*

Linné var således alldeles fri från den etymologiska öfverdrift, ja! ofta ursinnighet, som beherrskade flera af dess samtida och efterföljare; endast det synes hafva varit ett misstag, att, blott för klassicitetens skull, gifva en annan derivation än den verkliga. Häruti var Linné vida strängare än Romare och Greker sjelfva, som ofta tillegnade sig barbariska ord och mildrade dem efter sitt spraks art Nu mera skulle väl ock knapt någon våga förkasta ett vextnamn, derför att det hade sin rot i Sanskrit, Arabiska o. s. v. Men de barbariska benämningar, som *Aublet* upptagit ur Amerikanska infödingarnes språk, varna tillräckligen ifrån att allt förmycket aflägsna sig från Linneanska grundsatserne. Sådana benämningar kunna knapt försvaras mer än då de bibehållas för under dessa namn redan allmänt kände föremål

såsom handelsartiklar, äro i landet allmänt antagna och icke allt förmycket afvika från de klassiske språkens uttal. Följden af ofvannämnde Linneanska bemödande, att för sådana namn ur främmande språk finna rot i de klassiske, blef den att dess efterföljare ville hafva etymologiska förklaringar öfver alla redan antagna namn, äfven der sådana voro alldeles okände; och man tycktes hafva ansett *att historisk att philologisk sanning likgiltig* blott man fick en derivation. Då fick man dylika etymologier såsom *Viburnum* "a vincendo" *), *Viola* "ad vias"; utan afseende på namnets ursprung, tillgrep man hvilket språk som helst, nöjd med blott likhet i ljudet utan sinne för naturens eget språk, med föga afseende på ordens betydelse. hvilken på det mest besynnerliga sätt tillskrufvades. Och för att inse, huru dessa fullkomligt sakna allt värde, behöfver man blott jemföra deras mångfalld och diametrala olikhet, såsom etymologien för *Avena*, hvilken både efter Romarnes och alla äldres uppgift är okänd, men af nyare härledes af Celtiska ordet *Atan*, äta; af *advena*, främling; af *vacuus* tom; — för *Milium* af Celt. *Mill*, sten **); af *mille*, tusende; af μελίνη, m. fl., som visserligen icke förtjena ånyo upprepas. Tror man verkligen att någon sanning ligger i alltsammans? Tror man att något af vetenskapligt värde kan vinnas genom sådana etymologiske gissningar, som ingenting upplysa, som aldrig kunna bevisas eller ens göras sannolika? Åt den som icke af sig sjelf inser ovärdet, snart sagdt löjligheten af allt dylikt etymologiserande, rekommendera vi *Hallenbergs Anmärkningar till Lagerbrings Svenska Historia*, första delen.

Sedan denna ironi på all kritisk etymologi bland alla verkliga Philologer förlängst blifvit öfvergifven, synes man bland Botanisterna vilja upptaga densamma. Vi anse oss derföre vetenskapligen förpligtade med några ord varna mot en öfverdrift, som kastar ålöje uppå hela etymologiens studium, och hoppas få tillfälle framdeles i en Akademisk afhandling få samladt framlägga hvad man verkligen vet om Svenska vextslägtens derivation, dels hämtadt ur de äldre vittnesgilla källorne, som innehålla mycket som nu är öfversedt, — dels efter erkända etymologiska grundsatser får antagas. Imellertid torde här några få anmärkningar och exem-

*) De gamlas *Viburnum* var i alla fall icke vår, så att det redan är orätt söka combinera namnet dermed, utan en benämning på hvarjehanda buskar=virgulta.

**) Vore detta ändå Sanscrit skulle man deråt kunna lemna någon uppmärksamhet, då Plinius säger *Milium est ex India allatum*; men från Gallien är det visst icke.

pel på det sätt, hvaruppå man i sednare tider ofta gått till väga, vara på sin plats. Vanligaste sättet är väl, att man med tillhjelp af ett Lexikon uppsöker något likalydande ord och med eller utan afseende på dess betydelse utgifver det för namnets stamord. Att methoden är lätt och enkel måste medgifvas; huru sann synes icke vara fråga om. Derigenom har man vunnit etymologi för många gamla Grekiske och latinska namn, som Grekiska och Romerske författare förklara okänd; för ord hämtade ur Germaniske språken långt fram i 16:tonde seklet i Latinen; för namn lånta ur gamla Coptiskan och af Arabiskan i Grekiska och Celtiska. Att här anföra alla utsväfningar på denna väg vore omöjligt; ett af hvarje slag bör dock väl till bevis anföras. *Vi välja icke*, utan taga de första ord oss möta i ett alfabetiskt register; vi hinna dervid liksom i det följande sällan öfver A, men långt ifrån att uttömma denna bokstaf.

Allmänt antagna härledningen af *Anagallis* af "ἀναγελάω, rideo," synes mer kunna gifva anledning till löje, än vexten sjelf; *Dioscorides* m. fl. uppgifva ingen derivation derför, men den gamle *Lobelii* härledning af ἀγαλλὶς, en art Hyacinth, är med afseende på de sudeuropeiska arternes färg och dess radix ἀγάλλω "exorno, ut oculos gratia sui specie exhilaret, nitidum reddo, decoro" så träffande, att man gerna antager den. *Acer* är ock ett gammalt Latinskt ord, hvaraf *Plinius* och alla äldre icke veta någon etymologie; *J. Bauhinus*, eljest ej så nogräknad i dylika frågor, förkastar all tanka på *acer*, skarp, hvaraf det dock nu allmänt härledes, ehuru det är det sockerrikaste, i alla afseenden mildaste af våra träd (äfven bladen på de sydeuropeiske äro trubbade), så att man här som vanligt behöfver "lucus a non lucendo" *). *Humulus* är ett Germanisk ord, liksom *Prunella, Trollius, Bovista* m. fl., så ungt att *C. Bauhinus*, när han utgaf sin Pinax, aldrig hört det; nu antar man dock allmänt, att det härledes af *humus*, förmodligen emedan den mer höjer sig öfver marken än någon annan inhemsk ört; fram således åter "*lucus* etc." *Arum* (Aron) är efter de gamles intyg ett Coptiskt ord; vexten är så till utseende och egenskaper utmärkt, att man väl tycker den kunnat erbjuda bättre benämning än den föreslagna derivationen af α priv. et ἀρὰ önskan. Skulle ej α priv. få uteslutas och ἀρὰ få anses antyda en önskan om bättre etymologi? Men det skulle blifva allt för tröttande, att vidare följa etymologerne på dessa ex-

---

*) På samma grund bör väl vårt Svenska namn *Lönn* sökas i lön, *clandestinus*, ty det är ett resligt, ansenligt träd.

kursioner; de träda värdigt i sina föregångares fotspår. Hos desse voro dock vanligen de linguistiske uppgifterne riktige, men icke så bland de Botaniske Etymologerne. Man tycker sig snart märka att de etymologiserat för tillfället med lexikon i hand, sökande vind för våg något likljudande ord och hafva derför icke så sällan kommit att förse sig på ett snarlikt. Stundom finnes ett uppgifvet ord alls icke, åtminstone ej i den betydelse som det blifvit taget; stundom tages ett snarlikt ord utan minsta sammanhang med namnet; stundom kan väl derivationen försvaras men icke i den antagne meningen, eller ock är öfversättningen af Grekiska orden alldeles falsk. Vi veta väl att det skall anses kitsligt och pedantiskt, att så vilja skolmästra hvart ord; vi anföra derföre blott ett par i en not som bevis; flera andra uppgifvas dessutom i texten *). På orthografi, accentuation, lagarne för vocal- och consonant-förändringarne o. s. v. fästes föga vigt. *Came* i *Camelina* tages utan betänkande för att vara det grekiska χαμαι; *Pōpulus* blir utan minsta tvifvel alldeles samma ord med pŏpulus (hvarom mera framdeles). Men vid dylika enskilta misstag, som lätt kunde afhjelpas, fästa vi ingen synnerlig vigt; men desto *mer på det oriktiga, godtyckliga i hela principen* (hvilket det valda mottot antyder, vi vilja i detta fall icke lemna ringaste rum

---

*) *Corydalis* härledes af ett Grekiskt liklydande ord, som skulle betyda rökning och vara liktydigt med det närslägtade *Fumaria*, men något Grekiskt ord med denna betydelse finnes icke; väl ett likljudande men det betyder Tofslärka, hvarpå väl ingen kan tänka; båda härledas rätteligen af *κόρυς*, galea; Fumariæ Grekiska namn är *Capnoides*. — *ἕλος*, kärr, i *Heleochloa* härledes af *ἕλη*, solsken och i *Helosciadium* af *ἕλος*, hvit (?) — *Camelinæ* tränande benämning af *κάμ* (epirice pro *κατά*) och *λίνον* eller *bland linet*, sökes nu af alla litet obestämdare *på jorden: χαμαι* (!) Den karakteristika betydelsen af *Schedonorus* efter borstens inlästning *nära spetsen* (*ὁ ὅρος,-ου*) söker man åter *nära bergen* (*τό ὄρος,-εος*). *Typhæ*, *τυφη* Diosc., etymologi må gerna sökas i *kärren;* men icke heta dessa på Grekiska *τῦφος*, utan *τῖφος*; det förra är ett vida skildt ord, som betyder *rök*, translate *utan gagn*, *högfärd*, och alla dessa epitheter är fullt så träffande på Typha för frömjölets och fröfjunets rök af denna mer än af någon annan vext och dess stolta, resliga vext, utan att vara af någon nytta; den innebär i sig alla betydelserne af *τῦφος*. Härpå syftar väl ock *Dioscorides*, då han anser namnet afse en *väderhvirfvel* (*τυφών* af frömjölets och fröfjunets rök) och en *jättes hotande gestalt*. På dessa egenskaper häntyda äfven *folknamnen* i flera de nyare Europeiska språken, som man i många fall med nytta jemför; men aldrig får afseende fästas på de af vetenskaps-män bildade. — Det är ock verkligen grymt, att förklara den lilla alldeles oskyldiga *Adoxa* för *ärelös;* Linné, som gaf namnet, uppger sjelf att han dermed afsåg dess *regellöshet* i ståndarnes antal och dess *anspråkslösa behag*.

för hypotheser), att utan afseende på alla historiska förhållanden tid och ort för ett namns uppkomst, anse hvarje ord, som med det samma kan sammanbindas, för dess etymologi *). Vi äro ofta frestade att antaga, att man ej sjelf tror på de samma, utan, likt en del af våra gamla Historieskribenter, då de dikta facta, tycka det kan vara godt att hafva något att säga och att det är likgiltigt hurudan etymologien är, blott man kan uppgifva någon sådan. Till och med om etymologien vore möjlig eller rimlig, hvad vetenskapligt värde kan den ega, om den antingen ej är historiskt fullt bevislig eller åtminstone genom alla sammanstämmande förhållander eger den grad af sannolikhet, att den gränsar till visshet. Men att ett ord blott kan deriveras från ett annat, förtjenar lika litet anföras, som en historicus får för sanning antaga, hvad möjeligen kan hafva händt. Vill man uppgifva en ny gissning f. e. för slägtet *Solidago* än den antagna etymologien af *solidare*, som, ehuru gammal, tyckes vara något tvungen, så efterforske man först vid hvad tid och på hvad ort detta namn uppkom, de den tiden gängse begrepp, de då afsedde förhållander vid namngifning, analogien med de af samme eller samtida författare gifna (ty i äldre tider var alltid något förherrskande, gemensamt i vetenskaperna, som försvunnit i våra dagar). Tillämpa vi detta på *Solidago*, så finna vi att det, liksom nastan alla namn på *-ago*, uppkommit vid början af vetenskapernes restauration efter medeltidens slut, alla äro bildade af *Brunfels*, *Mathiolus* och samtida, att i alla de öfrige af samma ändelse tydligen ingår *ago* som radix för slutändelsen, antingen i betydelse af *verka på* såsom i *Tussilago*, *Corago* (Borrago) eller (vices agere) *vara, föreställa* såsom i *Populago;* deraf kan man hafva något rättighet att gissningsvis framställa, att *Solidago* äfven betyder antingen *Solem agere* likna en sol eller *Sole agi,* helst jemförelse med solen var en för den tiden vanlig föreställning, som sammanbands med gula strålande blommor, och den redan då observerade frändskapen med ljuset gaf anledning till så många gula Synantherers benämning af *solisequa.* — Men af alla den nyare etymologiens fel är väl det mest att klandra, att man icke afser de bestämda historiska traditioner, som man hos äldre författare har uppgifne, hvarigenom allt det lilla intresse, som vid namnens etymologi kan fästas, helt och hållet försvinner. Så har man för *Sedum* nöjt sig med det första ord som rann i hågen, nemligen *sedere* sitta; ja!

*) Äfven fullkomligt likalydande vextnamn hafva och måste ofta hafva helt olika derivation, som de *sex olika* slags vexter, som hos de gamle benämndes Lotus: se min afh. *om Grekernes Nymphæaceer.*

nog säger man i svenskan "sitta på taket," men det vet jag ock att *Festus* säger att den hos Romarne planterades på taken (de gamlas *sedum* var egentligen vår *Sempervivum*) för att skydda huset för åska, oväder (*sedare* tempestatem) och olycka, *och att den deraf erhållit sitt namn:* en folktro, som efter årtusende ännu fortlefver i vår Nord, der ännu samma vext planteras på taken i afsigt, som en Hallänning *) för mer än 30 år sedan sade mig, att gifva *Tomtebo-lycka*, d. v. s. försäkra egaren om en lång, *stilla* och rolig besittning af huset. Äfven Svenskt-Danska namnet *Huslök, Huslökke,* skulle jag efter folkets egen anvisning, icke tolka med Husets Lök, utan med *Husets lycka*. Och den natur-mythiska symbol, som deruti ligger, är lätt att fatta, ty af alla våra vexter är det under alla förhållanden den mest oförvissneliga, hvarpå namnen *Aizoon* och *Sempervivum* häntyda.

I många fall der de äldre uppgifterne ligga till grund för härledningen, äro dessa så oriktigt eller ofullständigt, genom tradionelt afskrifvande, återgifne, att de ledt och leda till förvillelse. Några exempel blott från första bokstafven i alfabetet: *Achillæa* uppgifves hafva sitt namn efter *Achilles* och vanligen tänker man dervid på Homeri hjelte, men det var en Lärjunge af Chiron som är afsedd; *Artemisia* uppgifver öfver allt hafva sin benämning efter *Artemis = Diana,* men det är Cariska Konungen Mausoli Gemål, som skall utvaldt den till sin favorit-vext, denna saga tillskrifves. Så böra dessa derivationer *efter Urkunderne* uppgifvas, men de äro likväl efter alla inre grunder otillförlitlige. Det är fullt bevisligt, att nästan alla vextnamn, som man i äldre tider tillagt mythologiske och historiske personer, äro äldre och med de sednare endast för namnlikhet blifvit sammanbundne. Med alla äldre namn af adjectiv betydelse var ursprungligen ett substantivum (arbor, herba, folium, semen eller dylikt) förenadt, som småningom bortföll (det se vi ända fram i 16 och 17 seklet) och Achilææ äldre namn var χιλιοφυλλεια (*Millefolium*, vårdslöst Millium) och efter allmänna reglen uppkom deraf χιλιειά; att detta sista ock är roten i *Achillæa*, synes så mycket sannolikare, som begreppet af 1000 ingår i alla dess äldre namn; om α är ett α euphonicum eller partic. defin. ἁ (för ἡ) kan ej afgöras. Om *Artemisia* berättar *Plinius*, utom den anförda sagan, att dess äldre namn var *Parthenis* och att det deraf genom förändradt uttal uppkommit, liksom *Tanacetum* af eget gammalt namn Tannacum på *Par-*

---

*) Häraf räknar jag i *Stirp. Agr. Fems. Appendix* Sempervivum till "Hallandorum penates."

thenium (derivationerne för Tanacetum af *θανατος* och Athanasia hafva föga grund för sig); således äro *Tanacetum, Artemisia, Parthenium*, hvaraf *Matricaria* är en fri öfversättning, i grunden likbetydande, liksom det är fullt bevisligt, att dessa närbeslägtade vexter i forntidens husmedicin voro i stort anseende och för samma ändamål utan åtskillnad användes. Vid andra tillfällen har ett äldre synonyms derivation blifvit öfverförd på ett nyare namn af olika derivation. Vid nyare tidens början benämndes *Aquilegia*, af *aqua* et *lego*, (emedan den liksom *Alchemilla* upphämtar daggdroppar, som i den alchemistiska tiden ansågs för en högviglig sak), men äfven *Aquilina*, af Aquila örn; nu finner man den sednares etymologi öfverflyttad på Aquilegia. I många fall öfversättes derivationen så, att man omöjligen kan ana dess rimlighet, t. e. *Alyssum*, med *utan raseri*, *Acorus* med *utan ögonsten* (men det förra betyder *medel mot galenskap* egentligen efter galna hundars bett, *Acorus* medel mot ögonsjukdomar). Hit hör äfven begäret att finna Grekiska stamord för alla Latinska vextnamn, som aldrig varit kände af Grekerne, utan bland dessa hafva vida skilda benämningar. *Plinius* säger vanligen: *Græci appellant* . . . .; *nostri vero vocant* . . . ., hvilket nog häntyder på sjelfständigt latinskt ursprung. Sådan är härledningen af *Allium* af *ἀλλεσθαι*; vexten har tillräckligen många Grekiska namn, hvilka man väl heldre tillegnat sig, än att ur ett aflägse Grekiskt ord bilda ett nytt, *i fall man behöft låna*. Ett namns öfverensstämmelse i båda språken är icke ens tillräckligt bevis för Grekiskt ursprung; de kunna vara samsyskon ur ett gemensamt urspråk. Man härleder det Latinska *Viscum* från *Ἰξὸς*; är då meningen att *Ἰξία* skall härledas af Viscus? Eller kanske det ej hade nog lärdt utseende? Men derigenom förvrides ofta ordets betydelse, såsom då *Angelica* härledes af *ἄγγελος*, som är i sin ursprungliga mening något helt annat än det kristna Angelus. Vore *Angelica* användt af någon Grekisk författare häntydde det på *fridshälsning, stilleståndsflagg*, såsom Verbena var; nu är det ett medeltids-klosternamn obestridligt härledt af Angelus i kristlig mening och som alla medeltids namn af religiös hänsyftning.—För sådana vextnamn, som hittills varit ansedde för Latinska stamord eller till en del hafva en gemensam rot i Thraciska syskonspråken (ty de äro gemensamma för de flesta Europeiska språk) har man i sednare åren funnit en rik källa till etymologier i Celtiska språket. Vi känna Celterne föga, Celtiskan platt intet; men vi hafva sett, att Celter och Celtiska mycket brukas i Archæologi och etymologi att förklara obekanta ting. De etymologier man derifrån vunnit äro ofta rätt nätta, kanske allt för nätta, för konst-

mässigt bildade, allt för allmänna. Så plägar ej folkens natursinne uppfatta intrycken af naturens stumma språk. *Quercus* härledes af Celt. *quer*, vacker, *cuez*, träd; eken har många, nästan stående epitheter i språken, men vacker är icke något vanligt, snarare uttrycka de *styrka*, *väldighet*, *trots* o. d. — *Salix* härledes af *Sal*, när, *Alis* vatten (*Latinerne* sjelfva härleda det af *Salire*, eller den hastigt uppskjutande; vi hafva ansett det för stamförvandt med *ἑλιξ*, ty att ' i Latinet öfvergår till s är nogsamt bekant; det återfinnes äfven i Tysk. *Söl*, Svensk. *Sälg* och de flesta Europeiska språk). — *Alnus* (äfven ett nästan gemensamt Europeiskt ord) af *Al*, när, *lan* vatten-rand o. s. v. Men då man ser, utom de anförde, hvilken mängd namn som skola uppskjutit ur celtiskt *vatten*, såsom *Sium* af *Sin*, vatten, *Arundo* af *arn*, vatten, *Apium* af *Apon*, vatten, *Alisma* af *Alis*, vatten o. s. v., så synes fara värdt att etymologien drunknar i det samma. Att för flera af dessa och många andra otvifvelaktigt Grekiska ord söka etymologi i Celtiskan är väl att gå öfver åen efter vatten. *Σίον*, som *Dioscorides* härleder *ἀπό τοῦ σείειν* (men från nyare ur Celt. sin) är bestämdt af samma stam med *Sison*, *Sisarum*, *Siser*, (Sisymbrium) m. fl., men *Sison* far ur Celtiskan helt annan rot i *Sizyn*, som skall betyda *bäck*, fast de gamles *Sison* vexer i åkrar bland säden! *) — Med ofvannämn-

*) Då vi förkastat de hittills antagne gissningarne om dessa namns etymologi, torde vi böra anföra vår egen. För *Sium* måste man efter Dioscorides bestämda uppgift antaga *Σείω* som radix, icke blott på den af Dioscorides uppgifna grund, utan snarare af de sydliga arternes slaka och hit och dit böjda stjelkar, enligt ordets ursprungliga betydelse af *vibro*. För *Sison*, *Sisarum*, hvaraf *Siser* är en sammandragning, är *Σισόη*, en krets, en kretsrund lock eller flock, stamordet. Denna benämning ligger väl af alla närmast tillhands för en Umbellat, hvarför ock i min fosterbygd umbeller benämnas *kringlor* (= krets, enl. Norräna språket) säsom *Dill-kringlor*, och vi återfinna samma begrepp i våra allmännaste Svenska Umbellaters namn såsom Hundlock, Hundloka, Rödloka, Björnfloka o. s. v. (Så väl af Norränaspråket såsom Viggers Flokir, ss. nu varande kock af koka, är tydligt att *loka*, *floka* äro identiska med lock, flock). — *Sesili* åter hör till samma namnfamilj med *Silphyum*, *Silaus*, *Siler* o. s. v. Stamordet för dessa är *Σιλ*, som väl hos Grekiska författare endast förekommer såsom ett nomen appellativum (*Σιλι*) för oljehaltige vexter (Ricinus), men måst betyda den gummösa ætheriska olja, som utflyter från en mängd mediterranske Umbellatarter och Latinerne kallade Laser, hvarföre *Sil-phyum* af Commentatorerne alltid öfversättes med *Laserpitium*. *Sil-phyum* (af *Σιλ* et *φύω*, produco, profero) betyder den som frambringar Sil; *Silaus* (af *Σιλ* et *ἄυω*, exsicco, arefacio) den som torkar, stelnar till Sil; *Sil-eroum* eller *Sil-er* (af *ἐρωέω*, profluo, promano), den af hvilken Sil utflyter. *Se-sili* åter är ett orientaliskt pil-pil af Sili

de *Al* när, och *Alis* vatten, må ej förvexlas det *ac*, eller *al*, som skall vara stammen icke blott till *Acer*, Lönn, och *acer*, *skarp*, utan ock till *Ilex*, *Ulex* och *Allium* *).

Då man så lätt beslår etymologerne i Grekiska och Latin, torde förlåtas, att man icke obesett antager alla de Celtiske. Der man likväl har *bestämd anvisning* att söka derivationen i Gallien, antager man den gerna med tacksamhet. Som *Plinius* uttryckligen säger, att "*Betula* est arbor gallica," så är dess derivation af trädets celtiska namn, *Betu*, mer än sannolik. Men att härleda *Festuca*, af celtiska ordet *Fest*, föda, betesmark är litet mer äfventyrligt, fast nuvarande *Festucæ* gifva god föda åt boskapen på betesmarkerne; ty *Fe-*

---

och betyder den lilla Sili-vexten, t äfven af detta slägte finnas arter, som lemna detta ætheroljartade gummi. Från dessa är den stora namnfamiljen med *Selinum* till typ alldeles till sin betydelse skild, hvarföre den art deraf, som till egenskaper med de förutnämde öfverenstämde, af Dioscorides benämdes Ἐλαιο-σελίνον. I alla dessa namn *ingår således alls icke vatten*, hvilket derföre tillägges i composita af Sison. Ett sådant är *Sis-ymbrium*, om hvilket namn man icke ens framkastat någon annan etymologi än den ogrundade förmodan att det skulle vara beslägtadt med de gamlas Σισύμβρον. De äro himmelsvidt skilde; hvad de gamles *Sisymbrium* var hvarken har eller kan blifva tvifvelaktigt: den är nemligen *Mentha aquatica!* som *Diocorides* sjelf uppgifver att den skiljer sig från Menthæ genom sina i runda lockar eller flockar samlade blommor och vextställe *locis irriguis*, ligger väl deruti tillräckelig anvisning på dess etymologi af Σίσων ὄμβριον, af ὀμβρέω, irriguo. —Skulle namnet *Silene* verkligen afse arternas klibbighet, härleddes det väl otvungnare af Σιλ och — ἕνη, ettårig eller *aftonblomstrande Silivext*, eller — ἑνόω den öfver allt Sili-klibbiga, än det antagna Σιαλη, spott, som är nog mycket hårdraget. Men vi finna ingen antydan hos de äldre på denna etymologi, tvärtom endast på de flestas egenskap att blomma om aftnarne eller nätterne (Lat. *Vespertina*, *Noctiflora*). Dioscorides, som innefattar *Silene* under *Lychnis*, tolkar sjelf detta med Lucernula, ett litet ljus i natten, (lika historiskt oriktigt, som faktiskt omöjligt förklaras *Lychnis* vara benämnd efter dess användande till lampvekar) och ännu i *Casp. Bauhini* dagar var denna idé-association så öfvervägande, att efter *Hesperis* och *Lunaria* följer omedelbart *Silene* och *Lychnis*, mellan hvilka visst icke något annat samband kan upptäckas. *Silene* (af Σελήνη) är väl snarast likbetydande med Lunaria, ty som solen var dagsblommornes drott, var i den gamla naturmythiken månan herrskarinna för nattens.

*) Af alla gissningar öfver det sista namnets ursprung är *den äldsta* väl den sannolikaste, neml att det, som i äldre tider äfven skrefs *Alium* är af samma stam med *Halo*, utdunsta, emedan ingen Europeisk art har starkare utdunstning eller lukt, och den mer än någon annan drifver på transpirationen, egenskaper som först måste falla i ögonen, och från aldra äldsta tider varit kända och i huskurer använda.

stuca är uppenbart det latinska liklydande ordet, som ursprungligen väl betyder ett långt smalt föremål (hvaruti hvarken föda eller betesmark ingår), en smal käpp, en stängel, ett grässtrå, och *från denna betydelse bestämdes det först af Linné* för nuvarande Festuca-arterne.

En omständighet, som icke nog kan observeras, är att Romarne ofta lånte främmande benämningar, men då, likt nuvarande Fransmän, vanligen så nationaliserade dem, att utan bestämd uppgift på ursprunget man fåfängt söker deras etymologi. Så blef af Germanernes *Auerochs* Latinernes *Urus*, jemte otaliga andra exempel. Så äro ock många vextnamn uppenbart af främmande ursprung, ehuru, som redan anmärkt, man nu förtiden finner Latinsk eller Grekisk derivation äfven för sådana uppgifven. Vet man icke bestämdt i hvad språk etymologien är att söka, förirrar man sig vanligen så, att man ej finner tillbaka. Men icke nog dermed: man måste äfven göra sig reda för de gamlas uppfattning af vextens egenskaper, dess användande, dess härstammande. Det är ett högst vanligt förhållande, att vexter fingo namn af ett visst vexeställe, hvarifrån de härstammade, eller den ort, hvarifrån Romare eller Greker erhöllo vexten som handels-artikel. Så utom de bekanta *Medica* (Citrus) från Medien, *Armeniaca* från Armenien, *Persica* från Persien, *Cerasus* från staden af samma namn, *Castanea* af en ort i Thessalien, m. fl. så hafva en mängd andra mindre bekanta samma etymologi, *Aconitum* af staden Acone (*Ovidii* derivation i Metamorph. är som dess öfrige blott poetiska fictioner), *Carium* (Carum) från Carien, *Teucrium* från Trojanska landet, *Ligusticum* från Ligurien, *Tamaris* från nuvarande *Tambra* i Spanien, *Brittanica* från England, *Colchicum* från Colchis, *Thapsia* o. s. v. Som dessa uppgifter härleda sig från samtidiga vittnen, så synas alla andra etymologiska gissningar böra förfalla såsom *Aconitum* af *Ἀκόνη*, sandsten, *Carum* af Carus, *Teucrium* af Teucer o. s. v. Troligen äro flera af samma art, ehuru de utan urkundliga vittnen ej kunna utredas. Huru skulle väl en främling utan sådana förklara dylika svenska namn efter enskilda vextställen t. ex. *Kongsängslilja, Gottlandsrofva, Ölanstok, Skummeslöfs-ört, Hålabäcksört;* de sednare efter enskilda soknar och byar *). Men här fodras äfven varsamhet; så får

*) Som ett varnande exempel både på den otroliga lättheten att finna etymologi för allt, då man icke binder sig vid bestämda lagar, och att, sen den blifvit funnen, sätta den i samband med någon egenskap hos tingen, skola vi här nedanför uppgifva *hur en Utlänning med Svenskt Lexikon* (med Celtiskt kanske det lyckades ännu bättre) *måste härleda dessa namn. Gottlandsrofva* blefve

man väl ej leda det oförklarliga *Trientalis* från *Trientum* o. s. v., liksom icke, ehuru uppenbar derivationen kan synas, *Ålandsrot* från Åland, *Kalmarerot* från Kalmar, *Tierpsrot* från Tierp eller *Hven* från ön Hven. Med ett ord: utan historisk grund byggas i etymologi endast förkastliga hugskott. — Men utom dessa finnas en mängd andra omständigheter, som måste noga iakttagas; andra, för hvilka icke ens reglor kunna uppgifvas, men som fordra en egen genom studier både af naturen och språken förvärfvad takt att finna och urskilja den naturligaste uppfattningen. Några af de förra skola vi här till prof i korthet anmärka: 1) *måste man noga observera, att många vextnamn undergått betydliga förändringar i skrifsätt och uttal,* och utan att känna det ursprungliga ledes man lätt på villsporr. Så är för *Betonica* (som nu härledes af Celtiska *Bet* hufvud och *ton* godt) ursprungliga skrifsättet *Vetonica;* jag har någorstädes funnit uppgifvet, men påminner mig för ögonblicket icke källan, att det skall härledas af *Vetones*, en gammal Celtisk folkstam, och att både *Betonica* och *Veronica*, som *utan känd rot* först uppkom i medeltiden, deraf äro ett fördärfvadt uttal. Hvad som häråt gifver mer sannolikhet är att alla öfriga namn med finalen — *ica* och — *icum*, afse bestämda localiteter såsom *Persica, Medica, Britannica, Ligusticum* o. s. v. *Plinius* upplyser dessutom att namnet härstammar från Gallien, så att man visserligen kan hafva anledning söka dess rot i Celtiskan, men man skulle kunna önska en mindre tvungen betydelse än af *godt hufvud; Plinius* tillägger att det är synonymt med Romarnes *Serratula* — 2. *Att otaliga vexters namn nu tilläggas helt andra ofta himmelsvidt skilda vexter,* hvarföre etymologien ej får sökas i någon egenskap hos den vext som nu bär namnet. Så härledes icke blott af Botanister, utan ock af Lexicographer *Elatine* af ἐλάτη, Pinus; men besinnar man, att de gamlas *Ela-*

ett rof eller skörd af god jord; *Ölanstok* antoges så benämnd i jemförelse med Pors, som odugligt (Tok) att ansa ölet; *Kastlöser* för de lösa quastar den bildar (kast, kåst är ett vanligt vårdslösare uttal af quast, Smålänningen säger alltid örtakast örtakost); *Skummeslöfsörten* vore så benämnd af sina dunkla blad och *Hålabacker* af hål (inanis, frustraneus) och baka (Tysk: bachen) såsom ett fördärfligt åker-ogräs odugligt för bak; liksom den sistas Danska historiska namn, *Brandenborgar*, väl härleddes af dess höggula färg, såsom varande en *brand i vången* med anmärkning att Danska vångarna äro omgifne af jordvallar och derföre liknas vid borgar. Vi finna en förvånande likhet mellan dessa och många på fullt allvar föreslagne. Så orimliga och löjliga dessa måste synas för en Svensk, skulle måhända många antagne förefallit de gamle Greker och Romare.

tine var afdelningen *Cymbalaria af Linaria* lärer väl ingen kunna tänka på denna derivation. Då man känner dessas refviga vexesätt, som synes kunna förlänga sig i oandelighet, isynnerhet den på *S. Europas* murar vanligaste *Linaria Cymbalaria*, som från en liten knopp under kort tid uttänjes trådsmal nedhängande till flera alnars längd, så kan väl ingen tvifla att rätta derivationen är af *ἐλατός*, *ductilis* uttänjelig, och det blir än klarare om man besinnar att det var endast långrefviga vexter detta namn föröfrigt lämpades till, såsom *Glechoma hederacea*. Denna derivation bör äfven upptagas för nuvarande *Elatine*, hvars utomordenligt refvigt-krypande rötter äro högst karakteristiska för en sannolikt årig ört. — Så är förhållandet med *Ledum, Ribes, Phyteuma, Jasione* och otaliga andra, hvilket rummet här icke tillåter utreda. — 3) *Bör man i de fall namngifvaren sjelf uppgifver derivationen följa honom*. För *Aira* uppgifver Linné sjelf *Ἄιρα*, Lolium; skall nu detta ytterligare härledas af *Ἄιρω*, så må det ej ske ur dess bemärkelse af *tollere*, lyfta, som på ingendera eger tillämpning, men väl den af *interficere* dödande som Lolium af de äldre ansågs vara. *Actæa* är först namngifven af *Linne* i *Flora Lapponica*, som Prof. *Wikström* redan riktigt anmärkt, der namnet härledes af Actæon; *Plinii Actæa* är en icke med säkerhet bestämbar vext, hvars derivation är alldeles okänd, möjligen af något vextställe eller dylikt; man har ingen anledning att söka den i Grekiskan; båda de föreslagne, af *ἀκτή*, upphöjd plats (egentligen hafskust) och *ἀκτή*, Fläder, äro rent godtycklige. Hit hör ock *Schedonorus* förklaradt betyda "prope montem", *Pallisot* sjelf uppgifver dess betydelse "prope apicem," som är lika betydelsefull, som den förra meningslös, m. fl. — 4) *Aldrig söka etymologien till alldeles obetriflade stamord i deras derivativer*. Ett sådant stamord är både efter alla Lexicografer och sakens natur *Scirpus*, som dock härledes ur *scirpare*, uppbinda f. e. Vinrankor med säf; det förra härledes lika litet af det sednare, som sand, löf, bast, vide af sanda, löfva, basta, vidja — utan just tvärtom. Sådan är ock derivationen af *Punica* af granatäplets färg (color puniceus); *Punica* (sc. Arbor l. Malus) är helt enkelt del phœniciska trädet eller Applen, som till öfverflöd bestyrkes af det Grekiska namnet *Σιδιον*, *σίδη* af Phœniciska staden Sidon. — 5) *Lägga föga vigt på de sednare poëtiska och mythologiska fablerne*, emedan dessa just uppstått af namnet, hvilket nära sammanhänger med den gamla verldens förgudning af naturen. Ur namnlikhet eller för rimmets skull har mången folksaga upprunnit, såsom hos Smålandsbonden "att Ljungen märker för kongen" — och just af denna art är den nu allmänt antagne etymologien af *Pōpulus* af *Pŏpulus*;

det var just för denna namnlikhet, *"Peuple" Français* valde *"Peuple" l'arber* till sin symbol, den tid de planterade frihetsträd — men icke är det något bevis för dessas fullkomliga identitet. Man synes ofta icke ana att *två* lika lydande ord kunna vara olika. *Anden* (Anas) måtte väl ej kunna antagas för identisk med *āndēn* (spiritus) eller *ăndĕn* (tempus) i skördanden. Men liksom båda orden *Corydalis* väl icke kunna härledas af hvarandra, men väl ur ett gemensamt stamord, så skulle både pōpulus och pŏpulus kunna harledas såsom frequentativa (eller ett pil-pil i Hebreisk mening) af *pullus* i dess dubbla betydelse af *afföda* och *rotskott;* pŏpulus ur den förra, alldeles som proletarii af proles; pōpulus ur den sednare, emedan intet annat träd ger så många rotskott.— 6) *Icke söka någon derivation för många namn;* flera af de vigtigaste naturföremålen måste vara bland de aldraförsta ting som egt egna namn eller så aflägset ursprung att alla sporr för deras derivation försvunnit; flera hafva uppkommit af ren namnförbistring, eller ock af rent godtycko. Så försäkrade mig framlidne Professor *Retzius*, denne jätte i lärdom, hvars bild quarstår för mitt minne som den gamle Carolinens för Axels skald, att det Titaniska snillet *Adanson* vanligen bildade sina namn genom lottkastning af de bokstäfver, som bilda det samma. Det hindrar dock icke, att etymologerne funnit radicer för desamma. — 7 Men vida vigtigare än allt det anförde och det enda som kan gifha något vetenskapligt värde åt vextnamnens etymologi (ty detta lilla dilettant-vetande för sig eger intet sådant) är *uppfattningen af så väl det diametralt motsatta i sjelfva namnens bildning, som är mest märkvärdig, som den helt och hållet olika verldsåsigt, hvilken omisskänneligen afspeglar sig i gamla verldens, medeltidens och nya tidens vextbenämningar.* Deruti att man tolkar de förstnämnda efter vår tids namnbildning och begrepp. ligger förklaring till så mången oriktig etymologi. Sådana vextnamn, som *Skrattaren, Sittaren, Önskelös,* o. s. v. hvarmed man tolkat *Anagallis, Sedum, Arum,* hafva ännu aldrig uppstått i något folkspråk, från hvilken källa alla de äldre namnen härflyta; endast vår tids *prioritets-lagar* för benämningar kunna göra sådanas antagande möjligt. *Hvarje namn som upprann ur skötet af ett folk, som lefde i naturen* [Herdelifvet heligast] *och förgudade densamma, måste innehålla en träffande natursanning; liksom vi i alla medeltidens vextnamn, då man lösslet sig från naturen* [kloster- och anachoret-lifvet heligast] *och kristnade densamma, finner en religiös betydelse, och vid nyare tidens början, då man sökte beherrska naturen* [civilständer, borgerliga näringar, o. s. v. inflytelserikast], *vexternes nytta mest är afsedd vid deras benämn-*

ning, tills i våra dagar, som söka lösgöra sig från alla band, menniskan helst förgudar sig sjelf (snillets och talangernes afguderi) *och Botanisterne sig och sina sjelfinlagda idéer i naturen* — men endast frisk naturpoësi och religion fortlefva evigt på folkens läppar. Af sjelfva bildningen af vextnamnen och den verldsåskådning, som i dem uttryckes, eger man icke blott en probersten på etymologiens antaglighet (ej likväl bevis för riktigheten) utan äfven säker anvisning på deras ålder, liksom en *Brunius* af cementet och några zirater igenkänner en ruins ålder och byggnadsstil. Så uppfattade kunna undersökningar äfven af de obetydligaste ämnen, såsom det om vextnamnen onekligen är, om man antager blott *hvad som är sanning, tillförlitlig sanning*, leda till några, ej föraktliga resultater, som vi i en följande afhandling skola söka närmare antyda.

Af det anförda torde imellertid få antagas:

1. Att det sätt, hvaruppå vextnamnens etymologi vanligen bedrifves, hvarken leder till sanning eller något annat nyttigt. Allt hvad som icke söker *endast det sanna fullt tillförlitliga,* kan aldrig vara till någon vinst för vetenskapen. Om man än medgåfve, att hvarje namn måste hafva sin etymologi, följer icke deraf att man bör antaga en godtycklig gissning; ännu säkrare är att hvarje person måste hafva födelse-ort och föräldrar, men icke uppgifver derföre någon historisk författare dylika sjelfdiktade när han ej känner de verkliga. Vi önska derföre utdömdt icke blott allt oriktigt och löjligt, utan äfven allt godtyckligt och obevisligt. *Vida bättre ingen etymologi, än en oviss.*

2. Icke heller bör man, vid uppgifvandet af ett namns etymologi, upptaga något efter andra utan nödig kritik och varsamhet. Rena hugskott förtjena lika litet upprepas, som *Johannis Magni* och fleras fabler i en Svensk historia. Vetenskaperne hafva, liksom hvarje väl ordnadt hushåll, sina skräpkamrar för sådant som endast väcker äckel eller löje; en husmoder med någon takt framlägger icke gerna sådant i gästrummen, och samma aktning bör en författare visa sina läsare.

3. Att allt etymologiserande är föga fruktbringande om man icke eger någon anvisning på namnets betydelse, om man icke vet i hvilket språk etymologien är att söka: eller med ett ord allt sokande på måfå. Lättrogenhet har ofta varit etymologers arfsynd.

4. Att för alla äldre namn måste framför allt äldre, samtida författare rådfrågas. De innehålla ofta derom en be-

stämd uppgift, ofta endast några anvisningar, men som sammanbundne med andra liktidiga författares gifna vinkar och jemförde med tidens naturåskådnings- och namnbildnings-sätt, kunna leda till en nära visshet gränsande sannolikhet; allt som ej hinner detta mål är förkastligt. I sammanhang härmed torde man få hemställa, om icke allt etymologiserande på egen hand, utan större historisk lärdom, philologisk insigt och linguistisk kunskap än som för tillfället kan förvärfvas genom bruk af ett Lexicon, lämpligast inställdes.

Detta kan väl synas vara ett *hårdt tal*, men i vetenskapliga kritikens namn, utan ringaste personlig hänsyftning, måste det en gång utsägas. Vi veta dessutom alltför väl att ju utmärktare vetenskapsmän desto mindre vigt lägga de på något så obetydligt, som vextnamnens etymologi, och om några misstag deruti upptäckas, förringar det ej mer för deras ära, än ett dun på en lärd mans kläder.

II. Hvarjehanda.

1. Vår utmärkte Bryolog, Herr S. J. *Lindgren*, förnärvarande anställd som Lärare i Naturvetenskaperne vid Landtbruksinstitutet på Degeberg, har i Botaniskt afseende noga undersökt trakten derikring och i synnerhet det från äldsta tider i geologiskt och botaniskt afseende högt berömda *Kinnekulle*, som efter så många Botanisters granskning likväl lemnat en betydlig efterskörd. Bland de kring Degeberg och Lidköping insamlade vexter torde i synnerhet fortjena nämnas: *Fedia dentata*, *Calamagrostis Halleriana*, *Bromus pratensis* (*B. commutatus* Koch), *B. racemosus*, *B. hordeaceus* Whlnb., en art af *Avena* närbeslägtad med *A. fatua* (*A. intermedia* Lindgr.)*) *Polygonum laxiflorum* i många former. — Bland Kinnekulles äldre bekanta skatter förtjenar i synnerhet nämnas dess rikedom på *Pruni*; icke blott *Pr. Avium* förekommer i mängd (särdeles på N. V. sidan, fullkomligt vild), utan äfven *P. Cerasus* är allmän och för *Prunus domestica*, som efter *Bjerkanders* anmärkning är inskränkt till kalkstenslagret, har man, utom det Linneanske vextstället (Gösäter), flera såsom på Rödstens-klef mellan Mortorp och Norrtellje vild (*Gyllenhal*), Blomberg Westerplana Sn. (*Dalman* och *Lindgren*) — *Arenaria Gothica* Fr. som är mycket ymnig och efter Hr

---

*) Insamlad för Herb. Norm. VII.

Lindgrens undersökning af 1000:tals exemplar alltid bestämdt ettårig, icke ens persisterande. — Den från äldre tider uppgifna *Sorbus Aria* är *S. scandica* och mycket allmän i ängarne. — Af *Betula* har Herr Lindgren der endast anmärkt *B. glutinosa* och afarten *pubescens* på Venerns strand. Den *Aster* från Hellekis, som Linné uppgifver, och citeras till *A. Tripolium* anser Herr Lindgren att hafva varit *Inula salicina*. Några af Kinnekulles utmärktare vexter såsom *Thalictrum minus*, *Salix hastata* m. fl. har Herr *Lindgren* icke ännu lyckats återfinna, men väl *S. depressa livida* på Westerplana storäng. — Bland Kinnekulles vexter förtjenar särskildt anmärkas den vid Hellekis och bortåt Mörkeklef allmänt spridda *Lilium bulbiferum*. Den afviker mycket betydligt från den odlade. Stjelkarne spensliga, temligen höga altid enblommiga, bladen mycket glesa. Blommorne äro högeula, icke brandgula, med smalare kronblad. Den synes förtjena skiljas som en egen artförändring. *(Lilium bulbiferum Gothicum)*, men återstår ännu att jemföra med den i Tysklands bergstrakter verkligen vilda formen. Den har blifvit inflyttad i trädgård, för att undersöka huruvida den återgår till den vanliga.

Bland nyare fynd för Kinnekulles Flora torde följande vara de intressantaste: *Hieracium cymosum, Fedia dentata, Lithospermum officinale, Lamium intermedium, Mentha (sativa?) Agardhiana, Heracleum sibericum, Barbarea stricta, Stellaria Friesiana, Epilobium rivulare, Potentilla alpestris* (men P. verna ännu icke sedd), *Polygonum Persicaria, minus* samt flera former af *laxiflorum*, en del endast med större blommor skilde från *P. minus*.

(Enligt meddelade anteckningar).

Utgifvaren bifogar den önskan att Herr Lindgren, som ämnar fortsätta sina forskningar, måtte lemna en fullständig sammanställning af de många spridda materialier man eger till Kinnekulles Flora jemte sina egna observationer.

2. I Upsala har en ny literär tidskrift under titel *Frey* börjat utgifvas. Bot. Doc. *Arrhenius* har öfvertagit redaktionen af dess botaniska del. I första häftet, som redan utkommit, finnes en upsats om fornverldens vegetation.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 7. Lund Juli 1841.

I. Original-Afhandling.

1. *Några ord öfver Rumex acutus och aquaticus L.; af E. Fries *).*

Från den stund man började skilja Linnéanska vexterna i flera arter, blefvo Linnés benämningar vanligen ett tvistämne, emedan man *icke insåg, att Linnés art icke hörde till någon viss af de sedermera åtskiljde, utan i de flesta fall till samtlige af de så kallade nya närbeslägtade arterne. Ingenstädes kan detta vara solklarare än bland Rumices* och till "complett evidens" bevisligt. Under *Rumex acutus* innefattade L. ursprungligen alla allmännare arter af afdelningen *Oxylapathum* såsom *R. cristatus, R. obtusifolius* och under *R. aquaticus* alla våra mycket stora, i mellersta Sverge allmänna (så att de möjligen kunnat undgå Linné) arter af afdelningen *Hydrolapathum,* såsom *R. domesticus, R. conspersus, R. Hippolapathum, R. maximus* och *R. Hydrolapathum*, hvilket redan är klart deraf, att i första editionen af Fl. Suecica *Rumex maritimus* anföres som en smalbladig, krusig varietet af den förra, liksom *R. crispus* af den sednare. Och huru Linné kom till denna åsigt, blir klart då man känner, att kring Stenbrohult och alla de ställen, der Linné i sin ungdom botaniserade, finnas endast

*) Utgifvaren anser sig böra tillkännagifva, att denna afhandling, äfvensom flera andra upsatser från Prof. Fries' redan i April voro författade och öfversända, ehuru de till följe af mellankomna omständigheter först nu kunnat tryckas. *Utg. Anm.*

tvenne arter, men dessa mycket ymnigt, nemligen *R. obtusifolius* och *R. domesticus,* som äro de ursprunglige källorne för nämnde arter. Som den sednare har 2 utmärkta former, en bredbladig på våta ställen, hvilken i S. Sverige, (jemf. *Retzii Suppl.* och *Fl. Oec.*) alltid ansetts för den verkliga *R. aquaticus* och hvilken, under de exkursioner jag både i Skåne vid Roslätt i *Saxifragæ Hirculi* moras, och i Halland (vid bäcken mellan Halmstad och Söndrum) haft förmånen anställa i sällskap med Professor Wahlenberg, visades mig af denna skarpsynte forskare som *R. aquaticus* eller en tydlig öfvergång mellan *R. domesticus* och *aquaticus;* och en smalbladig, krusig på torrare, inses lätt huru Linné kom att med *R. aquaticus* förena *R. crispus*, hvilken ock af Linné och intill sednaste tider hos oss med *R. domesticus* blifvit förvexlad. Först i andra editionen af Fl. Suecica skildes *R. maritimus* från *R. acutus* och *R. crispus* från *aquaticus,* samt slutligen efter utgifvandet af Fl. Suec. ed. 2 skildes *R. acutus* i tvenne *R. acutus* (= cristatus) och *obtusifolius.* Ehuru den sednare fullt bevisligt var Linnés ursprungliga *R. acutus* (och, enligt *Kunths* försäkran, finnes intet annat än en topp af denna under namn af *R. acutus* i Linnés herb.), så tillade Linné, med sin kända aktning för sina föregångare vid antagandet af special-namn, åt de gamlas *Lapathum folio acuto* (= R. cristatus) namnet *R. acutus* och åt de gamlas *Lapathum folio obtuso* namnet *R. obtusifolius.* Att Linne haft *R. cristatus* under ögonen vid sista bestämmandet af sin *R. acutus* är mer än sannolikt deraf, att Linnés beskrifning passar på det nogaste till denna, men ingen annan; att den från äldre tider fanns odlad i Upsala trädgård och äfven finnes vild, ehuru sparsamt, i mellersta Sverige. *Att aldrig Linné räknat någon af R. Hydrolapatha* t. ex. *R. Hydrolapathum,* till sin *R. acutus* är alldeles uppenbart, om man observerar den vigt Linné alltid lägger i dess definition på *valvulæ dentatæ* (och så obetydliga tänder som *R. Hydrolapathum* eller *R. maximus* stundom erhalla hade visst aldrig Linné fästat sig vid); — att Linne uppgif-

ver den såsom ett besvärligt ogräs på åkrar i Skåne, der ännu i denna dag väl *R. obtusifolius* förekommer, men aldrig *R. Hydrolapathum* kan finnas; — att Linné först ansåg *R. maritimus* som varietet deraf, hvilken lika väl kunde förenas med *R. obtusifolius*, som *R. crispus* med *aquaticus*. Linné förenade ofta väl skiljda arter, *dock voro de alltid närbeslägtade*, men det är en grof förolämpning mot Linnés minne, att kunna tilltro honom den orimligheten att förena *R. maritimus* med *R. Hydrolapathum*. Då hvarje ord, hvarje citat, hvarje specielt angifvet vextställe hos Linné, då Linnés herbarium anvisar på *R. cristatus* och *obtusifolius, kan aldrig R. acutus L. sökas annorstädes.*

Sen *R. crispus* blifvit frånskiljd, förblef *R. aquaticus* alltid hos Linné en kollektiv benämning för de öfrige ofvannämnde fem *R. Hydrolapatha* eller åtminstone alla dem, som forekommit Linné, och det måste de flesta hafva gjort, såsom allmänna i Upsala trakten och de provinser han berest. De äro ock så närbeslägtade och utgöra en så sammanflytande serie, att de i Linnéansk mening nästan böra sammanfattas under en art. *Wahlenberg*, som väl känner dem alla, skiljer endast 2, äfvenså *Meyer* i sin *Chloris Hannoverana*, men denne anser troligt att de kunna utgöra en art. Frågas nu billigt om det icke redan är sannolikare, att *Linné* (hvaruppå dessutom direkta bevis tillräckligen finnas både i Linnés skrifter och i de under dess ögon samlade Herbarier) af denna närförvandta grupp bildat sin *Rumex aquaticus*, än att han skulle ryckt en och annan midt ur kedjan för att förena med *R. obtusifolius* och *maritimus*. Den ursprungliga *Rumex aquaticus* är, som redan antydts, den på våta slätten vexande *R. domesticus*, som *Retzius, Rafn* och alla sydsvenska Botanister antagit, hvilket snarare bestyrkes än bestrides af Prof. *Wahlenberg*, som förenar den med *R. Hippolapathum*. Då Linné tillägger sin *R. aquaticus* folia radicalia acuta passar det till *R. domesticus*, icke till *R. Hippolapathum*, som har dem obtusa. Det var den som först förekom Linné, vexande icke 100 steg från dess

vagga; det är den som ligger i dess herbarium; det är derföre den som sednare Engelske floror, såsom *Hooker*, antaga för den verkliga *R. aquaticus*, som vi redan i denna tidskrift upplyst. Men huru ensidigt det vore, *att blott deruti se R. aquaticus*, finner hvar och en som botaniserat i Upsala-trakten, der hela serien ända till *R. Hydrolapathum* verkligen luxurierar, så att de icke kunna undgå någon mångdubbelt skumögdare än man skulle våga anse Linné. Och huru man kan förneka, att *R. Hydrolapathum*, jemte de öfrige närbeslägtade, af Linné varit inbegripen under *R. aquaticus*, måste någon som är skarpsinnigare än jag förklara, då det är denna art som är den utmärktaste och allmännaste, då det är den som egentligast vexer i vatten, då Linnés citerade synonymer och figurer höra till denna; då Ehrhart och *Linnés* disciplar insamlat den såsom Linnés *R. aquaticus*; — och *framför allt den i mängd och ingen annan af de förvandta finnes på alla de talrika vextställen Linné sjelf ex autopsia för den anförer i sin Skånska resa* o. s. v. — *Linné* säger väl om sin *R. aquaticus* att den har granula på valvlerne och dessa saknas på *R. Hydrolapathum* sällan, men på de yngre äro de föga utmärkta; och dessutom är redan visat, att Linné tagit diagnosen af *R. domesticus* i sitt herbarium och sen eftersågs den saken icke så noga.

Detta förhållande är redan framställdt i *Nov. Fl. Svec.*; vi hafva visst sett det förnekadt, men någon vederläggning har icke försökts ej eller anse vi den möjelig.

Hvilka arter böra nu bibehålla Linnéanska namnet? Att *R. cristatus* bör återfå namnet *R. acutus* synes knappast kunna betviflas. I Linnés sednaste skrifter är den så rent framställd, att man icke ens kan säga den vara en kollektiv benämning. Också finna vi hos nästan alla Sydeuropeiska Botanister denna kallad *R. acutus*, liksom hos nästan alla samtliga efter sjelfständig pröfning och med kritisk blick skrifvande Florister såsom *Bieberstein, Sprengel, Koch* et *Ziz*, Flora Wetterau. etc. etc., äfven som hos Rumicum förste kritiske

bearbetare i Skandinavien, *Rafn,* som under namn af *R. acutus* mycket tydligen beskrifver *R. cristatus.* Dessa öfverväga vida den stora mängd, som skrifver endast efter slendrian utan kritisk pröfning.

Svårare torde vara att besvara denna fråga angående *R. aquaticus.* Något allmänt antaget kan man visst icke åberopa; i S. Europa, i Frankrike såsom hos *Decandolle,* liksom hos alla äldre tillägges det *R. Hydrolapathum,* i England och i S. Sverge *R. domesticus,* hos många *R. Hippolapathum;* vanligen är det likväl kollektivt, hos *Wahlenberg* för *R. domesticus* och *R. Hippolapathum,* hos *Meyer* i Chlor. Hannov. för *R. Hydrolapathum* och *R. maximus.* Skulle man räkna bruket så blefve väl pluraliteten för *R. Hydrolapathum.* Men Linné har sjelf gifvit oss tillräcklig anvisning huru han velat att hans namn skola tillämpas. Hvilken af dessa *Linné* tillagt namnet *aquaticus,* om han skiljt den i flera arter, kan icke betviflas. Liksom vid *R. acutus* bibehöll L. alltid namnet efter de äldre synonymerne, och minsta tvifvel kan icke vara att Linnè velat att *Lapathum aquaticum* hos alla sina föregångare i tvenne sekler skulle behålla detta namn, och då hos dessa de arter finnas klart skiljde, som Linné förenat, så böra de väl hafva någon auktoritet; — *Linné* ville att den officinela arten skulle behålla ett bekant namn, och *R. Hydrolapathum* har allestädes varit den officinela; — *Linné* afsåg gerna folkets egna naturuppfattning för sina benämningar, och det är denna som af vatten fått sitt trivial-namn i alla språk; — *Linné* älskade likväl framför allt de benämningar som innebära mesta natursanning, och *R. Hydrolapathum* är den som mest vexer i vatten och alldrig förekommer utom detsamma. På dessa talande skäl bibehöll jag det för *R. Hydrolapathum,* hvaruti jag haft de flesta till föregångare och icke saknar efterföljare bland kritiske Botanister. Vill man ej bibehålla namnet för denna, måste det tilläggas *R. domesticus,* som lika väl vexer vid vatten som *R. aquaticus;* emedan denna är Linnés och äfven Wahlenbergs ursprungliga form deraf; det

är denna från hvilken Linnés diagnos blifvit hämtad; det är denna, som ligger i Linnés herbarium under detta namn och alltid så varit benämnd i S. Sverige (jfr. *Retzius, Osbeck, Aspegren*, äfven *Wahlenberg*, o. s. v.), liksom nu i England; *Læstadius* skickar den äfven för *R. aquaticus*. För min del skulle jag dock ej vilja bifalla det, men ännu mer ensidigt är att vilja hafva *R. Hippolapathum* bestämdt till *R. aquaticus L.* Att *Linné* lagt någon särdeles mer vigt på *R. Hippolap.* vid Upsala än alla de öfriga der vexande närbeslägtade formerna, som han alla innefattade under sin *R. aquaticus*, derpå finnes intet intyg, men väl att han *der* under detta namn distribuerade *R. Hydrolapathum*, såsom af *Ehrhart* (se Meyer Chlor. Hannov. !). Följden af allt detta blir väl, att man slutligen nödgas alldeles öfvergifva namnet *R. aquaticus L.*, då det är ett kollektivt namn och man icke kan på någondera stricte i Linnéansk mening tillämpa det; och endast använda det i fall man, hvilket *Meyer* förmodar vara det riktigaste, skulle taga arten i så vidsträckt mening som Linné. Jag önskar icke, att någon måtte blott antaga min mening; men att man måtte så mycket lösgöra sig från en förutfattad mening, att man kunde pröfva de skäl jag framställt.

En kritiskt historisk framställning af framskridandet i kännedomen af en Floras alster och särskildt dess kritiska slägten är för deras kännedom af stor vigt. Endast derigenom komma desse till full klarhet; mycket som efter vanligt citerande framställes som ett misstag, framstår derigenom som en förtjenst. Likså vigtigt det är att känna första källan för en arts bestämmande, är det ock att känna första källan för dess upptagande som inhemsk. Det visar "quantæ molis erat Suecanam condere Floram", och är en rättvis gärd åt den kostnad och möda upptäckandet af hvarje art fordrar. *Gaudins Flora Helvetica* är härför ett värdigt mönster. Härvid fordras mera oväld och noggranhet än man vanligen finner uti ett godtyckligt förfarande; så ser man stundom en skygghet

att citera en misshaglig författare, äfven då man följer honom, så vida man ej förmodar derigenom kunna relevera ett fel. Så tillägger man vanligen Prof. *Retzius* en mängd uppgifter, som ej tillhöra honom utan *Linné* (t. ex. *Orchis pallens, Rosa arvensis)* och *A. Afzelius*, men förbigår honom vid desto flera egna upptäckter. Här torde platsen vara för en historisk framställning öfver afdelningen *Lapatha* af slägtet *Rumex*. Huru *Linné* tog *R. aquaticus* är redan visadt; så förblef det ock länge i den för Svenska Floran okritiska tid som följde efter Linné.

Först då man blef uppmärksam på att man icke i mellersta Sverige egde någon *Rumex acutus* såsom skild från *R obtusifolius*, började man söka den i en del af den fordna *R. aquatici* former, och såsom sådan framställdes *R. maximus*, som hos oss gick under detta namn tills Förf. framställde den under det nu antagna i *Nov. Fl. Suec.*, med bevis, att *R. acutus L.* icke var att söka i denna trakt. *Retzius* åtskiljde ytterligare *R. Hydrolapathum*, och D:r *Hartman* bestämde 2 nya arter, *R. domesticus* och *R. conspersus*. Så hade antalet vuxit till 5 (och i sista eller 39 häftet af Fl. Dan. tillägger Herr *Dreyer* en sjette, *Heleolapathum*, en medelform emellan *R. domesticus* och *R. Hippolapathum)*. Dessa reducerades till tvenne i *Wahlenb. Fl. Suec.*, och som Förf. häraf ej då sett mer än trenne verkligé arter, upptogos icke heller flera i den Monografi öfver slägtet som lemnades i *Nov. Fl. Suec.* — Som vi ansågo oss på ofvan uppgifna grunder böra antaga *R. acutus* Wahlenb. för den verkliga *R. aquaticus*, upptogo vi de äldre Botanisternes benämning för *R. aquaticus* Whlnb. eller *R. Hippolapathum*. Här i mellersta Sverge hafva vi visserligen funnit att den kan delas i 2:ne arter, nemligen de äldre Botanisternas *Hippolapathum*, till hvilken hufvudarten l. c. efter syn. och defin. hör, och *R. domesticus* Hartm., men båda de särskildt anmärkte formerne deraf höra till denna; *β.* är nemligen den i S. Sverige vid vatten vanliga *R. domesticus*, som *Linné* och *Wahlenberg* räknat till *R. aquaticus α.*

Således var det *der* fullkomligt riktigt att sätta dem tillsammans *). Äfven med *Rumex crispus L.* blef länge *R. domesticus* Hn. förvexlad, och Herr *Areschoug* har ytterligare derifrån afsöndrat en *R. propinquus*, som utgör öfvergången till *Oxylapatha*. Dessa tillhöra sydliga och vestliga provinserne, der *R. obtusifolius* utan jemförelse är den ymnigaste af alla Lapatha. Af dessa har *Linné* sannolikt endast sett den och *R. maritimus*, ty *R. acutus* blef väl urskiljd i Upsala trädgård. De öfrige äro både sällsynta och föga i ögonen fallande. *Retzius* tillade först såsom Svensk *R. Nemolapathum*. Författaren häraf bestämde först *R. palustris verus*, *R. conglomeratus* och *R. cristatus* (acutus).

II. Literatur.

Enumeratio Stirpium in Agro Petropolitano sponte nascentium secundum systema sexuale Linnæanum composita. Auctore J. A. Weinmann. Petropoli 1837. 8:vo 320 sid.

(Meddeladt af Prof. E. Fries)

Då vi sakna alla nyare botaniska underrättelser om vårt närmaste grannland i öster, det oförgätliga, de sorgliga dock kära minnenas land, så måste alla upplysningar öfver ve-

---

*) Nämnde art är fullkomligen synonym med *R. aquaticus* Wahlenb., som såväl enligt Lapska exemplar som talrika *lefvande för mig* bestämda anser *R. domesticus aquaticus* för den äkta *R. aquaticus* och derifrån icke skiljer hvad jag sedan i inskränktare mening kallat *R. Hippolapathum* i Fl. Scan., Herb. norm. Då *R. Hippolapathum* Nov. Fl. Sv. citeras, bör hufvudarten med alla sina synonymer anföras under *R. Hippolap.* eller *R. Friesii* Aresch., hvilken jag äfven i talrika exemplar egde under ögonen, men icke mot Prof. *Wahlenbergs* bestämda yttrande vågade skilja; — deremot böra båda de specielt efter lefvande exemplar anmärkta afarterna *domesticus* och *aquaticus* citeras under *R. domesticus*.

getationen i de öfrige Östersjö-länderne, under lika latitud med Sverige, äfven intressera Svenska Botanisterne. De förblifva dock fordna *Germaniska* länder! Vi hafva derfore trott oss med några ord böra framställa resultaterne af ofvannämnde skrift, som aldrig kommit i bokhandel och, ehuru på fjerde året gammal, så vidt vi känna icke i någon tid skrift blifvit nämnd, så att redan underrättelsen om dess tillvaro för de flesta torde vara en nyhet. Den förtjenar likväl, som en trogen flora öfver hela Guvernementet Pettersburg, eller det fordna Svenska Ingermanland, vextgeografernes uppmärksamhet, i synnerhet för oss Svenskar, helst det framvisar en vegetation, som i flera fall upp- och ned-vänder de föreställningar man i Sverige vanligen gör sig om många vextarters nordliga och sydliga utbredning. Kring Pettersburg, under lika latitud med Upsala, finner man en besynnerlig blandning af högnordiska och Skånska vexter. Det är redan anmärkningsvärdt, att man der finner på låglandet *Galium suaveolens, trifidum, Polemonium* i mängd, *Archangelica officinalis, Rumex alpinus, Andromeda calyculata, Silene tatarica, Rubus arcticus* i mängd, *Nymphæa pumila, Aconitum Lycoctonum, Sonchus sibericus, Betula fruticosa, nana; Salix phylicæfolia, arbuscula, grandifolia, Myrtilloides; Splachnum luteum, rubrum* o. s. v., men ännu märkvärdigare blir detta, då man finner dem blandade med *Scirpus radicans, Leersia oryzoides, Bromus inermis, Myosotis sparsiflora, Peucedanum Oreoselinum, Dianthus arenarius, Asarum, Ajuga reptans* (som är den enda förekommande art af slägtet), *Betonica, Galeobdolon, Orobanche major, Alyssum incanum, Picris Hieracioides, Crepis biennis, Senecio paludosus, Bellis,* o. s. v. — Söka vi härtill någon förklaring tro vi oss först böra fästa uppmärksamheten deruppå att *Ingermanland* sammanhänger med den stora Ryska kontinenten, således har ett öfvervägande kontinental-klimat (hvarom bristen på plantæ campestres och maritimae, se nedanför, vittnar) och således större ytterlighet både i köld och värme och i följd deraf äfven i nordliga och sydliga vexter

än det insulära Skandinavien. Besinna vi ytterligare, att landet är uppfylldt af stora djupa moras, som efter de stränga vintrarne länge bibehålla bottenis; att de omgifvande Ladoga och Neva hafva alla sina tillflöden från utmärkt kalla, nordliga trakter, så är de högnordiska arternes förekomst just i och kring dessa moras redan lätt deraf förklarlig om än icke dertill komme de isotherma liniernes betydliga sänkning mot öster och en mängd nordiska vexters bekanta quarstående långt ner i södern af det Slaviska Europa, der de icke genom allmännare kultur blifvit tillbakaträngde mot den högre norden. — Sommarens högre varma bidrager väl å andra sidan till framkallande af den sydligare vegetationen, men den synes derjemte mest förekomma vid den från södern kommande Narovaflöden, hvars källor ligga så nära den än djupare från södren kommande Dünas flodgebiet, att vexter från den sednares lätt kunnat öfvergå till den förras. (*Elben* lemnar tillräckliga bevis på en mängd vexter, som från Tysklands inre delar blifvit nedförde till Holstein). Men derjemte synes vegetationen i dessa trakter berättiga till antagande af en mäktig öfvergångs-bildning, lik de större Östersjö-öarnes, då vi der finna många utmärkta Orchideer såsom *Orchis militaris*, *ustulata*, *Serapias rubra* o. s. v. och en mängd Ölandsvexter såsom *Ulmus effusa; Cnidium venosum; Euphorbia palustris*, *Esula; Inula britannica* et *dysenterica, Thalictrum angustifolium, Calamagrostis acutiflora* o. s. v. En sådan ger alltid åt ett landskaps vegetation en sydligare fysiognomi. Derjemte bör icke heller förgätas att alla ofvan anmärkte arter egentligen hafva en östlig center, så att de f. e. *Sonchus sibericus*, *Silene tatarica*, *Andromeda calyculata* o. s. v. öfver Finland spridt sig äfven till Sverges östliga strand. Alla utmärktare arter, som Ingermanland framalstrar, men icke spridt sig till Skandinavien, äro ännu mera östliga vexter, t. ex. *Beckmannia erucaeformis*, *Gentiana cruciata, Pulsatilla patens, Agrimonia pilosa, Myosotis sparsiflora, Conioselinum Fischeri*, o. s. v. Bland märkvärdigare vexter,

som Sverge har gemensamma med Ingermanland, förtjena isynnerhet följande anmärkas, *Glyceria* eller *Festuca arundinacea* Liljeb., *Viola umbrosa* (V. borealis *Weinm.*), *V. uliginosa*, *V. stricta* (V. montana v. stricta *Weinm.*), *Hydrolapatha*, *Veronica maritima*, *Geum hispidum*, *Brassica Napus et campestris*, *Lonicera coerulea*, *Epipogium*, *Salix daphnoides*, emedan dessas förekomst hos oss icke synes så isolerad som hittills. Då man decomponerar Skandinaviska vegetationen i sina elementer, så finna vi ganska litet egendomligt; den är bildad af fragmenter af *den arktiska Floran*, hvars arter förekomma rundt kring arktiska zonen *); denna är dess grundlager; af *den Germaniska* eller det tempererade Europas; men till dessa kommer ett icke ovigtigt bidrag från den *Ost-Europeiskt-siberiska*; dessa elementer kunna i de allra flesta fall urskiljas, ehuru en och annan art af den arktiska Floran t. ex *Cornus suecica, Pedicularis Sceptrum carolinum* etc. öfvergå till det nordliga Tyskland; andra af den Siberiska, ss. *Conioselinum*, *Crepis siberica*, *Silene tatarica*, intränga i dess östliga delar. I Ingermanlands Flora upptäcker man lätt att grundlagret för densamma med sin *Sceptrum carolinum*, *Cornus suecica*, *Linnaea*, *Lobelia*, *Rubi herbacei*, 7 *Pyroler*, *Utriculariæ*, *Potentilla norvegica*, *Subularia*, *Calamagrostis*-arter, *Carices* (microstachia, loliacea etc.) är äkta Svenskt — trädslagen äro alldeles de samma som i mellersta Sverge, med undantag af Sverges mest egendomliga vext eller *Sorbus scandica*; — men inflyttningarne från östern blifva långt talrikare, och de medeleuropeiska arter, som ock tillhöra vesterhafvets region; saknas alldeles ss. *Scirpus caespitosus*; *Erica tetralix*, *Orchis albida*, *Narthecium*, *Radiola*, o. s. v. Endast *Gentiana Pneumonanthe*

*) Alla våra alpinska och nordiska vexter, som ej tillhöra tillika mellersta Europas fjällbyggder, äro gemensamma med de öfrige länderne kring arktiska zonen; — de åter, som ej återfinnas i dessa, tillhöra det Germaniska elementet. Några vexter äro ock gemensamma för båda.

och *Juncus squarrosus* synas härifrån göra undantag *) (allmänna i Ingermanland), men de tillhöra äfven Östersjöns nedre region; öfverensstämmelsen med Bottenhafvets region är dock störst.

Oaktadt Ingermanland frambringar många högst utmärkta vexter, är arternes antal icke särdeles stort; phanerogamerne utgöra 669 arter, bestämde efter samma artbegrepp, som af Svenska Botanisterne, men då benämningarne ofta äro olika hafva vi för tydlighetens skull begagnat den hos oss bekanta nomenklaturen. Orsaken är att i Ingermanland saknas icke blott alla *plantæ alpinae,* utan ock hvarenda planta *montana* et *rupestris* (af *Seda* finnas blott *S. acre* och *Telephium).* Men det samma gäller äfven om *plantæ campestres;* bland dessa finnes nästan endast *Artemisia campestris,* men ingen af våra *Pulsatillæ,* intet enda af våra ettåriga *Gerania,* ingen af *Myosotides campestres* et *fugaces,* ingen *Rosa* mer än *canina,* ingen *Ononis;* af Drabae endast *D. lutea* och *verna,* icke *Viola hirta, Phleum phalaroides, Airae annuae* etc. Äfven ruderatvexter äro sparsamma; ingen *Cynoglossum, Marrubium* o. s. v. af *Malvæ* endast *M. borealis.* Åkerogräsen äro väl de vanligaste, men *Raphanus* saknas. Nästan otrolig är fattigdomen bland hafsvexter; de inskränka sig till *Scirpus mar., Salsola kali, Rumex maritimus, Juncus balticus* och *Arenaria Peploides* och *marina* samt *Cakile;* ingen af hafsstrandernes *Erythreæ* (men väl *E. centaurium* inuti landet), ingen *Glaux,* icke *Triglochin maritimum.* Af *Zannichelliae* blott *Z. palustris* i sött vatten. Största rikedomen är på kärr- och vattu-vexter, dernäst på skogs-vexter.

Betrakta vi vextfamiljerne särskildt, så äro, relativt till lagarne för de särskilda familjernes utbredning, art-

*) Wi hafva här icke upptagit *Geranium palustre, Hieracium præaltum* och *Centaurea phrygia* som väl i Skandinavien hafva vestlig utbredning, men egentl. äro Östrens barn, i synnerhet den egna form (Cent. austriaca) hvarunder den sednare förekommer i Ingermanland.

rika; *Synantheræ* (67 arter), *Umbelliferæ* (20; af *Heracleum* finnes endast *H. sibericum)*; — fattiga åter *Leguminosæ* (22 arter), *Rosaceæ* (sensu latiori Juss. 21 arter), *Cyperaceæ* (49 arter): Normala: *Gramineae* (36 arter), *Cruciferæ* (31), *Orchideæ* (19). På dylika *blotta* numerära uppgifter bygga vi icke stort och i de flesta fall anse vi dem som rent tillfällige utan all vigt; vi inse oftast icke ringaste nytta af dem när ej fråga är om större vextgeografiska zoner och riken.

Äfven öfver Cryptogamerne lemnas fullständig förteckning jemte loca. *Equisetaceae*, *Lycopodiaceæ Ophioglosseæ* lika med Sverges, men på *Polypodiaceae*, som det höfves en kontinental-Flora, synnerlig fattigdom eller blott 11 arter; ingen *Asplenium!*, *Woodsia;* ingen utmärktare art om ej *Aspidium cristatum.* Ehuru bland *Musci* flera utmärktare arter såsom: *Splachna, Schistostega, Timmia megapolitana, Meesiae* o s. v. förekomma, finna vi föga afvikelse från förhållandet i motsvarande Sverige; anmärkningsvärd är rikedomen af *Phasca* (6 arter, alla acaulia: *Ph. megapolitanum), Gymnostoma* (excl. Schistidio, 5), *Barbulæ* (excl. Syntrichia, 6: *B. paludosa);* men af *Orthotricha* endast 2, hvilket betydligt contrasterar emot nämnde slägtens förhållande i Sverge under lika bredd. Bland Mossorne förekomma ock enskilda arter, som i Sverge endast äro funna dels mycket nordligare, dels sydligare, men denna familjs arter och slägten (ss. de redan nämnde) bero väl mer af geologiska och fysiska olikheter, än klimateriska. — *Lichenerne* äro de samma med Upsalas, med uteslutande af de *campestriske* t. ex. *Cetraria nivalis*, *cucullata*, — och *rupestriske* ss. alla *Endocarpa!*, *Umbilicariae* utom *U. polyphylla.* Tillkomne äro: den alpina *Parm. oreina* och Sydskånska *Coniocarpon cinnabarrinum* — jemte de till öfvergångsbildningar hörande *Parmelia erythrocarpa* och *Lecidea candida.* Att icke flera af de sednare blifvit anmärkta har förundrat oss efter det begrepp vi till följe af Fanerogamerne upgjort för oss öfver landets geologiska bildning, då de öfrige kryptogamerne så väl svara deremot (kryptogamerne synas neml. alla vara endast samlade

närmast kring Pettersburg, hvilket torde förklara nämnde skenbara afvikelser). Liksom Lafvarne bestyrka hvad vi anmärkt öfver bristen på campestrisk och rupestrisk vegetation, så bestyrka *Phyceae* torftigheten af egentlig hafsvegetation i det innersta af Finska viken, hvaruti Neva utgjuter sin väldiga flod af sött vatten. Ingen enda af *Fucaceae* (sensu Floræ Scan.) förekommer, och *Ulva intestinalis* får passera för den mest maritima vattualg. — *Svamparne,* som med utomordentlig noggrannhet blifvit undersökte, äro till större delen förut kände af Förf. förträffliga arbete: *Hymenomycetes et Gasteromycetes Rossici*, som är den enda del som hittills utkommit af den stora annoncerade Ryska Floran. Nämnde arbete är för dessas studium hos oss af stor vigt. Man finner här de utmärkta slägtena *Myriococcum, Crinula, Acinula,* som föröfrigt endast äro funne i Sverige. Rikedomen på *Hydna, Myxogastres* o. s. v. antyder äfven ett kontinental-klimat; *Geastres, Boristæ* samt det nya vackra slägtet *Pilacre*, äfven en något orientalisk karakter.

Dessa ytliga reflexioner, som uppsått hos oss vid genombläddring af nämnde vextförteckning, *som föröfrigt icke innehåller några botaniska anmärkningar,* meddelas endast derföre denna tidskrifts läsare, emedan sjelfva afhandlingen är obekant för Botaniska publiken. Vi veta väl att de grundligare forskarne rättvist mer uppskatta sjelfva källan, än alla allmänna resultater, som hvar och en med lätthet ur den kan och helst vill sjelf sammandraga. — Vi torde här få anmärka, att vid systematisk uppställning af Botanikens delar, sådana special-floror vanligen orätt hänföras till systematiska och deskriptiva delar; alla arbeten, som endast eller hufvudsakligen afse inventering af ett lands vextalster och vextställen *höra ju uppenbarligen endast till vextgeografien.* Lika orätt är påståendet att vextgeografien är en ny vetenskap; blott det att den betraktas som en egen, afsöndrad disciplin (och det icke alltid till fördel för det hela) är nytt. Är icke den äldsta Botanist *Theophrasti Eresii* framställning af den speci-

ela Botaniken *Vextgéografisk,* icke systematisk? Finnes väl någon vigtigare fråga i vextgeografien, med undantag af det som lånas ur Fysik och Meteorologie, som ej *Linné* vidrört eller efter då tillgänglige materialier afhandlat.?

III. Hvarjehanda.

1. Professor *Trautvetter* har nyligen utgifvit en utförligare Historia öfver Ryska Botaniska litteraturen, jemte fullständig förteckning öfver alla Ryska Botanisters skrifter, äfvensom Utlänningars som beröra Ryska vegetationen, allt mycket redigt ordnadt under sina bestämda rubriker, så att man med lätthet finner hvar man skall söka upplysningar öfver Ryska Floran, Exotiska eller odlade vexter, tillämpad Botanik o. s. v. Med särdeles intresse följer man berättelsen om och reseturerna för de mångfaldige Botaniske expeditioner, som med verklig Kejserlig frikostighet blifvit utsände öfver det omätliga Kejsar-riket. Särdeles liberalt är, att icke blott alla Russicerade Svenskar, Tyskar t. ex. *Falk, Laxman* m. fl. (eller pluraliteten), som tillbörligt räknas till goda Ryssar, utan äfven vår gamle *Til'ands, Leche, Kalm* m. fl. efter döden, jemte Finland, blifvit adopterade såsom sådane; en ära hvarpå de säkerligen alldrig spekulerat i lifvet. Vi finna således, att *Leches Primitiae Fl. Scanicae, Kalms Westgötha resa* etc. äro att räkna bland Ryska arbeten extra patriam. Äfven på Linné märkas några Ryska anspråk; han hade neml. en gång varit i Finland och upptagit Finland i Sv. Floran. Allt hvad som rör Finland hade visst der sin plats, men hvad der skett före det bedröfliga 1809 hade väl rättare upptagits under egen rubrik af Utlänningars bearbetande af Ryska Floran.

2. Botanices Docenten Baron *v. Düben* har af Kongl. Universitetet i Upsala blifvit utnämnd till Kniggeska Stipendium för en ekonomisk och naturhistorisk resa åt Bohus-

län. Det torde intressera flera att känna, att detta Stipendium, utom af Studerande i Upsala, äfven kan sökas af *"Docenter vid Rikets Universiteter och Gymnasier"* för resor i ofvan uppgifna ändamål, likväl så att Stiften, efter deras ordning vid Riksdagarne, måste ovilkorligen följas. Förra Stipendiaten var Med. Phil. Candidaten *Pontèn* af Wexiö Stift, som bereste Gotland. Nu var ordningen till Lunds Stift och från detta Stift fans ingen kompetent sökande i Upsala. Det utgör 166: 32 B:ko fördeladt på tvenne år; 1843 kommer ordningen till Göteborgs Stift.

3. Vår Landsman Ingenieur *Wahlberg* (Bror till Prof. P. F. Wahlberg), som med Vetenskaps Akademiens understöd reser i S. Afrika, har från Cap Natal hemsändt en utmärkt samling af vexter i valda exemplar.

Anhållan.

Då svårigheten att anskaffa *endast sällsynta* vexter för Herbarium Normale ökas med hvarje ny fascikel, tager jag mig friheten anhålla, att alla som intressera sig för detta företag behagade insamla de kritiska nya arter de under sommaren öfverkomma och redan icke blifvit gifne Bland *sällsyntare*, eller *för Svenska Floran nya*, som blifvit redan i tillräckelig mängd insamlade torde böra nämnas, *Hieracium praealtum* cum *Piloselloide*, *Thlaspi alpestre*, *Arabis arenosa*, *Viola n. sp.*, *Hypericum pulchrum*, *Stellaria alpestris α paniculata*, formae *Potentillae argenteae sordidae* in P Güntheri prorsus abeuntes, *Populus villosa*, *Allium sibericum*, *Carex n. sp.* *Stipa*, *Bromus inermis*, m. fl. sällsynta gräs; af *Utricularia neglecta* har något, men ej tillräckeligt erhållits. — Utförligare beskrifning öfver dessa, jemte de för Svenska Floran nya arterne, som gifvits i 6 fasc. skall med det snaraste lemnas i dessa blad.

E. Fries.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 8. Lund Augusti 1841.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Anteckningar öfver vegetationen kring Motala, af Hjalmar* H o l m g r e n, *Stud. af Östgöta Landskap.*

På den landhöjd, som i norr upstiger från Motala-vattendrag och hvars kamm sedermera bildar Östergötlands gräns mot Nerike och Södermanland, ligga 2:ne soknar, Motala och V. Ny eller Nykyrka. Båda stöta i vester intill Vettern och den sistnämnda gränsar i norr till Nerike. Söder om Motala elf ligger Vinnerstads sokn, och det är dessa 3:ne soknar öfver hvilkas naturbeskaffenhet och vegetation en kort öfversigt här lemnas.

Motala vattendrag gör i båda afseenden en väsentlig skillnad. På N. sidan höjer sig landet småningom och här uppstiga de bergsträckningar, som sedan fortgå genom hela norra Östergötland. Motala och V. Ny soknar äro således i allmänhet högländа och bergiga. Bland bergen utmärker sig isynnerhet Hålberget för sin höjd och dysterhet. Det genomstryker hela östra delen af Motala s:n och en stor del af V. Ny. Äfven åt Vettern höja sig berg och bergskullar af betydligare höjd, såsom Lemundeberget, backarne vid Eskeberg och Lid, samt Elgberget i V. Ny S.n. Alla, utom bergen vid Vetterns strand, som innesluta ett kalklager, bestå af granitartad gneiss. Östra delen af dessa soknar utgöres af bergiga, uråldriga skogar af Tall och Gran, fulla af skogssjöar, gölar, stora kärr och moras. Mellan dessa ödemarker och Vetterns stränder ligger ett vackrare landskap med skog-

bevexta kullar både af Löf- och Barr-träd, sköna ängar och betesmarker, samt smärre odlade fält. I dälderne ligga mindre sjöar och kärr, som utgjuta sitt vatten i Vettern eller några af de större insjöarne såsom Bocksjön, Fränsjön, Salstern, Svartsjön m. fl. På Vetterns omvexlande kuststräcka träffas än skogbevexta klippor, än kärrfyllda betesmarker, men ock ofta vackra ängar, i synnerhet söder om Motala elf, der ängarne närmast Vettern bilda sköna parker af Ek, Asp och Björk. — Slutligen komma Vetterns öar. De större äro berggiga, beklädde af tall- och granskog; de mindre med löfträd, Björk, Al, Lind — och på *Erkerne* i Motala S:n äfven med Alm.

Ny S:n är näst Godegårds och Omberg den högst belägna trakt i Östergötland, och gränsar i N. till Nerike, i N. O. till Godegård, i Ö. till Krigsbergs och i S. till Motala S:n; största längden är 1¼ mil, bredden ⅝ mil. Rådande jordmånen är syrsand, på få ställen lera och svartmylla. I Ö. delens vidsträckta, uråldriga skogar, Elgars bostad, förekommer en äkta nordisk vegetation, såsom *Pyrolæ (chlorantha, media, uniflora), Monotropa, Stellaria Friesiana, Vaccinia,* mellan hvilka uppsticker ett och annat stånd af *Orobus tuberosus tenuifolius* och *Vicia sepium;* fattig och enformig. Endast kring källdrag någon lifligare grönska af *Chrysosplenium, Stellaria nemorum* och *uliginosa, Cardamine silvatica* Hartm. (non Koch), *hirsuta silvatica, Impatiens* och *Carex remota.* På mossor, äfven sällsyntare, finnes en stor rikedom t. ex. *Hypnum umbratum, prælongum, Bryum ligulatum* o. s. v. och den rara *Jungermannia Tomentella.* Sorgligare är anblicken af de angränsande Sphagnum-morasen med sin af gröngult vatten fylda göl såsom kärna, hvars gungande kanter klädas af *Scheuchzeria, Carex limosa* o. s. v. och utanför dessa äro bevexta af dvärg-tallar med krokiga, förkrympta stammar, *Andromeda, Ledum, Eriophorum vaginatum* o. s. v. Sådana äro t. ex. Flädemossar, Helveteskärren nedom Hålberget, der dock *Malaxis paludosa* uppskjuter ur tufvorne.

Fet och fuktig är jordmånen i Granskogarne närmast Vettern, vid hvilkas skuggfulla bergsrötter träffas *Neottia Nidus avis, Corallorrhiza innata, Lathræa, Circæa alpina, Cardamine hirsuta silvatica*, samt mera allmänt *Linnæa, Stellaria Friesiana, Listera cordata, Goodyera repens, Pyrolæ, Monotropa* o. s. v. På de mot Vettern sluttande skogbevexta klipporne förekomma *Cotoneaster, Hypericum montanum, Epipactis media.* På öppna ställen i skogarne, som i orten kallas *Fall*, såsom Kalfsjöfallet, en öppen plats vid Vetterns strand omgifven af skogshöjder och genomskuren af vattendrag, vexa *Veronica scutellata villosa, Holcus lanatus, Impatiens, Adoxa, Thalictrum flavum; Stachys silvatica, Cardamine impatiens, Hypericum montanum* samt i ett närbeläget skogskärr *Carex Pseudo-cyperus, elongata, remota, loliacea.*

På backar och betesmarker äro de anmärkningsvärdaste: *Viola arenaria, Torilis anthriscus, Armeria elongata* (vulgaris et var. pubescens); på en backe vid Medivibrunn *Saxifraga tridactylites, Geranium columbinum, Anthyllis Vulneraria* (sällsynt), *Ervum hirsutum angustifolium* och *E. tetraspermum tenuifolium* (dessa äro väl urformerne till de bland säden vexande varieteterne), *Hypericum montanum, Filago minima, Cirsium acaule* (Kafvelbäck), *Botrychium Matricarioides, Lycopodium complanatum* (Kattfallet). På berg och bergskullar, utom en del af de ofvan anförde, *Viola tricolor* (på Hålberget, i Medevitrakten), *Convallaria Polygonatum, Silene rupestris, Spergula pentandra* (kring Medevi), *Prunus Avium* (på det mest vilda Hålberget), *Geranium sanguineum, Hypericum montanum, Hieracium cymosum Echioides* (vid foten af Hålberget, rar). Björk, blandad med Hasselbuskar, är ängarnes vanligaste prydnad; endast kring Medevi finnas tillika *Lönn, Ask* och *Lind; Salices* förekomma på kärraktiga ställen samt *Ribes nigrum* vid Äskeby, Åsen, och *R. rubrum* i Åsens storäng samt *Alnus incana* endast vid Åsen i en äng *stranden* kallad. — Ängsvexterne äro öfverallt de enformigaste; några äro dock anmärkningsvärda: *Campanula patula* (Medevitrakten), *Rapuncu-*

loides (ängsbackar vid Åsen) och *Cervicaria, Viola mirabilis, Laserpitium latifolium* (Odensberg), *Daphne, Rosa coriifolia, Pedicularis silvatica* allmän, *Arabis hirsuta, Polygala comosa* vid Kafvelbäck, sparsam, *uliginosa, Trifolium hybridum, Vicia silvatica, Orobus vernus, Tragopogon pratensis* (Medevi), *Arnica montana, Hieracium paludosum, *Epipactis palustris, Carex speirostachia* (Medevi). *Trollius* är, som öfver allt kring Vettern, mycket allmän. I Lundar: *Actaea, Triticum caninum* (Kafvelbäcks quarn), *Humulus; Corallorhiza; Impatiens* vid Medevi. Öfver hela trakten på åkerrenar, svedjeland o. s. v. *Potentilla norvegica*, men störst, alnshög, i Medevi mosse. Kring gårdarne: *Malva borealis, Verbascum nigrum, Rumex obtusifolius* et *crispus* (Medevi), *Marrubium, Cuscuta Europæa* och i Linåkrar *Lolium arvense.*

I kärren förekomma *Bidens cernua, Mentha aquatica,* alla 3 *Utriculariæ; Drosera intermedia, Orchis latifolia, Malaxis paludosa* (i Åsens kärr), *Hydrocharis, Eriophorum gracile* et *alpinum, Scirpus Caricis,* samt *Carices*, af hvilka jag under ett år redan anteknat 40 arter t. ex. *C. chordorrhiza, arenaria* (på Vetterns strand), *paniculata, elongata, loliacea, remota, microstachia* (Åsens kärr), *Buxbaumii* (på Vetterns öar), *Oderi, irrigua* (i Åsens kärr), *filiformis, stricta, paludosa* (Åsens kärr, Medevi mosse). — I Kalfsjöns aflappsdike den sällsynta *Chara gracilis.* — I sjöarne *Potamogeton natans, gramineus* och *perfoliatus*, *Lobelia* (Vettern och Resjön), *Myriophyllum spicatum, Typha* utraque (Kalfsjön, Resjön). I bäckar: *Hippuris* (Medevi), *Ranunculus Lingua, Potamogeton rufescens, Cardamine amara* (i en källbäck vid Brotorpet). Den sednare synes mig mycket väl skild genom sina tjocka, glänsande blad, större och glatta vext, rika blomvippa från den vida allmännare *C. silvatica* Hrtm. — Många strandvexter aflägsna sig icke från Vetterns granskap såsom *Eupatorium, Achillæa Ptarmica* (vid Knösen), *Polygonum strictum,* och endast på dess sandiga stränder förekommer, jemte den redan nämda *Carex arenaria, Festuca glauca,* samt på Vetterns öar: *Calamagrostis lanceolata, stricta,*

Eriophorum gracile, Scirpus uniglumis, Asperula odorata, Selinum Carvifolia, Polygonum dumetorum (Boön), *Geranium lucidum* (ibid.) *Subularia.*

Motala S:n har i norra och mellersta delarne samma naturbeskaffenhet och temligen samma vexter. Men ju mer man närmar sig Motala, förändras landets utseende. Barrskogen aftager, synnerligast nära Vettern; Ek, Björk, Hassel blifva allmännare. Dalar och backar klädas af *Betulæ, Alnus incana* och *glutinosa.* — Motala-dalen mellan Vettern och Boren är rättvist berömd för sin skönhet. Utsigten från de omgifvande höjderne öfver denna vida grönskande floddal, med "Sverges blåa band" till gördel, är en herrlig anblick. Å ena sidan slutar den sig i den lugna Boren, åt den andra i den oroliga Vettern med sina grönskande öar. Kulturen har ock räckt naturen sin hand till nejdens förskönande. — I Lundarne kring flodens stränder möta *Scirpus silvaticus, Festuca gigantea, Triticum caninum, Campanula latifolia* och *Trachelium, Ribes rubrum* et *nigrum, Impatiens, Epilobium roseum, parviflorum, Lychnis silvestris, Aquilegia vulgaris, Mercurialis perennis* o. s. v. I vattnen vexa *Butomus* och *Bulliarda aquatica* (vid Dufvedal). *Scirpus setaceus* sökes vid utloppet förgäfves; men vid Borens strand finnas *Hierochloa borealis, Carex paludosa, Limosella* samt *Ribes Uva crispa* och *Rosa rubiginosa.* — Långs kanalen vexa *Holcus lanatus, Arhenatherum avenac., Ribes rubrum* et *nigrum, Viola hirta, Androsace, Potentilla verna* (ej sedd norr om Motala), *Fragaria elatior, Rubus suberectus, Linaria minor, Melilotus officinalis, Anthyllis, Artemisia campestris, Cirsium heterophyllum, acaule, Carex ornithopoda, Salix viminalis* (ursprungligen planterad) och *Subularia* i sjelfva kanalen, *Myosotis lingulata* och *Elatine Hydropiper* vid Vetterns strand ymnig, men *E. triandra* är sökt förgäfves.

Vid gårdar och vägar förekomma *Echinospermum Lappula, Chenopodium urbicum, Nepeta, Leonurus, Marrubium* och *Blitum virgatum* vid Motala köping förvildad. *Neslia paniculata* förekommer äfven i denna nejd.

Motala S:n har jag föröfrigt mindre haft tillfälle undersöka än V. Ny, men vegetationen synes i öfrigt vara lika; *Arnica* är dock blott sedd på ett ställe, ½ mil från Motala (vid Fredensborg), och söder om Motala, i Vinnerstad S:n, saknas den alldeles. De öfrige i V. Ny ej sedde, här funne äro *Symphytum officinale* (Karlshult), *Acorus* (Askanbyå), *Potamogeton lucens* (Illersjön).

Motala vattendrag utgör gränsen mellan urberget och öfvergångsformationen, som söder om den utgöres af öfvergångs kalksten. Landet höjer sig först brant, men blir sedan jemnare, och Vinnerstad S:n är början till öfvergångsplatåen mellan Vettern och Roxen. Den är dock icke fullkomligt slättland. Mot Boren höja sig höga, dels kala, dels skogbevexta kullar med mellanliggande skogskärr, löfrika ängar och bördiga åkerfält. En till större delen skogbevext höjd fortsättes från Motala genom hela Socknen på ungefär ⅛ mils afstånd från Boren, hvilken den allt mer och mer närmar sig och slutligen vid gränsen af Ekebyborna S:n bildar Borens branta, skogbevexta strand. Söder om denna utbreder sig slätten jemväl till åkerfält och ängslundar, uti hvilka större Ekar äro de resligaste träden. Östra delen upptages af yngre granskog, som står på temligen jemn grund. I den finnas få anmärkningsvärda vexter t. ex. *Monotropa*, *Pyrola uniflora*, *Listera cordata* och *Carex ornithopoda* i täta fuktiga skogsdungar. I kärren *Rubus Chamæmorus*, *Ledum*, *Dicranum glaucum* o. s. v. Allmänna i kärren och på sidlända ängar äro *Orchis latifolia* både med röda och hvita blommor, *Ophrys Myodes*, *Herminium Monorchis*, *Epipactis palustris*, *Schoenus ferrugineus*, *Scirpus Caricis*, samt flera nog anmärkningsvärda Starrarter såsom *Carex remota*.

På backar och betesmarker: *Veronica spicata*, *Jasione montana*, *Pulsatilla vulgaris*, *Berberis*, *Cirsium acaule*. Kullarne emot Boren, norr om den omtalta skogbevexta höjden, äro deremot mycket olika. Flera bland dem såsom de vid Staffanstorp är tätt beklädde af *Alnus incana*, *Corylus*, *Daphne*,

Rosa canina och *rubiginosa*, bland hvilka förekomma *Asperula tinctoria, Torilis Anthriscus, Agrimonia, Geranium sanguineum* et *columbinum, Polygala comosa,* som nästan uttränger *P. vulgaris, Melampyrum cristatum, Hypericum montanum, Anthyllis Vulneraria* o. s. v. Mellan dessa kullar ligga tvenne småsjöar, *Staffanstorps-sjöarne*, af hvilka den mellerstas stränder äro beklädde, liksom af en tät vass, med *Cladium Mariscus*, som endast vid en kant lemnar plats för *Carex paludosa* och *paniculata* (paradoxa?)

I Vinnerstads S:ns vackra ängar äro de redan nämde *Campanulæ, Laserpitium, Convallaria multiflora, Cornus sanguinea, Cratægus monogyna, Aquilegia, Vicia silvatica, Hieracium paludosum, Inula salicina, Serratula tinctoria, Epipactis latifolia, Neottia nidus avis, Carex capillaris* de utmärktaste vexterne. Kring gårdarne äro *Lappa tomentosa, Asperugo procumbens, Malva borealis* temligen sällsynta; *Sempervivum tectorum* pryder taken både här och i Motala S:n. Icke ovanliga åkerogräs äro: *Avena fatua, Lolium temulentum, Silene noctiflora, Papaver Argemone, Sinapis arvensis ambigua, Brassica campestris, Neslia paniculata, Melampyrum arvense* och *Camelina dentata.*

Eljest ej ovanliga vexter, som saknas i denna trakt, äro: *Scirpus acicularis, Phleum phalaroides, Milium effusum, Sesleria, Solanum nigrum, Cynanchum Vincetoxicum, Cuscuta Epilinum, Euphorbia Peplus, Rosa cinnamomea, Lepidium ruderale, Nasturtia, Orobus niger, Anthemis cotula* et *tinctoria, Ceratophyllum* och *Sagittaria.* Flera af dessa torde dock finnas; en sommar är icke tillräckelig att uttömma en så omvexlande trakts vextskatter. Likväl antecknades under 1840 års sommar 600 fanerogamer, som för en så nordlig bygd är ett temligen betydligt antal.

---

2. *Avena intermedia nov. spec., quam descripsit Sv. Joh. Lindgren.*

Avena intermedia, panicula æquali patente, spiculis pendulis bi-trifloris, flosculis gluma brevioribus, *valva superiore*

9-nervia, floribus lanceolatis *apice dentato-bifidis* dorso aristatis *totis nudis glabrisque, axe hirsuto.* Lindgr. in litt.

In Vestrogothia extra Lidköping in paroeciis Rackeby, Söne, Örslösa, etc. non rara in agris inter segetes vernales, sola et cum *Avena fatua* Linn. interdum commixta.

Radix annua, fibrosa, 3—6-culmis (in horto 20-culmis et ultra). *Culmi* erecti, simplices, 3—5pedales, foliosi, viride striati, glabri. Nodi ipsi turgidi, glabri; sed culmi ac vaginæ juxta nodos strigoso-pilosi. *Folia* linearia, acuminata, utrinque scabra, inferiora, præsertim ligulam versus, margine ciliata. *Vaginæ* inferiores pilosæ, superiores nudæ, glaucescentia tamen levi interdum ornatæ. *Ligula* nunc acutiuscula nunc fere truncata, semper denticulata et lacera, dentibus nempe lacero-ciliatis. *Panicula* erecta, apice tantum paululum nutans, æqualis, patens, ramosissima; ramis ramulisque semiverticillatis scabris; pedunculis alternis, compressis, scabris, apice incrassatis. *Spiculæ* pendulæ 2—3floræ. *Valva* inferior brevior. Valvæ insuper lanceolatæ, acuminatæ, submembranaceæ, nervosæ, glabræ, flosculis longiores. *Glumellæ* lanceolatæ, acuminatæ, *nudæ!* glabræ, *in axe nitide- et ochroleuco-hirsuto!* subremotæ sensimque diminutæ, teretiusculæ, ecarinatæ, juniores superne evidenter viridi-nervosæ, maturitate nigrescentes dorsoque medium versus aristatæ; aristâ geniculata et præcipue superne scabra, arefactione sub geniculo torta, hygrometrica. *Glumellæ* palea exterior apice hyalina, dentato-bifida; palea interior margine densissime ciliata, lanceolata, apice bidentata, dentibus acutis subconniventibus. *Semen* sericeum.

Semper eadem ac distincta, et millia a me exemplaria inventa numquam cum Avena fatua, proxima, confundenda. Culta characteres eximie servat. Media omnino inter *Avenam sativam* et *fatuam,* unde nomen, huic adeo similis ut sine acutiore examine minime distingueres. Tamen bona species. Ostendit planta perbene: simile quoad faciem externam sæpe specie diversissimum esse!

II. *Utdrag ur utländska arbeten.*

Ehuru det från början ingick i planen af denna tidskrift att meddela utdrag och notiser utur de hos utlänningarne utkommande botaniska jurnaler, hafva likväl flera omständigheter förorsakat att Läsarnes önskningar i detta hänseende blifvit mindre tillfredsställda; men Utg. vill söka att hädanefter noggrannare upfylla sitt löfte och till en början meddela några notiser ur Flora oder Botanische Zeitung för innevarande år.

1. Då Lichen-Literaturen för ett eller två decennier sedan var den mest mångfaldiga och förvirrade, har efter utgifvandet af Lichenologia Europæa upstått ett tioårigt stillestånd, hvarunder nästan alldeles intet nytt skett för denna del af botaniken. Så fägnande som det måste vara att denna del vunnit någon stadga, hvarom man förut hardt nära förtviflade, så önskligt är det äfven att detta lugn icke måtte blifva dödens, d. v. s. att Lichenologien icke må uphöra vinna icke allenast kännare, utan äfven forskare, något som Lichenologiens Författare säkerligen äfven önskar. Det är af denna grund icke utan en särdeles fägnad, som man af Bot. Zeit. 1841 N:r 3 finner, att den flitige *Sauter* egnat äfven åt dessa vextalster ett grundeligare studium, och då han i Pinzgau funnit en mängd utmärkta lafvar, (flera än någon annan Tysk på flera decennier), som hittils icke blifvit observerade utom Skandinavien, så torde det icke sakna intresse äfven för Skandinaviens Lichenologer att erhålla en upgift på de af honom såsom nya för Pinzgaus och till en del äfven för Tysklands Flora anmärkta arter, hvarvid, med uteslutande af speciela vextställen, det torde vara nog att anföra den stenart och den höjd öfver hafvet, hvarpå de äro funna.

Sticta fuliginosa (på granit, men endast steril); *Parmelia mniaræa, nimbosa, cæsio-alba, hæmatomma* var?, *verrucosa* var. *Pertusaria, Hypnorum* (på granit), *gelida, muscorum* (säl-

synt), *elatina* (allmän, ehuru sällan med frukt), *ostreata*, *microphylla* (på skiffer 3—4000 fot ö. h. ej sällsynt), *rubiginosa* var. *conoplea*, *erythrocarpa* (på kalkskiffer och röd sandsten), *ferruginea* (i högalperna på mossa), *aurea* (i remnorna af kalk-klippor icke sällsynt 5—6000 f. ö. h.), *pelobotrya* (på gneiss), *Lagascæ* (på kalk); *Stereocaulon condensatum* (6000 f. ö. h. i en dvärgform knapt 1 linie hög, lik Sagedierna; frukterna merändels bildade på samma sätt som hos *Sagedia cinerea*). *Biatora viridi-atra*, *cuprea*, *panæola*, *rivulosa*, *horrida*, *Kochiana*, *atrorufa* (allmän på alla högalperne i grannskapet af den eviga snön). *Lecidea arctica* (sälsynt), *sanguinaria*, *conglomerata*, *contigua*, *spilota*, *confluens*, *lapicida*. *Opegrapha lithyrga* (på lerskiffer). *Lecanactis lyncea* (på glimmerskiffer), *Coniocybe nigricans*, *pallida*. *Sagedia cinerea* (på alla högalperna). *Verrucaria Hochstetteri* (på kalkklippor).

2. D:r *F. W. Schultz* i Bitche har i N:r 4 af samma årgång af Flora framställt några anmärkningar öfver *Carex fulva* Good. och *C. Hornschuchiana* Hoppe, hvari han genomgår alla de af särskilda författare upgifna skiljemärken och slutligen kommer till det resultat, att båda utgöra en art, hvaraf den förra utgör en steril form. För de sålunda förenade formerna föreslår han namnet *C. biformis*, hvilken han, jemte begge formerna, karakteriserar sålunda:

C. biformis spica mascula solitaria vel rarius 2, foemineis plerumque 3 erectis ovato-oblongis densifloris, infima remota exserte-pedunculata, bracteis longe vaginantibus, infima foliacea spicam superante, stigmatibus 3, fructibus ovatis subinflatis utrinque convexis nervosis glabris, in rostrum bifidum rectum antice planum margine serrulato-scabrum acuminatis, glumis acutis, ligula oppositifolia ovata brevi truncata, culmo glabro apice scabro, radice stolonifera, plus minusve cæspitosa.

α fertilis: glauco-viridis, foliis plerumque brevioribus, caule glabriore, spicis foemineis subcylindricis laxioribus, fructibus omnibus erectioribus ovatis acuminatis nuce repletis viridibus

l. latere uno rubescentibus. — *C. fulva* Schkuhr Tab. T. fig. 67 planta sinistra.

β. sterilis: flavo-viridis, foliis plerumque longioribus, caule scabriore, spicis foemineis subovatis densioribus, fructibus inferioribus patentibus, subobovatis longius rostratis inflatis sterilibus, scilicet nuce minima longe stipitata non repletis, demum subfulvis. — *C. fulva* Good. tract. of Linn. Soc. 2. 177. — Schkuhr l. c. planta dextra.

Författaren fäster upmärksamheten på behofvet att närmare än hittills skett undersöka fröet hos starrarterna och han förmodar att en sådan undersökning skall leda till indragandet af flera arter. — (Ref. anser sig, med anledning af den af D:r Schultz gjorda observation, böra återkalla i minnet, hvad han i Botan. Not. 1839 N:r 12 anfört rörande några dylika monströsa former af andra arter; och får han här anmärka, att den tredje der beskrifna form snarare bör hänföras till *C. curvirostra* Htn. än till *C. panicea* L).

3. D:r *Beilschmied* har i N:r 7—8 meddelat ett utdrag af Prof. *Tenore's* botaniska karakteristik öfver höjd regionerna i Neapel, hvaraf följande torde vara nog att här anföra.

Förf. antager 10 höjdregioner, nemligen: 1. *Hafsstrands regionen,* nästan i linia med hafvet, utmärker sig genom sumpar af stillastående vatten, bildade genom bäckarne, hvars utlopp blifvit tilldämdt genom sand och sten samt alger och dylikt, som hafvet upkastat. De osunda ångor, som härifrån utdunsta, förpästa luften och gör denna region på de flesta ställen obeboelig, och det är förgäfves man här söker spår efter Sybaris, Metapontum, Heraclea och andra fordom så blomstrande och för sin yppighet beryktade städer. *Salix alba*, *fragilis*, *pentandra*, *Populus tremula* och *alba*, jemte *Pistacia Lentiscus*, *Vitex agnus castus*, *Tamarix germanica*, *Ephedra distachya*, *Juniperus oxycedrus* och *phoenicea* samt en del andra småbuskar, äro de enda trädartade vexter här förekomma, under det arter af *Salicornia* och *Salsola* vexa vid de sumpiga stränderna, samt *Mesembrian*-

themum nodiflorum och *chrystallinum*, *Aizoon hispanicum*, *Ornithogalum arabicum* etc. betäcka klipporna i hafvet. — 2. *Regionen för mellanlandets slätter* höjer sig till ungefär 50 toiser öfver hafvet; jordmånen utgöres af sand, krita eller lera. *Pyrus communis*, *Rhamnus alaternus*, *Zizyphus Paliurus*, *Prunus spinosa*, *Evonymus europæus*, *Medicago arborea*, *Euphorbia dendroides*, *Spartium villosum*, m. fl. utmärka densamma. — 3. *Kullregionen* från 50 till 150 toiser ö. h. I fråga om denna förtjenar särskild upmärksamhet fästas vid det sätt, hvarpå vegetationen småningom utbildar sig på de inom denna region förekommande lavafält. Först visa sig här åtskilliga laf-arter, hufvudsakligen *Stereocaulon Vesuvianum* och *Parmelia Roccella*. Sedan lavan genom dessa blifvit mera liksom söndergnagd och någon matjord hunnit bildas visa sig i springorna *Pteris aquilina*, *Spartium junceum* och *Scrofularia bicolor*, hvilka äro de förste dikotyledona vexter, som der framkomma. Äfven böra nämnas de så kallade mofetter, som intaga vissa rum på den gamla lavan; dessa äro i hög grad ofruktbara och kunna ej arbetas, emedan redan vid grafning till obetydligt djup utströmmar sådan mängd af kolsyradt gas att man måste afstå från arbetet. Endast vidjebuskar trifvas på dessa. *Alnus cordifolia*, *Cercis siliquastrum*, *Cytisus Laburnum*, *Colutea arborescens*, *Spartium scoparium*, *Genista candicans*, *Salix Capræa* äro de trädartade vexter, som utmärka denna region, i hvilken *Olea europæa*, *Quercus Ilex*, *Pinus Pinea* odlas. — 4. *Första skogsregionen* från 150 till 400 toiser ö. h. nästan alldeles öfvertäckt af högstammiga träd, såsom *Quercus Robur*, *Cerris*, *Acer pseudoplatanus*, *Castanea vesca*, *Pyrus communis*, *Malus*, *Cydonia*, *Sorbus domestica*, *aucuparia*; hvaribland några buskar t. ex. *Cistus salviæfolius*, *incanus*, *Mespilus domestica*, *Pyracantha*, *Cratægus torminalis*, *Rhus cotinus*, samt på glesare ställen några örter förekomma. — 5. *Andra skogsregionen* från 400 till 600 toiser ö. h. utmärker sig förnämligast genom Boken (*Fagus silvatica*), hvarjemte förekomma *Frax-*

inus excelsior, Taxus baccata, Pinus Laricio, silvestris, brutia, Abies pectinata, Mespilus chamæ-mespilus, Cratægus aria, Amelanchier, Vaccinium myrtillus, Daphne mezereum och en talrik mängd örter, hvaribland flera äfven tillhöra nordliga Europa. 6. *Bergiga regionen* ("r. montagnosa") från 600 till 800 toiser ö. h. utmärker sig genom sina herrliga ängar, men har få träd såsom *Pinus Mughus, Juniperus sabina,* hvaremot så mycket flera örter. Insekter äro mycket sälsynta och nästan inga andra än de som upstiga från de lägre regionerna. — 7. *Första fjällregionen* från 800 till 900 toiser ö. h. utan träd och djur; såsom utmärkande vexter anföras: *Viola montana, Linum campanulatum, Bunium petræum, Soldanella alpina, Valeriana Saliunca, Galium saxatile, Sison flexuosus.* — 8. *Andra fjällregionen* till 1000 toiser ö. h. med *Salix retusa, Dryas octopetala, Arbutus uva ursi* och *Rhamnus pusilla,* samt en mängd fjällvexter. — 9. *Tredje Fjällregionen* till 1150 toiser ö. h. med dvärgagtiga fjällvexter, såsom *Saxifragæ, Gentiana nivalis, Gnaphalium nivale, Papaver alpinum, Draba aizoides,* o. s. v: *Antilope rupicapra* enda fyrfota djur; *Hirundo Apus och riparia* samt arter af slägtet *Falco* nästan de enda fåglar, och bland insekter knapt någon annan än *Papilio Urticæ.* — 10. *Isregionen.* Till denna höjer sig allenast några få toppar bland Abruzzerna, och såsom för den egna vexter anföras: *Cetraria islandica, Draba cuspidata, Artemisia mutellina, Lepidium alpinum, Cerastium glaciale, Ranunculus brevifolius, Anthemis Barrelieri, Gnaphalium dioicum, Papaver aurantiacum.*

Den sydliga trakten af landet företer någon olikhet i fråga om dessa regioner, men hvilken kan förklaras genom de isoterma liniernas böjning. (Fortsättes).

III. Hvarjehanda.

1. Under nu snart tilländalöpande sommar hafva, så vidt det kommit till Utg. kunskap, följande Botanister egnat

sina forskningar åt särskilda delar af Skandinavien: Prof. *Blytt* reser i Nordlanden och en del af Vest-Finmarken, hvarvid höjdmätningar till bestämmande af vexternas gränsor äfven anställas. Härtill har han af Norska regeringen erhållit ett anslag af 300, eller, i händelse en assistent medtages, 450 Norska Speciedaler. — Studeranden *Nicolai Lund* i Jarlsbergs och Laurvigs Amt samt på öarne i södra delen af Kristiania-fjorden enligt af Prof. Blytt lemnad instruktion; Norska regeringen har härtill lemnat 40 N. Spd. (100 R:dr B.ko). — Med. Fil. Kand. *J. Ångström* i Jemtland och fjelltrakten söder om Trondhjem, hvartill Vetenskaps Societeten i Upsala lemnadt ett understöd af 200 R:dr B:ko. — Bot. Doc. *M. W. v. Düben* i Bohuslän, hvartill honom tilldelats det Kniggeska stipendiet 166: 32 B:ko fördeladt på 2 år. — Bot. Doc. *J. E. Areschoug* i skärgården utanför Göteborg och i Bohuslän, hvarest han en längre tid haft sällskap af den utmärkte Algologen Kapten *v. Suhr* från Slesvig. — Prof. *J. W. Zetterstedt* på Gottland, hvarifrån han redan återkommit medförande ganska goda saker. — Kand. *Afzelius* likaledes på Gottland. — Prof. *E. Fries* i Upland. — Bot. Doc. *J. P. Arrhenius* i inre höglandet af östra Småland, detta vidsträckta landskaps intressantaste och minst undersökta del.

2. Från Bot. Doc. vid Köpenhamns Universitet *F. Liebmann*, som är stadd på resa i Mexiko, har underrättelse ankommit, att han anlände till Veracruz den 7 Febr., hvarefter han i slutet af samma månad i sällskap med Ryske Baron *Karwinski* och en Gartner begaf sig till det inre af landet, hvars anarkiska tillstånd och de oerhördt höga priserna på alla förnödenheter likväl lade stora hinder i vägen, men de resande ämnade hufvudsakligen vistas i Indianernas distrikt, emedan man mest kunde lita på dessas ärlighet. Här hade de redan gjort betydliga samlingar och Liebmann hade mot hemmet afsändt en packlåda med omkring 3000 exemplar af torra vexter, och tre med lefvande,

hvaribland lära vara flera nya och deraf en Cycadé isynnerhet utmärkt. Efter framkomsten af dessa längtar man naturligtvis i hög grad, och det så mycket mera som det på beskaffenheten af denna remiss lärer bero, om han skall få bibehålla den honom nu medföljande Gartner.

3. Enligt Riksens Ständers beslut kommer ett normal-landtbruks-institut att inrättas på Ultuna Kongsgård nära Upsala. För att organisera detsamma och till dess Direktörer har Konungen utnämnt såsom Ordförande den för landthushållningen utmärkt verksamme Landshöfdingen Baron *Kræmer* och såsom Ledamöter Prof. *Fries*, Brukspatron *Tham*, Baron *Düben*. — Äfven vårt skånska landtbruksinstitut på Orup har erhållit ett årligt anslag af 1000 R:dr B:ko. Landtbruksinstitutet på Degeberg i Vestergötland fortfar i sin verksamhet, och i flera landsorter sysslosätter man sig med organiserandet af dylika. Utom den direkta nyttan, som häraf måste tillfalla landet, skola dessa inrättningar otvifvelaktigt i sin mån bidraga till allmännare inseende af Naturhistoriens vigt och intresse för detsamma.

4. Vid Skandinaviska Naturforskarnes sammanträden har fråga (måhända den vigtigaste af alla) väckts om utgifvande af gemensamma naturhistoriska och medicinska jurnaler för skandinaviska folken, då inga sådana i någotdera riket enskildt utan förlust gerna kunna utgifvas. För att reglera detta valdes i Köpenhamn en Kommité af vetenskapsmän från alla de tre nordiska rikena (se Bot. Not. 1840 p. 187), och allmänheten väntar med otålighet att erhålla del af resultaterna af deras åtgärder; mången befarar dock att dessa resultater tyvärr komma att bli lika med de vanliga följderna af kommitéer — nemligen inga. — Särskildt skulle ett verkligt positivt resultat intressera utgifvaren, som nu på tredje året med icke obetydlig förlust utgifvit denna tidskrift, endast af öfvertygelse om oumbärligheten af sådana språkrör mellan både vetenskapsmän och dilettanter, hvarigenom mycken be-

svårlig och tidsödande brefvexling äfven i betydlig grad göres öfverflödig.

5. Ehuru många Botanister än besökt Gottland och ehuru man kan tycka att denna ö skulle kunna vara med tillräcklig noggrannhet undersökt, erbjuder den likväl åt snart sagdt hvarje der resande naturforskare något fynd, som undgått dess föregångare. Sålunda fann Herr *J. Nyman*, som under förra årets sommar i botaniskt hänseende undersökte denna ö, åtskilliga rekryter för dess flora t. ex. *Sagina stricta* Fr. Intressant var äfven återfinnandet af den af alla efter *Rosén* förgäfves sökta *Arenaria gothica;* (efter upgift af Med. Phil. Cand. *Andersson* till Prof. Fries skall denna äfven finnas på Vermländska stranden af Venern). Högst intressant var äfven den anvisning, som Herr *Nyman* erhöll på en verkligen vild *Iris*, som vexer i Vänge Myr och skall hafva *blå blommor;* några blommor fann dock icke H:r Nyman, men väl blad, och att döma efter dem synes arten höra till afdelningar *barbatæ* (och i så fall sannolikast *Iris bohemica).* — Prof. *Zetterstedt,* som under innevarande års sommar bereste ön, fann utom andra utmärktare vexter, äfven en art af *Orobanche,* som vexte på *Thymus. Serpyllum* och *Medicago lupulina* på Hoburg; den synes vara *O. epithymum* DC. — Men ingendera af dessa forskare kunde återfinna någon *Lactuca* eller *Inula ensifolia.* — H:r Nyman har till Kongl. Vetenskaps-Akademien och för att i dess handlingar införas aflemnat en systematisk efter naturliga familjerna ordnad förteckning öfver Gottlands vexter.

IV. *Beriktigande.*

Herr *S. J. Lindgren* har till den i N:r 6 införda och icke direkte från honom erhållna notis om Kinnekulles vegetation lemnat följande beriktigande och tillägg:

"*Betula alba* förekommer isynnerhet allmän på Kinnekulles nordvestra sida; men på sjelfva högkullen, d. v. s. den delen af berget der underlagret är trapp, finnes den knappast. Af *B. glutinosa* finnas spridda träd, t. ex. i Hellekis Mo, och afarten *pubescens* har jag ännu funnit endast vid Venern. Innevarande sommar har jag äfven funnit *Potentilla verna;* den vexer, utom andra ställen, äfven i Hellekis djurgård. — *Fedia dentata* har jag endast anmärkt på Kinnekulle, icke vid Degeberg. På förstnämnda ställe är den deremot spridd öfverallt och på vissa ställen högst ymnig".

Lilium bulbiferum är äfven funnen på Billingen nära Warnhem.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 9. Lund September 1841.

I. Original-Afhandling.

C. G. Rafns förtjenster om Skandinaviens Flora.

(Ett bidrag till Literatur-historien).

(Insändt).

Knappast gifves någon heligare pligt, någon ädlare afsigt för vetenskapsmannen än i minnet återkalla förtjente mäns namn, helst när deras bemödanden af samtid blifvit misskände och af efterföljare förgätne. Orsaken härtill bör likväl icke sökas, hvarken i någon afsigt hos de sednare, eller i något "*pascitur in vivis*" etc. hos de förre. Vanligare deruti att sådana män stå framom sin tid och att denna, medvetande af sin egen oförmåga att komma till egen sjelfständig öfvertygelse, misstror denna äfven hos andra. Utan fast tro på det sannas evighet, drifves den derför, likt röet för hvarje vindkast, till antagande af hvarje för dagen herrskande mening, hvarje anspråksfullt yttrande i den nyaste skrift, som den förser sig uti — och om den än öfverensstämmer med äldre auktoritet, så igenkänner den icke källan om framställningens form eller sakens namn afviker.

C. G. Rafn, nu mera väl af de flesta förgäten, framstår likväl vid slutet af adertonde århundradet på Skandinavinska literaturens himmel som en stjerna af första storleken. Under denna för nordens flora okritiska period sysselsatte sig Skandinaviens utmärktare Botanister nästan uteslutande med bestämmande af exotiska vexter i torrkade herbarier. *Rafn* var mångsidig; han var den förste som fullständigt framstäl-

de *Vext-fysiologien i äkta fosterländsk*) Nordisk, Linnéansk anda.* Väl är denna genre sedan vida öfverträffad i systemets glans och observationernes subtilitet, men icke i användbarhet och vigt för det praktiska lifvet. Man besinne dock att' det var svårare då att skrifva en sådan som Rafns, än med sedermera hopade materialier skrifva en vida bättre. Morfologiens idé var ännu icke af Göthe förklarad, och ehuru vigtig för vextsystemet är den för praktiska lifvet af mindre betydelse. — För den använda Botanikens behandling är Rafn äfven ett mönster, som i Skandinavien sedermera endast blifvit öfverträffadt af *Retzius.* Både före och efter dessa män har den blifvit behandlad nog lösligen som en samling af spridda traditioner, vanligen upsnappade ur folklifvet eller genom compilation, utan all egen pröfning, och dessutom så abrupt framstäld att ingen *användbarhet* deraf är att hoppas.

För Rafn är Ekonomien icke blott en förvärfningslära af rikdom och njutning; han fattar dess djupare betydelse såsom menskliighetens skyddande vård öfver den organiska naturen, och från denna synpunkt bör fattas dess förklaring att ekonomien *bör blifva* "den ädlaste och mest förädlande af alla vetenskaper."

Man har anmärkt, att utmärkta Fysiologer sällan äro utmärkta systematiske Botanister och tvertom, men *Rafn* gör äfven härifrån ett lysande undantag. Det är väl icke observationernes mängd, som utmärka honom, men deras sjelfständighet, noggranhet, pålitlighet. De äro sammanskrifne ur naturen, icke ur andra böcker — och som de från dessa afvika, hafva de, utan vidare granskning, blifvit öfversedde. Då man ofta af de lånta beskrifningarne ej får sluta, hvilken vextart på de angifna vextställen förekommer, är förhållandet

*) Att vi här betrakta Skandinavien som ett stort gemensamt fosterland för de trenne Nordiske folken sker icke af politisk beräkning, utan i nationelt intresse, liksom både Preussare, Saxare och Beyrare med stolthet ära ett gemensamt Tyskt fosterland.

icke så hos Rafn. *Han är den förste Skandinaviske Botanist, som efter Linné kritiskt behandlade nordiska vexterna.* — Bland arter, som sedermera blifvit delade i flera, kan man med temlig visshet se hvilken som han haft under ögonen; dess *Callitriche verna* är *C. stagnalis* Rec., som ock bör förblifva den Linneanska; men utom den nämner han äfven *C. intermedia* (C. vernalis Rec.) den enda som i vår tanka efter frukten kan skiljas från den förra, såsom förtjenande ytterligare undersökning. Dess *Ruppia* än *Kochs R. maritima*, ej *rostellata*. I dess *Zannichellia* tycker man sig igenkänna *Z. polycarpa* af de 4—8 uprätta på ryggen tandade frukterne, med tillbakaböjdt stift. I dess *Veronica agrestis* igenkännes lätt *V. polita*. *Circæa intermedia, Utricularia intermedia, Lolium arvense* o. s. v. voro honom icke undfallne, fast icke nog klara. Den väl af *Rafn* sjelf på Bornholm funna *Ophrys spiralis* (Spiranthes autumnalis) får här ett vexställe, som för denna förtjenar stor uppmärksamhet, helst denna föga kända ö genom många egna vexter, t. ex. *Melilotus ornithopodioides, Mentha rotundifolia, Medicago minima, Oxalis corniculata,* o. s. v. derigenom synes höja sig till samma märkvärdighet för vextgeografien som de öfrige större Östersjö-öarne. Den af författaren i nordens flora först införda *Serapias microphylla* är *S. media* eller *atrorubens*. — *Salices* äro upfattade efter tidens art, dock hafva de Författaren anfört varit honom klarare än vanligt. För den i Norden sällsynta formen af *S. fragilis,* som Hoffman kallade *S. decipiens* har han tvenne vextställen på Seland. Dess. *S. cinerea* är *S. aurita;* den förra uptages under namn af *S. acuminata* Hoffman. — Under *Carices* finnas flera för sin tid goda kritiske anmärkningar; om *Carex Oederi* Retz. anmärkes, att den af Retzius är bestämd efter Oeders figur, som hörer till *Carex flava* var., och att *således Retzius sjelf orätt reducerat sin C. Oederi till C. pilulifera.* Öfver detta slägte hos författaren vore mycket att tillägga om utrymmet tillät, men intet "rätsel" förekommer som icke lätt kan lösas. — Slägtet *Agrostis* är kanske det minst lyckligt framstälda, men misstagen tillhöra dock icke författaren; han är här endast referent af upgif-

ter som han sjelf ej haft tillfälle pröfva. Om sednare författare hafva dess arter bättre, är det *Schraders* förtjenst. Rafns *Agrostis capillaris* och *minima* höra till *A. vulgaris*, dess *A. silvatica* och *alba* till *stolonifera; rubra* och *flava* till *A. canina*. Deremot finnas bland dess *Poae* endast verkliga arter; *P. angustifolia* är *P. serotina*. — *Potamogetonerne* äro vida bättre än hos sednare författare; *Pot. compressum* ("Stengelen er starkt fladtrykt, af lige Brede med de budte Blade") och *P. gramineum* äro här ännu de Linnéanske, först sednare återstälde, arterne; men *P. marinus* är *P. pectinatus submarinus*, och *P. setaceus* den äkta *P. marinus*. (Man har nyligen väckt tvifvel om Linné, vid bestämmandet af denna art, ej haft *P. Zosteraceus* under ögonen; Linnés beskrifning, citerade figur och enda bestämda vexeställe, der *P. marinus* än i dag samlas, men *P. Zosteraceus* hvarken funnits eller kan finnas, afvika himmelsvidt från den sistnämnde). *Rafns P. fluitans* är ock den äkta, ej *P. rufescens*, som före Dr. *Hartmans* bestämning i Norden allmänt gick under detta namn. Ingen dubiös mer än *P. serratum*, hvaruti vi, oaktadt den bibehållna Linnéanska diagnosen tro oss igenkänna *P. curvifolius* eller *nitens*.

Men det är egentligen först i andra bandet, fyra år sednare utgifvet, som Författarens kritiska talent blifvit utbildad, sedan han vunnit mera sjelfförtroende. Sjelfförtroende till egen observations-förmåga är första vilkoret för en god författare; men sjelfförtroende till egna hugskott göra icke tillfyllest. *Rafns* var af förra slaget. Hvad författaren i nämnde del först klart utredt öfver *Myosotis, Erythraea, Gentiana* o. s. v. har sedan blifvit det allmänt antagna, fast de båda sednare slägtenas arter nu gå under andra namn och Rafns åtgärder således misskännas. Dess *Centaurium vulgare* är nemligen *E. litoralis*, dess *C. Erythraea* = *E. Centaurium*; dess *C. inapertum* = *E. pulchella*. — Dess *Gentiana pratensis* är *G. germanica*, dess *G. lancifolia* är *G. Amarella*. — För att blott sluta af beskrifningen skulle man tro sig igenkänna *Pul-*

monaria sacharata i den bredbladigare fläckiga *Pulmonaria angustifolia.* I denna del finnes en skatt af för sin tid nya observationer, som efter de befunnits alla riktige nu äro allmänt antagne, hvarföre källan glömd, som endast citeras för hvad man, fast orätt då det framställes i sant ljus, förmodar vara misstag. För *Atriplex* är och förblir författaren klassisk och hvarje afvikelse från honom angående våra Nordiske arter har varit ett tillbakaskridande; ty att författaren äfven uptagit en del sig obekanta arter på andras auktoritet sammanhänger med den samvetsgranhet att intet förkasta utan egen pröfning. Äfven öfver slägtet *Juncus* har författaren mycken förtjenst. Dess nya *J. reflexus* är *J. obtusiflorus* Ehrh., som då var föga känd. Den först i sednare åren skilde *Juncus nigritellus* beskrifves under namn af *J. supinus;* nyares *J. supinus* under namn af *J, subverticillatus;* bådas artskillnad yrkas af Rafn. — Särdeles utmärkt för sin tid är behandlingen af slägtet *Rumex;* Rafn är en af de få författare från denna tid, som man förstår, hvad han verkligen haft (eller icke haft) under ögonen. Huru *R. aquaticus* och *R. Hydrolapathum* af Linné kunde förenas under diagnos af "valvulis nudis" förklarar Rafn deraf, "att alle Skreppe-arterne, i det de begynde at blomstre, endnu ikke vise Spor til Korn." Som hos alla äldre noggrannare författare beskrifves *R. cristatus* under Linnéanska namnet *R. acutus.* Under *Rumex maritimus* ser man att den då icke ännu kända *R. palustris* icke undgått honom. Lika utmärkt är dess behandling af *Epilobia;* dess *E. tetragonum* är den äkta, som vi efter dess bestämdt skilda biologiska förhållanden omöjligen kunna förena med *E. virgatum.* Af slägtet *Polygonum* lemnade Rafn bland Skandinaviske Botanister den första kritiska framställning, hvilken derefter antogs i Retzii Suppl. och sedan af alla sednare Skandinaviske författare blifvit följd. — *Stellaria crassifolia* framställdes af Rafn först jemte flera andra som Nordisk; grunden hvarföre författaren uptog den som ny art var, att *Stellaria crassifolia* beskrifves efter torrkade exemplar med fyrkantiga

stjelkar, då deremot Rafn som beskref den lefvande vexten, fann dem runda.

Rafn var den förste nyare kritiske författaren som föll i insändarens hand. Från sina första botaniske studier vande han sig att med barnslig pietet sluta sig till dess åsigter. Rafns skrifter innebära förklaringen till mycket i dess egna äldre skrifter. Ännu bibehåller han den gamla kärleken för den okände Lärarens minne, men då ett yngre slägte ofta förgäter dem, efter hvars utsäde de tillegna sig skörden, har han ansett en framställning af *Rafns* förtjenster vara ett ord i sinom tid.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Utur Flora oder Botanische Zeitung 1841:

(Forts. fr. N:r 8).

4. Öfver *Conferva Orthotrichi*-Dillw., af Karl Müller, Farmaceut i Javer. (Flora 1841 N:r 11 –12).

Med detta namn, hvartill såsom synonymer höra *Conf. muscicola* Sm. och *Protonema Orthotrichi* Ag., har man betecknat bildningar eller utvexter, hvilka förekomma på bladen af åtskilliga arter af *Orthotrichum*, såsom *O. Lyellii, obtusifolium, gymnostomum, phyllanthum*. *Bridel* och andra anse dem för glandler, *Bruch* och *Schimper* såsom sekundära rottrådar. Med anledning af dessa motsatta åsigter, har förf. till nu ifrågavarande afhandling underkastat dem ny undersökning, hvars resultater han framställt och hvarur Ref. vill meddela följande:

Nämnde utvexter bestå af cylindriska rör, hvilka i det inre äro afdelade i rum; rörformen äro olika, i det de än äro jemntjocka, än klubbformiga; de äro än enkla än greniga; än förekomma de spridda, än regelmässigt samlade i spetsen på bladen, såsom hos *O. phyllanthum*. De utveckla sig omedelbart ur en cellul, hvilken upsväller till en kula och höjer sig öfver bladkanten, hvarefter den snart förlänges,

blir cylindrisk och bildar rum. Denna utvecklings-historia visar att dessa bildningar icke äro sjelfständiga eller något för sig beståndande, hvarigenom äfven deras åsigt, som föra dem till algerna, förfaller såsom falsk. Att de icke med *Bridel* kunna betraktas som glandler, anser Förf. följa deraf, att han trott sig på samma blad, der dessa förekomma, hafva upptäckt verkliga glandler, som äro alldeles olika beskaffade. Äfven den åsigt, hvilken *Bruch* och *Schimper* framställt, anser författaren oriktig dels på grund af det sätt, hvarpå de utvecklas, dels ock för de orsaker, som föranleda utvecklingen. Det återstår således endast att betrakta dem såsom en produkt af en sjuklig inverkan på vextens organism, hvilken förf. anser vara föranledd af ett sådant öfverskott af safter i de upsvällande cellulerna att utdunstningen förhindrats. Bland de öfriga vext-exanthemerna finner förf. det nu ifrågavarande hafva mesta öfverensstämmelse med *Phragmidium*, ehuru det såsom utgörande en egen och ny modifikation bland dessa, förtjenar att utmärkas med eget namn, hvartill han föreslår *Phragmidiolum*, som karakteriseras sålunda:

Exanthemata tubulosa, repetite loculata, brunnea, *nuda et solitaria ex massa cellulosa exeuntia, exstipitata.*

Häraf upställas 2 arter:

1. *Phr. ramosum:* exanthematibus polymorpho-ramosis l. simplicibus *sparsis.* — Hab. in foliis Orthotr. Lyellii, gymnostomi et obtusifolii.
2. *Phr. apicale:* exanthematibus simplicibus in foliorum apicibus *stellato-confertis.* — Hab. in fol. Orth. phyllanthi.

Författaren framställer derefter, med närmast afseende på nu beskrifna bildningar, några allmänna reflexioner öfver vext-exanthemer, hvilka Ref. anser sig i något utförligare utdrag böra meddela.

Vext-exanthemernas typogenesis. Bildningen af Matrix: med afseende härpå antager *Unger* i sitt arbete "Exanthemen der Pflanzen" att exanthemets basis är en koagulation

af saftmassan i intercellulargångarne, frambragt genom stockning af de secernerande funktionerna, andningen och utdunstningen; en egen organisk lifsprocess, som han kallar generatio æqvivoca, framkallar det blifvande exanthemet. — Förf. anmärker härvid, att de lagar, hvarefter dessa bildningar ske, derigenom icke äro framstälda, äfvensom att bildningsprocessen kan kallas en "generatio æquivoca," icke i den mening att något för sig sjelfständigt helt upkommer, utan i den att något undergår en förvandling; hvarföre han anser uttrycket "pseudomorfos" vida mera passande. Utgående från *Phragmidiolum* upställer han såsom lag för typogenesis (formbildningen), af sådana exanthemer följande: Cellulen är exanthemets matrix, hvarur det utbildar sig genom blott förlängning. Orsaken till denna förvandling bör sökas i en stockning af de secernerande funktionerna. Safternas elementer förbinda sig med cellulinnehållets till en egen kropp, om hvilken det ännu är osäkert till hvilken modifikation af C 12 + OH den hör. — Det fanerogama exanthemet visar sig som en blåsa (pustula), ej så det kryptogamiska, som höjer sig omedelbart ur cellulen; detta förklaras genom saknaden af epidermis hos mossorna och genom cellulernas enkla lager. Det nya exanthemet hos *Phr. apicale* är ofärgadt, fullt hyalint och öfverensstämmer till färgmetamorfosen fullkomligt med fanerogamernas exanthemer. *Phr. ramosum* deremot antar genast efter framträdandet ur den gröna cellulen en ljust gulgrön färg, som mycket snart öfvergår i brun. Detta förklaras lätt derigenom, att *Ph. ramosum* omedelbart utvecklas under liktidig inverkan af syre och ljus, som medför den nya förbindningen af kole med vatten; men *Ph. apicale* utvecklas i det innersta af bladspetsen fullkomligt afskiljdt från atmosferiska luften; och då detta jemte bladen framsticker färgas äfven detta snart. — Bildandet af rummen visar sig på följande sätt: då cellullen utvidgat sig till en kula och antagit den bruna färgen tränger sig en af klorofyll-kulorna eller cellulsaftblåsorna till spetsen af kulan, andra dittränga åter en; kulan

utvidgas än mera, blir cylindrisk, småkulorna utvidgas äfven och den ena tränger den andra in i cylindern, och som de trycka hvarandra der de vidröras, antar hvardera form af en liten cylinder, hvarvid den öfversta och understa bli hemisferiska emedan trycket på dem sker allenast på ett håll. — Exanthemernes form: *Uredo* och *Uromyces* ha inga, *Puccinia* 2, *Phragmidium* flera rum, hvilket kan så förklaras, att hos de 2 första har ingen klorofyllkula utvecklat sig till rum och sjelfva exanthem-bildningen är fulländad med cellulens förvandling; hos *Puccinia* ha 2, hos *Phragmidium* flera småkulor utvecklat sig. Den allmänna lagen kan man lätt finna i mängden af öfverflödig näringssaft, som står i noggranna proportioner till de utvecklade klorofyllkulorna, så att hos *Uredo* fanns icke nog deraf för att upsvälla till en kula, hos *Puccinia* fanns förråd till 2, hos *Phragmidium* till flera. Följaktligen äro alla exanthemformerna identiska, så att de kunna anses såsom blotta modifikationer af en och samma basis. Detta bevises deraf, att bildningen af ett *Phragmidium* alltid föregås af en *Uredo*-bidning, hvilken återigen sjelf lätt derigenom kan förklaras. — Stjelkbidningen: Af stjelken, som är egen för *Uromyces, Puccinia* och *Phragmidium*, fins hos *Phragmidiolum* blott en antydning i det att nedersta rummet eller små-kulan ofta är betydligt förlängd, ehuru brun och icke som hos fanerogam-exanthemerna, hyalin. Stjelkbildningen kan förklaras så, att stjelken utgör den understa delen af cellulen, som af brist på upsvälda klorofyll-kulor afsmalnat och sammandragit sig. Dess frånvaro beror derpå, att näringssaften är i så ringa mängd tillstädes att cellulen derigenom ej kan förlängas.

Vext-exanthemernas epigenesis. Phragmidiolum ramosum är af längre varaktighet än *Phr. apicale*, hvilket affaller snart efter det bladen äro fullt utvecklade och efterlemnar ett ärr, som likväl äfven snart försvinner, hvarefter bladspetsen utgöres af en otydlig, brun cellulmassa, som är nästan lika tjock med det öfriga cellulnätet. Exanthembildningens inverkan in-

skränker sig merändels blott till de enskilda cellulerna, likväl är äfven nervens angränsande celluler stundom brunfärgade hos *Orthotr. phyllanthum,* hvars bladnerv också i det hänseendet synes afficierad, att den så mycket upsväller att den uptager hela den öfra bladspetsen. — En annan omständighet bör äfven tagas i betraktande, att nemligen de *Orthotricha,* på hvilka dessa exanthemer äro mest vanliga, så sällan fruktificera; så t. ex. *O. Lyellii;* och på *O. phyllanthum* har man ännu icke uptäckt någon frukt. — Fanerogam-exanthemernas epigenesis är underkastad så mångfaldiga modifikationer, att den förtjenade att göras till föremål för en egen noggrann undersökning.

I N:o 21 af Flora har *J. A. W. Miquel* från Rotterdam erinrat, att han i en redan för några år sedan till Leopoldinska Akademien insänd men ännu likväl ej publicerad afhandling, framstält dessa exanthem-bildningar hos *Orthotricha* som ett nytt svampgenus under namn af *Bryomyces,* hvaraf han äfven annorstädes beskrifvit två arter nemligen *Br. elegans* och *B. Montagneanus* (denna sednare på en art af *Calymperes* från Guiana beskrifven af *Montagne* i Annal. d. Sc. Nat. T. 2. p. 195), och föreslår han namnet *Br. Mulleri* för *Phragm. ramosum* Müll., sättandes dock i fråga huruvida denna bör höra till samma slägte, som de enkla arterna. (Forts.)

III. Literatur.

1. *Icones Floræ Danicæ. Fasciculus 39. Havniæ 1840. Tab. 2281—2340. Fol.*

Närvarande häfte af det gamla klassiska verket *Flora Danica* är i alla hänseenden intressant, ehvad man ser på de deri aftecknade vexternas sälsynthet eller på sjelfva elegansen och troheten i utförandet och färgläggningen. Häri förekomma åtskilliga förut obeskrifna vexter, bland hvilka

man har att tacka den outtröttlige *J. Vahls* ihärdiga forskningar på Grönland för de flesta. På dessa arter skola äfven diagnoserna anföras i nu följande förteckning på de i detta häfte afbildade fullkomligare vexter: Tab. 2281. *Schoenus nigricans* L. — 82. *Scabiosa canescens* Kit. — 83 *Myosotis cæspitosa* Schultz — 84. *M. hispida* Schlect. — 85. *M. stricta* Link. (äfvensom en gren af *M. versicolor*). — 86. *Parnassia Kotzebuei* Schlect. et Cham. (från Igalico på Grönland: Vahl). — 87 *Juncus inundatus* Drejer (culmo nudo filifomi strictiusculo lævissimo, vaginis aphyllis, panicula laterali decomposita elongata, foliis perigonialibus acutis capsulam oblongo-obovatam superantibus, stylo manifesto); vexer bland flygsand vid Nors i Thye i Jutland; (jemför Bot. Not. 1840 p. 164). — 88 *Rumex helolapathum* Drejer (valvulis basi truncata ovatis integerrimis omnibus nudis, pedicellis æqualibus, foliis radicalibus planis triangulari-oblongis obtusis basi cordatis, lobis dilatatis obtusissimis divaricatis, petiolis basi planis versus costas elevatas laminarum emarginatis. — Differt a *R. aquatico* (Hippolapatho Fr.) valvularum foliorumque forma, pedicellis non geniculatis, petiolis non canaliculatis et panicula conferta obtuse lobata); vexer nära Vildemosen i Vensyssel i Jutland. — 89. *Arenaria cæspitosa* J. Vahl (densissime cæspitosa caulibus brevibus erectiusculis, foliis subulatis mucronatis exstipulatis, pedicellis erectis brevibus unifloris subglabris, petalis sepala obtusiuscula parum superantibus. — Valde affinis *Sperg. saginoidi* Sw., a qua tamen diversa est caulibus erectis approximatis et imprimis quod in *Sp. sagin.* semper calyces petalis longiores sunt — här står genom uppenbart tryckfel "breviores") — på Grönland mellan 64°—72° 48′ omkring 60 fot öfver hafvet funnen af *Vahl.* — Denna art, som nödvändigt måste höra till samma slägte, som *Spergula saginoides*, är efter all sannolikhet densamma som Utg. 1837 fann på Dovrefjell och i Physiogr. Sälskapets Tidskrift 1:a Bandet p. 328 beskrifvit under namn af *Spergula nivalis;* af densamma fann han under resan 1839 på lägre ställen vid Drivelven

midtför Vårstien på Dovrefjeld en laxare mera utbredd och långsträckt form, som hade något tycke af *Spergula stricta* Fr., och hvilken påtagligen hade vextstället (bland stenar och grus — ej som den andra formen på tättpackad hård lerjord bland *Salix polaris*) att tacka för sitt förändrade utseende. — 90 *Stellaria Edwarsii* Br. från Grönland mellan 60°—72° 48′; äfven på Spetsbergen till 80°, funnen af *Vahl* och *Keilhau*. — 61 *Potentilla emarginata* Pursh, funnen af *Vahl* på Grönland mellan 67°—72° 48′ i en höjd af 600–2000 f. ö. h.; på Spetsbergen hafva *Vahl* och *Keilhau* samlat den 300 fot ö. h. — 92. *Ranunculus lapponicus* L. från Grönland. — 93. *R. Cymbalariæ* Pursh. från Grönland. — 94. *Draba arctica* J. Vahl. (pube stellata incana vestita, caulibus subsimplicibus 2—4 — phyllis, foliis caulinis sessilibus oblongo-ovatis dentatis acutis, radicalibus spathulato — lanceolatis acutiusculis, dente uno alterove instructis basi ciliatis, siliculis oblongis utrinque acutis pedicellum subæquantibus l. brevioribus, valvis convexis, stylo breviusculo, stigmate capitellato subbilobo) — samlad af *Vahl* i Umanak på Grönland och vid Belsund på Spetsbergen. — 95. *Platypetalum purpuarscens* Br. — från Grönland. — 96. *Turritis mollis* Hook. — äfvenledes från Grönland. — 97. *Sisymbrium humifusum* J. Vahl (caulibus prostratis glabris, fol. radical. oblongo-spathulatis in petiolum attenuatis glabris l. pilis simplicibus ciliatis obtusiusculis serratis, caulinis lineari-oblongis integris glabris sessilibus, petalis calyce subduplo longioribus, siliquis linearibus subcompressis pedunculo erecto patulo ebracteato triplo longioribus, stigmate subsessili truncato subemarginato. Affinis *Arab. petrææ*, a qua præcipue differt cotyledonibus incumbentibus. Semina *Ar. petrææ*, quam diversis locis legit Vahlius, semper cotyledones accumbentes protulerunt). Vestra Grönland mellan 60°—70°. — 98. *Taraxacum phymatocarpum* J. Vahl (glaberrimum, foliis lineari-lanceolatis subintegerrimis l. dentato-runcinatis scapo subæqualibus, pericliniis foliosis ecorniculatis, interioribus ovatis acutis adpressis, acheniis secundum costulas tuberculato-re-

ticulatis rostro sublongioribus) — Vid Mornak i Umanak på Grönland omkring 150 f. ö. h. — 99. *Erigeron eriocephalus* J. Vahl (caulibus basi subcæspitosis simplicibus villosis, foliis integerrimis, radicalibus oblongo-subspathulatis in petiolum attenuatis glabriusculis ciliatis, superioribus linearibus acutis villosis, calathio solitario, periclinii squamis linearibus acutis squarrosis densissime lanatis disco longioribus radium subæquantibus. — Similis *Erig. unifloro* differt capitulis et squamis). I Umanak på Grönland 200 f. ö. h. sälsynt. — 2300 *Carex Böninghauseniana* Weihe. — 1. *Alnus incana* Wild. — 2. *A. glutinosa* Willd. — 3. *Pteris Aquilina* L. — 4—10 Mossor (14 arter). — 11. *Chara baltica* Aspegren. — 12—18 Alger (16 arter, hvaraf texten saknas till 2, nemligen Tab. 2317 fig. 2 och Tab. 2318 fig. 4). Bland dessa förekomma flera af *Liebman* först i Kröyers Naturhistorisk Tidskrivt 2 Band framstälda arter. — 19—29 Lafvar (18 arter — troget afbildade, utom hvad *Parmelia obscura* angår). — 29—40 Svampar (30 arter — dessa utgöra liksom i förra fascikeln den svagaste och minst tillfredsställande delen; de synas till största delen vara graverade efter Schumachers efterlemnade teckningar).

2. *Genera Plantarum secundum ordines naturales disposita, auctore Stephano Endlicher. Vindobonæ, Beck, 1836—1840. LX et 1483 pag. Lex. 8:o.*

Det måste fägna enhvar Botanikens dyrkare att genom detta, af tidens fordringar så högt påkallade, nu fulländade arbete ega en så nödvändig hjelpreda vid studium af denna vetenskap. Detta arbete är icke allenast det fullständigaste i sitt slag, utan äfven, såsom oss synes, med utmärkt omsorg och med rådfrågande af snart sagdt alla literära hjelpkällor och egen forskning utarbetadt. Det är icke Ref. afsigt att ingå i någon detaljerad granskning af detsamma; dertill ega vi här i norden icke tillräckliga hvarken böcker eller samlingar; icke heller anser han det behöfva någon slags

annan rekommendation, än sitt eget värde och nödvändighet för en hvar, som vill allvarligt studera botanik. Ref. anser af dessa skäl alldeles tillräckligt att blott kortligen angifva innehållet och planen i detta arbete, som, då det började utgifvas, dedicerades till Anton L. Jussieu, men efter dennes död tillegnades Adrian Jussieu.

Efter ett kort förord följer "*conspectus diagnosticus*" (p. I—XLVIII), hvari korta diagnoser på alla öfver- och under-ordningar upgifvas. I den derpå följande "*conspectus dispositionis*" (p. L—LX) upräknas namnen: 1:o på regioner, sektioner, kohorter, 2:o på dessa samt de antagna 62 klasserna; samt slutligen 3:o jemte dessa äfven på ordines, subordines och tribus; hvarefter det egentliga arbetet vidtager (p. 1—1334). Derpå följer Supplementum I. (p. 1335—1427) innehållande sådana rättelser, tillägg och förbättringar, hvarpå upmärksamheten under tryckningen fästats eller ock som under densamma tillkommit; och har Utg. i förordet gifvit tillkänna sin afsigt att framdeles i nya supplementer meddela de tillägg, som genom den alltjemnt fortskyndande vetenskapens framsteg blifva af nöden, och härför kan enhvar icke annat än betyga honom sin stora erkänsla. Slutligen lemnas (p. 1429—1483) ett fullständigt register på alla slägtnamn, ehvad de i arbetet äro anförde som verkliga slägter eller blott som synonymer.

Som sjelfva systemet eller anordningen, som Förf. sjelf i förordet yttrar, nu för tiden är nästan arbiträr och äfven i närvarande arbete icke utgör hufvudsaken, anser Ref. det vara nog att i fråga om densamma här anföra följande. Tvenne högsta afdelningar eller "regioner" antagas: 1. *Thallophyta* med 2 sektioner: *Protophyta* (alger och lafvar), samt *Hysterophyta* (svampar); 2. *Cormophyta* med 3 sektioner: *Acrobrya* med "kohorterna" *Anophyta* (Hepaticæ et Musci), *Protophyta* (ormbunkartade vexter och Zamieæ), samt *Hysterophyta* (Rhizantheæ); *Amphibrya* (de egentliga Monokotyledonerna), samt *Acramphibrya* med 4 kohorter: *Gymnosperma*

(Coniferæ), *Apetala*, *Gamopetala* och *Dialypetala*, b'and hvilka sistnämnda klassen *Leguminosæ* och ordningen *Mimoseæ* intager sista och högsta platsen. — Mellan dessa högsta afdelningar äro de 62 klasserna och 277 ordningarna fördelade med sammanräknade 6838 säkra genera (utom de i Supplementet upfagna), hvartill ytterligare komma 57 slägten, hvilkas plats är tvifvelaktig eller ock icke äro nog kända, samt 58 genera, som icke äro beskrifna och af hvilka allenast namnen upräknas.

Hvad slutligen angår sjelfva behandlingen så lemnas fullständiga diagnoser jemte synonymi för alla högre afdelningar samt de under hvarje bland dessa hörande genera och dessas underindelningar, hvarjemte ordningarna äro försedda med utförliga beskrifningar. Vid de särskildta slägtena äro slutligen tillagda habituela kännetecken, äfvensom anmärkningar om deras geografiska förekomst och utbredning. — När någon klass, ordning eller slägte är monografiskt behandlad, är denna alltid lagd till grund för framställningen. Slutligen bör äfven nämnas, att de fossila vextslägtena också äro karakteriserade.

Af hvad nu anförts, inhemtas att detta arbete i alla hänseenden upfyller de fordringar man af detsamma skäligen kan göra, helst som hela framställningen är lämpad efter vetenskapens närvarande ståndpunkt. Papper och tryck äro utmärkt vackra.

3. Iconographia Generum Plantarum. Edidit Stephanus Endlicher. Vindob. Beck 1838. XVI pag. et 125 Tab. 4:o.

Detta arbete, som utkommmit häftevis liktidigt med det ofvan anmäldta, är att anse såsom ett slags bihang dertill, framställande figurer af åtskilliga genera inom särskildta ordningar. Sådana slägten synas företrädesvis vara valda, hvaröfver figurer förut saknats. Som icke något förord eller uplysning förekommer, kan man icke närmare angifva ändamålet af detta arbete, som är dediceradt till Allan Cunningham, och hvari först lemnas förklaring öfver de nyttjade tecknen eller "siglæ Brunonianæ," hvarefter följer "conspectus dispositionis tabularum" med hänvisning till Genera plantarum, samt namn, vextställe och uptäckare eller samlare af de afteeknade vexterna. "Index tabularum" och "index alphabeticus" meddelas slutligen, hvarefter sjelfva plancherna följa, på hvardera bland hvilka en art är afteeknad med analys

af fruktifikationsdelarna; någon gång äro 2 plancher egnade åt samma vext. På de 125 plancherna äro afbildade 120 arter tillhörande 57 naturliga ordningar. Bland *Orchideæ* äro sålunda afteknade 14 arter hörande till olika genera; af *Proteaceæ* 10 arter till 9 slägten; af *Scrophularineæ* 7 arter; af *Liliaceæ*, *Asclepiadeæ*, *Orobancheæ* 4 arter af hvardera ordningen, o. s. v. Figurerna, af hvilka en stor del äro tecknade af Ferd. Bauer och alla graverade af Gebhart, äro ganska vackra. Någon mera analys af fröet kunde man önskat.

4. *Bryologia Europæa seu Genera Muscorum monographice illustrata, Auctoribus Bruch et W. P. Schimper. Fasc. X Stuttg. Schweizerbart 1841. 4:o.*

Uti N:r 8 af denna tidskrift för 1840 anmältes de 9 första fasciklarne af detta förträffliga arbete; Ref. vill derföre ej upskjuta omnämnandet af den enda sedan dess utkomna fasciklen, som innefattar fortsättning af gruppen *Bryaceæ* med slägterna *Timmia* (med 2 arter på 2 plancher) och *Aulacomnion* (4 arter på 4 plancher); samt gruppen *Meesiaceæ* med slägterna *Paludella* (en art på 1 planch), *Meesia* (4 arter på 4 plancher) och *Amblyodon* (1 art på 1 planch).

Behandlingen, så väl hvad texten som plancherna angår, är alldeles sådan som i de föregående fasciklarne. — Ref. vill här anföra allenast följande. Till *Timmia megapolitana* hänföras *T. bavarica* Hessler och *T. Salisburgensis* Hoppe, och upgifves efter Hübener och Kurr såsom vexande i Skandinavien, der den skall vara allmännare än *T. austriaca*. Det torde icke vara ur vägen att här införa diagnoserna på dessa tvenne arter.

T. megapolitana Hedw.: antheridiis longe pedicellatis; foliis e basi subvaginante pallida breviore lanceolatis, apice dentatis, operculo convexo centro depresso, rarius papillato, peristomii ciliis appendiculis numerosis instructis.

T. austriaca Hedw.: caule elongato; antheridiis elongato-cylindricis, brevi-pedicellatis; foliis e basi exacte vaginante fusca lineali-lanceolatis, grosse dentatis; capsula alte pedicellata, pyriformi-ovali, fusco-striata, operculo mammillari papillato, peristomii dentibus longioribus, ciliis granulosis nec appendiculatis.

Meesia dealbata Hedw. är hänförd till slägtet *Amblyodon* P. B.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 10. Lund Oktober 1841.

I. Original-Afhandling.

Rön öfver vissa vextformers sjelfständighet som arter, af E. Fries.

Hos hvar och en, som är något närmare bekant med den speciela Botanikens utbildning, kan det icke annat än väcka förundran, att öfver en mängd vextformers bestämmande till arter eller afarter råder ännu samma osäkerhet hos olika Författare som för 100 år sedan och derutöfver. Onekligen måste således någon oriktighet ligga i sättet för frågans bedömande, då den icke lemnar något varaktigt och allmänt antagligt resultat. Till en del ligger väl grunden uti de olika begrepp man fäster vid *art;* men om man å ömse sidor erkänner vissa formers bestämda öfvergång eller åtskilnad, så förändrar det intet i *sak* (endast i framställningens form) om man under ett gemensamt namn, som species, förenar flera närbeslägtade, under antagande att de nedstamma från ett gemensamt urspecies. (Huru man får veta hvilka dessa urspecies äro, är icke nöjaktigt uppgifvet). Förvillande blir likväl detta derigenom, att vetenskapens parasiter, hvilka antingen blindt hylla den nyaste åsigten eller mellan de olika meningarne följa pluraliteten, utan att märka denna skillnad och utan egen forskning, utgifva äfven sina meningar för bestämda omdömen. Grundorsaken anse vi likväl böra sökas dels i *förhastade omdömen* (samtlige Botanisterne hysa gerna billigt misstroende till former, som de ej sjelfva sett eller undersökt, men icke bör man derefter döma, för att icke likna

Mullvaden i Andersens sköna berättelse, som "alltid talte illa om solen och blommorne, *emedan han kände dem intet*"); dels i det alltför stora inflytande man lemnar sitt *subjektiva tycke*, såsom då man bedömer en vexts åtskillnad blott efter mer eller mindre olikhet i utseende, efter mer och mindre framstående karakterer, efter fördom för eller emot vissa författare o. s. v. Dertill kommer ett missförstånd af diagnostikens verkliga bestämmelse, nemligen att endast vara ett medel för okända vexters igenkännande (*medium agnoscendi*), men för att verkligen känna (*cognoscere*) en art måste man kunna frigöra sig från alla karakterer, både arters, slägtens och familjers *). "*Nullum est in rerum natura signum ubique constans*, säger träffande *Koch*. Denna både för speciela Botaniken och Systematiken högst vigtiga sanning, som så strider mot pluralitetens förhoppningar, blef först uttalad af H:r Biskop *Agardh*, ehuru den för det oegentliga uttrycket, Naturens Logik, blifvit missförstådd. Också måste det alltid för dem, som endast fatta vetenskapen som en död bokstafsrigorism, utan den lefvande andans frihet, alltid förefalla som en svår, dunkel lära. Men icke förringar det de Matematiska sanningarnes riktighet, att man icke kan framställa en linea o. s. v. så som de ideelt måste upfattas; lika litet lider ett system (ty *hvarje system måste vara en ideel upfattning*) eller en artbestämning af tillfälliga afvikelser i naturen. Annorlunda upfattade äro system (äfven diagnostik) och natur rent af oförenlige eller ock måste man förneka den organiska naturens högsta princip, frihet i sin utbildning. Det är ock anmärkningsvärdt, att ju mera vigt man lagt på diagnostiken, på "*differt a etc.*" desto mer har man ofta aflägsnat sig från naturen, desto flera hafvä svårigheterne blifvit att reda sig i tvistiga fall. Innan arternas diagnostik infördes, var deras bestämmande visserligen svårare, men vanligen säkrare än med vår tids utbildade; utan jemförelse med

---

*) Ett exempel härpå följer under §. 13.

original-exemplar tilltror sig sällan någon nu reda sig i svårare fall. Må man derföre aldrig upskatta diagnostiken till något, som den ej kan blifva, emedan den alltid måste gå analytiskt till väga, men naturen i sin utbildning framgår syntetiskt. Det är endast derigenom, att man vanligen undersöker vissa torkade exemplar som visserligen icke förändras mer, (hit hörer den bekanta anekdoten om Botanisten, som tillfrågad om en okänd vext yttrade: jag skall prässa och torka den, för att examinera den), som man kunnat komma att tro på vissa karakterers oföränderlighet och att anse karakterers tillfälliga obliteration såsom något märkvärdigt. Det är just härigenom som de stora hopade Herbarierne i sednare tider mest ökat förbistringen i artbestämningar, der hvar och en, som icke genom mödosam erfarenhet känner huru lång och noggrann undersökning af den lefvande naturen för hvarje fall fordras, tilltror sig efter allestädes ifrån hopsamlade och från sina naturliga omgifningar lösryckte fragmenter sitta till doms. De konseqvente resultaterne se vi uti *Trattiniks* och en nyaste Författares (hvars namn jag dock redan glömt) monografier öfver *Rosæ;* den förre synes hafva ungefär så många arter som exemplar, den sednare tre, nemligen: *Rosa berberidifolia, lutea* och alla de öfriga under *Rosa variabilis!* — Härtill kommer modets vanliga oscillering, så att det vissa tider är modernt fördöma snarlika arters åtskiljande, andra deras förenande. För hvar och en, som önskar vinna ett stadgadt sjelfständigt omdöme, är isynnerhet nödvändigt vara på sin vakt mot dessa modets nycker, *men mest emot den under hvarje period herrskande,* som alltid ilar mot sin öfverdrift, för att framkalla reaktion, och aldrig deltaga i hyllande eller fördömande af de olika riktningarne *in abstracto.* Hvarken i den ena eller andra riktningen ligger i sig något berömligt eller fördömligt, utan endast i det sanna eller falska i båda. Ytterligheter hafva alltid funnits och skola alltid komma att finnas i båda, så länge man ej inskränker sig inom en bestämd erfarenhets resultater,

pröfvade, likväl i vetenskapliga reflexionens spegel; ty blotta empirien förstår sällan rätt sjelf använda sina egna resultater.

Efter sistnämnde grundsats hafva vi pröfvat flera omtvistade vextformer, dels i naturen, dels genom odling, som vi aldrig försummade under vårt vistande i Lund och Småland, då vi dertill hade läglighet. Vi förbigå här alla former, om hvilka man mera allmänt synes förenat sig. Vi skola tillika fullständigare upgifva våra grunder, men det skall alltid vara oss kärt att blifva underrättade, fast vi icke alltid äro i stånd, att vexla meningar efter de nyaste utländske böcker oss falla i händerne. Men vi önska, att de som ogilla våra åsigter, äfven derföre ville upgifva sina skäl, emedan endast derigenom kan tvistefrågan närmare utredas*.

1. *Lactaca scariola* och *sativa*. Af den förstnämnde anmärker Prof. *Wahlenberg* en utmärkt varietet med nästan

*) Det icke ovanliga sättet, att blott framkasta tvifvel utan alla skäl, innebär en omöjlighet att lösa de samma. Så f. ex. kan jag icke inse aflägsnaste anledning till tvifvel på att *Linné* tagit *Inula Britanica* och *Cucubalus viscosus* vid Kulla Gunnarstorp, utan likaså väl vid Wrams Gunnarstorp, ty de äro hafsstrands-vexter — och det sednare ligger långt inuti landet. Lika litet till bestridande af de allmänt bekanta lagarne för *Arcternes* utbredning med många flera. Obegripligt för mig är äfven tviflet på vår bestämning af *Potamogeton marinus* L.. Då man för Svenskarnes *Rosa tomentosa* (som icke är Smiths, utan dess *Rosa mollis*, *Willdenows R. mollissima*, hvilken som Smith i Fl. Britannica upgifver står närmare *R. pomifera* än R. *tomentosa*, ja med den förra förenas af Reichenbach) emot vårt bestämda påstående upgifver *läderartade frukter i kanten glatta kronblad*, har man visst icke jemfört naturen, utan afskrifvit någon utländsk författare. Vi söka aldrig utpeka misstag hos person, utan inskränka oss alltid att rätta misstag i sak, och det då den rörer oss, men uti erkännande af det sanna och rätta, som tillkommer andra, är det alltid vår glädje *att tillerkänna hvarjom och enom sitt*.

odelade blad; dessa äro dessutom sällan vertikalt böjde och på undra sidan släta. Den förekommer vid Lund och Kalmar tillfälligtvis vexande bland normala, då den upvexer i dyfulla uptorkade gropar eller vid gödselsamlingar. Om dess identitet med den vanliga *Lactuca scariola* kan på stället intet tvifvel upstå, men några karakterer, som skilja den från den förvildade *Lactuca sativa* hafva vi, som den klarsynte *Koch* redan anmärkt, icke kunnat finna. Vid Enköping nemligen hafva vi sett tillfälligtvis förvildade exemplar af *Lactuca sativa*, som till alla delar likna den nämde formen af *Lactuca scariola*. Vi för vår del kunna ingalunda tvifla att *Lactuca scariola* är den vilda stammen för den odlade *Lactuca sativa*, så mycket mer, som den mindre afviker från den odlade än pluraliteten af våra kulturvexter, och man icke känner *Lactuca sativa* någorstädes som vild vexande. Båda de nämde arternas förhållande i härvarande Botaniska trädgård, der de sjelfve så sig, motsäger icke denna åsigt. Visserligen förekomma båda formerne äfven normala, men flera medelformer finnas derjemte, som man blir tvungen förklara för hybriditeter om vi icke, i hvad man så frikostigt tilldelar detta namn, heldre sågo tillfälliga afvikelser. Att för öfrigt kulturvexter förvildade icke fullkomligt återgå till den primitiva formen, utan oftare bilda en ny dermed analog, är tillräckligt bekant. Att *Lactuca capitata, crispa* och *laciniata*, som hos *Decandolle* anföras som skilda arter från *Lact. sativa*, alla utan fädernesland, endast äro ytterligare kultur-produkter af *Lactuca sativa* äro vi så mycket mer öfvertygade om, som de fullkomligen motsvaras af liknande former af *Brassica oleracea* m. fl. I allmänhet torde alla arter, isynnerhet de som höra till en Europeisk typ, men sakna kändt fädernesland, böra räknas till misstänkte arter.

2. *Galia.* Slägtet är märkvärdigt för fruktens föränderlighet. Utom de bekante formerna efter fruktens hårighet och

glatthet*) hafva vi fästat upmärksamheten på en form med större, en med mer än dubbelt smärre frön hos flera arter t. ex. *Galium verum, mollugo, boreale* m. fl. Men vi hafva nu en i vår tanka märkvärdigare observation att meddela. På de ställen vi för 30 år sedan togo *G. tricorne* har denna försvunnit eller rättare förvandlat sig till en ny, obeskrifven form, som kunde betraktas som ny art, om vi icke med största sannolikhet kunde antaga dess upkomst af *G. tricorne;* frukterne äro nemligen blifna håriga som hos *G. Aparine* (håren äro likväl mera glesa, vid basen tjockare liksom fruktens gryn blifvit förlängda uti en hårlik spets) och hela vexten lik *G. Aparine,* så att man svårligen kan urskilja den på annat än de treblommige efter afblomstringen klolikt inböjda blomskaften. Enligt det gängse begreppet skulle den blifva en planta hybrida (*Aparino-tricorne*); möjligtvis kan den, då dessa Galier närma sig till Polygamer (*Vaillantia* L.), ock upkommit af *Galium tricorne* befruktad af den sammastädes i mångfaldigt större mängd vexande *G. Aparine;* efter våra åsigter är den likväl snarare att anse som en af förändrad lokal (*G. tricorne* vexer normalt endast på kalk) genom tiden frambragt underart.

Snarare skulle man vilja anse *G. Mollugo clivale* Nov. fl. Su. för en bastard; ty den förekommer blandad mellan *G. Mollugo* och *G. saxatile;* liknar den sednare till utseende och vexesätt, men öfverensstämmer med den förra till sina karak-

*) Vi måste dock erkänna, att huru talande analogien än synes vara för föreningen af *G. Aparine* och *spurium* vi under 30 år, med upmärksamhet riktad på dessa, ännu aldrig lyckats finna någon direkt öfvergång mellan dem fast vi årligen sett båda i stor mängd både odlade och vilda. Väl hafva vi ofta funnit båda så intrasslade, att glatta och ludna frukter syntes förekomma på samma stånd, men vid nogare undersökning hafva de alltid tillhört olika. Väl hafva vi sett *G. Aparine* med nästan glatta frukter, men desse voro under luppen ojemna, icke så saftiga, släta och glänsande som *G. spurii.*

terer. Hela beskrifningen på *G. insubricum* Gaud. passar på det nogaste till denna och skulle detta synonym vara riktigt, så förfaller likväl äfven denna hybrida upkomst helt och hållet; ty *G. insubricum* vexer i trakter der aldrig någon *G. saxatile* är funnen. Att vår också endast är en afart af *G. Mollugo* är dessutom intet tvifvel. Yngre plantor, som vi redan 1816 updrogo af frön erhållne under namn af *G. tyrolense* Willd. liknade denna fullkomligt, men öfvergingo efter några år till den vanliga *G. Mollugo* (Se *Nov. Fl. Suec.*).

Deremot äre vi både af beskrifning och original-exemplar fullt förvissade, att den varietet af *G. Aparine* vi i Nov. Fl. Suec. anmärkt som vexande på stranden vid Malmö är — *G. tenerum* Gaud.!; så disparata bådas vexeställen än må synas. Denna vext är bestämdt endast en varietet af *G. Aparine*, till hvilken den odlad lätteligen öfvergår.

3. *Menthæ.* Genom odling af *Mentha silvestris* och *viridis* på fet, fuktig och skuggfull trädgårdsjord hafva vi sett tvenne mycket märkvärdiga och lärorika former frambragte. Hos den sednare eller *Mentha viridis* hafva större delen af blomskärmen utvuxit till verkliga blad och denna derigenom förvandlats till en *Mentha verticillata;* från samma rot har den grenar med axlik blomning, endast nedre blomkransen i bladvecken, och fullkomligt i krans sittande. Detta vittnar tillräckligen *huru osäker indelningen* efter axlika och i krans sittande blommor hos detta slägte är, och *att den efter skaftade och oskaftade blad är vida väsentligare.* Den på detta sätt förvandlade *Mentha viridis* liknar så mycket *M. rubra* *) att man efter karaktererne skulle lätt hänföra den till denna; de äro dock säkert skilde. Detta torde äfven kunna uplysa *M. Nepetoidis* förhållande till *Mentha aquatica;* redan i *Nov. Fl. Svec.* hafva vi af denna anmärkt som afart en form med

*) Sistledne års sommar funno vi denna på ett nytt ställe i *S. Skåne* Tullstorp, der *Mentha gentilis* äfven var ett ogräs på odlade ställen.

axlik blomning, derigenom att de öfre bladen felslå till smala blomskärm. *Hooker* i 4:de ed. af Fl. Britannica anmärker äfven en dylik. (Enligt Osbeckska exemplar, som först uptäckte *M. hirsuta* Lin., är just denna Linnés egentliga M. hirsuta). Våra autentika exemplar af den vilda *Mentha piperita* eller Var. *Langii* Koch hafva blommorne äfven i ax, den vanliga har dem i hufvud med bladiga skärmblad. Deremot är *inflorescentia comosa*, d. v. s. att toppbladen sakna blomsterkransar, efter all vår erfarenhet en god karakter, som skiljer icke blott *M. arvensis*, utan äfven *den verkliga M. sativa* från alla kransblommiga former af *M. aquatica*, som med den vanligen förvexlas. Den äkta *M. sativa* tillhör egentligast flodstränder i skogiga, magra bergstrakter, såsom *V. Småland* der den finnes i stor mängd, hvarest aldrig finnas spår till någon verklig *M. aquatica*.

4. Under ofvan antydde förhållande utbildade sig af den smal- och spets-bladiga *M. silvestris* en utmärkt småblommig form, som på det nogaste öfverensstämmer med blommorne af *M. gentilis* utom de urnupne kronflikarne. Denna form var mig synnerligen lärorik derigenom att jag nu med full säkerhet kan antaga *M. gentilis* L. för en dylik småblommig form af *M. Agardhiana;* en åsigt, som jag länge hyst, men endast gissningsvis ej vågat framställa. Båda äro gifna i Herb. Norm. (Lyckligtvis hvarken har eller kan i Sverge tvifvel upstå om hvilken *Mentha* Linné förstått under *M. gentilis*, hvarom utländske författare äro i villrådighet och vanligen misstagit sig. Kände de huru allmänt bekant denna från äldre tider varit hos oss och att i samlingar finnas flera exemplar deraf från Linnés tid ur Upsala trädgård, skulle de visst icke tveka, att förena sig med Svenska Botanisterna i denna fråga). Sedan således den karakter, som hämtats af blommorne försvunnit, måste vi se oss om efter någon ny väsentligare karakter, som skiljer den således utvidgade *M. gentilis* från *M. sativa*. En sådan erbjuda bladen; hos *M. sativa* äro alla bladen tydligen skaftade, hos *Mentha Agardhiana*

(som är artens typiska form) och *M. gentilis* äro de under blomsterkransarne sittande bladen nästan oskaftade. Denna begränsning af *M. sativa* och *M. gentilis* rättfärdigas fullkomligt af yttre utseendet och deras geografiska utbredning. *Mentha Agardhiana* och *M. gentilis* förekomma vanligen i samma nejd; men i sällskap med den verkliga *Mentha sativa* hafva vi aldrig funnit den förstnämda. *Mentha sativa* varierar ofta med hjertlika blad, en form som motsvarar *M. agrestis* Sol., som vi nu med full tillförsigt antaga som varietet eller underart af *M. arvensis*.

Hvad beklädnaden på stjelk, blad o. s. v. i detta slägte vidkommer, så hafva vi redan i Nov. Fl. Svec. anmärkt, att denna för artbestämningen är utan all vigt; *ludna och glatta former förekomma af hvarje art*. Af denna anledning har Koch förenat äfven *Mentha silvestris* och *viridis* L. Analogien talar mycket för denna förening, men våra undersökningar af mångfaldiga både vilda och odlade former hafva icke lemnat oss något stöd för denna åsigt; men väl för en modifikation deraf således, att en del gråludna former skulle skiljas från *M. silvestris* och förenas med *Mentha viridis* (nemligen *M. silvestris* från Östergötland); och andra glatta (den Öländska *M. viridis* = *M. laevigata* Willd.) förenas med den Öländska och Skånska *Mentha silvestris*, en förmodan *), som likväl endast framställes till närmare granskning. Diagnostiken för denna förändrade artbestämning blefve mycket lättare; den så bestämda *M. silvestris* igenkännes genast af sina

*) Läsaren behagade observera, att vi sjelfve så rubricera denna uppgift. Då vi likväl sjelfva upgifva något, som bestämdt, omisskänneligt, omisstydligt o. s. v. eger man väl rättighet vederlägga vår upgift, men icke upgifva ett förhållande, som vi efter tillräcklige grunder tro oss klart hafva insett, för en blott "*förmodan.*" Det berättas att en förnäm man en gång yttrat till dåvarande Professor T. "*Jag har hört att min Herre roar sig med att skrifva vers,*" men fick till svar: "*Nej min Herre, jag gör det på fullt allvar.*"

tjocka, kubbiga, sammanhängande trubbiga ax, smala bladskärm, breda blad o. s. v. från all *M. viridis*, med smala, spetsiga blad.—Vid detta tillfälle torde vi äfven få bekantgöra det märkvärdiga fynd som Herr Apotekare *Stenberg* i Helsingör gjort af den utmärkta *Mentha rotundifolia* L. fullkomligt vild på Bornholm (hvilken ö naturligare hör till Svenska än Danska Floran), hvarigenom anledning är att söka den i Ö. Skåne, som har åtskilliga i anseende till den sena blomningstiden ej nog undersökte former af *Mentha*, öfver hvilka Herr Mag. *Ringstrand* torde bäst kunna lemna närmare uplysning.

5. *Veronica agrestis.* Nu mera betviflar väl knappast någon Botanist, som haft tillfälle närmare studera dem, *V. politæ, opacæ* och *persicæ* *) sjelfständighet som arter, men vi hafva funnit ett synnerligt, temligen allmänt gängse misstag i deras begränsning. Man har nemligen först tagit en storvext *V. agrestis* med *tillfälligtvis inskurna* (på samma stånd med hela) foderflikar för Var. *calycida* men denna form är så obetydlig och i intet afseende utmärkt, att den icke ens förtjenar anmärkas som form då den rätta Var. *calycida*, som är nästan upprätt och mycket spensligare än *V. agrestis*, genom bladform, glatthet, *beständigt femdelte och inskurne* foderflikar samt större hvita kronor är så beständig och utmärkt, att den kan betraktas som en verklig underart af *V. agrestis*. Den förekommer på åkerfält för sig truppvis vexande, icke blandad med *V. agrestis vera*, till hvilken den dock ovedersägligen hörer, ehuru den till yttre utseendet mera liknar *Veronica polita*. Derföre har den af andra blifvit anförd som en hvitblommande varietet af *V. polita*. *Rei-*

---

*) Då icke alla vexter af främmande ursprung uteslutas, försvarar denna väl sin plats i Sv. Floran. Väl lärer den försvunnit på de jordvallar, der den förr så ymnigt stod vid Lund, men på närliggande åkerfält är den i mängd för par år sedan funnen af Baron *Düben*. I många trädgårdar är den ett besvärligt ogräs, som icke står till att utrota utan snarare ökar sig år från år.

chenbach, som af våra exemplar deruti väl igenkänt vår *Veronica agrestis calycida*, hänförer dock denna till *V. polita*, hvilken likväl liksom alla *Veronicæ* med spetsiga foderflikar aldrig varierar med dessa inskurna. Från utmärkte Tyska Botanister hafva vi äfven erhållit *V. agr. calycida* under namn af *V. polita* och som bevis, att *V. didyma* Ten. (hvilken endast kan föras till *V. agrestis calycida*; "foderflikarne inskurne" är dess hufvudsakliga kännetecken, och arten således grundad på en atypisk form) hör till *V. polita*. Ehuru man efter torkade exemplar lätt kan blifva mest böjd att hänföra den till *V. polita*; är det vid undersökning af den lefvande växten genast uppenbart, att den tillhör *V. agrestis*, hvilket kulturen tillika bestyrkt.

6. Att *Sinapis orientalis* Decand. är endast en form af *Sinapis arvensis* med sträfhåriga skidor, som vi i *Nov. Fl. Svec.* upgifvit, är genom dess allmänna kultur i Bot. Trädgårdar så bestyrkt, att det ej bordt ånyo anmärkas, om icke D:r *Hartman* upgifvit i ett föregående nummer af denna Tidskrift, att enligt *Reichenbach* Decandolles *S. orientalis* är något helt annat än ofvannämde varietet. Häruti ligger likväl ett missförstånd af både Decandolles och Reichenbachs egna upgifter. I Syst. Veg. II. p. 616. säger *Decandolle*, att dess *S. orientalis* endast afviker genom sträfhåriga skidor från *S. arvensis*; att den sannolikt endast är en varietet af den samma, hvarföre den förut blifvit tagen; att *Sinapis arvensis* i Linnés Herb. (således väl den Svenska) är just Decandolles *S. orientalis*, och ej dess *S. arvensis*. I Prodr. Syst. Veg. I. p. 219 citeras som säkert synonym till *S orientalis* endast *Schkuhr Handb. t. 186.* Derjemte upgifver *Decandolle*, att Linnés *S. orientalis* genom tydligare strimmor möjeligen år skild från dess *S orientalis*; det är denna som *Reichenbach* förmodar sig hafva återstäldt i sin Iconograph. Crucif. (men är sjelf osäker om denna bestämning, hvarföre Förf. endast med frågetecken benämner den *S. orientalis* L.?). Att den icke är Decandolles *S. orientalis* inser visst Reichenbach mycket väl,

men synes tvifla huruvida den skall räknas till *S. arvensis* eller *S. Schkuhriana*, hvilken efter *Reichenbachs* bestämning skiljes efter andra karakterer, men bägge variera med glatta och sträfhåriga skidor.

7. Under *Corydalis bulbosa, digitata* eller *Halleri* förekomma tvenne olika vexter, hvilka nyaste författare anse som skilde arter. Genom de odlingsförsök, som vi meddelat i Nov. Mant. 2, anse vi det vara utom allt tvifvel att *Corydalis bulbosa racemo virgineo cernuo* endast är en frodigare form af *C. fabacea* med inskurna blomskärm, en åsigt som äfven gillas af Prof. *Wahlenberg* och *Koch* (Deutsch. fl. V. p. 88). Deremot är den vanligen förvexlad med *C. solida* Smith et Koch, en verkligen skild art, hufvudsakligen genom dess biologiska karakter: *racemus virgineus erectus*. Då båda Prof. Wahlenbergs varieteter af *C. bulbosa* af Koch citeras till *C. fabacea*, tro vi oss böra anmärka, att den verkliga *C. solida* äfven finnes i Sverge, i mängd på Gottland och äfven i mellersta Sverge.

8. Af de flesta Botanister, som berest Gottland, hafva vi erhållit en *Thalictrum minus*, som, ehuru redan anmärkt och bestämd af *Linné*, tillhör en helt annan art än den långs vestra kusten från Sundet i Skåne till Jedderen i Norge förekommande. Redan för flera år tillbaka antog jag den Gottländska vara *Th. collinum* Wallr.!, men för att icke gifva anledning till fåfänga controversier*) har jag icke velat be-

---

*) Efter min öfvertygelse är det ganska äfventyrligt att som inhemska uptaga vexter efter enskilda exemplar i vextsamlingar, som lätt kunna vara förvexlade. Så f. ex. finnes i *Montins* Herb *Halimus Portulacoides* (verus), enligt påskrift samlad af Leche i Skåne. Men som anvisning för ytterligare efterspaningar förtjena de alltid uppmärksamhet. Så f. ex. funno vi för flera år sedan, vid genomseende af vextsamlingar från Östergötland, under bekanta namn flera utmärkta som Svenska okända vexter, af hvilka efter flera fruktlösa försök det i år änteligen lyckats oss erhålla *Arabis arenosa* L. och *Thlaspi alpestre* insamlade för Herb. Norm. genom den skicklige och

kantgöra denna bestämning förr än jag kunde framlägga tillsammans båda i Herb. Norm. Detta hoppas jag i år kunna göra, emedan enligt skriftliga underrättelser den Gottländske *Th. minus* (Th. collinum *Wallr.!*) blifvit insamlad af Herr Kandid. *P. Afzelius*; den vid Vesterhafvet förekommande af Baron *Düben*. Båda dessa arter har jag haft tillfälle en längre tid studera odlade och är om deras bestämda åtskillnad af deras olika vexesätt, blomningstid fullkomligen förvissad. De erbjuda dessutom goda fytografiska karakterer; till de redan bekanta kunna vi tillägga, att hos *Th. collinum*, som har skaftade blad vid basen, stjelkbladen äro sessila på vaginerne, hos *Th. minus*, som är bladlös vid basen, äro åter alla stjelkbladen skaftade. — Men utom nämde *Th. collinum* finnes på Gottland en annan med dessa närbeslägtad *Thalictrum*, som enligt figur och beskrifning öfverensstämmer väl med *Th. capillare* Reich. (en ännu icke tillräckligen bekant art, som endast funnits vid Odern i Preussen). Äfven den lemnas i 7:de facikien af Herb. Norm. Updragen af frön, insamlade af framledne Rosén, har den både i trädgården vid Braås i Småland och i Archiater Afzelii här i Upsala bibehållit oförändradt sitt egna utseende och vexesätt, men som säker art våga vi dock icke uptaga den. *Koch*, som äfven lemnar den obestämd, anser den komma *Th. minus* närmast; i vår tanka kommer den närmare *Th. collinum*, ehuru den saknar dess stipeller. (Den Öländska *Th simplex tenuifolium* är *Th. Bauhini* Reich. Ranunc. t. 40, ej dess *Th Galioides*. t. 37).

9. Sedan vi genom odlings-försök bestyrkt den vanliga *Ranunculi reptantis* L. förening med *R. flammula* (Nov. Fl.

---

nitiske H:r *Holmgren*, som återfunnit dem på de upgifna vextställen, hvilkas riktighet vi måste erkänna att vi betviflade. De öfrige, såsom *Allium sphærocephalum* uoder *Allium arenarium* och *Hierochloa australis* under *H. odorata*, både enligt etiketten samlade kring Linköping, hafva icke ännu bekräftat sig; som de odlats i härvarande Bot. trägård är väl troligast, att exemplar derifrån blifvit inlagde jemte de rätta, som på de upgifna vexställen finnas.

Svec.) har Herr Adjunkt **Lindblom** framställdt den åsigt, att den högnordiska och alpinska formen deraf likväl vore skiljbar som art genom sin betydligt afvikande fruktbildning. Vi hafva icke haft tillfälle att se den lefvande, men tro en observation, som vi i år här vid Upsala haft tillfälle göra, förtjena anmärkas. Den här vexande *R. reptans* har vanligen flammulæ-frukter, men stundom finner man en och annan af de nedre karpellerne i samma hufvud mera utbildad dubbelt större alldeles sådana som den alpinska *R. reptans* beskrifves. Det besynnerligaste härvid är att dennas flammulæ-frukter, syntes vara abortierande.

10. Öfver *Droseræ obovatæ* förening med *Dr. longifolia,* som vi i Recens. öfver Kochs Syn. först framställde, är endast, sedan den berömde **Koch** sjelf gillat vår afsigt, att tillägga att imellan bådas frön icke finnes ringaste skillnad, äfven under betydlig förstoring. Utom nämde var. hafva vi ytterligare funnit en tredje form af nämde art med nästan jemnbreda blad, 1—2-blommiga skaft, icke högre än bladen. Enligt figur och beskrifning öfverensstämmer den fullkomligt med *Drosera linearis* i Hook. Fl. Boreali-Americana.

11. Grunden hvarföre jag hänför *Geranium pimpinellifolium* Cav. till *Erodium moschatum,* och icke, som vanligen sker, söker den i en obetydlig form af *E. cicutarium,* är den att Cavanilles figur noga öfverensstämmer med en form af den förra vuxen på mager jord, men alls icke med den sednare, och att de kännetecken, som upgifvas för den samma, förgäfves sökas, som **Koch** erkänner, hos någon form, af *E. cicutarium*, men väl tillkomma *E. moschatum.* Att nämde form af *E. moschatum* verkligen tillhör denna, och icke är egen art, har jag direkt erfarenhet. Den vanliga *E. moschatum* fans i Okt. 1839 här vid Upsala på ett ställe i mängd (men säkerligen tillfälligtvis utkommen från någon trägård) af Profess. **Czernaieu** från Karkow, som en tid vistades här egentligen för kryptogamernes studium; följande sommar fans der endast Cavanilles *E vimpinellifolium,* fullkomligen öfverensstämmande

med de exemplar jag 1813 erhöll af en Farmaceut i Varberg tagen i trakten derikring; men då jag icke sjelf funnit den, kan jag icke uplysa huru pass vild den är. Som arten blifvit funnen flerestädes förvildad på odlade ställen och derföre redan uptagen i Linn. Fl. Svec. så har förhållandet väl sannolikast så äfven varit vid Varberg. Skulle den likväl finnas verkligen vild någorstädes i Skandinavien, så bör det vara i dess vestligaste delar; ty den är en vestlig vext, allmän i England.

12. Att *Sedum Thelephium* och *maximum* endast äro varieteter af samma art äro vi genom bådas öfvergång uti hvarandra fullt öfvertygade. Bland stensättningarne kring en graf, der bottnen var mycket fuktig, vid Lindberga Prestgård i Halland togo vi 1838 en *Sedum* med långa tunna nedtill afsmalnande blad; af rotknölar deraf planterade samma år på torr men fet lokal vid Femsjö fanns 1840 *Sedum maximum* upvuxen. Att vår Svenska *Sedum reflexum* L. icke heller är skiljbar från *S. rupestre* L. hafva vi tillräckliga grunder att antaga. På torra ställen blifva bladen mera tätt gyttrade och uprätta samt rödaktige, på fuktigare bergsidor åter blir den mera långsträckt, bladen glesare, tillbakaböjde, färgen antingen isgrå (*Sedum glaucum* Smith) eller i skugga fullkomligt grön. Alldeles samma förändring undergår *S. sexangulare;* vi hafva i år vid Viks Herregård i Upland på en beskuggad fuktig klippa samlat den med glesa klolikt tillbakaböjde ljusgröna blad som är fullt ut så utmärkt som *S. reflexum.* Något dylikt kan man äfven observera på *S. acre,* ehuru dess blad icke blifva tillbakaböjda.

13. Tvifvel hafva i sednare åren blifvit framställde om *Scleranthi annui* och *perennis* artskillnad. Också finner man mångfaldiga mellanformer; på torra backar och fält är *Scleranthus annuus* oftast perennerande (v. biennis), deremot blir *Scl. perennis* årig på sandfält som årligen plöjas. Endast hos vexter, som äro *fugaces,* det vill säga på en bestämd tid afblomstra och med frömogningen bortdö, är durationen af

vigt; alla *persistentes* hafva förmåga att tillika perennera, hvaraf den vanligen så olika upgifna durationen lätt förklaras. Efter vår erfarenhet ligger ingen skillnad uti durationen imellan *Scleranthi;* båda perennera på torra fält, då vegetationen tillika blir mera gyttrad hårdare; men de blifva årige på odlad och årligen plöjd mark, der hela vexten blir spädare, mera långsträckt och färgen lifligare grön; men äro, blott man riktigt åtskiljer de analoga formerne af båda, väl skilda arter.

14. Få vexter synas vara svårare att diagnosticera än *Chenopodium album* och *opulifolium;* endast de något bredare bladen erbjuda någon skillnad, men öfvergångsformer finnas i mängd. Jag inser knappast huru man efter vanliga principerne för artbestämning efter karakterer och öfvergångsformer kunnat skilja dem som arter, men efter den biologiska princip, som jag för arternes bestämmande framstält, blir deras skillnad klar och säker. Sådde samtidigt blommar hos oss *Ch. opulifolium* alltid mycket sednare. Dess sömn är djupare, ty nattetid sloka dess blad ner. Men det mest i ögonfallande är, att under tidiga frostnätter, som vi dessa dagar (15 Sept.) här i Upsala haft, bortfryser *Ch. opulifolium* till roten, dess vattenaktiga stjelkar ligga kullslagne till marken, under det den omkringstående *Ch. album* icke lidit det minsta.

15. Af *Betula glutinosa* sågs 1811—1814 vid Näsbyholm i Småland ett träd med djupt flikiga blad, alla flikarne rundade och trubbiga, närmast liknande Hagtorn eller *Acer campestre.* Vi förvara ännu exemplar deraf. Denna form är synnerligen märkvärdig derigenom, att den fullkomligt motsvarar *laciniata* af *Betula alba*, men denna sednares flikar äro långspetsade. Trädet blef sedermera afhugget; då upvexte från den qvarblifna stubben kraftiga friska skott med blad af den vanliga *B. glutinosa*, ett förhållande, som äfven lärer inträffa med *Betula alba laciniata.* Båda äro rättast att anse för missbildningar. Troligen är äfven den i Vermland af Kandid. P. Afzelius upptäckta märkvärdiga *Populus villosa* Lang. (full-

komligt öfverensstämmande med Ungerska exemplar) snarast att anse som en dylik.

16. Är verkligen vår *Juncus supinus β.* Nov.Fl.Svec. *Juncus nigritellus* Donn, som vi i Sv. Litt. 1838 förmodat och äfven D:r *Hartman* antagit (tvifvel kunna upstå derigenom, att Engelske författare, som bäst borde känna den, förena den med den vida skilda *J. lamprocarpus*), så är *J. nigritellus* ganska bestämdt en afart eller snarast den *mest typiska formen* af *J. supinus.* Redan 1814 anmärkte vi i Nov. Fl. Svec., att den genom kultur öfvergick till *J. supinus* och att *Juncus alpinus* Pers. Syn. enligt egenhändiga exemplar var dertill ett säkert synonym. Ehuru förvissade vi voro om denna observations riktighet, hafva vi sednare åren ånyo åt densamma lemnat speciel upmärksamhet och funnit deras identitet genom talrika öfvergångar i naturen till öfverflöd bestyrkt. *Juncus supinus* förekommer både med 3 och 6 ståndare på samma tufva; båda ega den egendomligt bildade lök-roten, båda proliferera äldre på samma sätt; *Juncus supinus β.* vexer på fastare gräsbevext eller mosslupen botten, men då denna öfvergår till bar dy blir den den vanliga *J. supinus*.

17. *Wimmer* anför i sin nyaste bearbetning af Schlesiens Flora att han funnit de bestämdaste öfvergångar imellan *Poa sudetica* och *P. hybrida* Gaud. (Rättast bör denna sednare kallas *P. quadripedalis* Ehrh., ty exemplaren deraf i dess Gram. et Calam. höra uppenbart till *P. hybrida;* det är ock aldeles obegripligt hur man kan citera den till *P. sudetica;* sjelfva namnet säger ju att den icke kan vara den egentliga *P. sudetica*). Denna observation kunna vi icke annat än bestyrka. Till hvilkendera man skulle hänföra den i Botaniska trädgårdarne odlade *P. sudetica*, är icke möjeligt med säkerhet afgöra. Från Norge hafva vi genom vår frikostige vän, Prof. *Blytt*, erhållit exemplar, som måste hänföras till den egentliga *Poa sudetica* men tydligen visa öfvergång till *P. quadripedalis.* Några bestämda karakterer finnas icke; på den Skånska *P. hybrida* (vår *P. sudetica β*) äro blommorne

fullkomligt fria, icke genom ull förenade. På denna karakterernes obliteration lägga vi dock icke synnerlig vigt, emedan den bevisar för mycket; ty efter samma skäl skulle då t. e. de så väl skilda *P. trivialis* och *P. pratensis* förenas; vi hafva nemligen former af den förra med trinda, släta slidor, kort bladsnärp o. s. v.; af den sednare med hoptryckta sträfva slidor, utdraget bladsnärp o. s. v. *) Desto mera vigt lägga vi på de analoga former som alla närbeslägtade arter framvisa; *Poa sudetica* är en hårdare, mera sammandragen fjällform; *P. hybrida* eller *quadripedalis* en mera utdragen,

*) Just den omständigheten att alla karakterer kunna försvinna imellan tvenne närbeslägtade vextformer, men sjelfva vexterne likafullt med lätthet alltid af ett öfvadt öga genast urskiljas, *är bästa beviset för deras verkliga artskillnad.* Så f. e. hafva vi här funnit *Rumex crispus* utan alla gryn och skiljemärken, vexande bland *Rumex domesticus*, men ingen fråga kan derföre upstå om deras förening. På samma sätt hafva vi äfven i år insamlat *R. aquaticus* (Hydrolapathum) mycket bredbladig utan minsta sporr till gryn på de fullt mogna valvlerne; *Rumex maximus, Hippolapathum* här i Upsala stad med blad smala som *R. aquatici.* Alla för afdelningen *Hydrolapathi* arter upgifna karakterer försvinna genom mellanformer, utom de af rotbladskaftens beskaffenhet tagna. Också herrskar den största förvirring i synonymien hos olika författare. Man jemföre f. e. noga Rumices i *Hook. Brit. Fl ed. 4.* — Beskrifningen af *Rumex conspersus* passar fullkomligt till tre à fyra olika *Rumices,* hvaraf en hör till *R. aquaticus*, en annan är säkert *Rumex cordifolius* Horn.; den för Skåne efter Lilja upgifna synes stå närmast *R. acutus* eller *cristatus*, som enligt originalexemplar af Wallroth icke är fullt identisk med *R. pratensis* Koch; men den i min tanka ursprungliga *R. conspersus* Hn åtskiljes *från alla* genom sina uptill från sidorne hoptryckte något sammandraget ränlade nedåt platta bladskaft, då de hos *R. Hippolapathum* äro midtpå och nedtill runda och hos *R. cordifolius* från ryggen sammantryckta, ofvan öfverallt platta och bredt men föga uphöjdt kantade. Någon karakter, hvarigenom likväl nämde *R. conspersus* skiljer sig från *Rumex confertus* Willd., en i östra Europa och Siberien vida spridd art, kunna vi icke nu upgifva.

spädare och laxare form af samma art, i sanka skuggrika kärr.

18. *Aira uliginosa* Weihe är ett gräs, så utmärkt af både afvikande bladbildning, olika utseende och vextställe på dyiga, större delen af året öfversvämmade ställen, samt slutligen sena blomningstid (först i Aug. Sept.), att vi finna aldeles nödvändigt att hvar och en, som endast sett den torrkad, måste vara mest benägen anse den för egen art. Men vi tveka högeligen om någon, som med upmärksamhet undersöker den på sitt naturliga vexeställe skall dela denna åsigt. Åtminstone funno vi genast, och alla de talrika Botanister, som jemte mig insamlat den vid Femsjö, hafva blifvit öfvertygade, att den endast är en just genom den så egendomliga lokaliteten frambragt afart. Följer man den nemligen från yttersta vattenranden till de närbelägna grusbackarne så har man den tydligaste öfvergångs-kedja man kan önska. Vi tro ock den egna lokaliteten vara tillräckelig att förklara de öfriga afvikelserne. Som bladen upvexa under vattnet blifva de hår-fina, alldeles som hos *Juncus supinus fluitans* m. fl. Som den hela våren är dränkt under vatten, hinner den derföre först frampå hösten i blomning, och genom den påskyndade vegetationen blir den till alla delar spädare och finare, alldeles som hos *Card. hirsuta clandestina.* Den är både till karakterer och utseende så afvikande, att *vi* visst icke skulle uptagit den endast för varietet, om det varit möjeligt updraga någon gräns.

19. Redan 1812 funno vi vid Falsterbo i stor mängd en utmärkt *Equisetum*, som af oss bestämdes till *E. palustre arenarium.* Då vi genom säkra originalexemplar blifvit förvissade, att den var identisk med E. pratense *Schlecht.! Fl. Berol. et Auct. Germ.* uptogo vi den under dess namn, då samvetsgranheten fodrade att icke utan direkt erfarenhet afvika från den antagna åsigten. Sedan nu likväl äfven *Schlechtendahl* erkänt den för en var. af *Equisetum palustre*, synes vår ursprung-

liga bestämning vara utom allt tvifvel och dess synonymi blifva således

Equisetum palustre arenarium *Fr.*

E. pratense *Schlecht. Fl. Ber. et plur. Auct.*

E. campestre *Schult. Fl. Starg.*

Schlechtendahl har tillika uplyst, att *E. umbrosum* är den ursprungliga *E. pratense* Ehrh., hvilken benämning derföre väl bör antagas. Minst kunna vi inse billigheten af *G. F. Meyers* förslag, att för den i Tyskland vanligaste bestämningen af *E. palustre arenarium* till *E. pratense* benämna *E. umbrosum* för *E. Ehrhartianum*, då väl det förstnämda namnet bör bibehållas i fall man ej ville återställa Ehrharts.

II. Hvarjehanda.

1. Kandidat P. Afzelius, som i år berest Gottland och der samlat en mängd intressanta vexter, har äfven hemfört blad och lefvande rötter af en steril *Iris*, som fanns flerastädes på öen. Dessa tillhöra otvifvelaktigt samma art, som i Skåne (t. ex. vid Krageholms sjö) blifvit funnen utan blommor; och, efter jemnförelse med den här i Botaniska trädgården odlade, säkert är *Iris Siberica* (jfr. Fl. Scan.). Således hafva vi genom *Sonens* försorg erhållit bekräftelse på en art, som dess framlidna *Fader* Prof. *A. Afzelius* redan för 60 år sedan upgaf som Svensk! — Troligen tillhör den af Hr *Nyman* äfven på Gottland funna art (se Bot. Not. 1841, N:o 8) med bredare krökta blad en annan art e tribu Barbatarum. — Måtte någon på Gotttand boende söka att passa på dessa under deras blomningstid, som både är tidig och snart öfvergående, hvarföre de lätt undfalla resande Botanister.

(Ur bref från Prof. Fries).

2. Bland de flera utmärktare lafarter, hvilka Prof. *Zetterstedt* samlade under den resa han förra året företog i Jemtland, är äfven *Umbilicaria atro-pruinosa* Schær., hvilken

länge ansågs ensamt tillhöra mellersta och södra Europas fjelltrakter, tills den för några år tillbaka fanns temligen allmänt spridd på fjellen i mellersta Norge, hvarefter Hr *Thedenius* äfven updagade den i Herjeådalen; då Prof. *Zetterstedt* nu äfven funnit den i Jemtland, synes man kunna antaga att den torde förekomma i de flesta fjelltrakter af Skandinavien. — I sammanhang härmed vill Utg. nämna att en utförlig berättelse om Prof. Zetterstedts resa i Jemtland och angränsande del af Norge kommer att inflyta i Vetenskaps-Akademiens botaniska årsberättelse.

3. Enligt upgift af Hr *Lilja* i N:o 9 af Tidning för trädgårdsskötsel och allmän vextkultur har Stud. *Lundberg* under detta års sommar funnit *Anagallis cærulea* Schreb. i temlig mängd i en åker vid Lyngsjö i Kristianstadstrakten. — Äfvenledes har Hr *Lilja* underrättat Utg. att Hr *Hesselgren* funnit *Poterium Sanguisorba L.* vid Limhamn nära Malmö.

4. Enligt underrättelse från Magr. *Areschoug* är man i Göteborg betänkt på inrättande af en botanisk trädgård, hvartill medel skola anskaffas genom subskription, som är öppnad och hvartill 3000 R:dr B:ko redan äro tecknade och resten, som man hoppas, snart nog skall insamlas. Göteborg är dock i fråga om publika inrättningar den första staden i riket. Dess zoologiska museum t. ex. har i årlig inkomst 1000 R:dr B:ko. Utg. kan ej annat än önska framgång åt den projekterade trädgården och tror att den inom kanske icke så många år skall ej blott uphinna utan öfverträffa både Lunds och Upsala trädgårdar.

5. Af det af Rikets sednast församlade Ständer beviljade anslag till resestipendier, läroböckers och lärda arbetens utgifvande har Regeringen tilldelat Prof. Wikström, såsom understöd till utgifvandet af den af honom påbörjade Flora öfver Stockholmstrakten, en summa af 666: 32 B:ko att årligen utgå till nästa riksdag. Det är fägnande att se det äfven den botaniska literaturen får hugna sig af en andel af detta an-

slag; men liksom Ref. vid anmälandet af första delen af nämnde arbete anmärkte, att vid detsammas redaktion icke var iakttagen någon ändamålsenlig ekonomi, så torde icke heller allt skäl saknas att anmärka, det nämde understöd var väl stort med afseende på ett arbete af så specielt och lokalt intresse, ehuru Ref. dermed icke vill hafva sagdt, att icke Prof. Wikström så väl för den derpå nedlagda flit och använda tid, äfvensom för den förtjenst han genom de botaniska årsberättelsernas utarbetande ådagalagt, ganska väl förtjent denna upmuntran, helst som hans lön lärer vara föga betydlig.

6. Etats-Rådet, Riddaren af Danebrogs-Orden, Prof. *Jens Wilken Hornemann* afled i Köpenhamn d. 28 Juli detta år. Utg. hoppas att framdeles blifva i tillfälle att meddela några biografiska underrättelser om denne för Skandinaviens Flora och i allmänhet för Botanikens studium i Norden så högt förtjente man. Professor *Schouw* har efter honom öfvertagit de till Botaniska Professionen i Köpenhamn hörande åliggander, hvaribland äfven vården om botaniska trädgården. Redaktionen af *Flora Danica* är, åtminstone tills vidare, updragen åt Bot. Docenten *S. Drejer*, hvilken äfven i hufvudsaklig del ombesörjt den sist utkomna fascikeln.

7. Ett ännu notablare dödsfall har inträffat i det att *Augustin Pyramus de Candolle*, utan motsägelse den störste bland Europas, och således jordens, nuvarande Botanister, afled i Genf d. 9 Sept. Han var född i Genf d. 4 Febr. 1778 få dagar efter Linnés död. Upfostrad i trakten af Grandson i Wallis fortsatte han sina studier i Frankrike, der han erhöll Medicinæ Doktors-diplom, för hvilket han utgaf sitt försök om vexternas medicinska egenskaper. Han blef Professor i Botaniken vid medicinska fakulteten i Montpellier, men återvände 1816 till Genf, hvarest en botanisk lärostol för honom inrättades, hvilken han bibehöll till 1835, då han öfverlemnade den till sin son. Här utarbetade han de för alla tider oförgängliga arbeten, som förvärfvade honom

sin stora ryktbarhet. Men det var icke endast genom dessa som han inverkade på botanikens studium. Hans stora bibliotek och enorma vextsamlingar från alla trakter af jorden voro med den största liberalitet tillgängliga för alla botanister, som besökte Genf, dit äfven för denna anledning en mängd samlades. Han stod i den vidlyftigaste korrespondens och erhöll från alla jordens trakter vexter sig tillsända, hvilket allt satte honom i tillfälle att utarbeta sitt klassiska arbete: *Prodromus systematis vegetabilis*, hvilket han likväl icke hann sluta. Hans son och efterträdare *Alphons De Candolle* lärer skola fortsätta det; måtte det ske på samma äkta vetenskapliga och grundliga sätt, som utmärker de af Fadren utgifna sju tomerna.

III. Anmälan.

Prof. *Fries* har till införande meddelat efterföljande förteckning på de vexter, som innehålles i *Herbarium normale fasc. VII*, hvilken nu snart är färdig. Vid genomögnandet af denna lista kan enhvar öfvertyga sig, att denna fascikel, i fråga om nya, sällsynta och intressanta vexter, icke blott mäter sig med utan öfverträffar de föregående.

1. Matricaria maritima L.! (non Auct.)
2. Filago montana a. L.
3. Scorzonera humilis L.
4. Leontodon hispidum L. a et b. glabr.
5. Carduus nutans L.
6. Anchusa officinalis L. cum var.
7. Ballota nigra L. a et b.
8. Galeopsis tetrahit v. pallens Fr.
9. Mentha viridis L. a et b.
10. — piperita L. (culta)
11. Rhinanthus major Ehrh. var.
12. — minor v. angustif. Koch.
13. Sinapis alba L.
14. Sisymbrium Thalianum v. lyratum Koch.
15. Arabis arenosa Scop.
16. — alpina L.
17. Cardamine bellidifolia L.
18. — hirsuta v. clandestina Fr.
19. Camelina silvestris Wallr.
20. — sativa Crantz a. b.
21. — dentata Pers.
22. Thlaspi alpestre L.
23. Thalictrum minus L.
24. — flexuosum Bernh. ex Reich.
25. — collinum Wallr. ex Koch.
26. Ranunculus Philonotis Ehrh.
27. — nivalis L.
28. — pygmaeus Sol.
29. Hypericum tetrapterum Fr.
30. — pulchrum L.
31. Dianthus deltoides v. glaucus Smith.
32. Silene anglica L.

33. Stellaria palustris *Retz.*
34. — alpestris v. panicul. Fr.
35. Cerastium trigynum Vill.
36. Trifolium hybridum L.
37. Medicago sativa L. a. b.
38. — silvestris Fr. a. b.
39. — — v. procumbens Bess.
40. — falcata L! (non Exter) a. b.
41. Vicia Orobus Dec.
42. — Cracca var. leptophyll. Fr.
43. Rosa dumetorum Thuill.
44. — mollissima Willd.
45. a — cinnamomea L.
b. — mutica *Fl. Dan.* ex Reich.
46. Rubus pruinosus *Arrh.*
47. — corylifolius *Sm.*
48. Potentilla sordida Fr.
49. — — v. Güntheri Fr.
50. — intermedia L.
51. Poterium Sanguisorba L.
52. Euphorbia Cyparisias L.
53. Polygonum mite Schrank var.
54. Rumex conspersus Hn.
55. — domesticus Hn.
56. — crispus L.
57. Ulmus glabra Mill.
58. Salix Lapponum L.
59. — cinerea L.
60. — aurita L.
61. — nigricans v. borealis Fr.
62. — Myrtilloides L.
63. — pyren. norvegica Fr.
64. — reticulata L.
65. Orchis incarnata L. latifolia.
66. — — v. angustifol.
67. — latifolia L.!
68. — angustifolia *Reich.*
69. Allium Sibericum. L.
70. — Schoenopraso — sibericum.
71. Juncus acutiflorus Ehrh.
72. — nodulosus Wahlnb. var.
73. — bufonius v. fasciculatus Koch.
74. Luzula arcuata Wahlnb.
75. Carex ericetorum Poll. var.
76. — distans L.
77. — punctata Gaud.
78. — vaginata Tausch.
79. — livida Willd.
80. — rariflora Sm.
81. — capillaris L.
82. — silvatica Huds.
83. — remota L.
84. — canescens v. firma Blytt.
85. — Blyttii Fr
86. — parallela Sommerf.
87. Blyttia suaveolens Fr.
88. Stipa pennata L.
89. Avena intermedia Lindgr.
90. — agrostidea Fr.
91. Poa sudetica var. Fr.
92. — trivialis L. var.
93 — depauperata Brown? Blytt.
94. Bromus inermis L.
95. — pratensis var. simplex Fr.
96. — mollis a. et b. lejostachys.
97. — hordeaceus L.
98. Elymus geniculatus Curt.
99. Equisetum arvense? riparium Fr.
100. Chara gracilis Smith.

Rättelse:

I N:o 8 pag. 160 rad. 22 står *Hoburg*, men skall vara *Thorsborgen.*
— — 10 — 178 — 1 nerifr. står §. 13, skall vara §. 17.

☞ Af förekomna anledningar finner Utg. sig föranlåten att förklara, det orsaken till detta och föregående Nummers fördröjda utgifvande är att söka i hopade göromål på boktryckeriet, som äfven förorsakat, att detta nummer utgör blott 1½ och ej 2 ark, som Utg. önskat.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 11. Lund November 1841.

I. Original-Afhandling.

Något om de i Westergötland förekommande arterna af slägtet Lamium; af Sv. Joh. Lindgren.

Uti *Linnés Fl. Svec.* uptogos trenne arter af slägtet *Lamium.* Genom *Fries's* observationer ega vi nu, inom Sverige, detta antal fördubbladt. Af de svenska arterna *Lamium* saknar Westergötland, efter hittills gjorda observationer, *Lamium album* och *maculatum.* Det hade varit en lika stor kuriositet om den sistnämnde blifvit der funnen, som det förblifver en kuriositet om *Lamium album* aldrig påträffas inom landskapet.

Så mycket ymnigare synas deremot de fyra återstående svenska arterna af samma slägte vara utbredda öfver provinsen, om man får döma efter trakten mellan Kinnekulle, Skara, Wenersborg och Wenern. Der förekomma nemligen också, ofta i stor mycken het, tvenne arter som hittills i allmänhet varit ansedda för temmeligen sällsynta inom Skandinavien. Jag menar *Lamium incisum* Willd. och *Lamium intermedium* Fr. — Deras vextplats är antingen i trädgårdar och odlingar närmare boningshusen, eller på åkerkanter, invid (och ibland) säden. Man får, i följe deraf, af hvardera en *forma succulenta hortensis* och en *forma macra arvensis.* De förekomma merändels tillsammans med *Lamium purpureum* och *amplexicaule;* men någongång vexa de äfvenledes hvardera särskildt, utan att hafva någon af de andra arterna inom slägtet i sitt sällskap. Så träffades vid det numera öde torpet

på Kinnekulles topp ensamt *L. intermedium*, och vid en lägenhet utom Lidköping, bredvid vägen till Kållandsö, fann jag år 1840 *L. incisum* under enahanda förhållanden. Då de vexa i förening med sina samslägtingar tillhör största antalet af specimina icke alltid företrädesvis *L. purpureum*. Detta kan lika väl tillhöra antingen *L. intermedium* eller *L. incisum*. *L. amplexicaule* synes deremot ofta vara underlägsen i anseende till antalet af exemplar, jemförda med de andra arternas på hvarje särskildt ställe.

Man har trott sig kunna föra *Lamium incisum* och *intermedium* såsom afarter till *L. purpureum*. *För vår del äro vi likväl numera fullkomligt öfvertygade om bådas äkthet såsom species.* Deras vextplats må vara hvilken som helst, så särskilja vi dem genast, i första blicken, både ifrån hvarandra och ifrån *L. purpureum*. Ännu mer: De, för hvilka vi visat sjelfva vexterna lefvande, hafva, så vida vi också redogjort för de sednares karakterer, icke vidare misstagit sig om det ena eller andra speciet. Att fälla ett omdöme ifall man endast sett torrkade exemplar är lika litet rätt här, som allestädes der fråga är om saker af sådan finhet. Det är öfverflödigt att jag skulle söka med någon ny ordställning omsäga den gamla sanningen, att af en Botanist naturen endast studeras i naturen; men det är kanske icke lika öfverflödigt att imellanåt upprepa; att "*plurimæ formæ, facie diversissima, leviter modo differunt; aliæ simillimæ distinctissimæ!*" Det är en gyllene regel för oss yngre.

Om *Lamium intermedium* Fr. synes man numera mindre dissentiera. Den framstår också, med sina alltid, jemförelsevis, större och med en djupare färg försedda blommor, *längre och mera långhåriga blomfoderflikar* och till formen utmärkta blad o. s. v., tydligt skild från de andra arterna inom slägtet. *Lamium incisum* ställes ännu stundom på en underordnad plats, såsom afart eller hybriditet. Vi hafva i trädgården och på fältet sått här samlade frön af så väl *L. incisum* som *L. purpureum* och *intermedium*, och hafva alltid

återfått samma vext som den, hvaraf fröen voro insamlade. För dem som så frön af dessa vexter, antingen hvarje art särskildt eller alla tre arterna tillsammans, och sedan observera vegetationen från fröens upkomst till och med vexternas utveckling inpå senhösten, för dem tro vi att *L. incisum* skall bevisa sig vara sjelfständig art. Utom de inskuretflikiga bladen, synnerligen folia floralia, som den sistnämnda aldrig saknar, har detta species dessutom, jemfördt med *L. purpureum*, ständigt en mera mörkgrön färg, och dess blad äro mer eller mindre *concava!* hvilket isynnerhet visar sig hos den äldre vexten. *Lamium purpureum* har deremot alltid ett visst convext tycke hos sina blad, och en ljusare, någongång till och med gulgrön, färg. *Lamii incisi* blad äro, äfven de öfversta, mera jemnt gröna. *Lamii purpurei* öfversta små, ännu icke utvecklade, blad äro brunaktiga, och dess något mera utvecklade öfre blad äro ofta ännu bruna i kanten. *Lamii incisi* blomkrona är blekare, än *L. purpurei*. Tubus corollæ har jag hos *L. purpureum* alltid funnit ofvan basen mer eller mindre fullständigt sluten förmedelst en ring af hår. Hos *L. incisum* är deremot tubus corollæ ofvan basen alltid nudus, eller, noga taget, subnudus; ty *några!* tjocka genomskinliga hår, eller rättare piggar, finnas der alltid, endast likväl på den delen af blommans insida, som motsvarar dess öfverläpp, d. v. s. ståndaresträngarnes vidfästningssida. *L. incisi* blompip tillslutes imellertid aldrig af dessa från en sida utgående piggar. Faux corollæ är hos den Vestgötska *L. incisum nuda*, ej pilosa; men isynnerhet de kortare ståndarenas strängar äro ofvan och omkring deras vidhäftningspunkt, förnämligast på framsidan, försedda med fina hår. Nedom samma fästepunkt vidtaga och följa, allt efter ståndarenas vidhäftningslinea, genomskinliga tjockare piggar, öfvergående i de få ofvannämnda vid pipens bas.

För min del finner jag nästan större frändskap imellan *L. incisum* och *intermedium*, än mellan den förra och *L. purpureum*. Hos *L. incisum* och *intermedium*, som också gemen-

samt hafva en tubum corollæ supra basin subnudum och petiolos dilatatos, äro, då de vexa i fet jord, stam och bladform, vid hastigare påseende, någon gång förvånande lika. *L. intermedium skiljes likväl genast genom sina längre och mera långhåriga fodertänder och större och mörkare blommor.* Alla tre arterna förekomma här till inpå senhösten.

Skulle jag för *Lamium incisum* våga en diagnos, så kan den knappt blifva annat än en afskrifning af hvad *Fries* och *Koch* redan gifvit oss, eller denna: *Lamium incisum* Willd. *foliis* inæqualiter *inciso-lobatis* inferioribus cordato- ovatis, *superioribus subrhombeis breviter petiolatis concaviusculis, petiolo dilatato, tubo corollæ intus subnudo*, fauce utrinque denticulis duobus notata, dente superiore subulato, *dentibus calycis post anthesin patentibus*, antheris barbatis.

Inter Lamia tres species præsertim confunduntur. Sunt *Lamium purpureum, incisum* et *intermedium:*

Lamium purpureum L. *tubo corollæ* basin versus annulo piloso *clauso*, corolla ipsa læte purpurea, foliis ovato-cordatis ac crenato-serratis et *petiolis angustatis* diversum.

Lamium incisum Willd. *tubo corollæ subnudo, corolla ipsa pallide purpurea, foliis superioribus subrhombeis* inciso-lobatis et concaviusculis *petiolis dilatatis* insigne.

Lamium intermedium Fr. *tubo corollæ subnudo*, corolla ipsa magna et "saturatius colorata," *dentibus calycis longioribus* ac pilosioribus, foliis superioribus subreniformibus et subsessilibus, *petiolis dilatatis* distinctum.

Jag har skäl att tro, att *Lamium incisum* och *intermedium* finnas allmännare spridda inom landet, än man hittills förmodat. *Wahlenbergs* Fl. Svec. upgifver såsom vextställen för *L. incisum,* utom Skåne, äfven Halland, Öland, Östergötland och Upsala; och för *L. intermedium,* utom Skåne, äfven Blekinge, etc. — *Hartman* tillägger, för denna sednare, Bohuslän, och *Blytt* har funnit den åtminstone i sö-

dra Norge *). Utom det redan upgifna förhållandet, att dessa båda arter äro allmänna i den af mig sedda delen af Vestergötland, har jag äfven sett exemplar af L. *incisum* från Nyqvarns Bruk i Södermanland, och *L. intermedium* är i Ramnäs S:n af Vestmanland tagen af J. Brodén. — Vid en hastigare resa genom Wenersborg till Uddewalla, under nu förflutne sommar, fann jag *L. intermedium* allestädes i stor myckenhet. *L incisum* anmärktes sist vid Nygård, liggande vid foten af Hunneberg, och vid Wenersborg. Den syntes icke sedermera. Hade tiden varit längre, och egenteligen anslagen till undersökning af traktens vegetation, så förmodar jag likväl att *L. incisum* påträffats äfven V. om nämnde stad. — *Koch* uptager ej *L. intermedium* i sin Syn. Fl. Germ. et Helvet. — Kan det vara möjligt att den saknas på andra sidan Östersjön?

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Utur Flora oder Botanische Zeitung 1841.

(Forts. fr. N:o 9.)

5. Uti N:o 13 förekommer ett utdrag ur en af *Fermond* författad och i Journal de Pharmacie för 1840 införd upsats, som har till föremål att visa, det befruktningen ofta försiggår efter blommornas öpnande, och att blomhyllena dervid spela en vigtig rol. Man har nemligen förr antagit, att befruktningen i sådana uprätta blommor, der ståndarna äro myc-

---

*) Den vexer allmänt kring Sognfjorden i mellersta Norge, t. ex. vid Leirdal, Gudvang, Lyster, Vig etc *L. incisum* är af *Blytt* anmärkt i Nærödalen i Voss, äfvensom vid Moss, Dröbak, o. s. v. på östra kusten af Norge. — *L. intermedium* är nu äfven funnen i Oldenburg; hvarom se Flora oder Bot. Zeitung 1841, N:o 14, p. 214, hvarest åtskilliga observationer förekomma öfver *L. incisum* och *L. intermedium* af *Böckeler*, hvilken äfven påyrkar dessas arträttighet. Utg. anm.

ket kortare än pistillen, äfvensom der anthererna öpna sig på den yttre från pistillen vända sidan, endast kunde verkställas medelst tillhjelp af vinden eller insekter. Denna förklaringsgrund är i flera hänseenden otillfredsställande. Förf. har nu genom observationer ådagalagt, att befruktningen hos *Iris*, hos hvars arter ståndarna öpna sig på yttre sidan, sker på det sätt, att pollen fastnar bland de hårstrimlor, som befinna sig på de kronlika foderbladen, hvilka äro motsatta ståndarna. Dessa foderblad höja sig sedan upåt och kröka sig mot blommans centrum, hvarvid de afskaka pollenkornen på märkena; i denna ställning förblifva de sedermera, så att man hos de förvisnade blommorna alltid finner en ståndare och ett märke omslutet af ett foderblad. Enahanda är förhållandet hos *Sisyrinchium*, *Moræa*, *m. fl.* Denna involutio eger äfven rum hos *Ipomæa* och några arter af *Nyctago*. Hos *Convolvulus* och *Malvaceæ*, som ha ståndarna mycket kortare än pistillerna, sker befruktningen äfven med kronans tillhjelp, i det denna, sedan pollen derpå är utströdt, vrider sig i spiral och innesluter pistillen, hvilken sålunda kommer i beröring med pollen.

6. Apotekare *Böckeler* har i N:o 14 meddelat anmärkningar rörande några Oldenburgska vexter, hvaraf Ref. här endast vill anföra följande. Genom odling har han funnit att *Gnaphalium nudum* Hoffm. öfvergår i *Gn. uliginosum* L.; vidare anser han *L. incisum* Willd. och *L. intermedium* Fr. för goda konstanta arter, hvilka dock synas honom vara sinsimellan mera beslägtade än med *L. purpureum*; af *L. incisum* anmärker han en forma vernalis och en forma æstivalis. *Juncus nigritellus* Don. är endast en form af *J. supinus* L.; både ståndarnes antal och fruktens form varierar. — *Nasturtium microphyllum* Bönnigh. och *N. Siifolium* Reichb. äro endast genom lokaliteter förorsakade former af *N. officinale*.

7. Uti en i N:o 19 införd upsats om en botanisk exkursion i trakten af Muggendorf, hvarunder *Brassica campe-*

stris L. upptäcktes såsom vild, anför Hofrådet *Koch* åtskilligt intressant om denna och närbeslägtade former; deraf torde vara tillräckligt här anmärka, att han numera anser *B. campestris* för den enåriga urformen af *B. Rapa* och ej för *B. Rapa biennis*. — Med anledning häraf kan Ref. icke underlåta att meddela den af Prof. *Fries* i bref lemnade upplysning, att *Br. campestris*, *Rapa* och *Napus* äro trenne verkligen skiljda arter, som alla tre förekomma vilda i Sverge. Vi hoppas, att Prof. *Fries* snart sjelf närmare utvecklar detta ämne.

8. *Sauter*, hvilken, enligt hvad i ett föregående nummer visats, på ett berömvärdt sätt egnat uppmärksamheten åt de i Pinzgau i Salzburg förekommande lafvar, har äfvenledes omsorgsfullt studerat der förekommande svampar och det med den framgång, att han funnit en ej obetydlig mängd nya arter. I N:o 20 af Flora meddelar han en öfversigt af svampvegetationen med hufvudsakligt afseende på *Pezizæ* och *Trichioidei*, samt lemnar diagnoser öfver de nya arterna. Denna upsats är så mycket intressantare, som man hitintills nästan alldeles saknat underrättelse om svampvegetationen i sydtyska fjälltrakterna. Utrymmet tillåter icke att här närmare referera innehållet af nämnde upsats, utan får Ref. inskränka sig till meddelandet deraf, att *Sauter* inom 3 år fann omkring 200 arter af *Peziza*, hvaribland öfver 30 nya; vidare 2 nya *Trichiæ*, 1 ny *Arcyria*, äfvenledes 1 ny *Stemonitis* och 1 ny art af *Diderma*; 3 nya *Clavarier*, 3 nya *Cantharelli*, o. s. v.

9. I N:o 27 och följande lemnar Hofrådet *Koch* tillägg och förbättringar till sin *Synopsis Floræ Germanicæ et Helvetiæ*, vid hvilken upsats Ref. något längre vill uppehålla sig, enär deri meddelas ganska mycket, som äfven för Skandinaviens Flora har ett speciellt intresse.

I fråga om arterna af slägtet *Thalictrum* torde följande böra meddelas. *Th. minus* ♂ *strictum* Synops. betraktas som egen art *Th. silvaticum*: caule ad genicula striato leviter prui-

noso, internodiis quandoque serpentino-flexuosis, *petiolis partialibus compresso-teretibus obsolete-angulatis*, foliolis subrotundis 3dentatis l. 3fidis et 3dentatis subtus glaucis glabris, *auriculis vaginarum brevibus rotundatis* revoluto-patulis, stipellis nullis, ramis patentibus, floribus sparsis subumbellatis staminibusque pendulis. ♃. In terra humosa silvarum (Rheinpfalz, Slesien, Mittelmark; blommar en månad sednare än *Th. minus*). — *Th. majus* Jacq. antages som egen art och får följande diagnos: caule striato epruinoso substricto, petiolis partialibus lineis prominentibus angulatis, infimis patentissimis, foliolis subrotundis cuneato-obovatis 3dentatis, l. 3fidis et 3dentatis, subtus pallidioribus glaucescentibusque glabris, auriculis vaginarum brevibus inferioribus rotundatis, stipellis nullis, ramis paniculæ erecto-patentibus, floribus sparsis subumbellatis staminibusque pendulis. ♃. In pratis et ad agrorum margines. — Th. elatum *Gaud.*, Th. ambiguum *Schleich.* (nec Willd. Herb.), Th. minus ε dumosum *Koch Synops.* — *Th. capillare* Reich. är häraf en varietet med långa mycket fina blomskaft. Arten kan i herbarier svårligen särskiljas; men lefvande utmärker den sig genom en något styf högre stjelk, genom hufvudbladskaftets sidogrenar, som med detsamma bilda en rät vinkel och genom en mindre utspärrad vippa. *Jacquin* skiljde dock ej *Th. minus* L. från sin *Th. majus*. Sedan *Wallroth* icke vill erkänna sin *Th. collinum* för samma som *Kochs* art af samma namn, har denna kallat sistnämnda för *Th. Jacquinianum*, hvartill *Th. minus* Jacq. är synonym; deremot tvifvelaktigt om *Th. flexuosum* hör till denna art; af hvilken *Th. nutans* Schleich. (nec Desf. quod var. Th. majoris videtur) är en varietet. — *Th. exaltatum* Gaud. tillägges med följande diagnos: caule sulcato nitido, foliolis subtus vaginisque glandulis sessilibus minutissimis adspersis lanceolatis integris l. cuneatis 2-3-fidisve, *auriculis vaginarum brevibus rotundatis diametro vaginæ angustioribus*, summis acutis, stipellis subnullis, ramis paniculæ corymbosæ patentibus, floribus in apice ramorum aggregatis staminibus-

que porrectis, radice subrepente. ♃. Ad fluviorum ripas Helvetiæ australis. Mycket större än *Th. flavum* — *Ranunculus auricomus β. fallax* W. et Grab. föres som varietet till *R. cassubicus*, som skiljes genom rostrum rectiusculum apice uncinatum från *R. auricomus*, hvars rostrum är a basi fere uncinatum. — Af *Pæonia* finnas inom florans gebit endast *P. corallina* och *peregrina*, för hvilka nya diagnoser med synonymi meddelas. — Af *Corydalis* antagas fyra arter, hvilka på följande sätt karakteriseras: 1. *C. cava* Schweig. et Körte: rad. tuberosa fibris undique adspersa cava denique multicauli, caule diphyllo squama basilari destituto, fol. 2ternatis incisis, racemo fructifero erecto, bracteis integris, pedicellis capsula triplo brevioribus. 2. *C. solida* Sm. radice tuberosa solida basi ima fibris obsita, fol. 2ternatis incisis, petiolo inferiore aphyllo squamæformi, bracteis digitato-partitis, racemo fructifero elongato erecto, fructibus remotis, pedicellis capsulam æquantibus. — Stylus är under blomningen hos denna art vid basen böjd åt sidan i en rak vinkel och stiger först derefter i höjden; detta eger ej rum hos de andra tre arterna. — 3. *C. fabacea* Pers. rad. tuberosa solida basi ima fibris obsita, fol. 2ternatis incisis, petiolo inferiore aphyllo squamæformi, racemo fructifero conferto nutante, bracteis integris, pedicellis capsula triplo brevioribus. — Äfven då *C. solida* har hela blomskärm skiljes *C. fabacea* lätt derifrån genom de korta fruktstjelkarne och den lutande täta fruktklasen. — 4. *C. pumila* Host. rad. tuberosa solida basi ima fibris obsita, fol. 2ternatis incisis, petiolo inferiore aphyllo squamæformi, racemo fructif. conferto nutante, bracteis digitato-partitis, pedicellis capsula triplo brevioribus. Äfven då denna, såsom Fries upgifver, har hela blomskärm, skiljer den sig från föregående genom betydligt större bracteer, genom blomkronan, som midtpå undra bladet har blott en obetydlig knöl, hvarifrån den väl upstiger, men ej bildar någon vinkel, då deremot knölen på *C. fabacea* är stor och den undra sidan af sporren och främre sidan af undra blombladet

bilda nästan en rak vinkel; äfvenledes är sporren, der den går från blomskaftet, hos *C. fab.* mycket bredare än hos *C. pumila.* — *Nasturtium Siifolium* föres som varietet till *N. officinale.* — Under *Barbarea vulgaris* uptages som var. pubescens *B. hirsuta* Weihe, Reichb. fl. exc. — *Arabis hirsuta γ longisiliqua* Synops. betraktas som egen art *A. sagittata* Bertolon. med följande diagnos: Caule inferne hirto pilis simplicibus ramosisque patulis l. deflexis, superne glabriusculo, fol. oblongis denticulatis pube ramosa adspersis in petiolum angustatis, caulinis erecto-patulis basi profunde cordato-sagittata sessilibus, auriculis patentibus, siliquis erectis anguste linearibus compressis, nervo dorsali tenui denique subevanescente, seminibus anguste alatis obsolete punctulatis. ⊙. In collibus lapidosis et montanis rupestribus. (Franken, Unterharz, Krain). Jun. Jul. — Öfver arterna af *Erysimum* meddelas kritiska anmärkningar och äfven nya diagnoser för en del. — *Alyssum edentulum* kallas *A. petræum* Ard. och får såsom synonymer dels förstnämnde dels *A. gemonense* L. Mant.; hvaremot *A. gemonense* Syn. kallas *A. medium* Host. — *Draba Traunsteineri* Hopp. betraktas tills vidare som egen art. — *Draba lapponica*, *lævigata, fladnizensis* äro förenade under en art *Dr. Wahlenbergii* Hn. i öfverensstämmelse med Ref. åsigt ytterligare bestyrkt af Traunsteiner och Salis-Marschlins. — *Dr. confusa* Syn. får namnet *D. stylaris* Gay, sedan det upplysts att *Dr. confusa* Ehrh. är en form af *Dr. incana* L. — *Raphanistrum arvense* Reich. Fl. germ. exsicc. hör till *Raphanus Raphanistr. α.* et *β.* Syn., och *Raphan. segetum* Reich. till till var. *γ.*

(Fortsättes.)

III. Literatur.

Revisio critica Caricum borealium in terris sub imperio Danico jacentibus inventarum. Autore S. Drejer, artium Magistro. Havniæ Reitzel 1841. 62 pg. 8:o.

Detta arbete är ursprungligen införd i 3:e bandet af Kröyers Naturhistorisk Tidskrift, men som det äfven förekommer särskildt aftryckt och är af vigt för Skandinaviens flora, har Ref. ansett sig böra äfven särskildt anmäla det.

Förf. angifver till en början att första anledningen till dess tillkomst var granskningen af den rika samling af starrarter, som *Vahl* medfört från sitt 9åriga vistande på Grönland och som han lemnat Förf. att genomgå och beskrifva i och för den Grönlands Flora, med hvars utarbetande Vahl är sysslosatt. Men som *Steenstrup* ungefär vid samma tid lemnade Förf. alla de af honom på Island under 2 år samlade vexter, så beslöt han, att kritiskt genomgå alla Grönländska, Isländska och Færöiska *Carices*, samt, med Vahls bifall, särskildt publicera sina härunder gjorda anmärkningar. Utom Vahls och Steenstrups samlingar hade han äfven tillgång till *Hornemanns* rika herbarium, hvarest så väl nästan alla af Wormskjold, samt de flesta af Raben, Holl-böll, Mörch och Lyngbye på Grönland, Island och Färöarne samlade *Carices* äro förvarade; äfvensom andra samlingar för Förf. voro tillgänglige. Han lemnar derefter en historisk öfversigt af hittills utgifna bearbetningar och uplysningar öfver nämde trakters vegetation; hvarefter han meddelar en förteckning på de (69) arter af *Carex*, som ditintills voro upgifna från dessa länder, hvarpå han öfvergår till sjelfva revisionen af de särskilda arterna. Härvid anförer han öfverhufvud blott sådana synonymer, som äro hämtade ur arbeten, hvilka afhandla den arktiska och skandinaviska floran; vexeställen och, i de flesta fall, samlarens namn, samt vid nya eller förblandade arter diagnoser, beskrifningar och anmärkningar. Vi vilja härur anföra hvad som kan vara af specielt intresse för skandinaviens flora, äfvensom diagnoser på de upstälda nya arterna.

I. *Psyllophoræ.*

Carex gynocrates Wormskj. mscpt.: spicis oblongis polygamis (aliis mere femineis, aliis androgynis apice l. medio

masculis), perigyniis squarrosis subreflexis ovatis biconvexis rugosis rostro teretiusculo, squamis femineis ovatis acutiusculis masculis lineari-lanceolatis acutis, stigm. binis. Grönl. — *C. dioecæ* proxima, quæ vero a *C. gynocrate* differt: perigyniis subarrectis plano-convexis ovatis validius et magis regulariter nervosis, in rostrum longius applanatum attenuatis et margine distinctius scabratis, squamis femineis ovatis obtusis, masculis oblongo-obovatis obtusis. — Såsom synonymer till *C. gynocrates* citeras *Cobresia scirpina* Hornm. Fl. D. t. 1529. *Cobr. nardina* Horn. nomencl. p. 74. *C. rupestris* Sommerf. in herb. Horn. (Saltdalen). Hvad nu de 2 första synonymerna angår, så har Prof. *Fries* i bref till Ref. meddelat, att han, liksom Hooker, från Hornemann sjelf erhållit *Carex nardina* under namn af *Cobres. scirpina*, och att Fries är så mycket säkrare att detta synonym verkeligen hör till *C. nardina*, som Fries sjelf gjorde Hornemann upmärksam på dess skillnad från den rätta *Cobr. scirpina* och kallade den *Carex nardina* i de anmärkningar öfver Fl. Dan., hvilka han sände Hornemann, då denne skulle utgifva Nomenclator Fl. Dan. (hvarom se företalet till samma arbete); namnet är föröfrigt, såsom Drejer sjelf anmärker, likaså passande för *C. nardina* som opassande för *C. gynocrates*; (denna sistnämnda har äfven *Ångström* funnit jemte den förra, men tog den för en form af *C. dioeca*).

C. nardina Fr.: spica ovata l. ovali densiflora apice mascula, squamis ovatis obtusiusculis fructu subbrevioribus, perigyniis ovatis ellipticisve stipitatis nervosis angulis scabridis, rostro tereti ore hyalino-bilobo, stigm. 2. — Grönland. — (Om synonymien jfr hvad nyss yttrats i fråga om *C. gynocrates*).

C. ursina Dewey: spica subrotundo-ovata basi mascula, perigyniis stipitatis ovalibus brevissime rostellatis ore subemarginato, squamam subobovatam obtusam subsuperantibus, stigm. 2. — Grönland. — Si quis diceret, hanc speciem esse formam depauperatam speciei alicujus spica composita instructæ, haud adeo ab ea sententia abhorrerem, quum nonnul-

la specimina rudimentum spicæ alterius habeant; non autem acutissimo Vahlio assentior, qui eam formam depauperatam esse *C. glareosæ* (cum ea mixtim quidem crescentis) habuit; hæc enim differt culmo superne scabro, perigyniis ellipticis utrinque attenuatis rostratis distincte nervatis, squamis brevioribus.

II. Vigneæ.

C. festiva Dewey: spica composita androgyna, spiculis subsenis ovatis in capitulum subovatum lobatum aggregatis basi masculis, perigyniis ovato-ellipticis plano-convexis nervosis margine serrulatis rostratis ore hyalino-lobato abscisso, squamas ovatas obtusiusculas superantibus, stigm. 2. — C. leporina ovata *Hartm. Sk. Fl. ed. 3 p. 216.* C. ovalis subalpina *Læstad. in herb. J. Vahl.* — Grönland. — *C. leporina*, habitu proxima, differt spiculis ovalibus remotiusculis alternis, quo fit ut tota spica elongetur, squamis acuminatis perigynia æquantibus, caryopside ovata (in *C. festiva* obovata l. obovato-elliptica).

C. pratensis Drejer: spica composita androgyna spiculis 5—7 ovalibus alternis in rachi subflexuosa subsessilibus remotiusculis omnibus bracteatis basi masculis?, perigyniis ovato-oblongis plano-convexis nervatis margine ciliato-serratis rostratis alato-submarginatis, squamis ovato-oblongis acutatis perigynio sublongioribus latioribusque, stigm. 2. — Grönland.

C. lagopina Wahlenb. Af denna art uppställas 2 varieteter: α *typica:* spiculis ternis in spicam subglobosam aggregatis; *β. pleiostachya:* spiculis 5—6 alternis approximatis l. infimis remotiusculis.

Vid *C. canescens* L. anmärker Förf. att han icke en gång som varietet förmår åtskilja *C. Gebhardi*.

(Fortsättes).

IV. Hvarjehanda.

1. *Hugo Mohl* har i Linnæa för 1841 tillkännagifvit, det han ämnar årligen utgifva ett *Repertorium für Anatomie und Physiologie der Gewächse* efter samma plan, som *Meyer* följt i sina årsberättelser, hvilka voro införda i Wiegmanns Archiv. Deri skall således mera på ett refererande än kritiserande sätt redogöras för hvad som under året tillgjorts i dessa delar af Botaniken, och för att kunna åstadkomma detta på ett tillfredsställande sätt anmodar han alla författare inom dessa grenar att tillsända honom särskildta aftryck af sådana afhandlingar och upsatser, hvilka icke såsom sjelfständiga arbeten utkomma i bokhandeln.

2. På samma ställe har D:r *Walpers* annonserat, att han tänker utarbeta och utgifva ett *Repertorium botanices specialis*, hvari alla vextarter, hvilka publicerats efter utgifvandet af de allmänna botaniska verken, (t. ex. De Candolles prodromus, Willdenows Species, Sprengels Systema etc.), skola upräknas samt diagnoser intagas. Till form och inrättning slutar det sig till Endlichers genera plantarum. Derefter ämnar han årligen lemna supplementer. Flera utmärkta botanister (t. ex. *Link, Endlicher, Kunth, Hornschuch, Laurer* m. fl.) hafva låfvat honom sitt bistånd, och han upmanar alla botanister att meddela honom de bidrag och uplysningar, som för nåendet af syftemålet äro af nöden.

3. Efter *Wiegmanns* död har D:r *Erichsson* öfvertagit fortsättningen af det af den förra påbörjade *Archiv für die Naturgeschichte*, och åtskilliga naturforskare hafva förenat sig med honom. Den botaniska delen besörjes af *Grisebach* och har Geheime-Rådet Prof. *Link* äfven låfvat sitt biträde. Årligen skola 6 häften utkomma. I första häftet af 7:de årgången (för 1841) innehålles icke någon botanisk afhandling.

4. Professor *Fries* är sysselsatt med redigerandet af *Novitiarum Floræ Svecicæ Mantissa tertia*, hvari alla de under sista åren gjorda uptäckter komma att intagas, och lära åt-

skilliga slägten deri blifva till större eller mindre del monografiskt behandlade, så vidt som de tillhöra Skandinaviska floran.

3. Prof. *Fries* har meddelat Utg. den underrättelsen, att vid fördelningen af det anslag som Rikˇsens Ständer förunnat Upsala Akademi till materielens förökande, tillerkändes Botaniska Trädgården derstädes ytterligare 625 R:dr B:ko. — Här i Lund har den erhållit 218 R:dr, och några hade helst sett att den fått ännu mindre, ehuru enhvar någorlunda opartisk måste erkänna, att denna institution i alla hänseenden är en bland de allramest behöfvande, såvida den skall ens någorlunda upfylla sin bestämmelse. Med det anslag den hittills haft kan ingenting uträttas, icke ens det första vilkoret för hvarje botanisk trädgård åstadkommas, nemligen erhållandet af en skicklig vetenskapligt underbygd trädgårdsmästare. De framsteg hortikulturen under de sista decennierna gjort fordra såsom en nödvändighet, att en trädgårdsmästare, företrädesvis vid en botanisk trädgård, måste ega kemiska kunskaper för att förstå att blanda jordarterna, fysiologiska för att rätt kunna bestrida utsåningen, vextgeografiska för att kunna riktigt behandla vexterna, och rent botaniska för att kunna bestämma dem och förekomma förvexling. Men hvar skall man väl få en dylik duglig trädgårdsmästare, då man ej har att erbjuda honom mera än 250 R:dr B:ko i lön; han bör hafva åtminstone dubbelt denna summa; så t. ex. har Gartneren i Greifswald 280 Thaler. — Att vexthusen här i Lund äro dels alltför små, dels med hänseende till konstruktionen odugliga för sitt ändamål är för hvar och en, som något känner till hurudana dylika böra vara, så påtagligt att det ej lärer kunna förnekas. Drifhusvexter kunna följaktligen icke här med någon framgång odlas; utan får man inskränka sig till vexter för fritt land. Af dessa finnas visserligen icke så få, så att Lunds trädgård med hänseende till dem äfvensom i fråga om arboretum torde kunna jemföras med Upsala trädgård. Men nya böra alltjemt anskaffas,

och dertill saknas medel, helst de vexter som finnas icke äro i allmänhet af den beskaffenhet, att de erbjuda tillfälle att medelst fröbyte med andra trädgårdar anskaffa hvad som brister. — Greifswalds trädgård har, utom fria vexthus och fria brännmaterialier, årligen 539 Thaler, hvarmed arbetslön och alla utgifter skola betäckas, hvartill likväl, enligt benägen upgift från Prof. *Hornschuch,* åtminstone erfordras 1500 Th., och ser man sig nödsakad fylla det bristande genom försäljning af dupletter och genom den besparing i arbetslön, som åstadkommes genom den med trädgården förbundna läroanstalt för trädgårdsmästare. Lunds trädgård saknar allt tillfälle till dylika biförtjenster och är nödsakad att inskränka sig till det af staten lemnade otillräckliga anslag. — I sammanhang härmed och då trädgården är utur stånd att för närvarande förse sig med sådana utländska vexter, som der borde finnas, skulle Utg. vilja föreslå att man, mera än hittills alltsedan Retzii tid skedt, odlade sällsyntare Skandinaviska vexter och i främsta rummet alla kritiska arter. Ty jemte det tillfälle till biologiska observationer, som derigenom erböd sig, äfvensom till att göra de Studerande upmärksamma på skilnaderna mellan närslägtade arter, kunde man möjligen småningom bereda en liten inkomst för trädgården genom det att man kunde åt utländska trädgårdar erbjuda till salu eller utbyte frön af dessa vexter, hvaribland säkert äro många, som för dem skulle blifva kärkomna. — Men det vigtigaste af allt är att anskaffa en någorlunda försvarlig trädgårdsmästare-lön, så att man kunde ega hopp att få en skicklig och verkligen dertill bildad man. Jag är försäkrad att i sådant fall Prof. *Hornschuch*, hvilken till Upsala anskaffat en utmärkt duglig Gartner, gerna, om han derom anmodades, äfven skulle visa Lunds Botaniska trädgård denna tjenst.

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

№ 12. Lund December 1841.

I. Original-Afhandling.

Några ord om slägtet Draba; af Utgifvaren.

Under den vandring jag 1839 företog i Norges fjälltrakter egde jag tillfälle att ännu vidare observera arterna af detta slägte och sålunda komplettera min kunskap om dem; och som Prof. *Fries* med sin vanliga vänskap nyligen lemnat mig ett utdrag af hvad som rörande detta slägte förekommer i Hookers Flora boreali-Americana (ett arbete, hvartill jag tyvärr sjelf ej eger tillgång), samt Hr *J. Vahl* meddelat mig exemplar af de arter, hvilka han samlat i Grönland och på Spetsbergen, så har jag härigenom blifvit satt i tillfälle att så väl i vissa delar rätta åtskilligt af hvad jag anfört i den afhandling öfver detta slägte, som finnes intagen i Vetenskaps-Akademiens Handlingar för 1839 (i sammandrag äfven dels i Linnæa år 1839 pag. 316 etc., dels i Bot. Not. 1839 p. 15 följ.), som ock dervid göra några smärre tillägg, hvartill jag så mycket mera finner mig föranlåten, som Dr. *Hartman* i de tillägg och rättelser till Skandinaviens flora, som äro införda i denna tidskrift, framställt åtskilliga anmärkningar rörande de af mig uttalade åsigter.

Draba trichella Fr. I Vet.Akad. Handl. för 1839 p. 37 har jag yttrat att denna art synes komma närmast *Dr. corymbosa* Brown; sedan jag nu af Hr *Vahl* erhållit goda exemplar af denna sistnämnda både från Grönland och Spetsbergen, finner jag att denna, såsom äfven *Hooker* i Fl. bor. amer. Part. 11 pag. 52 anmärker, står närmare *Dr. rupestris*

ehuru den äfven derifrån synes skiljd. *Dr. trichella* synes mig stå mellan *D. alpina* och *Dr. corymbosa* et *rupestris*; skidornes form öfverensstämmer närmast med den förstnämnda (jag måste dock tillstå att jag ännu ej sett några fullmogna); hårigheten på stjelken och de uprätta blomklasarne har den gemensam med *D. alpina* och *corymbosa*; bladrosetterna öfverensstämma mest med *Dr. rupestris* var. (Dr. scandinavica in Vet.Ak. Handl.); de små hvita blommorna äro äfven närmast lika med *Dr. rupestris*, med hvilken art den äfven öfverensstämmer i fråga om märkets form; ty ehuru *Fries* i Mant. Novitiarum altera p. 40 tillägger *Dr. trichella* ett "stigma capitatum," så har jag dock hos de så väl af *Fries* som *Ångström* benäget meddelade exemplar icke kunnat finna annat än stigma punctiforme: d. v. s. märket än icke bredare, utan antingen smalare och liksom insänkt mellan stiftets lameller eller i det högsta lika bredt med detta (jfr Vet.Ak. Handl. l. c. sid. 15). Då *Fries* säger att stigma är "sessile crassum," synes han härtill räknat äfven sjelfva stylus, hvilken, ehuru visserligen mycket kort, dock oftast är tydlig och uptill något bredare än nedtill, således omvändt-konisk.

Draba scandinavica Vet.Ak. Handl. l. c. sid. 38. Genom de observationer, hvilka jag 1839 var i tillfälle göra, har jag blifvit öfvertygad, att denna utgör allenast en form af *Dr. rupestris*, hvars något afvikande utseende bör tillskrifvas dess vextställe på de högre fjälltopparna bland de der hopade och liksom tätt sammanpackade större och mindre stenar. Se mera härom under *Dr. rupestris*.

Dr. Wahlenbergii Htn. Vid denna art har jag ej annat att anmärka än att *Koch* (se Flora od. Bot. Zeit. 1841 N:o 29 sid. 463) omfattat den af mig framställda åsigt om denna arts begränsning, hvarvid han yttrar, att de af *Traunsteiner* och *Salis-Marschlins* gjorda observationer öfverensstämma med mina. — Af var. *γ. glabrata* har *Vahl* lemnat mig exemplar från Grönland, hvarifrån han äfven meddelat ett specimen, som svårligen kan hänföras till nå-

gon annan art, ehuru det afviker derifrån genom stjelken; som nedtill är besatt med spridda stundom tvåklufna hår; skidorna äro äfven fullkomligt lansettlika. — Enligt de af *Vahl* lemnade exemplar af *Dr. crassifolia* från Grönland, står denna art mycket nära *Dr. Wahlenbergii*, hvarifrån den endast synes skiljd genom mera köttiga (ofta aldeles hårlösa) blad, hvars ryggnerv derigenom blir föga märkbar, då den deremot hos *D. Wahlenbergii* är, särdeles närmare bladens basis, mycket framstående och ofta glänsande; blommorna hos *D. crassifolia* äro något mindre, men kronbladen ha alldeles samma form som hos *Dr. Wahlenbergii*; skidorna äro slutligen mera aflånga.

Dr. nivalis Liljebl. Vid vextställen bör tilläggas Lom i Gudbrandsdalen, hvarest den, ehuru sparsamt, vexte blandad med *Dr. alpina, Wahlenbergii, rupestris, hirta* och *incana*. Denna art synes vara den sällsyntaste på fjällen i mellersta Norge, hvaremot den högre upp mot polen tyckes blifva ymnigare; så t. ex. synes förhållandet vara på Spetsbergen, äfvensom på Grönland, från hvilka ställen den liberale *Vahl* äfvenledes meddelat exemplar. Skidornas form varieras hos denna art, liksom hos *D. Wahlenbergii*; den normala tyckes vara den aflånga, som öfvergår å ena sidan till nästan fullkomligt lansettlik och å den andra till oval. Formen *brachycarpa* (Vet.Akad. Handl. l. c.) samlade jag äfven vid Lom; den är tydligen atypisk; skidorna sakna utbildade frön; märket tydligen tvåflikigt (jfr Vet.Ak. Handl. l. c. sid. 44, 55).

Dr. laxa (Vet.Ak. Handl, l. c. s. 57). Redan på det anförda stället yttrade jag den öfvertygelse, att denna art var just den, som *Brown* kallat *Dr. rupestris*, men som jag icke sett fullt autentika exemplar af sistnämnda, och den derjemte för författarne sjelfva syntes mindre klar, ansåg jag mig icke böra upptaga dess namn, utan heldre gifva den Skandinaviska arten ett nytt, öfvertygad om sanningen af den regeln, att det i tvetydiga fall är vida bättre att skilja än förena, och att mera konfusion uppkommit derigenom, att man

under samma namn hänfört sådana vexter, om hvilkas speciela identitet man ej varit fullt öfvertygad, än genom att i sådana fall gifva nytt namn åt den tvifvelaktiga vexten. Men sedan man kommit till fullkomlig visshet och öfvertygelse om identiteten, är det ock en skyldighet att öppet tillstå det genom att sjelf undertrycka det yngre namnet och återinsätta det äldre i alla sina rättigheter. Det är på denna grund, som jag med särdeles tillfredsställelse nu förklarar, att den af mig upkallade *Dr. laxa* är identisk med *Dr. rupestris* Br., hvilket namn således bör uptagas i skandinaviska floran. Men till denna art hänför jag äfven, såsom redan är anmärkt, den af mig förut under namn af *Dr. scandinavica* åtskiljda form. Under min sista vandring i Norge 1839, då jag på flera ställen och under olika utvecklingsgrader anträffade *D. rupestris* och således var i tillfälle att än vidare observera den under dess särskilda former, öfvergick min förut hysta gissning, såväl om identiteten af *Dr. rupestris* och *D. laxa*, som ock derom att *D. scandinavica* blott är en form deraf, till full visshet.

Diagnosen för denna art anser jag böra ändras på följande sätt, äfvensom formerna eller varieteterna sålunda fördelas:

Draba rupestris Br., rosulis patentibus l. subclausis, foliis sublanceolatis scapisque 1-pauci-foliatis (inferne l. totis) stellato-pilosis, siliculis lanceolatis l. oblongis subacutis pedicellisque erecto-adpressis glabris l. pilosulis, stylo brevi, stigmate subpunctiformi.

Dr. norvegica *Gunn. Norv. n. 846. Vol. 2 p. 106* (descr. vitiosa). Dr. rupestris *Horn. Plantel. 2. p. 213.* D. hirta *Htn. Skand. Fl. ed. 3 p. 153. Bot. Not. 1841 p 96.*

D. hirta *Sm. Fl. Brit. ed. Römer 2. p. 677.* D. rupestris *DC. Syst. 2. p. 344. Prodr. 1. p.* 169.

Fig. Dr. an pyrenaica *Fl. Dan. t. 143* (mala). — Dr. hirta *Engl. Bot. tab. 1338.*

α laxa: caudicibus stolonibusque laxis, rosulis patentibus,

scapis floriferis plus minus flaccidis, siliculis sublanceolatis. — D. laxa *Lindbl. in Vet.Ak. Handl. 1839 p. 57; Linnæa 1839 p. 326; Bot. Not. 1839 p. 50.* (excl. var. *ε*).

a. *legitima:* caud. stolonibusque diffusis, fol. rosularum subintegris sublanceolatis, scapis 1–2-phyllis superne glabris, pedicellis glabris siliculam glabram dimidiam vix æquantibus.

b. *gracilis:* foliis scapi gracilis 3—5 obovatis rosularumque oblongo-lanceolatis crebrius et grossius dentatis, pedicellis grabris elongatis siliculas glabras lanceolatas fere superantibus. D. laxa *β ll. c.c.*

c. *hebecarpa:* fol. omnibus lanceolatis subintegerrimis, scapis gracilibus totis stellato-hirtellis, siliculis lanceolatis pube brevi subsimplici plus minus rara (in margine copiosiori) adspersis pedicellos stellato-pilosos supduplo superantibus. — D. laxa *γ ll. c.c.* — D. rupestris *Brown Hort. Kew. in Verm. Schr. 5. p. 28* (sec. diagn.).

d. *intermedia:* caudicibus brevioribus magis congestis, fol. rosularum oblongo — l. subobovato-lanceolatis, scaporum 2—4 ovatis denticulatis, scapis elongatis crassioribus strictiusculis totis stellato-pilosis, pedicellis brevibus siliculisque lanceolatis margine pilosulis. D. laxa *δ. ll. c.c.*

e. *distigmatica:* stolonibus elongatis rosulisque laxis, fol. glabrescentibus ciliatis, siliculis brevibus oblongis glabris, stigmate bilobo. — D. hirta *γ.* distigmatica *Htn Skand. Fl. ed. 3 p. 153.* — D. scandinavica *γ. Lindbl. l.l. c.c.* — Forma atypica, morbosa.

β. stricta: caudicibus stolonibusque brevibus dense congestis, rosulis initio subclausis, scapis strictis, siliculis oblongo-ellipticis. — D. rupestris *Hook. Fl. bor. - Amer. 11 p. 23* (sec. diagn.). D. scandinavica *Lindbl. Vet.Ak. Handl. 1839 p. 38. Linnæa 1839 p. 322. Bot. Not. 1839 p. 21* (excl. var. *γ.*)

a. *lejocarpa:* pedicellis brevibus siliculisque glabris. — D. hirta *β.* alpicola *Wahlenb. Lapp. p. 175 et Tab. XI fig. 1. — Svec. p. 415. — DC. Syst. 3 p. 343. Prodr. 1. p. 169.* — D. scand. *α Lindbl. l.l. c.c.*

b. *hebecarpa:* scapo toto pedicellis siliculisque stellato-pilosis. — D. rupestris *C. A. Meyer in Ledeb. Fl. Alt. 3. p. 71.* — Dr. scand. *β Lindbl. l.l. c.c.*

γ. glabrata: caud. stolonibusque brevibus dense congestis, rosulis patentibus, fol. oblongo-lanceolatis glabrescentibus, scapis 1- phyllis glabris, pedicellis siliculisque (immaturis) oblongis glabris. — D. laxa *ε* glabrata *Lindbl. l.l. c.c.*

Hab: in alpinis et subalpinis Scandinaviæ passim: *α*a Norvegiæ: Griesdfjeld et Bergesfjeld Par. Vang Valders; ad Nystuen Filefjeld (in reg. betul.); Lom Gudbrandsdaliæ (reg. bet.); in Dovrefjeld circa Kongsvold frequens in reg. bet. et fruticulorum, ad Drivstuen in reg. abie. (*ipse*). — Ad Tromfossen Par. Ringebo Gudbrandsdaliæ (reg. Pini); inter Mörkedalen et Tvinde Voss (reg. abiet.); Saltdalen Nordlandiæ (*Sommerfelt sec. herb.*). — Sveciæ: Lappon. Lulens. (*Læstadius* sec. specim. communicata a *Wikström*), Jemtia (sec. spec. quæ dedit *Fries*). — *α*b in reg. betul.; inter Kongsvold et Vårstien Dovre (*ipse*). — *α*c in reg. abiet. ad Maristien Vestfjorddaliæ Par. Tind. Telemarkiæ; in arenosis ad Stölån Dovre in reg. fruticul. (*ipse*). — *α*d in Knudshö supra Kongsvold Dovre ad term. super. reg. betul. (*ipse*). — *α*e Saltdalen Nordl. Norveg. (*Sommerfelt*). — *β*a. Norvegiæ: Lomseggen Par. Lom Gudbrandsdaliæ; Gederyggen ad Jerkin Dovre (utroque loco in reg. nivali (*ipse*); in alpe supra Tofte Dovre (*Blytt*). — Sveciæ: Lappon. Lul. (*Ullenius* et *Læstadius*). — *β*b. in alpe Njammats Lapp. Lul.; in limite inter Snaasen Norveg. et Jemtiam Svec. (*Hartman*); Herjeådalen Svec. passim (*Thedenius*). — *γ*. versus Kallvillasjö inter Kongsvold et Snöhättan Dovre Norv. in reg. fruticulorum loco a nive haud diu derelicto (*ipse*).

Det tillkommer mig nu att upgifva de grunder jag följt vid fördelningen af synonymerna. Att de från *Smith, De Candolle* och *Hornemann* hämtade böra hänföras till hela arten, synes mig klart, dels deraf, att desse författare uttryckligen säga att skidorna variera glatta och (ehuru mindre

ofta) håriga; dels ock deraf, att ehuru de anföra siliculæ "lanceolatæ", och således synas speciell hafva afsett var. α, så uptager likväl *Hooker*, hvilken genom karakteren "siliculæ oblongæ" tydligt hänsyftar på var. β, både Smiths och De Candolles synonymer utan ringaste anmärkning, hvarjemte han försäkrar att han under flera år observerat den skottska arten. Dessutom förekomma så många mellanformer mellan de lansettlika och aflånga skidorna dels hos olika individer, dels till och med hos samma individ allt efter skidornas olika utveckling och mognad, att man icke alltför minutiöst derpå bör fästa afseende. — Figurerna i Flora Dan. och Engl. Bot. äro så ofullständiga och sakna alldeles fullmogna skidor, att man omöjligt kan bestämma till hvilken form de böra hänföras, ehuru det icke är ringaste tvifvel underkastadt, att de höra till denna art. — *Browns* korta diagnos i *Hort. Kew.* afser uttryckligt var. α forma hebecarpa, ehuru hans namn likväl bör lämpas på hela arten. — *Hookers* diagnos i Fl. Bor. Am. är deremot enligt orden endast passande på var. β, ehuru all möjlig sannolikhet är att antaga, att han afsett hela arten så begränsad, som jag uptagit den; hvilket man kan finna af de anförda synonymerna. — Citaterna ur *Wahlenbergs Fl. Lapp.* och *Svec.* kunna ej hänföras till någon annan form än βa. *Dr. hirta γ. rupestris* Wahl. Svec. l. c. kan, oaktadt de anförda synonymerna, icke hänföras till någon form af *Dr. rupestris*, utan blott till *D. hirta β. hebecarpa*, med hvilken den korta beskrifningen allrabäst öfverensstämmer. — *Meyers* i *Ledeb. Fl. Alt.* passar deremot endast in på βb. — Formerna med håriga skidor synas vara de allmännare i Skottland och Altai; hvaremot de med glatta skidor äro vanligare i Skandinavien och arktiska Amerika. Af *Vahl* har jag dock erhållit exemplar, samlade på Grönland, så väl af formen αa, som af αc.

Jag har ställt var. *laxa* främst, emedan den synes mig utgöra hufvudformen såsom förekommande så väl på som nedom de egentliga fjällen, hvaremot β *stricta* synes mera in-

skränkt till de högre fjällen, på hvars toppar den vexer liksom inprässad mellan den mängd stenklappur, hvaraf de äro öfvertäckta: och anser jag dess afvikande utseende hafva sin grund just i denna vextplats, helst man finner, att ju mera man från detta stenklappur nalkas till ställen, der mera och djupare jord finnes, destö laxare och, med hänseende till nästan alla delar, långsträcktare utseende får vexten, så att då den på förra stället är vanligen knapt fingershög och tufvorna tätt sammanpackade, får den på de sednare qvarterslånga stjelkar och derutöfver med lösa utbredda tufvor. Den tätare hårigheten hos *β* kan äfven förklaras deraf, att vexten på de höga fjälltopparna mera behöfver skydd mot stormarne. — Vid anordnandet af de särskilda formerna har jag satt dem med glatta skidor främst, dels derföre att de tyckas inom Skandinavien vara allmännare spridda, dels ock emedan jag i fråga om andra arter af detta slägte förut begagnat samma upställning.

Bland arktiska arter, som stå något nära *Dr. rupestris,* bör jag nämna *D. corymbosa* Br., af hvilken jag genom Hr *Vahls* liberala vänskap erhållit många både blommande och fruktbärande exemplar så väl från Grönland som Spetsbergen. Den är utmärkt genom temligen breda aflångt-tunglika trubbiga blad, som äro kantade med oftast stjernlikt delade stundom enkla hår; båda bladsidorna äro äfven besatta med stjernformiga hår; blomstjelkar och blomskaft tätt beklädda och nästan gråa af temligen långa eller klufna hår; blommor hvita, till storlek och kronbladens form närmast liknande dem hos *Dr. rupestris,* fruktklasen tät nästan som hos *D. alpina;* skidorna mer eller mindre utstående, elliptiska åt båda ändar trubbiga, betäckta med enkla och stjernlika hår; stiftet kort, märket knappformigt. — Jag har icke sett någon inom Skandinavien samlad form, som härmed öfverensstämmer.

Draba hirta L. Bland de i Vet.Ak. Handl. 1839 p. 73 och Linnæa 1839 p. 329 af mig under denna art uptagna synonymer bör Hartm. skand. Fl. utstrykas, sedan Dr. *Hart-*

man sjelf förklarat (se Bot. Not. 1841 sid. 96) att hela hans art hörer till *D. rupestris*. — Till de på samma ställen anförda vextställen tilläggas: Vang Valders, Lom Gudbrandsdaliæ (*ipse*), Vaage Gudbrandsdaliæ (*Sommerfelt herb.*).

Dr *Hartman* har mot de af mig antagna benämningar anmärkt, att som *Solanders* i Lappland samlade och i Vet. Akad. samlingar förvarade exemplar tillhörer *D. rupestris*, och då *Linnés Dr. hirta* är grundad på de specimina, som Solander hemfört från Lappland (se Fauna Svec. ed. 2. p. 557), så bör namnet *D. hirta* L. tillhöra den art, som jag här ofvan framställt som *D. rupestris* Br., hvaremot den af mig antagna *D. hirta* (Dr. incano-hirta *Htn. Skand. Fl. ed. 2,* Dr. confusa *ed. 3*) är att anse såsom en ny art. Häremot får jag invända följande: Att *Linné* först förenade alla perenna hvitblommande arter af Draba under sin *Dr. incana*, hvarifrån han sedan skiljde *D. hirta*, hvilken åter innefattade alla sedermera afskiljda alpinska Draber, är obestridligt. Jag är vidare öfvertygad, att Linné, som ej i lefvande tillstånd undersökt *D. hirta* och *rupestris*, således saknat tillfälle att rikta upmärksamheten på deras olikheter, icke åtskiljt dessa äfven om han af båda haft några torra exemplar för ögonen. Den af *Linné* lemnade diagnos och beskrifning på *Dr. hirta* tyckes mig dock ådagalägga, att han vid dess upställande haft afseende på den vext, som jag under samma namn framstält; han tillägger den nemligen *siliculæ* "*obliquæ*"; sådana äro hos den jag anser för *Dr. hirta* mycket vanliga, då de deremot hos *Dr. rupestris* högst sällan ega rum; han säger vidare "siliculæ magis glabræ et *ovatæ*" (quam Dr. incanæ); detta passar också förträffligt in på *Dr. hirta*, men i vida mindre grad på *D. rupestris*, hvars skidor oftast äro lanceolatæ utrinque acutæ, mera sällan oblongæ, men då nästan alltid smalare och nedtill mindre rundade än hos *Dr. incana*. — *Hooker* och *De Candolle* hafva upfattat dessa arter alldeles på samma sätt som jag, hvarvid den förre vid citatet af Linnés Sp. Plant. uttryckligen tillagt "*secundum herbarium*" (se Flora Bor.

— Ametic. 2. p. 52), och den sednare vid samma citat (se Syst. Regn. Veg. 2 p. 343) tillsatt tecknet!, hvarmed han alltid utmärkte att han jemfört den citerade författarens originalexemplar. Detta visar på det evidentaste, att båda desse grundlige forskare jemfört Linnés eget herbarium och grundat sina namn på de deri förvarade originalexemplar. — Då nu slutligen härtill lägges, att *Wahlenberg* obestridligen betraktar som hufvudform den vext jag anser för *Dr. hirta* L. (till någon annan kan fig. 4 tab. XI Fl. Lapp. icke rimligen hänföras), så tyckes det icke vara ringaste tvifvel underkastadt, att icke *Dr. rupestris* Br. utan den *Hooker, De Candolle* och jag kalla *Dr. hirta* L. bör bibehålla detta namn. — Det af Dr *Hartman* anmärkta förhållande med Solanders exemplar synes mig med denna åsigt kunna förenas om man antager, att Solander under sin resa verkligen samlat båda arterna, hvilka i Lappland utan tvifvel liksom i Norge vexa blandade om hvarandra (såsom skäl härföre kunde anföras att ex. af den verkliga *Dr. hirta* L. äro af Læstadius tecknade i Svensk botanik och insamlade för Herb. norm.), och att *Linné*, åt hvilken vexterna öfverlemnades, deribland för sig utvalde de största och med mest framstående karakterer försedda exemplaren, hvaremot Solander behöll de mindre, hvilka sedan kommo till Vet.Ak. samlingar, under det de, efter hvilka Linnés art upställdes, förvarades i hans herbarium. — Föröfrigt bör jag anmärka, att man vid bestämmandet af *Drabæ* ej alltför mycket bör fästa sig vid hårigheten, dess beskaffenhet eller täthet, ty denna varierar hos nästan alla arterna; enahanda är förhållandet med skidornas form, hvarom man genom jemförelse af en mängd lefvande exemplar lättligen öfvertygas. Ehuru små och outvuxna specimina af *Dr. hirta* äro snarlika *Dr. rupestris*, hafva dock båda en så olika habitus, att man, då man en gång sett båda lefvande bredvid hvarandra, ej sedermera gerna drager deras arträtt i tvifvelsmål.

Dr. incana L. Vid denna art har jag ingenting att til-

lägga eller anmärka, utom ett fel, som insmygt sig vid citerandet af Herb. norm. under var. ε; så väl i Vet.Ak. Handl. 1839 p. 75, som i Linnæa 1839 p. 332 står "*Dr. contorta* Herb. norm."; men som *Fries* hvarken i Herb. norm. eller någor annorstädes framställt denna form såsom egen art, utan blott såsom var. af *Dr. incana,* bör detta här ändras och i stället insättas "*Dr. incana β. contorta* Herb. Norm."

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Utur Flora oder Botanische Zeitung 1841.

(Forts. fr. N:o 11)

Förf. är benägen att, i likhet med Bernhardi, anse *Helianthemum polifolium,* såsom var. af *H. vulgare.* — *Viola palustris β* betraktas, efter Fries, såsom egen art: *V. epipsila* Ledeb. — I diagnosen på sect. I §. 2 utstrykas orden (pedunculi fructiferi) "apice recti," och hela afdelningen har blifvit omarbetad på den grund att flera arter tillkommit; skillnaden mellan dessa utvecklas och nya diagnoser meddelas; dessa anser Ref. sig här böra anföra: *V. hirta* L. acaulis, stolonibus destituta l. caudiculis lateralibus denique in stolones breves mutatis prædita, fol. ovatis l. oblongo-ovatis, interioribus prioribus profunde cordatis, stip. inferioribus ovatis, superioribus lanceolatis, omnibus acutis l. apice ipso obtusis fimbriisque margine glabris, fimbriis diametro transversali stipulæ brevioribus, sepalis obtusis, pedunculis fructiferis prostratis, caps. pubescente. — In pratis siccis, pascuis, ad fruticeta. Apr. Maj. — Fl. inodori, plerumque dilute violacei paululum in rubellum vergentes; occurrunt quoque colore saturatiore tincti. Folia vernalia sæpe breviter ovata et sinu levi aperto-cordata, æstivalia vero semper oblongo-ovata et basi sinu profundo cordata. — Species hujus subdivisionis in herbariis difficillime dijudicantur, et pro certo constitui non possunt, nisi specimina completa sint et cum

floribus, serius quoque cum foliis æstivalibus fructibusque collecta fuerint. Folia æstivalia, quæ sola normalia sunt et characteres diagnosticos exhibent, post anthesin demum explicantur. — *V. collina* Bess: acaulis, stolonibus destituta l. caudiculis lateral. denique in stolones breves mutatis prædita, fol. late — ovatis profunde cordatis, stip. lanceolatis attenuato — cuspidatis fimbriatis margine fimbriisque hispidulis, fimbriis intermediis diametrum transversalem stipulæ æquantibus, sepalis obtusis, pedunc. fructif. prostratis, caps. pubescente. In nemorosis et ad sepes (Sweitz, Regensburg, troligen långs foten af hela alpkedjan). Apr. Maj. — V. umbrosa *Hopp.* (nec Fries); *Reich. icon. f. 4497* (fol. vernalibus) et *f. 4493* (fol. æstivalibus sub nomine V. hirtæ umbricolæ). — A simili *V. hirta* differt stip. longius attenuatis, copiosius fimbriatis, fimbriis elongatis plerumque obscure glanduliferis et, ut stipula ipsa, pilis brevibus ciliatis. Flores pallide cærulei odorati; fol. æstivalia fere cano-puberula. — *V. sciaphila* Koch: acaulis, stolonibus destituta; fol. lato-ovatis sinu lato aperto cordatis, stip. lanceolatis acutis fimbriatis fimbriisque margine glabris, interioribus apice ciliolatis, fimbriis diametro transversali stipulæ brevioribus, sepalis obtusis, pedunc. fructif. prostratis, caps. glabra. — In locis umbrosis montium et regionum subalpinarum (Sweitz, Tyrolen). Apr. Maj. — V. umbrosa *Sauter* (nec Fries, nec Hoppe). — Ovaria glaberrima, quibus statim cognoscitur, folia lato-ovata, sinu lato aperto cordata, æstivalia glabrescentia, quæ nunc in *V. collina* magis hirta apparent quam verno tempore. Flores violacei fauce albi. Planta stolonum semper expers. Odor florum levis. — *V. ambigua* W. K.: acaulis, stolonibus destituta, fol. sinu lato aperto cordatis exterioribus ovatis interioribus oblongo-ovatis, stip. lanceolatis attenuato-cuspidatis fimbriatis margine glabris l. apice ciliolatis, fimbriis inæqualibus, longioribus diametrum transvers. stipulæ æquantibus, sep. obtusis, pedunc. fructif. prostratis, caps. puberula. — In pascuis (Sweitz). Apr. Maj. — Planta mihi haud satis nota; vi-

vam nondum vidi, nec folia æstivalia. — Differt a *V. sciaphila* ovariis puberulis et fol. interioribus oblongo-ovatis; a *V. hirta* fol., etiam interioribus, sinu lato — nec profundo et angusto — cordatis stipulisque angustioribus, magis attenuatis; a *V. collina* hac nota, pubescentia parciore, stip. margine glabris. — *V. campestris* M. B., sec. specim. podolica, V. ambiguæ subjungenda videtur. — *V. odorata* L. acaulis, stolon. elongatis, fol. lato-ovatis profunde cordatis, stolonum æstivalium reniformi-cordatis, stip. ovato-lanceolatis acutis margine fimbriisque glabris apice subciliatis, fimbriis diametro stipulæ transvers. multo brevioribus, sep. obtusis, pedunc. fructif. prostratis, caps. pubescentibus. — Ad nemorum margines, sepes, fruticeta, rivulos. Mart. Apr. — Flores saturate violacei; petalum impar basi dilute violaceum venis atro-violaceis, in discum violaceum protensis, pictum. Stipulæ exteriores ovatæ, interiores lanceolatæ, parcius fimbriatæ, fimbriis brevibus conspicue glanduliferis. Var. flor. plenis, albido-lilacinis et albis. — *V. alba* Bess. bonam constituit speciem a varietate albiflora V. odoratæ bene distinctam, in ditione Fl. germ. et helv. nondum lectam, sed in montosis calcareis Lotharingiæ detectam. — Diff. a *V. odorata* fol. subtriangulo-cordatis, conspicue acuminatis, sinu baseos profunde quidem, sed dilatato et aperto, cordatis, fol. stolon. æstivalium subtriangularibus, angulo terminali abrupte acuminato, lateralibus rotundatis et stolonibus æstivalibus simul cum planta materna florentibus, cum V. odoratæ stolones, post anthesin orientes, sequenti demum anno floreant. — *V. suavis* M. B.: acaulis, stolonifera, fol. lato-ovatis profunde cordatis, stolonum æstivalium reniformi-cordatis, stip. lanceolatis cuspidatis apice fimbriisque puberulo-ciliatis, fimbriis elongatis dimidium diametrum transvers. stipulæ æquantibus, sepalis obtusis, ped. fructif. prostratis, caps. pubescentibus. In declivibus ad ripas Viadri (Frankfurt a. d. Oder). — Florens facillime cognoscitur petalis violaceis quidem, sed magis in coeruleum vergentibus, superioribus a

basi ad tertiam longitudinis partem, 3 inferioribus a basi ad medium albis; infimum venis violaceis pictum est, ut in *V. odorata*. Fimbriæ stipularum glandulam obsoletam gerunt. — Vid *V. silvestris* omnämnes den observation, att *V. canina* förekommer blott på solöppna ställen, men ej i skogarnas skugga; men om en skog, der *V. silvestris* vexer, uthugges så att den blir mera fri och öppen, visa sig snart exemplar af *V. canina*, hvilka inom så kort tid icke kunnat till denna grad upvexa från frön. Med anledning häraf förmodar Förf., att den sednare upstår af den förra. — *V. lancifolia* Thore, med hvilken *V. lactea* Sm. är identisk, är ganska lik *V. canina;* den vexer i England (der icke finnes någon art ex affinitate *V. persicæfoliæ*) och i Normandi, men är ej funnen i Tyskland; har man en gång sett den, kan den ej förvexlas med någon *V. persicæfolia*. — Med anledning af *Bertolonis* (han hänför alla med *V. canina* och *V. persicæfolia* förvandte arter till 2 species: *V. canina* med små stipler och perpendikulär grenig rot; samt *V. montana* med stora stipler och krypande rot) upgift, undersökte Förf. rötterna, och fann att hos *V. elatior* Fr., *V. pratensis* M. K., *V. stricta* Horn. (V. Ruppii Syn.) och *V. stagnina* Kit. utgå från de äldre rotstammarne rotskott, som fortlöpa under jorden 3—4 tum och sedan frambringa nya plantor; som dessa rotskott vid deras ursprung äro mycket smala och lätt afbrista, får man vid upgrafvandet nytja försigtighet; dessa rötternes olika beskaffenhet kan tjena såsom en underindelningsgrund bland de till denna afdelning hörande arter. — Äfvenledes till följe af *Bertolonis* (säkerligen på granskning af Allionii herbarium grundade) åsigt, anser Förf. *V. Ruppii* All. såsom en form af *V. canina*, hvadan den under samma namn i Synopsis uptagna art nu erhåller namnet *V. stricta* Horn. — En ny art antages: *V. Schultzii* Billot (in Schultz Fl. Gall. et Germ. exs.): caulibus erectis glabris, fol. cordato-ovatis antice subacuminato — angustatis, petiolo superne alato, stip. caulinis oblongo — lanceolatis foliaceis profunde dentatis, intermediis petiolo

duplo brevioribus, superioribus eundem æquantibus, sepalis acutis, calcare appendicibus calycis duplo triplove longiore apice acuminato et sursum recurvato bidentato. — In pratis paludosis turfosis (Elsas, Krain). Apr. Maj. V. Ruppii *Reich. Fl. Germ. exs.* — Blomman förrän den utslår gulaktig sedan snöhvit, sporren i början grönaktig sedan gulaktig. — Vexten ganska lik *V. stagnina*, men skiljd genom den längre annorlunda beskaffade sporren och de fullkomligt hvita blommorna. Från *V. Ruppii* All. skiljes den lätt genom rotskott och djupare hjertformiga blad. — *V. Billotii* Schultz (l. c.) är blott en modifikation af *V. stagnina* med bredare och större stipler. — Förf. utvecklar äfven orsaken, hvarföre han dels icke kan uptaga namnet *V. persicæfolia* Schreb. för *V. stagnina*, dels ock anser det förra namnet alldeles böra lemnas å sido. — Med anledning deraf, att *Fries* i Herb. Norm. utdelat *V. pratensis* M. K. under namn af *V. lactea* Sm. med den anmärkning, att den fullkomligt öfverensstämmer med Smiths egenhändiga exemplar i Swartz' herbarium, yttrar Förf. allenast, utan att motsäga nämnde anmärkning, att båda arterna äro mycket lika hvarandra, men *V. prat.* dock skiljer sig genom stora stipler och rot som *V. stagnina* och *V. elatior*, hvaremot *V. lactea* har små stipler och rot som *V. canina*. — *Drosera obovata* hänföres som varietet under *Dr. longifolia*.

(Fortsättes).

III. Literatur.

1. *Revisio Caricum etc. Auctore S. Drejer.*

(Forts. o. slut fr. N:o 11.)

III. Carices genuinæ.

C. rufina Drej.: spicis subquinis approximatis oblongis ellipticisve terminali androgyna, perigyniis stipitatis ellipticis tenuissime ciliolato-serrulatis breve rostellatis, squamas ovali-obovatas obtusas superantibus, stigm. 2. — Grönland.

— Habitu et spicæ forma *C. lagopinæ β* quodammodo similis, affinitate autem arctiore *C. bicolori* connectitur.

C. holostoma Drej.: spicis 2—3, terminali mascula reliquis breviore l. deficiente, femineis 2 elongatis laxifloris subæquialtis, perigyniis subgloboso-ovalibus lævibus rostro brevissimo integerrimo, squamis ovatis obtusis perigynio brevioribus, stigm. 3. — C. Vahlii *β*. inferalpina *Wahlenb. Lapp.* — *Horn. Plantel.* — C. atrata *β*. rectiuscula *Hartm. Sk. Fl.?*

C. nigritella Drej. spica terminali mascula l. androgyna, femineis 2 densifloris approximatis pedunculatis arrectis infima bractea foliacea auriculata fulta, perigyniis stipitatis enerviis obsolete trigonis ovato-ellipticis squama ovata obtusiuscula sublongioribus, rostro brevi truncato emarginato, stigm. 2—3. — Grönland. — *C. stylosæ* C. A. Meyer proxima.

C. subspathacea Wormskj : spica masc. 1, femin. 2 breve pedunculatis erectis oblongis, bracteis foliaceis spathaceis nervosis, squamis valide trinerviis basi fructuum obvolventibus mucronatis pergynio subelliptico plano-convexo brevioribus, rostro brevi subemarginato, stigm. 2, 3. — C. salinæ forma *Hartm. Sk. Fl. ed. 3.* — C. salina *β* mutica *Wahlenb. Lapp.?* C. Hoppneri *Boott. in Hook. Fl. Bor. Amer.* — *α. stricta:* culmo stricto spicis plurifloris. — *β curvata:* culmo humiliore curvulo, spicis paucifloris, squamis perigynio multo brevioribus.

C. reducta Drej.: spica masc. 1, femin. 2 brevissime pedunculatis oblongis erectis, bracteis inf. foliaceis nervosis subspathaceis brevissime auriculatis, squamis uninerviis basi perigynium obvolventibus mucronulatis, perig. subobovatis plano-convexis enerviis superne margine asperato-denticulatis, rostro brevissimo subemarginato, stigm. 2. — Grönland.

C. anguillata Drej.: spica masc. 1, femin. 2 longepedunculatis erectis laxifloris, omnibus æquialtis, bracteis foliaceis exauriculatis, squamis ellipticis obtusissimis perigynio stipitato ovato enervio brevissime rostellato brevioribus, stigm. 2. — Island. — Spicis gracilibus elongatis eleganter pictis

planta nostra quibusdam *C. acutæ* formis similis quidem est v. c. Schkuhr t. FF; hæc species autem differt perig. non stipitatis, spicis pendulis gradatis. *C. cæspitosa* recedit spicis densifloris subsessilibus, perig. nervosis; *C. glauca* stigmatum numero, spicis pendulis, bracteis vaginulatis.

C. stans Drej.: spica masc. 1, fem. 3—6, elongatis cylindricis densifloris obtusis subsessilibus, bracteis infimis foliaceis latis planis culmum superantibus auriculatis, squamis oblongis obtusis, perig. (immaturis) obovatis brevissime rostellatis ore integris enerviis, stigm. 2—3. — Grönland. — *C. aquatili* et *saxatili* maxime affinis, ab illa differt fol. omnino planis latis, bracteis brevioribus, spica mascula solitaria, colore spicarum fusco l. atrato, statura humiliore; ab hac bracteis latis planis brevissime auriculatis culmum multo superantibus, spicis subclavatis densifloris etc.

C. saxatilis L. Såsom de mest karakteristika kännemärken på denna föränderliga art (för hvilken namnet *C. rigida* Good. i alla hänseenden synes för Ref. vara det säkraste och bästa) anföras: culmus breviusculus crassus trigonus l. triqueter lævissimus l. scaberrimus sæpe curvatulus; folia respectu brevitatis suæ satis lata culmo breviora marginibus sæpe recurvatis plus minus a caule excurvata; spicæ fem. 2—4 approximatæ erectæ sessiles l. infima remotiuscula breve pedunculata. Squamæ fem. ovato-ellipticæ perigyniis breviores l. æquantes obtusæ muticæ; perig. oblonga l. oblongo-obovata enervia, rostro brevissimo, stigm. 2. rarius 3. Följande varieteter uppställas: *α. (typica) rigida, nigricans*: culmo crassissimo rigido humili, fol. planis latis brevibus excurvatis, spicis sessilibus approximatis auriculisque bractearum nigricantibus. — *β. infuscata:* culmo erectiore minus crasso, fol. angustioribus, marginibus revolutis, acutioribus erectiusculis, spicis tenuioribus laxioribus auriculisque bractearum infuscatis. — *γ. pudica:* culmo subcurvato humili, fol. planis subarrectis marginibus subrevolutis, spicis sub-4 sessilibus contiguis oblongis l. subrotundo-ovatis, stylo stigmatibusque in-

tra perigynium omnino inclusis. — *δ? lutosa:* culmo debili curvato, fol. planis latis excurvatis, spicis brevibus obtusiusculis subapproximatis lutescenti — fuscis. — In locis humidis.

C. hyperborea Drej.: spica masc. 1 oblongo-lanceolata obtusa, sæpe basi feminea, fem. sub-3 distantibus tenuiter pedunculatis arrectis laxifloris elongatis pedunculis scabriusculis, bracteis foliaceis angustis minute auriculatis, squamis ovato-lanceolatis obtusiusculis muticis perigynia superantibus, perig. elliptico-obovatis erostratis enerviis, stigm. 2 l. 3. — Grönland, Island, Færö, Lappland Læstad. in herb. Horn. — (Enligt af Prof. *Fries* benäget meddelad uplysning lärer denna art vara samma form, som *Læstadius* kallar *C. aquatilis β. epigejos*).

C. hæmatolepis Drej.: spica masc. 1, femin. 3—5 elongatis cylindraceis laxifloris in pedunculo lævi valido erectiusculis l. demum nutantibus, squamis ovatis acutis serrulato-mucronulatis perigynia ovali-ovata substipitata subsuperantibus, stigm. 2—3. — Grönland.

C. filipendula Drej.: spicis masc. 2, femin. subternis densifloris in pedunculo gracillimo lævi pendulis, squamis ovatis acutis mucronulatisve perigynia ovalia l. obovata obsolete nervata superantibus, stigm. 2. — *α: variegata:* elegantior et gracilior, spicis fem. ovato-oblongis, squamis atro-sanguineis perig. flavo-viridibus ovato-obovatis. Island in paludibus et pratis vulgatissima. — *β: litoralis:* humilior, spicis magis elongatis cylindraceis concoloribus (squamis perigyniisque fuscis). — Island. — *γ. concolor:* major et robustior, spicis cylindricis concoloribus, perig. ovatis l. obovatis. — Grönland. — Enligt sednare från *Kunze* erhållna underrättelser upgifver Förf. att denna art icke är skild från *C. cryptocarpa* C. A. Meyer, hvilket namn dock synes mindre passande.

C. capillipes Drej.: spica masc. 1, femin. 2—3 in pedunculo longissimo scabro flaccidis rarifloris, squamis ovatis acutis mucronatis perigynia subovata superne margine scabrida superantibus, stigm. 2. — Island.

Af *C. pulla* Good.] anföras 2 var.: *α. picea:* spicis fem. rotundatis piceis nitidis, squamis ovatis obtusiusculis, masculis obovato-spatulatis apice rotundatis, perig. magis squarrosis (stigm. 2 rarius 3). Island. — *β. fusca:* de toto magis elongata, spicis longioribus ferrugineo-fuscis squamis margine et apice hyalinis, masculis lanceolatis acutiusculis, femin. ovato-lanceolatis acutiusculis perigynio brevioribus, perigyniis magis arrectis. C. pulla *E. B. t. 2045.* — *Hartm.* — *Fr. Herb. norm.* — C. rotundata *Fl. Dan. t. 1407* (tristyla).

Vid *C. rotundata* Wahlenb. anmärker Förf. att han mellan den och *C. pulla* ej kan upläcka någon annan verklig skilnad än bladen, som hos den ena äro inrullade, hos den andra platta; antalet af stigmata varierar; han är derföre böjd för att antaga *C. rotundata* blott som en var. af *C. pulla.*

C. hymenocarpa Drej. eadem ac *C. membranacea* Hook. (nec Hoppe), Boott., Devey. — *C. ampullacea β. borealis* Hartm. — *C. stenolepis* Less.?

Till slut bifogar Förf. en öfversigt af de i arbetet framställda 57 arternas fördelning mellan de ifrågavarande 3-länderna Grönland, Island och Färöarne. Grönland har 41 arter, hvaraf 23 ej äro hittills anmärkta i någon af de andra 2 trakterna; Island har 27, hvaraf 7 icke äro observerade på Grönland eller Färöarne; dessa sista hafva 16 arter, bland hvilka äfvenledes 7 icke äro samlade hvarken på Grönland eller Island.

Detta för arktiska äfvensom för Skandinaviska Floran vigtiga arbete önskar Förf. sjelf endast må betraktas som en prodromus till en fullständig monografi öfver nordiska arterna af detta slägte, hvarpå han arbetar och till hvars fulländande han önskade genom meddelade bidrag och uplysningar från Nordens botanister sättas i tillfälle.

2. *Jahresbericht der Königl. Schwedischen Akademie der Wissenschaften über die Fortschritte der Botanik im Jahre 1836 von Joh. Em. Wikström. Übersetzt und mit Zusätzen und Re-*

gistren versehen von C. T. Beilschmied. Breslau, Max, 1840. VIII, 362 pag. 8:o.

— — — — *im Jahre 1837* — — — —. *Breslau, Max, 1841.* VIII, 435 pag. 8:o.

Det är tvenne män, hos hvilka Svenska Botanister stå i största förbindelse, för det de i Tyskland spridt kännedom om det, som i vårt fädernesland uträttats i botaniskt hänseende, och hvilket utan dessas omsorg troligen länge blifvit obekant för den större botaniska publiken. Dessa män äro Dr *Beilschmied* i Ohlau i Slesien och Prof. *Hornschuch* i Greifswald. Dessa utgöra och hafva länge utgjort liksom den mellanlänk, hvarigenom Sverges botanister stått i beständig direkt förbindelse med Tyskland. Båda hafva af intresse för vetenskapen sjelfva lärt sig vårt språk, hvilket den allrastörsta delen af utlänningar tyvärr icke synes särdeles fråga efter att lära sig, hvadan ock hvad som på detsamma utgifves förblir obekant och otillgängligt intilldess det blifvit öfverflyttadt på ett annat tungomål. Utom de mångfaldiga uplysningar och biträden Prof. *Hornschuch* i enskild väg med största beredvillighet lemnat hvarje Svensk botanist, som i detta afseende vändt sig till honom, vittnar Flora oder Botanische Zeitung om den upmärksamhet och intresse, hvarmed han under en lång följd af år följt Botanikens utveckling i Sverge. — Dr *Beilschmied* har å sin sida gjort sig högt förtjent genom att icke blott på Tyska öfversätta, utan äfven genom tillägg och förbättringar ännu mera öka värdet af de årsberättelser om Botanikens framsteg, hvilka Prof. *Wikström* allt sedan 1820 utgifvit. Sedan Dr. Beilschmied nu äfven dragit försorg derom, att dessa årsberättelser för 1823 och 1825, hvilka öfversatts och utgifvits af Müller i sammanhang med de Zoologiska, numera kunna i bokhandeln erhållas särskildt, hafva vi hela samlingen öfversatt på tyska och genom de gjorda tilläggen en fullständig öfversigt af botanikens utbildning och framsteg under dessa år, samt derjemte ett beqvämt reper-

torium öfver alla utgifna arbeten och deras väsendtliga innehåll. Detta allt har Dr. Beilschmied utgifvit på egen bekostnad, så att man ej kan undra öfver att de ganska stora förluster i pekuniärt afseende, som härigenom förorsakats honom (upgående till 8—900 Pr. Th.), gjort att han tröttnat. Han har likväl icke velat öfvergifva ett företag, som så mycket intresserar honom och som äfven är af så stor nytta, utan har öfverenskommit med Prof. *Berghaus* i Potsdam, att han i dennes "Annalen der Erd-, Völker- und Staatenkunde" får de botaniska årsberättelserna införda mot deltagande i tryckningskostnaderne. Måtte ingen af dem öfvergifva detta företag! — De båda årgångar Ref. nu anmäler äro införda i dessa annaler, men derjemte äfven särskildt tillgängliga i bokhandeln.

Dessa båda årsberättelser vitna i lika, om ej ännu högre, grad som de föregående om den sorgfällighet, noggranhet och begagnande af alla utkomna större och mindre arbeten, som öfversättaren eller måhända rättare bearbetaren användt för att gifva dem all möjlig utförlighet och intresse. Skandinaviens botanister stå i särskild förbindelse till honom för det han i årsberättelsen för 1837 på ett ställe samlat flera smärre upsatser rörande Norge och i synnerhet Dovrefjeld hvars Flora här är den komplettaste man till närvarande stund eger.

Det kan ej vara Ref. afsigt att ingå i någon granskning af dessa årsberättelser; han har allenast velat fästa Svenska botanisternas upmärksamhet på tillvaron af ett arbete, som i sjelfva verket enhvar botanist bör ega, hvilken är i saknad af tillgång till ett större bibliotek (något som tyvärr är förhållandet med en stor del af Sverges botanister till och med dem, som vistas i Universitetsstäderna). Han finner i den tyska bearbetningen på ett ställe samladt innehållet af allt det under årets lopp i vetenskapen utgifna; han sättes genom densamma i tillfälle att öfverse det hela, för att sedan kunna sjelf anskaffa sig de arbeten, hvars innehåll särskildt

kunna intressera honom. Ref. kan icke underlåta, att ännu en gång yttra den önskan, att Dr. *Beilschmied* icke måtte tröttna vid detta arbete!

3. Nomenclator Botanicus seu Synonymia plantarum universalis, enumerans ordine alphabetico nomina atque synonyma tum generica tum specifica et a Linnæo et a recentioribus de re botanica scriptoribus plantis Phanerogamis imposita. Auctore Ernesto Th. Steudel. Editio secunda ex novo elaborata et aucta. Stuttg. et Tubing. Cotta 1840—41. 2 Vol. Lex.—8:o. 852 et 810 pag.

Tjugo år äro förflutna sedan första uplagan af detta arbete utkom och under denna tid hafva de botaniska forskningarne så ryckt framåt, att denna nya uplaga med mycket större format utgör nära dubbelt sidotal. Då den förra uplagan upräknade 3376 slägten med 39,684 arter bland fanerogama vexter, så innehåller den närvarande 6722 genera med 78,005 arter, således ett nära dubbelt antal, och ehuru mycket denna förökning än må tillskrifvas det under de sednare decennierna alltmera kring sig gripande begäret att sönderdela slägten och arter, så återstår ändock ett ganska betydligt antal, som man måste betrakta såsom rent af nya upptäckter. Detta är också ej att undra öfver då man tager i öfvervägande den massa af vexter, som under dessa år sammanbragts af de i alla verldens delar resande botanister och blotta samlare; och med skäl kan man säga, att Botaniken har att fröjda sig öfver det lifligaste deltagande och ett derpå beroende skyndsamt framåtskridande. Men denna massa af slägten och arter jemte den ännu större massa af synonymer, som blifvit en nödvändig följd dels af det nyssnämnda begäret att sönderdela och omdöpa, dels af det ofta inträffande liktidiga beskrifvandet af samma insamlade materialier af olika författare, hafva gjort behofvet af en ny Nomenclator i högsta grad känbart; och man stadnar i största förbindelse hos Förf., som velat än en gång åtaga sig det på en gång mödosamma och högst tråkiga göromålet att utur de utkom-

na arbetena sammansöka alla artnamnen, sinsimellan jemföra och sammanjemka de särskilda författarnes olika åsigter rörande dels de med lika namn betecknade skiljda vexter eller med olika namn utmärkta men i grunden enahanda vextarter, dels ock sjelfva begreppet af genus och subgenus, af art och underart samt varietet. Det är just detta, som gör att ett arbete af detta slag är icke blott mödosamt och svårt, utan äfven föga tacksamt, emedan den möda, som derpå är nedlagd, nästan icke skönjes då arbetet är fulländadt och framställer sig som ett torrt register utan något särdeles intresse.

Hvad anordningen beträffar, är den i närvarande uplaga alldeles densamma som i den förra. Vid hvarje genus lemnas anvisning på dess plats hos *Sprengel, Decandolle* och *Dietrich,* äfvensom vid arterna är utmärkt den ordning de intaga hos dessa författare. Hvad som i denna uplaga tillkommit är att vid hvarje art finnes utsatt det land eller den trakt der den vexer. — Det ligger i sjelfva beskaffenheten af ett sådant arbete, att det kommer att i speciela fall innefatta oriktigheter, hvilka ofta äro af det slag att de ej kunna förekommas; detta är så mycket ursägtligare, som man ej sällan finner olika Författare till ganska skiljda arter citera samma synonymer och det till och med i sådana fall då man har rättighet att fordra och vänta att noggran kritik blifvit använd; en så skarp kritik kan man ej begära i ett arbete sådant som det närvarande, hvilket måste anses upfylla sin afsigt, då det så fullständigt som möjligt uptager alla hos författarne förekommande artnamn och fördelar synonymerna på det sätt, som de i hvarje fall mest tillförlitliga och kritiska auktorer göra.

Papperet är i denna uplaga utmärkt vackert och trycket mycket redigt och ändamålsenligt.

IV. Hvarjehanda.

1. Under loppet af förra och innevarande år hafva följande Botanister aflidit, hvilkas frånfälle hittills icke i dessa blad anmälts. *Domenico Viviani*, Botan. Professor i Genua dog derstädes d. 15 Febr. 1840. — Don *Mariana Lagasca*, Botan. Professor och Direktör för botaniska trädgården i Madrid, afled d. 23 Juni 1840. — Farmaceuten *Aloys Traunfellner*, som gjort sig mycket förtjent af Kärntens Flora, afled i Klagenfurt d. 13 Okt. 1840. — I Grätz afled den 15 Oktober nämnde år *L. C. v. Vest*, Kejserl. Gubernial-Råd och Protomedikus i Steyermark, hvilken författat flera botaniska athandlingar införda i de äldre årgångarne af Flora. — *Frans Bauer*, född i Feldberg i Österrike d. 4 Okt. 1758 och som vistats i England sedan 1788, hvarunder han utmärkt sig för sina teckningar af mikroskopiska föremål hörande till djurens och vexternas anatomi, dog i Kew d. 16 December 1840. — *F. X. Heller*, Botan. Prof. i Würzburg och författare till *Flora Wirceburgensis*, dog derstädes d. 20 Dec. 1840. — Vid samma tid afled i Freiburg Botanisten *Chevallier* från Paris, hvilken utom andra arbeten utgifvit *Flore des environs de Paris*, och som lärer efterlemnat ett nästan fulländadt större mykologiskt arbete. — I Januari månad 1841 afsomnade i Geneve *J. P. Vaucher*, 78 år gammal; han var isynnerhet bekant genom sin *Histoire des Conferves d'eau douce*, hvarförutan han utgifvit flera andra arbeten. Kort före hans död utkom fullständig *Histoire physiologique des Plantes d'Europe* i 4 band, hvarpå han i 20 år arbetat. Han var den äldre De Candolles första lärare i Botanik. — Den 14 Januari detta år dog i München Hofrådet *Jgnaz Döllinger*, hvilken isynnerhet vinlagt sig om Muscologien. — D. 15 Januari afled i Braunschweig Zool. Prof. *Ar. Fr. A. Wiegmann*, utgifvare af Archiv für Naturgeschichte. — Vext-fysiologen Dr *Daniel Ellis* dog i London d. 17 Febr. — Den 11 Mars dog i Ellwangen Medicinal-

Rådet *Johan Aloys von Frölich*, känd genom sina monografier öfver *Gentiana* och *Hieracium;* han var född i Oberndorff i Allgau d. 19 Mars 1766. — *Fridolin Carl Leopold Spenner*, Botan. Prof. i Freiburg i Breisgau, dog derstädes d. 5 Juli i sitt 43 år. Han hade efter Nees von Esenbecks död öfvertagit redaktionen af *Genera plantarum Floræ Germanicæ*, hvaraf 21 fasciklar hittills utkommit.

2. Fortsättningen af det förträffliga planchverket *Genera plantarum floræ germanicæ*] kommer att redigeras af Prof. D:r *G. Bischoff.*

3. Bland de flera saker, som i Sverge öfver all höfvan vanvårdats, räknas med allt skäl äfven hortikulturen. Väl finnas äfven här så kallade trädgårdar; men de äro i allmänhet af det slag, att de icke i något hänseende kunna jemföras, långt mindre mäta sig, med dem man vanligen finner hos utlänningen. Under de sednare åren har dock upmärksamheten i högre grad riktats äfven härpå, och ett sträfvande till något bättre har uppenbarat sig. Ett vigtigt medel för att underhålla och leda detta sträfvande är utgifvandet af tidskrifter, som egna sig uteslutande åt detta ämne, och genom meddelande af anvisningar för trädgårdars anläggningar och vidmakthållande, samt om olika vexters odlingssätt m. m. lemna dem, som härföre intressera sig, en ledning, hvilken är hos oss så mycket nödvändigare, som vi tyvärr här i Sverge lida en hardt nära total brist på skickliga vetenskapligt bildade trädgårdsmästare. Åtskilliga försök för åstadkommandet af dylika tidskrifter hafva tid efter annan gjorts, men snart afstadnat, emedan de ej med nödvändigt intresse omfattats af den större allmänheten och kanhända äfven för det någon passande plan icke på förhand var upgjord eller sedermera följdes. För närvarando ega vi tvenne åt detta ämne egnade tidskrifter; den ena påbörjades för ett par år sedan här i Lund af Hr *Lilja* under titel: *Tidning för trädgårdsskötsel och allmän vextkultur;* den andra utgifves i Stockholm och redigeras af Prosten *G. W. Gumælius;* den

bär titel af: *Tidskrift för trädgårdsodling och blomsterskötsel,* påbörjades i år och utgifves i häften, hvaraf tvenne hittills utkommit. I fråga om dessa, kunna vi ej annat än gifva företrädet åt den sednare, hufvudsakligen på den grund, att den mera sysselsätter sig med det praktiska. Man kan ej heller undra öfver denna tidskrifts företräde; den utgifves af trädgårdsföreningen; har således från flera håll att påräkna bidrag; Stockholm och trakten deromkring har äfven icke så få bättre trädgårdar, äfvensom de literära hjelpmedeln der äro i ojemförligt större förråd tillgängliga. Hr *Lilja* är deremot inskränkt till sig sjelf; har hvarken några större trädgårdar eller något med de i denna kunskapsgren utkomna verk försedt bibliotek att rådfråga. — Bland de i Gumælii Tidskrift införda upsatser, vill Ref. särskildt omnämna en af den skickliga trädgårdsmästaren i Upsala *D. Müller* författad upsats om vexters förökning och fortplantning.

V. Tillägg och Rättelser vid Lindgrens upsats om Lamia (i N:o 11), sedermera meddelade af Författaren.

Sid. 204 rad. 6 tillägges: Det är den till mot hösten utvexta och nu med stam och grenar nedliggande *Lamium incisum* som, utefter de numera äfven till långa ax utvecklade talrika blomkransarne, är så utmärkt med sina foliis floralibus subrhombeis. De första folia floralia äro deremot hos den tidigare upräta formen af samma vext ofta mera triangulari-deltoidea, eller till och med subcordata. De båda sistnämnda bladformerna förefinnas ofta bredvid hvarandra vid angränsande blomkransar. Alla former af *L. incisum* hafva likväl, som redan blifvit yttradt, mer eller mindre inskuret flikiga blad.

Den strax derefter införda diagnos på *L. incisum* ändras sålunda:

L. incisum Willd. *foliis* inæqualiter *inciso-lobatis* inferioribus ovato-cordatis, *superioribus subrhombeis triangulari deltoideis vel subcordatis* breviter petiolatis concaviusculis, *petiolo dilatato !, tubo corollæ intus subnudo*, fauce utrinque denticulis duobus notata, dente superiore subulato, *dentibus calycis post anthesin patentibus,* antheris barbatis.

Framställningen af skiljaktigheterna mellan *L. purpureum*, *incisum* och *intermedium* ändras, med hänseende till de 2 sista arterna, sålunda:

Lamium incisum Willd. *tubo corollæ intus subnudo*, *corolla* ipsa *pallide-purpurea, foliis* superioribus subrhombeis triangulari-deltoideis et subcordatis *inciso-lobatis* et concaviusculis insigne.

Lamium intermedium Fr. *tubo corollæ intus subnudo, corolla magna* intense purpurea, *dentibus calycis longioribus!* ac pilosioribus, *foliis superioribus cordato-subreniformibus lobatis* et subsessilibus distinctum.

Rättelser.

(N:o 6)	Sid.	114	rad.	13	nedifrån: läs: ätlöje
	—	—	—	11	— utstrykes: få
(N:o 8)	—	160	—	22	upifrån: står: Hoburg: läs Thorsborg.
(N:o 9)	—	172	—	16	nedifrån läs: purpurascens.
(N:o 10)	—	178	—	1	— står: §. 13: läs: §. 17.
	—	180	—	15	opifrån: läs: Lactuca
	—	189	—	5	nedifrån läs: under.
	—	—	—	18	— — fascikeln
	—	190	—	1	— — pimpinellæfolium.

Register öfver Botaniska Notiser för år 1841.

Afhandlingar.

Anmäldta arbeten.

Befordringar och hedersbevisningar.

Areschoug 48. — Düben 48. — Læstadius 64.

Dödsfall:

Bauer 240. — Chevallier 240. — De Candolle 198. — Döllinger 240. — Ellis 240. — Frölich 241. — Heller 240. — Hornemann 198. — Lagasca 240. — Spenner 241. — Traunfellner 240. — Vaucher 240. — Vest. 240. — Wiegmann 240. — Viviani 240.

Resande Naturforskare:

Afzelius 158. — Areschoug 158. — Arrhenius 158. — Blytt 158. — Düben 143, 158. — Liebmann och Karwinski 158. — Lund 158. — Suhr 158. — Wahlberg 144. — Zetterstedt 158. — Ångström 158.

Smärre upsatser och notiser:

Utdrag ur utländska upsatser.

Utmärktare Vextnamn.

...nmälan.

Å 12 nummer af **Botaniska Notiser för år 1842** *kan med 1 R:dr 32 sk. Banko prenumereras i Stockholm hos* Bagge *och hos* Fritze; *i Upsala hos* Hörlin *och* Lundequist; *i Linköping hos* Sahlström; *i Karlstad hos* S. Hardin; *i Lund hos* Gleerup; *i Malmö hos* Cronholm; *i Köpenhamn i* Gyldendalska Bokhandeln; *i Kristiania hos* Wullfsberg; *samt, med tillägg af postarfvode, på alla postkontor i riket. — Tidskriftens form blir densamma, som under detta år; hvarje nummer skall utgöra 1 eller 2 ark och möjligen komma extranummer att såsom bihang någon gång lemnas. — Utgifvaren får anmoda Sverges yngre Botanister att genom meddelande af upsatser bidraga till ernåendet af det med tidskriften afsedda syftemålet.*

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1841.

DATE DUE

89036498574
b89036498574a